

6 escriptors

européus emergents

Réka Borda

Alba Dalmau

Pol Guasch

Jovana Jovanović

Jens Meijen

Ismael Ramos

PEN
català

faberlull | olot

PEN Català és una associació d'escriptors en llengua catalana que busca promoure la literatura i la diversitat lingüística a través de la traducció, així com treballar per la defensa de la llibertat d'expressió (més informació a pencatala.cat).

Be (P)Art Grow With Arts és un projecte europeu finançat per la Unió Europea i liderat pel PEN Català en què participen també la Fundación Uxío Novoneyra (SP), Szepirok Társasága Egyesületeuc (HU), UC Limburg (BE) i Udruženje Krokodil (RS). (més informació a bepartnow.eu)

Faberllull és una xarxa de residències d'arts, ciències i humanitats amb seus a Olot (Catalunya) i a La Massana (Andorra) i Palma de Mallorca (Illes Balears) gestionada per l'Institut Ramon Llull en col·laboració amb l'Ajuntament d'Olot, el Govern d'Andorra, el Govern de les Illes Balears i l'ajuntament de Palma. (més informació a faberllull.cat)

Aquesta publicació també compta amb el suport de: Unió Europea, Generalitat de Catalunya (Institució de les Lletres Catalanes i Departament d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència), Ajuntament de Barcelona (ICUB) i Flanders Institute.

Amb la col·laboració del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB).
I les editorials Anagrama, Angle, De Bezige Bij i Nova Poetika.

Un projecte de:

PEN
català

En col·laboració amb:

faberllull | olot

Amb el suport de:

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

L Institutió
de les **Lletres**
Catalanes

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Afers i Relacions
Institucionals i Exteriors
i Transparència

 Ajuntament de
Barcelona BARCELONA
CULTURA

 FLANDERS
LITERATURE

© Martí Albesa, per les fotografies dels escriptors
© Alicia Fernández, per la fotografia d'Eduard Velasco
© Angélique Rault, per la fotografia d'Emma Rault
© José Iborra, per la fotografia de Laura McGloughlin
© Neil Anderson, per la fotografia de Neil Anderson
© Xavier Aliaga, per la fotografia de Pau Sanchis

© de l'edició: PEN Català

Disseny i maquetació: questions.cat

Edita: PEN Català

Canuda, 6, 5è · 08002 Barcelona

Tel. 93 318 32 98

pen@pencatala.cat

pencatala.cat

@PENCatala

Índex

Carta/*Letter* PEN 4

Escriptors/ Writers

Réka Borda 6

Alba Dalmau..... 52

Pol Guasch..... 81

Jovana Jovanovic 115

Jens Meijen 157

Ismael Ramos..... 191

Traductors/ Translators

Neil Anderson..... 238

Imola Nikolett Szabó i Jordi Giné 239

Laura McGloughlin 240

Jonathan Pendlebury..... 241

Emma Rault..... 242

Maria Rosich..... 243

Pau Sanchis 244

George Szirtes 245

Eduard Velasco..... 246

De l'1 al 8 d'octubre de 2021, sis autors joves provinents de quatre països europeus es van trobar a la residència Faber Llull d'Olot. Envoltats de boscos de fagedes i antics volcans, l'hongaresa Réka Borda, la sèrbia Jovana Jovanovic, el belga Jens Meijen, el gallec Ismael Ramos i els catalans Alba Dalmau i Pol Guasch van compartir escriptura i experiències en un entorn privilegiat de la comarca catalana de la Garrotxa.

Tots sis autors van ser triats entre més de quaranta candidatures que van respondre a la convocatòria llançada pel PEN Català dins el projecte europeu Be(P)art Grow with Arts. La convocatòria buscava escriptors joves, amb obra publicada, i una escriptura que projectés una mirada crítica sobre la societat i que reflexionés i experimentés al voltant de temes com el canvi climàtic, el gènere, la tecnologia, les migracions, la democràcia o la llibertat d'expressió, entre d'altres.

L'objectiu és ajudar a difondre, a través de la traducció i de la publicació que avui teniu entre les mans, l'obra dels creadors emergents que escriuen en llengües europees no majoritàries. En el cas que ens ocupa, trobareu textos escrits originàriament en català, hongarès, gallec, neerlandès i serbi.

Hem seleccionat autors premiats, que ja han tingut la sort de publicar i que han estat ben valorats per la crítica i els lectors. Tots ells comparteixen joventut, la majoria està per sota de la trentena. Però el que els uneix de debò és una voluntat de narrar, de practicar l'ofici d'escriure. Iniciar una carrera literària no és fàcil, però el que costa realment és arribar a consolidar-la. Calen moltes coses. Mantenir la confiança en un mateix, no defallir malgrat els obstacles, entomar les crítiques, les dolentes, però sobretot les bones, defugir les distraccions, conciliar l'escriptura amb la maternitat, practicar mil oficis per poder viure... Amb aquesta iniciativa, des del PEN Català, volem donar una empenta a aquests autors que ja han començat, però que encara tenen un camí llarg al davant.

El que esteu a punt de llegir és només una petita mostra de l'obra d'aquests autors. En alguns casos es tracta d'una obra ja publicada, en altres forma part d'un projecte en què treballen actualment. Així que busqueu un lloc tranquil, o sorollós si ho preferiu, i asseguts, estirats o dempeus, us convidem a capbussar-vos en l'escriptura, els mons i les idees d'aquests autors joves. Hi trobareu talent a dojo, imaginació, fantasia, erudició, humor, crítica i en definitiva, bona literatura.

GEMMA RODRÍGUEZ

COORDINADORA AL PEN CATALÀ DEL PROJECTE BE (P)ART GROW WITH ARTS

escriptors

writers

1

RÉKA BORDA

descriptors europeus emergents

Réka Borda (Hongria, 1992) és una poeta, escriptora i traductora hongaresa. El seu primer volum, *Hoax*, es va publicar el 2017, sent molt ben acollit per públic i crítica. Actualment treballa en un llibre per a infants (*Dani and the firebugs*) i en la seva primera novel·la (*La trampa dels conills*) que té prevista la seva publicació a la primavera de 2022. És estudiant de doctorat a la Universitat d'Art i Disseny Moholy-Nagy, la seva investigació se centra en les interseccions entre el disseny i la literatura. També és editora, fundadora del campament Kóspallagi Író tanya per a joves autors i ha treballat per la revista *Műút*.

Réka Borda (Hungary, 1992) is a Hungarian poet, writer, and translator. Her first volume, Hoax, was published in 2017, and was well received by audiences and critics. She is currently working on a children's book (Dani and the Firebugs) and on her first novel (Sky-High Nettle), with a planned publication date of spring 2022. She is pursuing her doctorate at the University of Art and Design Moholy-Nagy, with research focusing on the intersections of literature and design. She is also an editor, founder of the Kóspallagi Író tanya camp for young authors, and has worked for the magazine Műút.

Csúszkált a kezemben

a piros pöttyös bögre. Minden evőeszköz ilyen sikamlós volt nagyanyámnál, de mindig azt hittem, hogy amiatt, mert olyan sok bundáskenyeret eszem, hogy még a tárgyak is beisszák a zsírt.

Nagyanyám olyan volt, mint egy polip; egyik kezében serpenyő, másikban habverő, és elfért még valahol a mosogatás, tésztagyúrás és pár kedves simogatás is. Kora reggel volt, mégis sietősre fogta a munkát. *Pontban délben készen kell lenni*, nézett rá a faliorára, majd vissza a tészta.

Aznap délelőtt egy kis tégelyt és egy horgászbótot kaptam, ami a homlokomig ért. Marok vödröt, horgászszéket és a pecabotját hozta magával. Válltáskájában, amire a helyi biztosító figuráját nyomták, fémdobozok koccantak egymásnak.

A Tisza három háznyira kanyargott a háztól. Elsétáltunk az utcavégi játszótér mellett, fel a gáton, aztán leereszkedtünk a féltalpnyi lépcsőfokokon, és átugrottunk a partról a stégre. Szégyelltem a többi mellett ezt a fakó, recsegő uszályt. Marok kinyitotta a székét, leült, én mellé a lécekre, és beleengedtem a lábam a hűvös vízbe, aztán kinyitottuk a tégelyt, amiben léglárvák hemperegtek egymáson. Csiklandoztak, amikor közjük dugtam az ujjam.

Marok kivett egy lárvát, rászúrta a horogra, és én is így tettem, majd egyszerre dobtuk a vízbe a csalikat. Maroké olyan messzire repült, hogy attól tartottam, beleakad a túlpárt hatalmas fáiba, és soha többé nem tudja visszahúzni onnan. A folyó magával vitte a horgot, majd amikor az úszó már jó ideje a folyó sodrásában bólogatott, Marok visszahúzta, leszedte a lárvát, majd újat tett a helyére, és ismét behajította a vízbe. Utánoztam. Az orsó sistergő hangja belesimult a békák kuruttyolásába és a folyófelszínen szemrebbenésre felbukó halak levegővételébe. Fémdoboz szisszent, Marok kortyolt.

Az ott töltött végtelennek tűnő idő alatt megkelt a nap, végiggurult a folyón, és mindenben, ami körülvett minket, majd belefejtelt a tömör esőfelhőbe. A túloldalon

ágaskodó fák összegörnyedtek a rossz idő nyomása alatt. Csend volt, a legnemesebb csendek egyike, amikor először tapasztaljuk meg a megingathatatlan nyugalmat. Marok három halat is kifogott ez idő alatt, én egyet sem.

Marok elfütyentette magát, amikor felcsendült a reggeli harangszó. *Indulás*, szólalt meg először a nap folyamán. Egyszerre álltunk fel. Lehajoltam, hogy visszacsavarjam a tégely tetejét, de ekkor beterített a víz. Marok eszméletlen teste megindult a horizont irányába a folyón. Mint egy nedves faág, olyan barna és magatehetetlen volt.

Láttam már hasonlót azelőtt, csak macskával. Az egy télen volt. A gáton álltunk anyámékkal, és a vállamat fogták, nehogy leszaladjak a partra, hiszen a folyó úgy csillogott a ciántól, mintha szappant engedtek volna bele, és unottan sodorta magával az állattetemeket. Akkor tanultam meg, hogy soha nem szabad a folyóból inni, még akkor sem, ha csillog. Tiszai Csernobil, emlegették a felnőttek, de én csak a szépségét láttam annak, hogy mintás végre a Tisza.

Kinyitottam a szám, eltátottam az ég felé, és felsikítoztam. Most is érzem a torkomban kaparászó hangszálakat, de mintha nem belőlem törne fel a hang, hanem egy hozzám megszólalásig hasonlító gyermekből. Belém másznak a menynek, a süvítő puszták és a szentesi vonatdudák, aztán elindul egy motorcsónak a közeli stégről.

Nagyanyám számtalanszor bocsánatot kért a mentősöktől. Magyarázkodott nekik, a szomszédoknak, és az arra járó helyieknek, amiért *a fam kicsit rárántott ma az üvegre*, és amiért, *látjátok, mondtam én neki mindig, hogy nem ismeri a mértéket*. A mentősök, a szomszédok és a helyiek pedig megértően bólogattak, majd fűzfaként simultak össze, hogy véleményezzék Marok cefreszagát, és a sutyorgás végén mind arra jutottak, hogy nagyanyám ridegsége tette tönkre a fiát. Talán, ha nem lett volna ennyire ilyen meg olyan, ugyebár, akkor nem történik meg a baj. Ezt viszont csak képzelem.

Nem tudom, hová lett Marok, csak azt, hogy aznap történt először a család életében, hogy nem délben ebédeltünk. Nagyanyám megfürdetett estére, az ágyára

állított, és megtörölgetett. Hangosan szellentettem, felkacagott. *Galambok laknak a fenekedben*, mondta, és én is nevettem vele. Leültetett, a fejemre húzott egy nylonbúrárt húzott, majd bekapcsolt egy gombot, és a sapka megdagadt, forró levegőt fújt a fejemre. Az ágyhoz állított piperetükörben néztem magam, a puha hajszárító glóriaként lebegett felettem. *Hallottam én már olyat, hogy a Klári férje az úttesten aludt el az italtól*, dűnnyögte nagyanyám, majd kinyitott egy mese-könyvet, és a magyarok nyilairól kezdett el mesélni.

Viszolyogtam a testem látványától. Húsos gyümölcsre emlékeztető has, formátlan mellbimbó, vakítóan fehér bőr, és mandula alakú vágás a combom között. Mintha azon keresztül szemlélttem volna magam. Kényelmetlenül éreztem magam, amiért csinosodom, nagyanyám viszont ugyanolyan elnyűtt és apró marad. Én szőlőszem voltam, ő mazsola.

Nézem ebben az álmosan csörgedező emlékből az asszonyt, aki erősebb volt a betonnál, mégis feltöredezett a hosszú használatban. Foltos köténye reggel óta csüngött a derekán. Követték őt a magyarok, körbelovagoltak az ágyon, neki mentek a kisasztalnak és a csavaros szélű szekrényeknek, és megállás nélkül íjaztak, de nagyanyámon nem fogtak a nyilak.

Befejezte a mesét, és a Biblia alá csúsztatta a könyvet. Kikapcsolta a motort, és levette rólam a hajszárítót. Betakargatott, majd levágta a körmömet, és egy befőttesüvegbe rakta a többi közé, miközben lopva a fölöttem függő festményre emelte a tekintetét: havas szántóföld, messziben parasztházzal.

Hogy vagy? kérdezte a kezét tördelve. Szóra nyitottam a szám, mire visszafojtotta a lélegzetét. Mit kell kezdeni az őszinteséggel, gondolhatta, és arra a kietlen tanyára vágyott, ahol csak a hó beszélt volna hozzá. Megveregette a párnámat, és levette a szemüvegét. *A szavak csak elveszik az időt a túléléstől. Kifele kell figyelni, ahol a termés van, nem befele, ahol nem nő semmi*, mondta. A takaróból kikandikáló lábfejemet néztem, és elpityeredtem. Megsimogatta a lábamat, és feltápáskodott az ágy széléről. *Rendben van akkor. Csirinek majd elmesélem én holnap, jó? Nem kell beszélned róla*, tette hozzá, majd megigazította a kötényét,

és csókot nyomott a homlokomra. Leoltotta a villanyt, és megágyazott magának a nappaliban. Megdagadt a holdfény a redőny réseiben, és mérhetetlen honvágy tört rám. Nagyanyám belefogott az esti imába, és ránk borult a súlyos, kiszámíthatatlan éjszaka.

Az Alföld

nem lenyűgöző. Legalábbis az a része, ahol a nyarat töltöttem, de meggyőződésem, hogy másutt sem különösebben magával ragadó. Pedig az emlékek mindent megszépítenek, szokták mondani, engem viszont azóta sem kerített hatalmába a délibáb, az olcsó kocsmá vagy a napsugaras ház, amiben ember és disznó együtt emészti a napokat.

Egy ösvényen haladtunk. Marok a kezét a háta mögött összekulcsolva követte a kitaposott földutat, ezt a kiszáradt vénát, ami a ráncos bőrön vezetett el a folyóig. Erőszakosan sütött a nap, és árnyékunkból izzó rács ereszkedett a vidékre.

Nem emlékszem, hogyan jutottunk el a gátig. Próbálom felidézni a beszélgetést, az egyre távolodó házak homlokzatát és a kitaposott út ívét, de hiányt találok a helyükön. Talán sokat megtudtam tőle a világról séta közben, talán soha nem is szóltunk egymáshoz. Ez is csak nyelv, nem ad hozzá semmihez semmit, csak elszáll, feloldódik a levegőben.

A hosszan elnyúló beton a fűcsomóktól pettyezett vidék hátából nőtt ki. Marok nekinyomta pókhasát a korlátnak, és piros-fehér csíkos, azúr nejlonnadrágját ingerülten lobogtatta a forró alföldi szél, mialatt denevérek cikáztak a piszkos égen.

Elővettem a buborékfújóm, de a buborékok egyből a korlátnak ütköztek, és semmivé oszlottak. Marok szétterpesztette tömzsi ujjait a koponyámon. Felnéztem rá és egy tornyot láttam, aminek a teteje deresen csillog a lemenő nap sugaraiban. Letolta ujjait a tarkóimig, mire játékosan püfölni kezdtem a karját, a combját, és amikor felvonyított, arrébb futottam. Messziről öreg volt, vénségesen vén, mégis erős és hatalmas, akár egy gát.

Világító felhőfoslányok színezték az eget, és felkapcsolták a köztéri lámpákat. A gát végtelenbe nyúló pontján egy biciklis jelent meg, és Marok lába mögé bújtam. A remegő messzeségben Zoli bácsi rajzolódt ki, akivel gyakran addig ivott Marok, amíg jókedvűvé és hangossá, aztán pedig bűdössé és fáradttá nem vált.

Levezető a műszak után, kérdezte Marok, amikor lefékezett mellettünk Zoli bácsi. *Az asszony szerint olyan kövér vagyok, mint egy disznó,* legyintett Zoli bácsi. Marok elővett egy cigit, és rágyújtott. Zoli bácsi rákönyökölt a biciklikormányra, és megvakarta az arcát. *Elmehet a pokolba,* tette hozzá, mire Marok elmosolyodott.

Mi az a pokol, kérdeztem. Egymásra vigyorogtak. *Ahol az ördög lakik,* válaszolta Marok. *Oda kerülnek az olyanok, mint te,* válaszolta Zoli bácsi, és cinkosan megbökte Marokot a könyökével. *Ha oda kerülök, téged is viszlek,* mondta Marok, és beleszívott a cigarettájába. Fogai mintha tüzes vasak lettek volna, gőz tört ki mögülük. Kirázott a hideg. Minden erőmmel azon voltam, hogy eldöntsem, a pokolra kerülök-e majd Marokkal. Nem tudtam elképzelni, milyen büntetést kapok, ha Isten rájön, nem vagyok jó, de abban biztos voltam, hogy semmiképpen nem lesz kellemes. Olyannak képzeltem a haragját, mint nagyanyámét, aki viharként csapott le rám, ha rosszat csináltam. Olyankor sokáig csapkodott, míg végül kiküldött a kertbe, hogy elgondolkodjak azokon a dolgokon, amiket tettem. De akármennyire is törtem a fejem, sosem jöttem rá, miként kellett volna megfelelően viselkednem. Talán, ha a hagyom őt keresztretjtvényt fejteni. Talán, ha nem próbálok a kidobásra szánt újságpapírból hősjelmezt készíteni. Talán, ha meg sem születek. Talánok egész sora választott el a biztos hittől.

Igyunk, ha kimoszogatad magad. Persze, csak ha elengednek, kacsintott Marok Zoli bácsira. Eldobta a cigarettáját, és indulni készült. Zoli bácsi bólintott, majd visszaemelte zömök lábát a pedálra, és fújtatva nekiveselkedett a gátnak. Marok utána fordult, és figyelte egy darabig, ahogy távolodik tőlünk.

Hazafele vettük az irányt. Két lépéssel Marok mögött mentem, buborékot fújtam, és próbáltam versenyre kelni Marokkal. Kancsalítottam, hogy ha így is

sikerül egyenesen járnom, vele ellentétben, aki gond nélkül néz maga elé, adok magamnak egy pacsit. Aztán hátrafele mentem, ügyelve arra, hogy egyik korláthoz se közelítsek. Aztán szökdécseltem. Mindhárom kihívást megnyertem, de Marokot nem igazán érdekelte a játékom.

A nádtetős házak úgy derengtek a távolban, mint a csillagszórók. Az utca határában, ahova már épp elért a közvilágítás sávja, Marok ismét rácsúsztatta az ujjait a fejemre, és nem engedett. Megint püfölni kezdtem, de eltolt magától, és jót szórakozott az ügyetlenségemen. Aztán egy pillanatra elengedett, mire hasba vágtam, és nekiiramodtam. Marok feljajdult, és utánam vette az irányt.

Nevetés, visítozás, lihegés, majd puffanás. A porzó csend, úgy fut végig a gerincemen, mint a villám. Marok a földön, nyöszörög, testét elnyeli a vidék sötétje, és én tehetetlenül állok felette. Ekkor megszólal mögöttünk egy biciklicsengő, és valaki a köves úton zötykölődik. A biciklilámpa fénye egyszeriben ránk vetül, és Marok felül. Végigcsorog homlokán a vér és a fejéhez kap, mire Zoli bácsi eldobja a biciklit, és odafut hozzá. Árnyak suhannak el előttem, belekapnak a hajamba, odadörgölik magukat a hátamhoz, és megkarmolják az arcomat. Szörnyek, démonok vagy maga az ördög, ami eljött értem, hogy elvigyen magával a pokolba. Magam alá pisilek a félelemtől, sikítok, és Marok a földre, Zoli bácsi a vállára a támaszkodva vihog rajtam, ahogy menekülni próbálok a szörny elől, amit nem látok, csak érzek.

Az utolsó simításokat

végeztem a terítéken, amikor megszólalt a csengő. Sike egy doboz teával és egy csokor virággal érkezett. *A virágot legalább nem Londonból hoztam idáig*, viccelődött. Hagyta, hogy elkészítsük neki a teát, miközben lepakolt a nappaliban. Nem szerettem a teát, mégis mohón kortyoltam, és jólesően sóhajtottam is mellé. Mint egy sokat hordott zokni, kényelmes, de kijárt volt ez az önmegjátszás.

Amióta felnőttünk, ritkán találkoztunk, így hát újra kellett tanulnunk, hogyan kell egymáshoz szólni. Mint a polipok, ügyetlenül tapogatóztunk a másik irányá-

ba. Az asztalra helyeztem a paprikás krumplit, és szedtünk belőle. *Finom, csak nem elég sós*, mondta Sike, amikor megkóstolta. Elmosolyodtam. *Régen is mindig elégedetlen voltál mindennel*, válaszoltam barátságosan. *Hagyjál már*, mondta vigyorogva, és Sike szétterpesztette a lábát, hátradőlt a székén. *Milyen kint*, kérdeztem. *Annyit keresek, hogy még öt év, és veszek itthon egy házat*, válaszolta fellengzősen. Úgy tettem, mint aki elcsodálkozik ezen. *Odakint megbecsülik az olyan melósokat, mint én*, tette hozzá, és egy családi Sziszüphosznak képzeltem, aki küszködve görgeti fel a hegyen a szegénységet, de mindig visszagurul rá. Elnéztem a napon szárított, koravén arcát, a citrommá facsarodott képét, de nyomtalanul eltűnt róla az angyali szépség. Már megint buziskodik, gondoltam, és meghökkentett ez a jól begyakorolt csúfolás.

Sike önbizalma fullasztóvá tette a nappalit, miközben úgy szaladtak ki a szájából a szavak, mint a napos csibék. *Régen is ennyit dumáltál*, kérdeztem közbe, mire beleöklözött a karomba. Jólesett ez a bázalygóan kínzó fájdalom, megérdemeltnek tűnt, amiért csúfolni akartam, és legfőképpen amiért nem lettem anya. *Maradjál már*, csapott rá vihogva a combjára, és Benére pillantott. Bene elmélázva ugráltatta a teafiltert a vízben. *Na mi van, összeveszett veled az asszony? Mit vágsz ilyen fancsali képet*, paskolta meg Sike a vállát. Bene elmosolyodott, meglapogatta ő is Sikét, és kitöltött neki egy pohár bort.

Szóval akkor jó odakint, kapcsolódott be Bene a beszélgetésbe. Sike bólintott, és előhúzta a nyakláncát a pólója mögül. Ezüst volt, fonott, ellenszenves. *Na vagyok-e akkora úr, mint ti itt a nagyvárosban*, vigyorgott. Bene felhúzta a szemöldökét, és végighúzta a szalvétát a száján. *És a hitel*, kérdeztem tőle. Sike megvonta a vállát, majd bekapott egy csemegeuborkát, és hosszasan rágta. *Nem annyira törődöm veled*, mondta, *családot is kéne valamiből csinálni*. Bene rásóhajtott a tányérjára. Kuktának képzeltem, ami nem bírja magában tartani a nyomást, és belém hasított a megézés, hogy már ő sem velem akar megöregedni.

Na ja, válaszoltam, és megszédültem egy pillanatra. A déli napfény Marokká kelesztette Sike vonásait. Vékonyabb volt, szőkébb, és pattanásosabb, mégis

ugyanolyan rémisztően ismerős. *És nektek mikor lesz gyerek*, kérdezte, és Benére nézett. Bántó volt, hogy kihagytak a kérdésből. Bene felnézett, aztán rám, majd vissza Sikére. *Talán majd hamarosan*, válaszolta. A kezéért nyúltam és megszorítottam, de nem szorított vissza. Most már biztos voltam benne, hogy el fog hagyni. Összeszedte a tányérokat és a konyhába ment, előkészült a következő fogásra, mire Sike belerúgott a lábamba az asztal alatt.

Hülye vagy, kérdeztem. *Gyere, rúgjál vissza*, vihogott. Nem mozdultam. *Na, mint régen*, nógatott. Foga elütött a rikító fehér asztalterítőtől, és egy pillanatra nagyanyám csipketerítőjénél ültünk, a csigatisztás húslevest szürcsöltük, a cseppek végigfolytak az államon. Sike vigyorog, foga elüt a terítőtől, rugdos, és Marok odacsap a tarkójára. A suhintástól leesik a szalvétahattyú az asztról.

Bene a desszerttel tért vissza. *Veled meg mi történt*, kérdezte, amint meglátta, hogy a lábamat fogom. Végigmértem Bene arcát, beleejtettem a tekintetem az ő menekülni vágyó tekintetébe. Mintha a saját szemembe néztem volna azon az estén, amikor megkért. Rohanni a parkolón, a gyomos telken, a mögötte álló víztornyon, a víztorony mögött alvó kisvároson, és az autópályán át. Micsoda szabadság, micsoda menekülő szabadság.

Semmi, válaszoltam, és elhelyezkedtem. *Szedsz vagy mi van*, nyújtotta Sike vigyorogva a tányérját felém. *Szedjél magadnak*, mondtam. Sike rákacsintott Benére, és megbökte a könyökével. *Té, nézzed már, mekkora szabadságharcos lett itt valaki*, ugratta. Bene úgy nézett ránk, mint aki álmából riadt: megköszörülte a torkát, meglepődve pislogott, és kihúzta magát. *Ezt meglehetősen szerettem benne*, válaszolta, azzal felállt, és kiállt az erkélyre, rágyújtott, zsebre tett kézzel bámulta a szemközti ház falát. Ízlelgettem a kijelentés múltidejét.

Megjött neki vagy mi van, dőlt hátra ismét a székén Sike, miközben Bene felé bökött a fejével. Nem akartam válaszolni. Nem léteztek kifejezések arra, amikor Marokra néztem, és nem találtam választ arra a kérdésre, miért nem lehet elengedni valakit, akit soha nem is akartam igazán.

Szedtem magamnak is, aztán Sikére pillantottam. Valójában mintha még a szőkesége is Marok barnasága lett volna. Mintha a világos hajszálok alatt is ott

bújkált volna valamit sötét, félelmetes, és visszataszító. *Bort*, kérdeztem, mire odatartotta a poharát. Töltöttem neki, aztán magamnak is. Bene elnyomta kint csikket, és az ajtóhoz ment. *Elmegyek kicsit*, jegyezte meg. Nehezteltem rá, amiért előbb tudom, hogy el akar hagyni. Beleittam a boromba, és bólintottam. Sike ránézett Benére, majd vissza rám, és lehúzta az italát. *Majd máskor megismerkedünk jobban*, mondta Benének, és kezét ráztak. Bene nem nézett a szemembe, az orrom hegyére kúszott a tekintete, majd erőtlén csókot nyomott a számra, és kilépett a lakásból. Beszédes volt a hiánya.

Rosszban vagytok, kérdezte Sike. Meglepetten néztem rá. Nem néztem ki belőle, hogy rákérdezne ilyenekre. *Mégiscsak hasonlítasz egy kicsit Csirire*, mondtam. Sike elvigyorodott, és öntött még magának, aztán nekem is. *Kicsit rossz passzban van, ennyi az egész*, tettem hozzá.

Hirtelen mintha közelebb léptek volna a falak, és egy fiatal róka jelent meg Sike helyén. Szimatol, ólálkodik, és időnként belém mar. Megszólalt Sike telefonja, és még épp megláttam a kijelzőn a nevet, mielőtt felkapta volna az asztalról. Sweet Daniel, állt rajta. *Bocs*, szólalt meg, és kilépett az erkélyre. Pontosan úgy magyarázott, mint Marok, és bár ennek nem kellett volna meglepnie, mégis elcsodálkoztam ezen, hiszen Sikében mindig is volt valami megfoghatatlan lágyság.

Daniel, kérdeztem, amikor visszaült mellém, és ezúttal már én vigyorodtam el. *Munkatárs*, vágta rá Sike. Töltöttem a poharunkba. *Mindig én voltam az egyetlen, aki észrevette, ha nem mondasz igazat*, csúszott ki a számon, mire Sike összeráncolta a szemöldökét, és sértődötten összefonta a kezét. *Szerinted hazudós vagyok*, kérdezte. Elnevettem magam. Minden szótagját beterítette a ravaszság. *Jól van, akkor nem hazudtál*, hagytam rá. Sike visszaült a helyére, megint koccintottunk, és lehúztuk a bort. *Az egy dolog, hogy én ennyit tudok inni, de hogy te is*, jelentette ki, miközben az utolsó csepp borral játszott a poharában. Megvontam a vállam, és egy újabb palackért mentem. Sike kihúzta belőle a dugót, töltöttünk.

Apádtól örökölted, mondtam Sikének, és átültem a kanapéra, mire ő is utánam jött. *Micsodát*, kérdezte. Hosszú idő után most láttam meg először a vigyora mö-

gött a zavarát. *Hogy ennyit tudsz inni*, válaszoltam. Sike nagyot kortyolt, de ezúttal nem húzta le a bort. Áttetsző szemöldöke ívében megláttam az enyémet. Ebben a szemöldökben bújt meg Marok és én is. *Apa sokat mondta, mennyire csalódott benned, hogy nem kerested, miután elköltöztél*, mondta. Hátradőlt a kanapén, karját kinyújtotta a támlán. *Ez van*, mondtam gunyorosan, és én is hátradőltem, *sosem voltunk annyira jóban*, tettem hozzá. *Pedig téged mindig is jobban szeretett, mint engem*, mondta. Megigazította a nyakláncát, kibámult az erkélyre, és egyre hangosabban szuszogott. Minden lélegzetvétellel nőtt bennem a feszültség.

Na mit fintorogsz, kérdezte, és felém fordult, *talán nem igaz*, bökte meg a karom. Láttam a gyermek Sikét, és hihetetlennek tűnt, hogy ez a két ember ugyanaz. Viszolyogva mosolyodtam el. *Na mi van, talán nem igaz? Nem igaz*, ismételte, és tovább piszkált. Minden egyes bökése tűhegynyi mérget csepegtetett belém. Egy böké, egy távolság Benétől. Egy böké, egy undor Sikétől. Még egy böké, Marok csalódása bennem. Egy böké, egy vetélés. Felfűztem őket, mint a gyöngyöt a damilra.

Sike egyszeriben feldöntötte a borospoharat, ami szilánkosra tört az asztalon, és a damil elszakadt. Felálltam, és meglöktem őt. *Hagyjál már*, kiáltottam rá. *Hülye vagy*, kérdezte őszinte csodálkozással a hangjában, miközben a karját simogatta. Dühösen végigmért, aztán ő is felállt, és visszalökött.

Én meg Sike, én meg egy róka, egy nyúl meg egy róka feszült egymásnak. Emlékszem a megfeszített mozdulatokra, ütöttem, ahol értem, rúgott, ahol ért, egyszer talán még meg is harapott. Hangosan csapódtak tenyereink a másik bőrén, üvöltöttünk, mint a fába szorult, és valósággal kipirosodtunk az évek óta elhallgatott nehezteléstől. Aztán Sike akkora pofont adott, hogy egy pillanatra megtáncorodtam tőle, és elképedve bámultam rá, amikor visszanyertem az egyensúlyom. Ahogy elnéztem a válla fölött, észrevettem egy nőt, aki a szemközti lakásból figyelt minket.

Szótlanul visszaereszkedtem a kanapéra, felállítottam a poharat, és megfésültem az ujjammal a hajam. Sike indulata hirtelen elszállt, és riadtan tekintett rám.

É-én igazán nem akartam, dadogta. Végignéztem rajta, és akármennyire küzdöttem ellenem, ugyanazt a gyenge, szerencsétlen figurát láttam benne, mint az egész család. *Ne buziskodj már*, vettem oda neki. Sikének elkerekedett a szeme, majd lassan elmosolyodott. Leült, és elnevette magát. *Ne buziskodj már*, mondta ő is Marok hangján, és beleröhögött a tenyerébe. *Ne buziskodj már*, utánoztam megint az apját. *Ne buziskodj már*, visította Sike, miközben hasa kidülledt, majd behorpadt a szabálytalan nevetéstől. Mégis volt ebben az örökölt vihogásban valami elegancia, amit kivetett magából a szokványos, férfiakra szabott vidék.

Csiri rajzfilmes pulóvert viselt,

amikor meglátogattuk. Kölyök dalmaták ugráltak a mellén, a matrica felrepedezett a sok mosástól. Egy üresen álló ház előtt várt minket, a lepattogzott vakolat rímelt az arcára. Lefogyott, egykor éles vonásai erőtlenné váltak, melle közelebb merészkedett a hasához. *Lassan egy éve*, mondta, miközben nekivetemedtünk a meredek gátfalnak. Hangja megremegett, mire lehajtotta a fejét, majd hirtelen mosolyogva tekintett vissza ránk.

Buborékszaga volt a szélnek. Nagy levegőt vettem, és kigurítottam magamból. Bene viccelődve ölelte át Csirit, aki elnevette magát és megtörölte pulóvere ujjával a szemét. Aztán háromig számoltam, és kattintottam, mire Benéék megmerevedtek, a méteres toklászok és a vándorló felhők is megálltak velük együtt, majd elkészült a fotó.

Ebbe fogom rakni, mondta Csiri, miután odaértünk hozzájuk. Egy piros, szívecskéket formáló képkeretre mutatott, amiben Marokról készült képek sorakoztak. Kifakult fénykép, bajusszal. A falu izmos, melegítőnadrágos férfi, nyakláncsal. A tömény tesztoszteron. A sármos férfi, az érett, negyvenes figura, aki hajnalban piacozik, napközben egy biztosítónál dolgozik, hétvégente pedig esküvőn vagy misén orgonál, hogy eltartsa a családját és még nyaralásra is fussa. Mindenkinek előre köszön, jól nevelt, jól fésült. Magával ragadó, természetes, nyers. Ez a férfi ül a piros oldalkocsis Pannónia motorján, bőrkabát, hátrazselézett haj, vicsor.

Aztán még egy kép egy pocakos, megemberesedett édesapáról, ölében a fiával. És még egy a kopaszodó, vérekes arcú, meglett férfiről. Ez már túlságosan is ismerős.

Csiri levette a falról a képkeretet, és a kezünkbe nyomta. Úgy tettem, mint ha érdekelnének a fotók, aztán Bene is, miközben Csiri süteményért ment a konyhába. *Sike*, kiáltottam utána, hogy az alufólia sercegésében is meghallja.

Pár hete költözött ki Londonba, válaszolta Csiri, és egy porcelán tállal tért vissza az asztalhoz. A kedvenc édességemet készítette el barna, fehér, sárga és rózsaszín réteg zselével egymáson. *A deviza*, kérdezte Bene, és elvett egy szeletet. *Másként elvinné a jelzőt a házat*, mondta Csiri. Elhallgattunk. Én is megkóstoltam a süteményt, és elégedett mosolyt erőltettem magamra. *Pont olyan finom, mint régen*, mondtam, pedig egyáltalán nem így emlékeztem rá. Megtöröltem a kezem egy szalvétában, és átnyúltam Csiri kezéért, mire elsírta magát. *Sokkal könnyebb lenne, ha élne még*, mondta. Egymásra pillantottunk Benével zavarunkban, de nem szólaltunk meg. Lenyeltem egy ösztönös vigyort.

Csiri szalvétába fújta az orrát, majd szomorúan ránk mosolygott. *Inkább nézzük meg a kertet*, mondta, és nagy lendülettel felállt, az asztal alá tolta a széket és az előszobába sietett. Benével bekaptunk egy-egy süteményt, és követtük. *Keressetek magatoknak papucsot*, mondta, és kilökte a szúnyoghálót. A papucsok mellett elnyűtt, borfoltos makkos cipő hevert. *Ez jó lesz*, mutatott rá Bene, és belebújt, majd nyelvét kinyújtva ugrált egyik lábáról a másikra. *Na jöttök már*, szólalt meg odakint Csiri. Egymást lökdösve, kuncogva követtük.

A korábban térdig érő cserjék szinte teljesen betakarták a ház oldalát, a garázs zöld falécei kifakultak, csak a cseresznyefa nézett ki pontosan úgy, ahogy utoljára láttam. *Emlékszel, amikor Sikével felmáshoztatok rá*, kérdezte Csiri, és megsimogatta a hátam. *Szerintem csak én másztam, mert Sike félt utánam jönni*, válaszoltam. Csiri cinkosan hátrapillantott Benére, és harsányan felnevetett. *Sike is felmáshoztatott utána, csak le akarta rúgni*, ezért *Sike inkább lent maradt*, magyarázta Benének, aki mosolyogva felhúzta a szemöldökét, és kérdően pillantott rám. *Nem mert utánam jönni, nehogy kiessen a babája a zsebéből*, válaszoltam, és egy erőltetett vigyorral nyeltem le az indulatom.

A házban zongorahangok csendültek fel: csöngettek. *Csajkovszkij*, kérdezte Bene. *Nem tudom, csak tetszett*, legyintett Csiri, és idegesen tekintett a kapu irányába. *Nem nyitom most ki*, jelentette ki, és toporogva nézett körül a kertben. *Szóval ezzel a bokorral nem tudok itt kezdeni*, folytatta, amikor megint csöngettek. *Megnézzük*, kérdezte tőle Bene. Csiri megrázta a fejét, bársony hajgumija ide-oda lengett kilazult copfjában. *Hagyjad, biztos megint a fiúk*, mondta, de mire a végre ért, egy vízbomba durrant szét a lábunk előtt. Bene kirántotta a kaput, de az elkövetők ekkor már utca végében jártak.

Ez meg mi volt, kérdeztem Csirit. Bene becsukta maga mögött a kaput, felszedte a lufi darabkáit, és kidobta. Csiri legyintett. *Tudod, hogy megy ez*, mondta. *Na mondd már*, szóltam rá erélyesebben. *Tetszem az egyik hülyének a kocsmában*, vágta rá. *Nahát*, mondtam meglepődve, és eszembe jutott nagyanyám festménye a hóban fürdő távoli parasztházzal. Én is olyan helyre vágytam, ahol nem kell őszintén beszélgetni. *Mondom én neki, hogy hagyjon békén, de már az egész város a szájára vett*, hadarta, miközben maga elé meredt. *Emiatt jönnek ezek a hülyék*, kérdezte Bene. A tarkójára helyezte a tenyerét, mint mindig, amikor dühítette valami. *Látod*, válaszolta Csiri. Elmélázva figyeltem, ahogy szégyenkezik, arcába omlott seszínű hajszálai egészen gyermekivé tették. *Ez már a harmadik nap, hogy jönnek. Egyszer ilyenkor, egyszer meg sötétedéskor*, sóhajtott egy nagyot. *Ha maradtál volna itthon, most te sem unatkoznál*, nyerített fel. Nevetésében kifeszült a keserűség.

Sötétedett, amikor a papucsom a pázsitra hajítottam és felmásztam a cseresznyefára. Csiri és Bene a nappaliban kártyáztak, beláttam rájuk az ága közül. A mély, csorgadozó nyugalomban, mint a hűvös erdőben a csermely, előbukkant az a mályvacukorhoz hasonló, tűző nyári boldogság, amit rég elfeledtem már. Fehér csíkot húzott maga után egy repülőgép, és megszólalt az este első békája. A fatörzsben, a sétáló hangyák hátán és a díszkövekben a nyugalom ellenére benne szunnyadt valami fenyegető. Minden hajnalkán, minden cseresznyeszemen mint egy fátyolon, Marok derengett át.

Kattogás csapta meg a fülem a kapu irányából, aztán fújás, sutyorgás, nevetés. Lemásztam a fáról, és közelebb merészkedtem a kapuhoz. Három edzőcipő toporgott a járdán. Beszaladtam a lakásba, és idegesen mutogattam a kapu irányába. Csiriék eldobták a kártyákat, Bene felkapta a szódásszifont az asztalról, és előreszaladt. Kirántotta a kaput a helyéről, felordított, és lőtt a vízszugárral. Egy fehér festékszóró befogta a nadrágját, mielőtt a fiúk káromkodva hátrahököltek, és ki jobbra, ki balra megindult az utcán. Kikaptam Bene kezéből a szódásüveget, kibújtam mellette, és üldözőbe vettem az egyiküket. Csiri követett, hangosan szidta a fiúkat, csupasz talpunk hangosan csattogott a forró úttesten. *Kurva, kurva, büdös kurva*, kiáltozta a fiú, miközben a jéghideg vízszugár elől menekült

Zihálásunk, zengő lépteink és a szóda sistergő lövésében meghallom Bene károgó nevetését. Olyan, mintha Maroké lenne, a combját csapkodja és nehezen veszi a levegőt. Ahogy lefordul a fiú a főútra, egy kuporgó nyúl jelenik meg a záróvonalon. Rám néz, izmos lábait maga alá húzza, türelmesen vár. Ekkor megnőnek, majd felém nyúlnak az útszéli jegenyefák, a kezeletlen parlagfű a csatornában, és az elsárgult rózsabokrok a házak előtt. Kitágul az utca, mégis gyűszűhegynyire szűkül, és kinyílik Marok szája, azt suttogja, titok vagyok, és bekap.

La tassa amb llunes vermelles

em relliscava a la mà. A casa de l'àvia tots els coberts eren així de llefiscosos i pensava que menjava tantes torradetes de santa Teresa que fins i tot els objectes de la casa se li impregnaven de greix.

L'àvia era com un pop, en una mà sostenia una paella, a l'altra un batedor i encara tenia prou mans per rentar els plats, per amassar i per fer-me unes quantes moixaines. Tot i que fos de matinada, s'apressava per enllestir la feina. *A les dotze en punt ha d'estar tot fet*, va donar una llambregada al rellotge de paret i després va tornar a abaixar els ulls a la massa.

Aquell matí vaig rebre un potet i una canya de pescar tan llarga que m'arribava al front. En Marok va portar un cubell, una cadireta i la seva canya de pescar. Duia capsetes metàl·liques que li dringaven en una bandolera on havien imprès el logotip de l'asseguradora local.

El riu Tisza serpentejava tres cases més enllà. Vam passar pel costat del parc infantil del final del carrer, vam pujar el dic i després vam baixar pels esglaons d'un pam i vam saltar des de la riba a l'embarcador. M'averkonyia d'aquesta barca que comparada amb les altres es veia descolorida i cruixia a cada pas. En Marok va desplegar la seva cadireta, s'hi va asseure i jo, al costat seu, sobre els llistons. Vaig enfonsar els peus a l'aigua fresca, després vam obrir el potet ple de larves de mosca, que es rebolcaven les unes sobre les altres. Quan hi ficava el dit, em feien pessigolles.

En Marok en va treure una larva, la va clavar a l'ham i jo vaig fer el mateix, després de cop vam llençar els esquers a l'aigua. El d'en Marok va volar tan lluny que em va fer por que s'enganxés en algun dels arbres immensos de l'altra banda del riu i que no el pogués recollir mai més. El riu es va endur l'ham i quan ja feia estona que la boia de suro gronxjava dins del corrent del riu, en Marok el va

RÉKA BORDA

enretirar, va treure la larva per substituir-la per una de nova i el va tornar a llençar a l'aigua. El vaig imitar. El xauxineig del rodet harmonitzava amb el rauc de les granotes i el respirar dels peixos que emergien a la superfície per un instant. La capseta xiulava, en Marok xarrupava.

Durant el temps interminable que hi vam passar, el sol havia pujat, havia rodat al llarg del riu, al llarg de tot el que ens envoltava i va acabar xocant de cap contra el dens núvol plugisser. Els arbres que s'alzinaven a l'altra banda del riu es doblegaven sota la pressió del mal temps. Hi havia silenci, el silenci més noble que permet sentir per primera vegada una calma impertorbable. Durant tot aquest temps, en Marok va pescar tres peixos, jo, cap.

En Marok va llançar un xiulet quan les campanades matineres començaren a sonar. *Som-hi!*, va desplegar els llavis per primera vegada aquell dia. Ens vam aixecar alhora. Em vaig ajupir per enroscar la tapa del potet, però l'aigua em va cobrir tot d'una. El riu s'enduia el cos desmaiats d'en Marok en direcció a l'horitzó. Era marró i es veia desvalgut, com una branca molla.

Abans ja havia vist una cosa semblant, però amb un gat. Va passar a l'hivern. Estàvem drets sobre el dic amb els pares, que em subjectaven per l'espatlla perquè no baixés corrents fins a la riba, perquè el riu lluïa per l'àcid cianhídric, com si hi haguessin abocat sabó, i s'emportava, avorrit, els cadàvers dels animals. Aleshores vaig aprendre que no es pot beure mai del riu, encara que brilli. Era el Txernòbil de Tisza, deien els adults, però jo només podia veure bellesa en l'estampat del riu.

Vaig obrir la boca i vaig xisclar cap al cel. Encara noto a la gola la raspera de les cordes vocals, però era com si la veu no brollés de mi, sinó d'una altra nena que em fos idèntica. Em penetren les altures, les planures bronzents i el xiulet del tren de Szentes. Després una llanxa motora surt d'un embarcador proper.

L'àvia demanava perdó una vegada i una altra al servei d'urgències. Es disculpava amb ells, amb els veïns i amb els transeünts dient que *el meu fill anava una mica gat* i també *veieu, jo sempre li deia que es passava de la ratlla*. I els socorristes, els veïns i els transeünts feien que sí amb el cap amb comprensió, després

s'arraparen l'un a l'altre com els salzes per valorar entre tots el nivell d'olor d'alcohol que desprenia en Marok i al final del xiuxiueig arribaren a la conclusió que era per culpa de la rigidesa de la meua àvia que el seu fill hagués anat pel mal camí. Potser si no hagués estat tan així i tan aixà, oi?, no hauria passat aquesta desgràcia. Però això només m'ho imagino jo.

No sé on havia anat a parar en Marok, només sé que era la primera vegada a la vida de la família que no dinàvem a les dotze en punt. L'àvia em va banyar i em va posar dempeus sobre el llit per eixugar-me. Vaig deixar anar un pet sorollós, ella esclafí a riure. *Al teu cul hi viuen coloms*, va dir, i jo també reia amb ella. Em va fer seure, m'assecava el cap amb un casc de niló, que s'inflava tot exhalant un aire xardorós quan en premia el botó. M'observava dins el mirallet de tocador col·locat a la vora del llit, el flonjo assecador de cabells surava per damunt meu com una aurèola. *Jo he sentit dir que el marit de la Klári s'havia adormit conduint per haver begut massa*, va murmurar l'àvia, després va obrir un llibre de contes i em va començar a parlar sobre les fletxes dels ancestres hongaresos.

Sentia repugnància pel meu cos. Una panxa que et fa pensar en una fruita carnososa, uns mugrons deformes, una pell blanca que enlluerna i un tall en forma d'ametlla entre les cuixes. Em feia la impressió que m'hi observava a través. M'incomodava el fet d'anar-me tornant bonica mentre que l'àvia seguia igual de menuda i d'atrotinada. Jo era un gra de raïm, ella, una pansa.

En aquest record que s'escolava somnolent, observo la dona, que malgrat que fos més dura que el formigó s'anava esquerdant per l'ús continu. El davantal tacat li penjava de la cintura des del matí. La perseguïen els hongaresos cavalcant al voltant el llit, xocaven contra la tauleta i els armaris mentre dardaven fletxes sense parar que no feien cap efecte a l'àvia.

En acabar el conte, va fer lliscar el llibre sota la Bíblia. Va apagar el motor i em va treure el casc. Em va acotxar bé, després em va tallar les ungles, les desava dins un confiter, mentre aixecava la vista d'amagat sobre el quadre que penjava per damunt del llit: un llauró nevat amb una casa de pagès a la llunyania.

Com estàs? em va preguntar retorçant-se les mans. Quan vaig obrir la boca per parlar, va retenir la respiració. Què fer-ne, de la sinceritat?, devia pensar tot desitjant ser en aquella masia deserta on només la neu li hauria donat conversa. Va fer uns copets al coixí i es va treure les ulleres. *Les paraules no fan més que robar-nos el temps de la supervivència. S'ha d'escoltar cap a fora, on hi ha el fruit, i no cap a dins on no hi creix res*, va dir. Em fitava el peu que sortia de sota la manta i em vaig posar a ploriquejar. Em va fer una carícia a la cama i es va aixecar a males penes de la vora del llit. *Bé, doncs. A la Csiri, demà jo li ho explicaré tot. D'acord? Tu no cal ni que en parlis*, va afegir tot ajustant-se el davantal i em va fer un petó al front. Va apagar la llum i es va parar el llit al menjador. La claror de la lluna es va inflar a les esclatxes de la persiana i a mi em va envair una enyorança desmesurada. L'àvia va encetar l'oració del vespre i ens va cobrir del tot la nit feixuga i imprevisible.

Gran Planura

no és fascinant. Almenys aquesta part on passava tot l'estiu, però estic convençuda que les altres parts tampoc són particularment encisadores. Els records ho embelleixen tot, solien dir, però a mi no m'enlluernaven ni els miratges, ni les tavernes barates, ni les cases amb un gran sol gravat al frontó, en què l'home i el porc conviuen dia a dia com bons germans.

Fèiem via per un corriol. En Marok enllaçava els dits darrere de l'esquena i seguia el camí de terra fressat, aquesta vena seca sobre pell arrugada que conduïa fins al riu. El sol cremava amb violència i les nostres ombres projectaven reixes roents sobre el camp.

No recordo com vam arribar fins al dic. Intento evocar la conversa, les façanes de les cases que quedaven cada vegada més lluny i el traç del camí batut, però només hi trobo mancança. Durant el passeig, potser em va ensenyar molt sobre el món o potser no ens vam dirigir mai la paraula. Això també és una llengua, no afegeix res al no-res, només s'envola, es fon a l'aire.

El formigó que s'estenia en allargada havia sobresortit de l'esquena del camp clapejat amb manyocs d'herba. En Marok es va prémer la gran panxa contra la barana. El vent roent de la planura en feia voleiar irritat els pantalons atzur de niló amb ratlles blanques-vermelles, mentre ratpenats zigzaguejaven per un cel sòrdid.

Em vaig posar a bufar bombolles, però de seguida topaven contra la barana i es desfeien en no-res. En Marok em va escamarlar els dits gruixuts sobre el crani. Vaig aixecar la vista i vaig veure una torre, la part superior de la qual brillava grisenca enmig dels rajos del sol ponent. Quan va abaixar els dits sobre el meu clatell, tot jugant vaig començar a colpejar-lo sobre el braç, sobre la cuixa, fins que va deixar anar un udol i jo me'n vaig apartar corrents. Des de lluny semblava vell, un vell xarruc, però ahora fort i poderós com un dic.

Parracs de núvols lluents pintaven de colors el cel i es van encendre els fanals dels espais públics. Al punt del dic que s'allargava fins a l'infinit va aparèixer un ciclista i jo em vaig amagar darrere de les cames d'en Marok. A la llunyania tremolosa es va dibuixar la figura de l'oncle Zoli, amb qui en Marok sovint bevia fins que es tornava alegre i sorollós, i després cansat i pudent.

T'esbraves després del teu torn?, li va preguntar en Marok quan l'oncle Zoli va frenar al costat nostre. *Segons la dona soc tan gras com un porc*, va arronsar les espatlles. En Marok va treure un cigarret i el va encendre. L'oncle Zoli es va recolzar sobre el manillar i es va gratar la cara. *Que se'n vagi a l'infern!*, va afegir i en Marok va esbossar un somriure.

Què és l'infern?, els vaig preguntar. Es van mirar amb un riure sardònic. *On viu el diable*, va respondre en Marok. *És on va a parar la gent com tu*, va respondre l'oncle Zoli i li va donar un cop de colze de complicitat a en Marok. *Si hi vaig a parar, t'hi arrossegare amb mi*, va dir en Marok i li va donar una pipada al cigarret. Les seves dents semblaven ferros roents i van deixar anar una bafarada. Se'm va posar la pell de gallina. M'escarrassava per esbrinar si de debò aniria a parar a l'infern amb en Marok. No em podia imaginar quina mena de càstig rebria si

Déu s'assabentés que no soc bona persona, però posaria la mà al foc que no seria gens agradable. M'afigurava la seva ràbia com la de l'àvia, que s'abatia sobre meu a guisa de tempesta si feia alguna cosa reprobable. Llavors es desfogava etzibant cops a tort i dret durant una llarga estona fins que m'enviava al jardí per rumiar sobre les coses que havia fet. Però per més que m'hi espremés el cervell, mai no ho veia clar com m'hauria hagut de capténir de manera adient. Potser, deixant-la tranquil·la quan està resolent mots encreuats. Potser, no intentant preparar cap disfressa d'heroïna amb el paper de diari per llençar. Potser, no havent nascut. Una llarga filera de *potsers* em separava de la convicció indiscutible.

Fem un beure quan t'hagis esbargit prou. Si és que t'ho permeten, esclar, en Marok li va picar l'ullet. Va llençar el cigarret, mentre es preparava per marxar. L'oncle Zoli va fer que sí amb el cap, després va tornar a col·locar els peus rabassuts sobre els pedals i esbufegant es va empitrrar per vèncer la pujada del dic. En Marok es va girar i el va observar una estona com s'allunyava.

Ens vam dirigir cap a casa. Avançava dos passos enrere d'en Marok, anava bufant bombolles mentre intentava competir amb ell. Mirava guerxa i pensava que si malgrat tot aconseguia caminar dreta, no com ell, que es balancejava, tot i mantenir els ulls sobre el camí, llavors em donaria una encaixada de mans. Després caminava cap enrere posant atenció en no apropar-me a cap de les baranes. Després saltironejava. Vaig sortir airosa en tots els tres reptes, però en Marok no s'interessava gaire pel meu joc.

Les cases amb teulades de palla s'albiraven a la llunyania com bengales. Als confins del carrer, on amb prou feines arribaven els rajos de l'enllumenat públic, en Marok va tornar a fer lliscar els dits sobre el meu cap i després ja no em va deixar anar. El vaig començar a colpejar de nou, però em va apartar, trobava d'allò més divertida la meva matusseria. Després em va alliberar per un moment, que vaig aprofitar per etzibar-li un cop de puny a la panxa i arrencar a córrer. En Marok va llançar un crit de dolor i em va començar a perseguir.

Rialles, güells, esbufecs, després *puff!* El silenci polsegós em recorre la columna

vertebral com un llampec. En Marok a terra, gemegant, amb el cos engolit per la foscor de la regió, i jo, dempeus al costat seu, mirant-lo amb impotència. Llavors un timbre de bicicleta ressona darrere nostre, algú s'apropa fent sotracs sobre el camí pedregós. De cop i volta, la llum de la bicicleta se'ns projecta al damunt i en Marok s'incorpora. La sang li regalima sobre el front i es posa les mans al cap. En veure-ho, l'oncle Zoli llança la bicicleta i es precipita cap a ell. Unes ombres passen embalades davant meu, s'emboliquen amb els meus cabells, es refreguen contra la meua esquena i m'esgarrapen el rostre. Monstres, dimonis o el diable mateix que ha vingut per endur-se'm a l'infern. De la por em faig pipí a sobre, xisclo, i tant en Marok recolzat a terra, com l'oncle Zoli recolzat sobre les seves espatlles, es foten de mi, mentre intento fugir del monstre que no veig, només intueixo.

Donava l'última mà

al parament de la taula, quan va sonar el timbre. En Sike s'hi va presentar amb una capsa de te i un ram de flors. *Les flors almenys no les he dut de Londres*, bromejava. Deixava que li preparéssim un te, mentre descarregava les coses al menjador. No m'agradaven els tes, malgrat això el xarrupava amb avidesa i sospirava de gust. Aquesta afectació se'm presentava còmoda, però gastada, com uns mitjons atrocinats.

Des que ens havíem fet grans, ens havíem vist poques vegades, vam haver de tornar a aprendre com tractar-nos l'un a l'altre. Com uns pops, anàvem a palps matussers l'un en direcció a l'altre. Vaig portar l'olla de patata al pebre vermell a taula i ens en vam servir. *Molt bona, però li falta sal*, va dir en Sike en tastar-la. Vaig esbossar un somriure. *Abans tampoc estaves content de res*, li vaig contestar amistosament. *Tampoc n'hi ha per a tant*, em va dir amb un somriure d'orella a orella i es va escarxofar a la cadira. *Què tal, a fora?*, li vaig preguntar. *Guanyo tant que en cinc anys em compro aquí una casa*, va respondre, altisonant. Vaig fingir

que em sorprenia. *Fora aprecien els currants com jo*, va afegir i me'l vaig imaginar com el Sísif de la família que s'escarrassa a empènyer la pobresa muntanya amunt, però sempre li torna rodolant cap avall. N'observava el rostre ressecat pel sol, la fisonomia espremuda i envellida abans d'hora, però no hi trobava ni rastre d'aquella bellesa angèlica. De nou fa el marieta, vaig pensar i em va sobtar aquesta burla que abans tant li etzibàvem.

La confiança d'en Sike en si mateix va fer sufocant l'aire del menjador, les paraules li brollaven de la boca com pollets acabats de néixer. *Abans també donaves tanta taba?*, el vaig interrompre preguntant i em va clavar un pinyac al braç. Vaig notar un dolor agut, però agradable, el trobava del tot merescut per haver volgut fer-ne befa i, sobretot, per no haver sigut mare. *Ja està bé!*, es va picar a la cuixa esclafint una rialla i va llambregar a en Bene. En Bene, abstret, feia saltar la bosseta de te dins l'aigua. *Què doncs, estàs renyit amb la dona? Per què fas cara de pomes agres?*, va preguntar en Sike tot tustant-lo a l'espatlla. En Bene va fer la mitja rialla, li va tornar els copets i li va omplir un got de vi.

O sigui que et va bé fora, en Bene es va afegir a la conversa. En Sike va fer que sí amb el cap i va treure una cadeneta de sota de la samarreta. Era de plata, trenada, antipàtica. *Oi que soc tan senyor com vosaltres, en aquesta gran ciutat?* i reia. En Bene va arrufar les celles i es va passar el tovalló per la boca. *I la hipoteca?*, li vaig preguntar. En Sike va arronsar les espatlles i es va engolir un cogombret avinagrat que mastegava llargament. *No m'amoïna gaire*, va dir, *també n'hi ha d'haver per muntar una família*. En Bene va sospirar per damunt del plat. Semblava una olla de pressió que no aconseguís contenir-se i de sobte vaig caure que ell tampoc voldria fer-se vell al costat meu.

Esclar, vaig respondre i em va rodar el cap. La claror del migdia va transformar les faccions d'en Sike en les d'en Marok. Era més prim, més ros, més ple de grans, però esgarrafosament familiar. *I vosaltres, quan tindreu un nen?*, va preguntar tot mirant en Bene. Em va ferir que em deixessin de banda en aquesta pregunta. En Bene el va mirar, després a mi, després un altre cop a en Sike. *D'aquí a poc, potser*,

va respondre. Li vaig agafar la mà i la hi vaig estrènyer, però no va ser recíproc. Ara ja tenia ben clar que m'abandonaria. Va recollir els plats i els va portar a la cuina. Mentre preparava el següent plat, en Sike em va amollar una puntada de peu sota la taula.

Ets idiota?, li vaig preguntar. *Vinga, torna-t'hi*, reia burleta. No em vaig moure. *Va, com abans*, m'esperonava. Les seves dents desentonaven del blanc llampant de les estovalles i per un instant sèiem al voltant de les estovalles de randa de l'àvia i xarrupejàvem el brou amb fideus, les gotes em regalimaven a la barbata. En Sike riu sardònicament, les dents li desentonen de les estovalles, em clava puntades de peu i en Marok li dona una clatellada. La brandada fa caure de la taula el tovalló en forma de cigne.

En Bene va tornar amb les postres. *I a tu què t'ha passat?*, em va preguntar quan em va veure fent-me fregues a la cama. Vaig recórrer la cara d'en Bene, vaig enfonsar el meu esguard dins del seu esguard anhelós de fugir. Com si hagués mirat dins els meus propis ulls el vespre que m'havia demanat la mà. Travessar corrents el pàrquing, el descampat ple de males herbes, la torre d'aigua que s'erigeix al darrere, la petita població que dorm darrere de la torre d'aigua i l'autopista. Quina llibertat, quina fugida més alliberadora.

Res, vaig respondre i vaig seure bé. *Em serveixes o què?*, en Sike em va allargar el plat amb un riure maliciós. *Serveix-te tu*, li vaig dir. En Sike li va picar l'ullet a en Bene i li va donar un cop de colze. *Mira, tu, quina miliciana s'ha tornat!*, li prenia el pèl. En Bene ens va dirigir una mirada com qui se sobresalta d'un somni: pestanyejava estranyat, es va escurar el coll i es va redreçar. *Era un tret que m'agradava força en ella*, va contestar i tot seguit es va aixecar, va sortir al balcó, es va encendre un cigarret i amb les mans a la butxaca fixava la mirada vaga sobre el mur de l'edifici del davant. Jo assaboria el verb en passat que havia utilitzat.

Tè la regla o què?, en Sike va tornar a escarxofar-se sobre la cadira mentre feia un gest amb el cap en direcció a en Bene. No volia contestar-li. No hi havia paraules per expressar el que reflectien els meus ulls quan mirava en Marok i tampoc

trobava cap resposta a la pregunta de per què costava tant deixar marxar algú que no havia volgut mai de veritat.

Em vaig servir i després vaig llambregar en Sike. Com si fins i tot la seva rossor fos en realitat el castany d'en Marok. Com si per sota els cabells clars s'hi amagués quelcom fosc, terrible i repugnant. *Vi?*, li vaig preguntar i em va allargar el got. L'hi vaig omplir i després me'n vaig posar a mi. En Bene va apagar el cigarret i es va dirigir cap a la porta. *Surto una estona*, va anunciar. Em ressentia de saber abans que ell que em voldria deixar. Vaig prendre un glop de vi i vaig fer que sí amb el cap. En Sike va mirar en Bene, després a mi i es va empassar la beguda de cop. *Ja ens coneixerem millor un altre dia*, li va dir a en Bene i es van donar la mà. En Bene no em va mirar als ulls, el seu esguard es va aturar sobre la punta del meu nas, després em va fer un petó lànguid a la boca i va sortir. La seva absència era expressiva.

No us porteu bé?, va preguntar en Sike. El vaig mirar sorpresa. No el tenia com algú que fes aquesta mena de preguntes. *Al capdavant sí que t'assembles una mica a la Csiri*, li vaig dir. En Sike va fer un somriure d'orella a orella i es va tornar a omplir el got, el meu també. *Està passant una mala ratxa, això és tot*, vaig afegir.

Era com si, de sobte, les parets se'ns haguessin apropiat i una jove guineu hagués aparegut en lloc d'en Sike. Furoneja i espia, i de tant en tant em clava les dents. Va sonar el telèfon d'en Sike i abans que l'agafés en vaig poder veure el nom sobre la pantalla. *Sweet Daniel*, posava. *Perdona*, va dir i va sortir al balcó. Enraonava igual que en Marok i malgrat que això no m'hauria hagut de sorprendre, me'n vaig meravellar perquè en Sike sempre demostrava una mena de dolçor incomprendible.

Daniel?, li vaig preguntar quan va tornar a seure i aquest cop em tocava a mi fer un somriure sardònic. *Un company de feina*, em va etzibar. Ens vaig servir més vi. *Sempre era l'única que s'adonava quan no deies la veritat*, se'm va escapar de la boca. En Sike va arrufar les celles i, ofès, va encreuar els braços. *Penses que soc un mentider?*, em va preguntar. Vaig esclafir a riure. L'astúcia n'impregnava cada síl·laba.

D'acord, llavors no has mentit, vaig cedir. Vam tornar a brindar i ens vam empassar el vi. És una cosa que jo pugui beure tant, però que tu...?, va deixar anar tot jugant amb l'última gota de vi que li quedava al got. Vaig arronsar les espatlles i vaig anar a buscar una altra ampolla. En Sike en va treure el tap, va omplir els gots.

Ho vas heretar del teu pare, vaig dir a en Sike i em vaig seure al sofà. Ell em va seguir. El què?, va preguntar. Era la primera vegada des de feia temps que darrere del somriure li vaig entreveure el torbament. La teva capacitat de beure, vaig contestar. En Sike va fer un gran glop de vi, però aquesta vegada no se'l va empassar de cop. Em vaig reconèixer en l'arc que traçaven les seves celles diàfanes. En aquelles celles s'hi amagaven en Marok i jo també. El pare sovint comentava com el decebia que no el busquessis mai des que te'n vas anar, em va dir. Es va inclinar cap endarrere estirant el braç sobre el respall del sofà. És el que hi ha, li vaig dir amb sorna inclinant-me cap enrere jo també, mai no ens vam portar gaire bé, vaig afegir. Malgrat que a tu t'estimés més que a mi, va dir. Es va posar bé el collar i va mirar fixament cap al balcó mentre rufava cada vegada més fort. Amb cada respiració notava com la tensió anava creixent dins meu.

Per què fas ganyotes?, em va preguntar tot girant-se cap a mi, no és veritat o què?, em va picar amb el dit al braç. Havia vist el Sike de nen i em semblava mentida que aquests dos fossin la mateixa persona. Se'm va regirar l'estómac, però somreia. I què? No és veritat? Eh?, repetia i em va seguir punxant. A cada cop m'introduïa una nova gota de verí. Una burxada, una distància d'en Bene. Una altra burxada, un fàstic del Sike. Una altra burxada més, la decepció d'en Marok en mi. I encara una altra burxada, un avortament. Les anava enfilant com les perles sobre el fil de niló.

Tot d'una en Sike va bolcar el got i es va rebotar en mil bocins sobre la taula, el fil de niló es va trencar. Em vaig aixecar i li vaig donar una empenta. *Deixa'm ja!*, li vaig cridar. *Ets idiota?!*, em va preguntar amb un to d'admiració sincera fent-se fregues al braç. Em mirà de dalt a baix, enrabiadament es posà de peus i em va tornar l'empenta.

Jo i en Sike, jo i una guineu, un conill i una guineu es llançaven l'un contra l'altre. Em recordo dels moviments tibants, li pegava on arribava, em clavava puntades de peu on arribava, potser em va mossegar una vegada i tot. Les palmes de les mans ens ressonaven en xocar contra la pell de l'altre, ens cridàvem com esperitats i envermellíem del ressentiment callat des de feia tants anys. Llavors en Sike em va ventar una bufetada tan gran que em va fer trontollar per un instant. El vaig mirar esbalaïda un cop recuperat l'equilibri. Per damunt de la seva espatlla vaig parar esment en una dona que ens observava des del pis del davant.

A poc a poc vaig tornar a seure al sofà. Sense dir mot vaig redreçar el got i em vaig pentinar amb els dits. L'acalorament d'en Sike s'evaporà tot d'una i em va mirar esverat. *Jo, jo... realment no volia*, balbucejava. El vaig mirar de cap a peus i per més que em batés per no fer-ho, hi veia una figura feble i desgraciada, la mateixa imatge que en tenia tota la família. *No facis el marieta*, li vaig etzibar. En Sike va fer uns ulls com unes taronges, però després se li va esclarir la cara. Va seure i va esclatar a riure. *No facis el marieta*, va repetir imitant la veu d'en Marok i s'esqueixava de riure. *No facis el marieta*, vaig tornar a estrafer el seu pare. *No facis el marieta*, esgüellava en Sike mentre se li inflava i desinflava el ventre per la riallada descompassada. A fi de comptes sí que hi havia en aquest riure escandalós una mena d'elegància que havia expel·lit de si aquesta regió banal feta a mida dels homes.

La Csiri portava un jersei de dibuixos animats

quan la vam visitar. Uns cadells de dàlmates li saltironejaven sobre el pit. L'estampat s'havia clivellat de tant rentar. Ens esperava davant d'una casa abandonada. L'arbossat escrostonat rimava amb la seva cara. S'havia aprimat. Les faccions tallants d'abans havien perdut la força, els seus pits tenien l'ardidesa d'apropar-se-li a la panxa. *Fa gairebé un any*, va dir mentre empitràvem la pujada rosta del dic. Li tremolava la veu. Llavors va acotar el cap, però de sobte el va tornar a aixecar per mirar-nos a la cara somrient.

RÉKA BORDA

El vent feia olor de bombolles. Vaig fer una respiració profunda i vaig deixar anar l'aire fent-lo rodolar de dins meu. En Bene va abraçar la Csiri bromejant, ella va esclatar a riure i es va eixugar els ulls amb la màniga del jersei. Després vaig comptar fins a tres, es va sentir un clic, i en Bene i la Csiri es van enravenar, les arestes d'un metre de llargada i els núvols ambulants també s'aturaren, i la foto estava feta.

La desaré aquí, va dir la Csiri quan vam arribar a casa seva. Va assenyalar un marc vermell amb forma de petits cors, ple de fotografies d'en Marok. Una de descolorida, amb bigoti. L'home musculat del poble amb pantalons de xandall i collar. La testosterona exuberant. L'home seductor, madur, la figura que ben entrat els quaranta treballa al mercat de matinada, treballa per a una asseguradora durant el dia i els caps de setmana toca l'orgue en bodes o misses per mantenir la seva família i perquè encara en quedés per anar de vacances. És el primer en saludar a tothom, ben educat, ben pentinat. Encantador, natural, directe. El mateix home assegut a la moto Pannónia de color vermell amb sidecar, jaqueta de pell, cabells engominats, ensenyant les dents. Una altra fotografia d'un home fet, un pare panxut, amb el fill sobre la falda. I encara una altra d'un home granat, amb calvícies i la cara marcada amb vasos sanguinis. Aquesta ja és massa familiar.

La Csiri va agafar el marc de la paret i ens el va allargar. Feia veure que les fotos m'interessaven, després en Bene també, mentre la Csiri anava a buscar el pastís a la cuina. *I en Sike?*, li vaig cridar perquè em sentís malgrat el xauxineig del paper d'alumini.

Fa un parell de setmanes va marxar a Londres, va contestar i va tornar amb una plata de porcellana. Havia preparat el meu pastís preferit, amb una capa de gelea marró, blanca, groga i rosa una sobre l'altra. *Per cobrar en divises?*, va preguntar en Bene i en va agafar un trosset. *Altrament la hipoteca s'enduria la casa*, va dir la Csiri. Vam callar. Jo també vaig tastar el pastís i vaig forçar un somriure satisfet. *És tan bo com abans*, vaig dir, però en realitat no el recordava així. Em vaig eixugar la mà en un tovalló i la vaig allargar per agafar-li la seva. Es va posar a plorar.

Seria molt més fàcil si encara visqués, va dir. Torbats, ens vam llambregar en Bene i jo, però no vam desplegar els llavis. Em vaig reprimir un riure sardònic instintiu.

La Csiri es va mocar amb un tovalló i ens va esguardar amb un somriure trist. *Anem més aviat a mirar el jardí*, va proposar i es va aixecar amb gran ímpetu. Va ficar la cadira sota la taula i es va afanyar cap al rebedor. En Bene i jo encara ens vam empassar un tros de pastís i després la vam seguir. *Busque-vos unes sabatilles*, va dir i va empènyer la porta de mosquitera. Al costat de les sabatilles jeien uns mocassins atrotinats de mal gust amb taques de vi. *Aquestes em faran al cas*, en Bene les va assenyalar, se les va posar i traient la llengua hi va començar a saltironejar d'un peu a l'altre. *Veniu o què?*, ens va cridar la Csiri des de fora. La vam seguir donant-nos empentes i rient per sota el nas.

Les mates que abans ens arribaven fins als genolls ara cobrien quasi la totalitat de la paret de la casa, els llistons verds del garatge s'havien destenyit, tan sols el cirerer tenia el mateix aspecte que l'última vegada que el vaig veure. *Te'n recordes quan us hi vau enfilar amb en Sike?*, va preguntar la Csiri i em va fer una carícia a l'esquena. *Jo crec que només m'hi vaig enfilar jo, perquè en Sike tenia por*, vaig contestar. La Csiri va llançar una llambregada còmplice a en Bene i va esclafir una gran riallada. *En Sike també s'hi va enfilar darrere seu, però ella el volia fer baixar amb una puntada de peu, per això en Sike va preferir quedar-se a baix*, li va explicar a en Bene, que va arrufar les celles somrient i em va mirar interrogatiu. *No s'atrevia a pujar de por que la seva nina no li caigués de la butxaca*, vaig respondre i vaig dissimular la meva irritació amb un riure forçat.

De sobte, la casa ressonava de notes de piano: algú havia trucat el timbre. *Txaikovski?*, va preguntar en Bene. *No ho sé, només em va agradar*, va arronsar les espatlles la Csiri i va mirar neguitosa en direcció al portal. *Ara no obro*, va afirmar i tota nerviosa va mirar al voltant seu. *O sigui que, amb aquesta mata d'aquí no sé què fer*, prosseguia quan van tornar a trucar. *Vols que hi anem?*, li va preguntar en Bene. La Csiri va sacsejar el cap, a la trena afluijada la goma de vellut li onejava d'un costat a l'altre. *Deixa-ho, deuen ser els nois un altre cop*, va dir, però amb prou

feines havia acabat quan un globus d'aigua es rebentà davant dels nostres peus. En Bene obrí de cop la porta, però els culpables ja eren al final del carrer.

Però, què ha sigut això?, vaig preguntar a la Csiri. En Bene va tancar la porta darrere seu, va recollir els trossets de la bomba d'aigua i els va llençar. La Csiri va fer un gest de resignació amb la mà. Ja saps com van les coses, va dir. Va, solta-ho ja, li vaig demanar amb més vigor. Li agrado a un dels imbècils de la taverna, em va etzibar. Ves per on, vaig dir, sorpresa, i em va venir a la memòria el quadre de l'àvia amb la masia banyada de neu a la llunyania. Jo també anhelava ser en un lloc on no calgués parlar amb el cor a la mà. No paro de dir-li que em deixi en pau, i mira, ja vaig en boca de tota la ciutat, borbollava amb la mirada perduda davant seu. I per això venen aquests imbècils?, va preguntar en Bene. Es va posar la palma de la mà sobre el clatell, com ho feia sempre que li enrabiava alguna cosa. Ja ho veus, va contestar la Csiri. L'observava embadocada. No sabia on ficar-se de la vergonya, els cabells de color indefinit li queien a la cara, li donaven un aire gairebé pueril. Ja és el tercer dia que venen. Un cop a aquesta hora i un altre al capvespre, va sospirar fondo. Si t'haguessis quedat a casa, tu tampoc t'avorriries, va deixar anar un renill. L'amargor tibava dins la seva rialla.

S'estava fent fosc quan vaig llençar les sabatilles sobre la gespa i em vaig enfil·lar al cirerer. La Csiri i en Bene jugaven a cartes al menjador, els aguaitava entre les branques. Dins el regalim de calma profunda emergia, com un rierol a l'interior d'un bosc fresquívol, aquella felicitat roent d'estiu, semblant als núvols de sucre, que ja feia tant de temps que havia oblidat. Un avió traçava una línia blanca al cel i se sentia el primer rauc del vespre. Malgrat la calma, quelcom d'amenaçador co-vava dins dels troncs dels arbres, dins de les pedres ornamentals i sobre l'esquena de les formigues que passejaven amunt i avall. Cada flor de glòria de matí i cada cirera deixava entreveure, com una mena de vel, la imatge d'en Marok.

Des del portal em va arribar un cric-crac, després bufecs, xiuxiueig, rialles. Vaig baixar de l'arbre i m'hi vaig apropar. Tres parells de vambes espiaven des de la vorera. Vaig entrar a corre-cuita a la casa i vaig assenyalar, nerviosa, en direcció

a la porta. Els jugadors van tirar les cartes, en Bene va agafar el sifó d'aigua d'una revolada i va arrencar a córrer. Va obrir la porta d'una bursada, va llançar un bramul i va disparar un raig d'aigua. Una pistola de pintar blanc li va tacar els pantalons abans que els nois reculessin proferint blasfèmies i que fugissin cap a la dreta o cap a l'esquerra. Vaig arrabassar el sifó de les mans d'en Bene, em vaig esmunyir cap a fora al costat seu i vaig anar a l'encalç d'un dels gambirots. La Csiri em seguia escridassant els nois a plens pulmons, els nostres peus nus petaven fort contra la calçada tòrrida. *Putà, putà, putà pudent!*, cridava el noi mentre fugia del raig d'aigua gèlid.

Enmig del panteix, dels nostres passos ressonants i del xauxineig dels trets del sifó, vaig sentir el riure grallant d'en Bene. Era com el d'en Marok, es pica a la cuixa i respira amb dificultat. A l'instant que el noi tomba al carrer principal, apareix un conill arraulit sobre la línia contínua. Em clava els ulls, espera amb paciència, assegut sobre les cames musculades. De cop i volta els avets de la vora del camí, l'ambròsia exuberant al desguàs i els rosers esgrogueïts de davant de les cases comencen a créixer i allarguen les mans cap a mi. El carrer s'expandeix, però al mateix temps s'estreny a la mida d'un didal, i la boca d'en Marok s'obre, *soc un misteri*, murmura i se m'empassa.

The mug with red spots

was slipping around in my hand. Every item associated with eating felt slippery at my grandmother's, but I always believed that that was because I ate so much French toast that anything I touched was soaked through with lard.

My grandmother was like an octopus with a broom in one hand and a whisk in the other, but somehow she could fit in washing-up and kneading dough as well as a few tender caresses. It was early morning but she still looked to be in a hurry. *This has to be done by noon precisely*, she said, glancing at the clock on the wall, then back to the dough.

That morning I was given a small jar and a fishing rod that reached to my brow. Marok also brought a bucket for the catch, a folding stool and a casting rod. His shoulder bag, carrying the logo of a local insurance company, rattled with tin boxes.

The Tisza wound its course three houses down from us. We walked past the playground at the end of the street, up the bank, then down narrow steps, leaping from the bank to the pier. I was ashamed of the faded, creaking barge so different from the rest. Marok unfolded his stool, sat down, and I settled on the slats beside him letting my feet dangle in the cool water, then we opened the jar with its seething tangle of maggots. It tickled when I put my finger in among them.

Marok took out a maggot, put it on his hook and I did the same, then, together, we cast the bait into the water. Marok cast his so far I was afraid it would get caught in the tall trees on the opposite bank and that he would never get it back. The river carried it a long way and when it had been in there some time, bobbing along on the current he pulled it back in, replaced the maggot with a new one and cast again. I copied him. The whirring sound of the spool merged

with the croaking of frogs and gasps of fish surfacing for a moment into air. The tin hissed, Marok took a gulp of his drink.

In the seemingly infinite time we spent there the sun rose and rolled right across the river and over everything else, before plunging headlong into dense raincloud. The trees huddled on the far bank bent to the weather. There was silence, a deep imposing silence, the kind you experience the first time you come across unshakeable stillness. Marok had caught three fishes by then, I had not caught a single one.

When the morning bells sounded Marok gave a whistle. *Let's go*, he said, the first words he had spoken all day. We stood up together. I bent down to screw the top of the jar back on but suddenly I was under water. Marok's unconscious body began to float down the river towards the horizon. He was brown and helpless like a soaked branch.

I'd seen something similar before, only with a cat. That was one winter. We were standing on the dam, my mother and I, and they were holding my shoulders to keep me from running down to the bank, because the river was glistening with cyanide and looked as if someone had dropped soap into it as it carried the carcasses of animals downstream in its own indifferent way. I learned then that you should never drink from the river, even if it sparkles. Tisza Chernobyl, the adults used to say, but I saw only the beauty of the Tisza's patterns.

I opened my mouth wide, looked up, and screamed. Even today I can feel my vocal cords scraping the back of my throat: it as if it were not my voice but that of another child who sounded like me. The entire sky, the howling desert and the roar of the train at the local station, passed into and through me before I heard a motorboat start from a nearby pier.

My grandmother kept apologising to the ambulance men. She explained to them, to the neighbours and to passing locals, how, *my son has been hitting the bottle a little too often of late* and that *I told him once and kept telling him that he simply doesn't know his limits*. The ambulance men, the neighbours and the pass-

ing locals kept nodding sympathetically then huddled like willows to comment on how Marok carried this smell of malt about him and, at the end of their whispering, came to the conclusion that it was the cold and distant manner of my grandmother that had driven him to drink. Maybe if she had been less inclined that way the whole thing might never have happened.

I don't know what happened to Marok but for the first time in family history we did not eat lunch at midday. Grandmother gave me a bath in the evening, stood me on her bed and rubbed me down. She giggled when I gave a loud fart. *You've got pigeons up your bum*, she said, and we both laughed. She sat me down and pulled a nylon hood over my head, flicked a switch, and the swollen hood blew out hot air. I looked at myself in the vanity mirror by the bed as the hair-drier hovered over me like a halo. *I have heard people saying how Klári's husband fell asleep drunk at the side of the road*, muttered my grandmother, then opened a storybook and started telling me one about the arrows used by Hungarian warriors.

I was repelled by the sight of my body. My belly reminded me of plump fruit, my nipples were shapeless, my skin was blindingly white, and there was an almond shaped gash between my thighs. It was as if I was looking at myself through it. I felt uncomfortable with the thought that I would grow more attractive while my grandmother was fated to remain little and shrivelled. I was fresh grape, she was a raisin.

I see this woman as in a gently flowing dream, a woman who was tougher than concrete but cracked eventually through long use. Her stained apron had been hanging around her waist since morning. The Hungarian warriors followed her, riding round the bed, bumping into the small table and the bolt-edged cupboards, constantly firing arrows but no arrow could harm my grandmother

She finished the story and slipped the book under the Bible. She switched the machine off and removed the hair drier. She covered me up, cut my fingernails and put them into a glass jar along with the others while stealing a glance at the

painting above my head showing a snow-covered agricultural field with a peasant cottage in the distance.

How do you feel, she asked, rubbing her hands together. I opened my mouth to answer but she held her breath. What's the point of asking direct questions, she must have thought, longing for that isolated cottage where there was only snow to talk to. She plumped up my pillow and took off her glasses. *Words are a waste of time when we are looking to survive. Best look outside yourself to where the crop is, not inward where nothing grows*, she said. I gazed at my toes protruding from under the blanket and started sniffing. She stroked my feet and slowly stood up. *Very well. I'll tell Csiri everything tomorrow, all right? No need for you to say anything*, she added while adjusting her apron and pressing a kiss on my brow. She turned off the light and prepared her bed in the parlour. The moon grew large in the slits between the blinds and I felt an overwhelming sense of homesickness. Grandmother set about her evening prayers and the heavy unpredictable night fell upon us.

The Great Plains

lack interest. At least the part where I used to spend summer, though I am pretty sure the rest is nothing special either. People say memory beautifies everything but I myself have never believed in the mirage of a cheap picturesque inn or a sunny house inhabited by people and pigs.

We were walking down a path. Hands clasped behind his back, Marok was following the well-trodden track, a dried out vein in wrinkled skin leading to the river. The sun was beating down and our shadows cast a hot lattice across the landscape.

I don't remember how we got to the dam. I am trying to recall the conversation, the view of houses fading into the distance, and the curve of the bare path, but something is missing there. I might have learned a lot about the world as we

were walking, but we might not have said anything at all. It's just language, it contributes nothing, it simply dissolves in the air.

Long stretches of concrete were speckled with tufts of grass growing together. Marok pressed his beer belly against the barrier as the hot lowland wind flapped in irritation at his red-and-white striped azure nylon pants, and bats flittered across the dirty sky.

I took out my bubble pipe but the bubbles simply burst against the barrier and vanished. Marok spread his stumpy fingers across my skull. I looked up at him and saw a tower the top of which was glittering in the light of the setting sun. He spread his fingers to the back of my neck and I started playfully hitting his arms and legs and when he cried out I ran away. At a distance he looked old, aged beyond age, yet big and strong as a dam. Bright wisps of clouds coloured the sky and the streetlights came on. At the vanishing point of the dam a cyclist appeared and I hid behind Marok's legs. The figure of Uncle Zoli, with whom Marok often drank until he became jovial and loud, before becoming smelly and tired, materialised in the shimmering distance.

Fancy relaxing after the shift Marok asked as Uncle Zoli drew to a halt beside us. *My wife thinks I'm as fat as a pig*, sighed Uncle Zoli. Marok took out a cigarette and lit up. Uncle Zoli leaned on the bicycle handlebars and scratched his face. *She can go to hell*, he added, and Marok smiled.

What's hell, I asked. They grinned at each other. *It's where the devil lives*, said Marok. *It's where the likes of you will finish up*, uncle Zoli added giving Marok a conspiratorial nudge. *If I end up there so will you*, said Marok, and drew on his cigarette. His teeth glowed like irons in the fire with smoke rising behind them. I gave a shudder. I was trying to decide whether I would end up in hell with Marok. I couldn't begin to imagine the kind of punishment I'd face if God discovered I hadn't been good, but I was sure there would be nothing nice about it. God's anger when I did something wrong, would be something like grandmother's, like a clap of thunder. She would rage and storm for a while then send

me out into the garden to reflect on my wickedness. But try as I may I never understood what I should do to behave better. Maybe I should leave her alone to do her crossword. Maybe I should stop trying to make heroic costumes from the newspapers she was going to throw away. Maybe I shouldn't have been born. All this guessing prevented me establishing a firm belief in any one of these theories.

If you've had enough exercise, let's go for a drink. Only if you have permission, of course, said Marok, winking at Uncle Zoli. He threw away his cigarette and made to go. Uncle Zoli nodded then set his fat leg to the pedal to huff and puff his way up the dam. Marok turned to watch him for a while as he cycled off into the distance.

We started for home. I followed two steps behind Marok, blowing bubbles, challenging Marok to compete with me. I screwed up my eyes to see if I could walk as straight as he did, when he, unlike me, had no problem seeing where he was going. There was to be a prize for this. Then I walked backwards careful to keep clear of the barrier. Then I skipped. I won the prize every time but Marok seemed to show no interest in that.

The thatched houses in the distance glittered like sparklers. We were approaching the road where the streetlights began. Marok had his fingers round my skull again and wouldn't let go. I started punching him as before but he held me at arm's length and laughed at my clumsy efforts, but then he let go for a moment and I hit him hard in the stomach then ran off. Marok gave a yelp and set off after me.

Laughter, screaming, panting, then a big thump. The sudden silence flashes through my spine like lightning. Marok is on the ground, moaning, his body lost in the rural darkness while I stand helplessly over him. Then I hear a bicycle bell and someone stumbles up the paved road. The light of the bicycle floods us and Marok sits up. Blood is streaming down his forehead and he is holding his head when Uncle Zoli drops the bike and runs over to him. Shadows sweep past me, seize my hair, rub themselves up against my back, and scratch my face. Monsters,

demons, or the devil himself have come to haul me off to hell. I piss myself in terror. Marok collapses. Uncle Zoli supports him on his shoulder and sniggers at me trying to escape a monster I can't see, only feel.

I had been putting the final touches

to setting the table when the bell rang. Sike arrived with a box of tea and a bunch of flowers. *At least I didn't have to go all the way to London for the flowers*, he joked. We made tea for him while he unpacked in the parlour. I didn't like tea but sipped it loudly, sighing with pretended pleasure. Pretending was a comfortable feeling, like wearing old, worn socks.

We hadn't met much since we had grown up so we had to learn how to talk to each other all over again. It was like extending tentacles. I placed the dish of potatoes-in-paprika on the table and we helped ourselves. *It's good but it needs a bit more salt*, said Sike. I smiled. *Things have never been quite perfect for you*, I answered amiably.

Oh leave off, he grinned, spreading his legs and leaning back in his chair. *What's it like there*, I asked. *I'm earning enough to buy a house in five years time*, he replied with a self-satisfied air. I pretended to marvel at this. *They respect workmen like me out there*, he added, and I pictured him as the family Sisyphus, determinedly rolling his poverty up the hill only for it to roll back again. I gazed at his sunburnt face, aged before his time, and his expression sour as a lemon, and any trace of his angelic beauty immediately vanished. There goes Sike, whoring with boys again; I thought, shocked at my own well-established tendency to mock.

Sike's self-confidence took the air out of the parlour. The words pouring from his mouth were stifling as they ran here and there like day-old chicks. It must have been ages since you talked as much as this, I said. He punched my arm. The sharp pain felt comradely and good, all the better for being deserved on account of my mockery and – chiefly - my failure to have become-a mother. *Stay still*,

he laughed, slapping his thigh and glancing at Bene. Bene was absent-mindedly dipping the teabag in and out of the water. *What's up, have you been arguing with her? What are you pulling such a face for,* said Sike, slapping him on the shoulder. Bene smiled, slapped him back and poured him a glass of wine.

So you like it there, said Bene, joining the conversation. Sike nodded and pulled his necklace out from behind his polo neck sweater. It was silver, braided and somehow obnoxious. *I am a big shot there, the way you are here in town,* he grinned. Bene raised an eyebrow and wiped his mouth with his napkin. *What's credit like,* I asked him. Sike shrugged, swallowed a gherkin and chewed on it a while. *It doesn't bother me much,* he said. *You need it to start a family.* Bene sighed and looked at his plate. I thought he was like a pressure-cooker ready to boil over and I suddenly had the feeling that, like others before him, he was not prepared to spend his life with me.

Well yeh, I answered and felt dizzy for a moment. Sike's skin took on a middle-eastern look in the midday sun. He had lost weight, looked blonder and more troubled by acne, and yet he looked eerily familiar. *And when are you going to have children,* he asked looking at Bene. I felt hurt that they were leaving me out of this. Bene looked up then at me, then back to Sike. *Pretty soon maybe,* he answered. I reached for his hand and squeezed it but he did not squeeze back. I felt quite sure now that he would leave me. He had just gathered up the plates and gone into the kitchen to prepare the next course when Sike kicked me under the table.

Are you crazy, I asked him. *Come on, kick me back,* he giggled. I didn't move. *For old times' sake,* he goaded me. His teeth clashed with the brilliant white tablecloth and for a moment we were sitting at my grandmother's lace tablecloth, slurping meat soup with noodles, drops of it running down my chin. Sike is grinning, his teeth clash with the tablecloth, he carries on kicking me, and Marok smacks him on the back of the neck so the napkin folded into swan-shape falls from the table.

Bene returned with the dessert. *What's the matter with you,* he asked when he saw me nursing my leg. I noted Bene's expression. Our eyes met. He looked as

though he wanted to be out of there. It was as if I had been looking into my own eyes the evening he proposed. I ran through the car park, over the weed-strewn concrete, past the water tower behind it, through the small settlement behind the water tower and across the motorway. What a sense of freedom, freedom in flight.

Nothing, I said and settled back in my place. *Are you dishing out*, asked Sike grinning as he held out his plate. *Help yourself*, I told him. Sike glanced at Bene and dug him in the ribs. *Just look what a freedom fighter we have here*, he said teasingly. Bene looked at us like he had just woken from a dream: he cleared his throat and blinked in surprise then sat up straight. *Maybe that is what I loved about her*, he answered, then stood up and went out on the balcony, lighting a cigarette and gazing at the wall of the house opposite, his hands in his pockets.

What's up with him, asked Sike, indicating Bene and leaning back in his chair again. I didn't want to answer him. I couldn't find the words. It was how I felt when I looked at Marok, and couldn't tell him why I can't just let people go, even someone I never really wanted in the first place.

I helped myself from the dish then glanced back at Sike. It was as if his blond hair was really Marok's deeply tanned skin, as if, under the blond hair, there lurked something dark, frightening and repellent. *Wine*, I asked when he extended his glass. I poured some for him then for myself. Outside, Bene stubbed out his cigarette and moved towards the gate. *I'm going out for a while*, he remarked. I resented him for letting me sense that he intended to leave me. I took a sip of wine and nodded. Sike looked at Bene then back at me and drained his glass. *We'll get to know each other better next time*, he told Bene and they shook hands. Bene didn't look me in the eye, letting his gaze settle on my nose instead, then gave me a perfunctory kiss before leaving the flat. His absence said a lot.

Are you having a hard time, asked Sike. I looked at him, surprised. I didn't expect him to ask something like that. *You do look a bit like Csiri, you know*, I said. Sike broke into a broad grin, poured himself another glass

and one for me too. *He's just going through a bad patch, that's all*, I added. Suddenly it was as if the walls had closed in a little and, instead of Sike, a young fox was in his place, sniffing, stalking, and biting at me. Sike's phone rang and I spotted the name of the caller before he could pick it up off the table. Sweet Daniel, it said in English. *Soz*, he said and stepped out on the balcony. He was explaining something exactly as Marok used to, and that shouldn't have surprised me but it did since Sike had always had a hard-to-define silky quality about him.

Daniel, I asked when he sat down beside me again. This time I was doing the grinning. *A mate from work*, Silke retorted. I refilled our glasses. *I'm the only one who could always tell when you were lying*. It slipped from my lips. Sike frowned and folded his hands in an offended manner. *You think I'm a liar*, he asked. I laughed. Every syllable he uttered smacked of cunning. *So you weren't lying*, I said to change the subject. He sat back down. We clinked glasses again and drained the wine. *It's one thing to say I can drink a lot but it's quite another thing to say that you can*, he declared, toying with the drop left in his glass. I shrugged and went to fetch another bottle. Sike uncorked it and we poured again.

You inherited that from your father, I told Sike and went to sit on the couch, where he followed me. *Inherited what*, he asked. It was the first time I saw the confusion behind his grin. *Your capacity for drink*, I answered. Sike gave a great glug but didn't drink. In the curve of his transparent eyebrow I saw my own. *Dad often said how disappointed he was that you never contacted him once you moved away*, he said. That's where Marok was hiding, in his eyebrow and in mine too. He leaned back in the couch and extended his arm along the back. *That's just how it is*, I said to annoy him and I too leaned back. *We never really got along*, I added. *Yet he loved you far more than he did me*, he said. He adjusted his necklace and gazed at the balcony, puffing ever more loudly. The tension inside me grew with every breath he took.

Why are you pulling such a face, he asked turning towards me. *It might not be true*. He poked my arm. For a moment I saw Sike as a child and it seemed impos-

sible the two were one and the same. I gave a sour smile. *What's the problems, is it not the truth? Not the truth*, he repeated and poked me again. Each time he did so it was as if he were injecting a drop of poison. Each poke of his finger pushed me a little further away from Bene. The next propelled me further away from the repulsive Sike. Another poke brought home Marok's disappointment in me. Each poke was an abortion of some sort. I strung them together like beads on a line.

Sike pushed over his wine glass, breaking it into splinters on the table and the line snapped. I stood up and gave him a shove. *Let me alone*, I shouted at him. *Are you mad*, he asked me, nursing his arm, his voice genuinely shocked. He glared at me then stood up and pushed me back.

It was me and Sike, me and the fox, a fox and a rabbit both on edge. I remember the agonising movements, how I hit him wherever I could, how he kicked me wherever he could. He might even have bitten me once. Our palms made loud echoes as we slapped each other's skin and we screamed as if we had been trapped inside a tree and had grown scarlet with years of suppressed emotion. Then Sike gave me a slap so hard I reeled from it a moment and stared at him, recovering my balance. Over his shoulder I glimpsed the woman in the flat opposite observing us.

Silently, I sat back down on the couch, straightened the glasses and ran my fingers through my hair. Sike's fury immediately subsided and he looked at me in shock. *I..I really didn't want this*, he stuttered. I gazed at him, and however I tried to fight it, I recognised in him the same weak, unfortunate creature I recognised in all my family. *Don't be so gay*, I said. Sike's eyes widened then he gave a slow smile. He sat down and burst into laughter. *Don't be so gay*, he repeated in Marok's voice and sniggered behind his hand. *Don't be so gay*, I myself repeated in my father's voice. *Don't be so gay*, Sike screamed, his belly rising and falling with uncontrolled laughter. There was a touch of elegance about the familial chuckle bred in him in a region made for men.

Csiri was wearing a jumper with cartoon characters on it

when we visited her. Dalmatian puppies leapt across her chest, the sticker cracked because of all the washing. She was waiting for us in front an empty house, the cracked plaster matching her face. She was much thinner, her once sharp features had lost their definition and her breasts were creeping towards her stomach. We leaned against the steep embankment. *It will soon be a year*, she said. Her voice faltered as she bent her head then she suddenly looked up at us and smiled.

The wind smelled of bubbles. I took a deep breath then slowly let it out. Bene gave Csiri a clownish hug. She laughed and wiped her eye with the sleeve of her jumper. Then I counted to three and clicked the shutter as they froze in their positions along with beards of corn and drifting clouds. The photo was done.

I'll put it in this, said Csiri once we reached her place. She pointed to a red picture frame covered in little hearts full of photographs of Marok. In one faded one he was sporting a moustache. In one he was the village strong man in track-suit bottoms and a necklace. Pure testosterone. A man of charm, a mature figure in his forties, down the market at dawn, working at an insurance office during the day, and playing the organ at weddings or mass on the weekend in order to support his family and afford them a summer vacation. He greets everyone he passes, is well brought up and neatly combed. Attractive, natural, raw. He is the man with a grin, sitting on his red Pannonia motorbike with sidecar, wearing a leather jacket, his hair slicked back with oil. Here's another of a paunchy father And here is a more human figure with his son in his lap. And one more: a balding man whose face is shot through with red veins. This one is all too familiar.

Csiri took down the frame and pressed it into our hands. I pretended to be interested in the photos, as did Bene. Csiri meanwhile was in the kitchen to fetch some fancy cookies. *Sike*, I shouted aloud so he'd hear it through the rustle of the tinfoil.

He moved to London a couple of weeks ago, answered Csiri returning to the table with a porcelain dish in her hands. She had prepared my favourite cake with

layers of brown, white, yellow and pink filling laid on top of each other. *For hard currency*, asked Bene and took a slice. *The pawnbrokers would take the house otherwise*, said Csiri. We fell silent. I too tasted the cake and allowed a satisfied smile to settle across my face. *Just as yummy as it used to be*, I said, though it wasn't at all as I remembered it. I wiped my hand on the napkin and reached for Csiri's hand because she had grown teary. *Life would be so much easier if he were still alive*, she said. Bene and I exchanged a confused glance but said nothing. I suppressed an instinctive grin.

Csiri blew her nose into her napkin then gave us a sad smile. *Let's go and see the garden instead*, she said, and stood straight up, pushing her chair under the table, and hurried into the hall. Bene and I picked up a slice of cake and followed her. Find some slippers for yourselves, she said, pushing aside the mosquito net. Next to the slippers lay a well-worn pair of wine-stained tasseled shoes. *That will do*, said Bene pointing at them and put them on, then sticking out his tongue leapt from one foot to the other. *Are you coming*, called Csiri outside. Shoving each other and giggling, we followed her.

Shrubs that used to be knee-high almost covered the side of the house, the green walls of the garage had faded, and only the cherry tree looked exactly as I had last seen it. *Remember when you and Sike climbed it*, said Csiri, stroking my back. *I think it was just me climbing it because Sike was afraid to follow me*, I replied. Csiri gave Ben a conspiratorial glance and laughed aloud. *Sike did climb the tree after her, but he just wanted to push her off it, that's why he stayed down*, she explained to Bene, who raised his eyebrows with a smile and looked at me questioningly. *He didn't dare follow me, in case his doll fell out of his pocket*, I replied, suppressing my anger with a forced grin.

Piano chimes sounded in the house. Someone was ringing the bell. *Tchaikovsky*, asked Bene. *I don't know, I just liked it*, waved Csiri and took a nervous glance in the direction of the gate. *I'm not going to open it now*, she declared and, tottering slightly, carried on round the garden. *I have no idea what to do with this*

bush, she continued when the chimes rang again. *Shall we have a look at it*, asked Bene. Csiri shook her head, the velvet scrunchy swinging back and forth in her loose braid. *Don't bother, that must be the boys again*, she said but before she had finished the sentence a water bomb burst at our feet. Bene swung the gate open but by the time he did so the culprits were at the end of the street.

What was that about, I asked Csiri. Bene closed the gate behind him, picked up pieces of the burst balloon and threw them away. Csiri waved the question aside. *You know how it is*, she said. *No, tell me*, I insisted. *Some fool in the pub fancies me*, she snapped back. *Really*, I exclaimed in surprise as the image of my grandmother's painting of a distant cottage in the snow flashed before me. I too was longing to be somewhere where I didn't have to have truthful conversations. *I told him to leave me alone but the whole town knows about it now*, she babbled staring straight ahead. *Is that why these idiots come round*, asked Bene. His hand rested on the back of his neck as it always did when he was angry. *As you can see*, answered Csiri. I watched her absent-mindedly and saw she was ashamed, her chalk-white hair falling over her face making her look like a child. *This is the third day they've come. Regularly at this hour, at dusk*, she sighed heavily. *Your needn't have worried about life being dull if you'd stayed here*, she said. Her laughter had a bitter edge now.

It was getting dark when I kicked off my slippers and climbed the cherry tree. Csiri and Bene were playing cards in the parlour, I could see them through the branches. There was the drip-drip of a profound silence. It was like being beside a brook in a cool forest. Suddenly I felt a fierce happiness, like the taste of marshmallows in summer, a happiness I had long forgotten. An aeroplane had left a white contrail in the sky and I heard the first frog of the evening. At the bottom of the tree, despite the ornamental stones, something on the backs of the scurrying ants suggested danger. Through every dawn, in every single cherry, as through a veil, there glimmered the figure of Marek.

I heard a clicking somewhere by the gate, then the sound of booing, whistling, and laughter. I shinned down the tree and carefully approached the gate. Three

lads in strainers were hanging about on the pavement. I ran into the flat and gestured nervously to the gate. Csiri and Bene dropped the cards. Bene grabbed the soda-syphon from the table and ran ahead. He flung open the gate, gave a loud bellow and let fly a stream of water. White paint from a spray-can spattered his trousers before the boys started back and ran off in various directions, cursing. I snatched the soda-syphon from Bene's grasp, slipped past him and chased after one of them. Csiri followed me loudly cursing the boys, the slap-slap of our bare feet resounding on the hot concrete. *Whore, whore, stinking whore*, shouted the boy, fleeing from the ice-cold jet of water.

Under the noise of our gasping, under the noise our feet make, under the hiss of the soda jet, I hear Bene's coarse laughter. It's just like Marok's, his breath heavy, his hands slapping his thighs. The boy turns down the main road and a hunched rabbit appears at the side of the road. It looks at me, draws in its powerful legs, and waits patiently. The roadside poplars grow taller and reach towards me as does the neglected ragweed in the gutter and the yellow rose bushes in front of the houses. The road widens and narrows dramatically. Marok's mouth opens whispering, I am a secret, and swallows me.

2

ALBA DALMAU

criptors europeus emergents

Alba Dalmau (Cardedeu, Catalunya, Espanya, 1987) és narradora i llicenciada en Comunicació Audiovisual i màster en Creació Literària per la UPF. El 2011 publica la seva primera novel·la *Vonleska*, Premi Recull. També és coautora de tres llibres d'artista que combinen literatura i fotografia: *On només hi havia un far*, *Estrena* i *CU(B)A*. Va viure a Nova York, on va escriure la novel·la *Bategant*, Premi Vila de l'Ametlla de Mar 2015, i el recull de contes *Estàndards* (Angle 2017), XXVIII Premi Literari Vila d'Ascó. El 2019 va publicar *El camí dels esbarzers* (Angle 2019), novel·la que va rebre grans elogis de la crítica i que va per la tercera edició i el 2020 s'estrena amb la literatura infantil, amb l'àlbum il·lustrat *Capgirat*. La seva darrera novel·la publicada és *Amor i no* (Angle 2021). Actualment és professora d'escriptura creativa a l'escola Laboratori de Lletres de Barcelona i treballa en un recull de contes basat en els colors.

Alba Dalmau (Cardedeu, Catalonia, Spain, 1987) is a writer of fiction, holding a degree in audiovisual communication and a master's in creative literature from Pompeu Fabra University. In 2011, she published her first novel, Vonleska, which won the Recull prize. She is also co-author of three art books that combine literature and photography: On només hi havia un far, Estrena, and CU(B)A. She lived in New York, where she wrote her novel Bategant, Vila d'Ametlla de Mar prize 2015, and the story collection Estàndards (Angle 2017), which won the Vila d'Ascó XXVIII literary prize. In 2019 she published El camí dels esbarzers (Angle 2019), a novel which received high praise from critics and is now in its third printing. In 2020 she made her debut in children's literature with the picture book Capgirat. Her latest novel is Amor i no (Angle 2021). She is currently professor of creative writing at the Laboratori de Lletres school in Barcelona and is working on a collection of stories based on colours.

1987**Roma**

Les ruïnes de Roma aquesta nit són a dins i fora de l'autobús que va de l'aeroport de Fiumicino al Centro Città.

La llum taronja dels fanals li fa pensar en la Roma en flames de Neró, i quan passa per davant del Coliseu, en comptes de les finestres que ha comptat tantes vegades per fer temps, veu les boques esdentegades dels fantasmes que l'han acompanyat tot el viatge.

En menys de quinze minuts arribarà al pis i li dirà que ja no l'estima. Com que l'oratoria no és el seu fort, ha decidit que ho farà així, tot d'una, com si es donés un cop al pit per expulsar una bola de carn i greix que gairebé l'ofega. Després d'això, s'imagina que l'Yngve, tranquil i desmanegat com una jaqueta mal cordada, li farà un petit somriure insípid i amb una calma admirable anirà al balconet del menjador i s'hi llençarà. Com que és tan prim, la caiguda serà dolça, un vol similar al d'un avió de paper que aterra matusserament però sense desperfectes. Una vegada mort, estès a terra, arribaran els carabinieri per dibuixar la seva silueta amb guix a terra i traçaran el seu perfil: un cap petit i unes extremitats tan llargues que se'ls acabarà el guix i tot.

Ja ha arribat. Posa la clau al pany, però abans de fer-la girar s'apuja els pantalons perquè aquest Nadal a Barcelona s'ha aprimat cinc o sis quilos i tot li cau. Fa tres inspiracions profundes abans d'entrar i finalment enfonsa la clau i fa la volta.

—Hello! Ciao?

No contesta ningú. S'acosta sigil·losament al seu estudi, on espera trobar-lo com un animal desemboscant amb el discman a la falda escoltant música, però al pis no hi ha ningú.

Va al lavabo i quan es mira al mirall gairebé no es reconeix; té la cara xuclada i unes ulleres violàcies. Enfonsa els dits a la cabellera negra i arrissada per donar-li volum

i guanyar espai. S'asseu a la tassa per fer pipí, potser l'últim en aquest pis, i quan estira el braç per agafar paper i veu que no n'hi ha, es posa a plorar. Decideix que es quedarà així, asseguda amb els pantalons abaixats fins als turmells indefinidament.

Quan sent que s'obre la porta, no sap quanta estona ha passat.

—Carme?

—Sono here...

L'Yngve treu el cap per la porta del lavabo, aquell cap ridícul que a contrallum sembla calb però que en realitat està poblat per una cortina de cabell fi i sedós de color palla.

—Lucky bambina! —li diu amb un somriure sincer, i li tira un rotllo de paper dels que acaba de baixar a comprar al súper.

Fa tres inspiracions profundes més i surt del bany. Ell l'espera a l'altra banda de la porta, a punt per embolcallar-la amb aquells braços desproporcionats que podrien fer una abraçada de triple volta.

—You're so so magra, Carme! Natale in Auschwitz or what? —Aquesta és la classe de bromes que un dia van fer que s'enamorés d'ell.

Quan finalment l'allibera de la seva abraçada d'octòpode, ella se separa uns centímetres d'ell, el mira als ulls i amb un somriure que no lliga amb les paraules li diu:

—I don't love you più, Yngve.

—It's ok. I knew. Ora mangeremo.

La Carme es deixa arrossegar fins a la cuina, sense cap intenció de menjar. Des que va prendre la decisió que el deixaria se li va tancar l'estómac i l'únic que pot ingerir són líquids amb palleta —va ser així com l'àvia va aconseguir que la seva neta preferida mengés el caldo de Nadal.

Mentre l'Yngve reescalfa una minestra, ella se'l mira encuriosida, no està segura que l'hagi entès. L'idioma que s'han fet a mida, una barreja macarrònica entre anglès i italià, a vegades té les seves fissures i no seria la primera vegada que una informació arriba deformada a l'altre.

—I don't love you, hai capito?

—Ja —li respon ell en un suec dolç que vol dir que sí.

L'Yngve serveix dos plats de minestra i els posa sobre les tovallles de quadres blancs i vermells. Ell se l'acaba en un moment, ella sembla que busqui alguna llavor d'or entre els trossets de verdura en cada cullerada, però davant de l'absència de cap tresor, retorna el líquid grumollós al plat.

—Do you know la relazione between una minestra e un ministro?

La Carme, que no es pot creure que l'Yngve, en un moment així, encara tingui moral per explicar-li una de les seves anècdotes, fa un no desganat amb el cap.

—Ministrare in latino vuole dire «servire», allora «ministrare una soup» o «ministrare al popolo». Capisci?

Ella no sap si està trista, enfadada o indignada amb l'Yngve. Esperava com a mínim una mica de tristesa, alguna cosa a l'altura del patiment que ella ha passat les dues últimes setmanes, quan s'armava de valor per fer el pas, però amb l'Yngve mai se sap per on et sortirà.

Si ni això ha pogut preveure, encara menys es pot imaginar com continuarà la nit, així que posats a actuar sense sentit la Carme va a buscar la maleta i agafa la bossa de polvorons que l'àvia li ha donat per a l'Yngve, Almenys que tingui alguna alegria amb què passar la pena, era tan bon noi i li agradaven tant, al pobre..., li va dir la mare referint-se a ell ja com un mort.

Deixa caure una trentena de polvorons sobre la taula de la cuina, perfectament embolicats amb papers de cel·lofana de colors diferents.

—Madonna, what a party!

La Carme assenteix amb una rialla trista i infantil.

—Mi mancherai tantissimo, you know?

—Ho sé... I tu a mi. —Aleshores a ella li cau una llàgrima a la taula—. I leave domani, Yngve.

Ell prem fort els llavis i els ulls, com si el seu rostre fos un mur que contingés tota la pena del món.

—I remango.

—Certo, love.

L'Yngve comença a desembolicar els polvorons i se'ls va entaforant lentament a la boca com si es tractés d'una massilla blanca i densa, ideal per cobrir esquerdes. Quan acaba, n'obre un últim i l'esbocina en trossos molt petits, i un a un els fica a la boca de la Carme.

—Comme un pigeon schifoso! —Els dos riuen i a ella li surten mil trossets de polvoró disparats de la boca, i és que tots dos comparteixen l'odi pels coloms.

Ella li diu que farà tot el que ell vulgui aquesta nit. Ell li respon que l'únic que vol és fer l'amor escoltant música amb ella per última vegada.

Amb els Ramones sonant de fons, es despullen a poc a poc, mirant-se com es miren els quadres d'un museu que saps que no tornaràs a visitar. Ella és una dona menuda però voluptuosa, els seus pits són vibràtils com dos globus d'aigua i tenen la capacitat de canviar de mida amb molta facilitat. Ell, en canvi, és blanc i ossut i fa gairebé dos metres. Dormir amb ell és una lliçó d'osteologia. Quan estan nus del tot, ell es posa al damunt i comença a entrar i a sortir d'ella amb la mateixa lentitud que una bomba petrolífera perfora els jaciments. És per això, en part, que ja no l'estima.

L'endemà al matí. Ell ja se n'ha anat a la universitat. Deu haver pensat que així seria més fàcil. Ella té un vol aquesta mateixa tarda, ha pensat que així seria menys difícil. Ha omplert una maleta gran i un parell de caixes. La resta, l'hi deixa tot a l'Yngve.

Les ruïnes de Roma aquesta tarda són a dins i fora de l'autobús que va del Centro Città a l'aeroport de Fiumicino.

1988

Estocolm

Torno a casa. Estocolm. Vaig buscant un paisatge que faci joc amb la tristesa. Cels de plom. Respostes breus. Cares lunars. Patata amb col. La Liv. El pare.

Ahir li vaig trucar. Li vaig dir que tornava a casa, després de vuit anys a l'estranger.

—Perfecte, se m'ha espatllat el vídeo i necessito que algú me l'arregli. Es veu tot verd.

—I la Liv?

—Aquella? És a Höga Kusten amb els seus amics abraçar arbres. Torna divendres.

—Tu tens les claus de casa la Liv? Em va dir que si no hi era te les deixaria a tu.

—Vine a arreglar-me la tele si les vols.

—Arribo demà. Passaré a veure't i a buscar les claus.

—I a arreglar el vídeo.

—Fins demà, pare.

Dos graus sota zero. Comparteixo un taxi amb un noi que viu al mateix barri que en Pehr, a l'extraradi. Per l'equipatge que porto, el taxista deu pensar que vinc de cap de setmana. Començar de zero és això. La Carme s'ha quedat en tots els objectes i a les esquerdes del pis de Testaccio, per això era hora d'anar-se'n, empaquetar quatre records i canviar de ciutat.

Truco al timbre de casa el pare. Ets tu? Passa. Passo. Me'l trobo aclofat enmig dels dos coixins del sofà d'escai marró, que està tan gastat que sembla que tingui la lepra. En Pehr està molt canviat des de l'última vegada. S'ha quedat calb excepte dels costats, d'on ara li surten dues ales de cabells blancs despentinats per darrere les orelles. Fuma amb la mateixa pipa que el dia que ens vam acomiadar i la posició també és la mateixa. La meua arribada el deixa indiferent. Com l'última vegada, me'l trobo absort davant del televisor, veient el documental sobre els cetacis de la col·lecció completa de Jacques Cousteau, que no es cansa mai de veure. Les balenes són verdes. Els peixos manta són verds. Els submarinistes són verds. I l'aigua també.

—Per fi! Ja trigaves. Un dia més veient peixos radioactius i et juro que em foto un tret.

—Hola, Pehr. Ha passat temps...

Sé que ens hauríem d'abraçar, però no ho faig perquè conec en Pehr i sé que no ho suporta. Així doncs, m'arremango i començo a remenar cables darrere el televisor. Sé que aquest gest és molt més efectiu que qualsevol mostra d'afecte. Mentre comprovo que els cables del VHS estiguin en condicions i facin bon contacte, li pregunto al pare per les claus de casa la Liv.

—Les he tirat a la piscina.

—Com dius?

—Doncs això, que si les vols t'hauràs de fotre a la piscina —i mentre ho diu, riu estossegant fum.

—Vols dir a la bassa verda que hi ha a fora, plena de merda i amb quatre peixos morts?

El vell assenteix divertit, amb els ulls tancats i donant-se copets a la cama per acompanyar el riure. Ell que no surt ni per comprar menjar, que se'l fa portar, ha baixat les escales, una a una, per fer-me aquesta rebuda, tan pròpia d'ell. Necessita ser desagradable per distingir-se, per recordar-nos que ell és així i que res ni ningú el canviarà, i jo, resignat, assumeixo que aquest gest és la seva manera de donar-me la benvinguda a casa.

Quan aconseguixo tornar el color al televisor, baixo a buscar les claus. La bassa té un tel de gel. Em descalço i em trec els mitjons. Amb un cop de taló trenco la capa superficial de vidre fi i el remoc. Noto la textura llefiscosa d'un peix que em frega el turmell. Tremolo de fred. Ressegueixo els dos metres per dos metres de la bassa quadrada. El fons és brut i relliscós. Palpo amb els peus cada racó fins que finalment noto una protuberància metàl·lica. M'ajupo per agafar-ho. Són les claus.

Pujo a dir adeu al pare, que em dedica un aplaudiment sarcàstic.

—I aquella què? Ja t'ha deixat?

No responc.

—Massa que durava. Però que no t'has mirat al mirall? Sembla que portis una medusa enganxada al cap! A qui et penses que li pot agradar, això?

Me'n vaig. Espero un bus nocturn que triga una hora i mitja a arribar. Tinc els peus liles. Cau una mica de neu, però es fon abans d'arribar a terra.

Quan arribo a l'estudi de la Liv, a prop del centre, em sento molt cansat, aquest matí encara era a Roma, però ara em sembla com si d'això ja fes molt temps i la Carme només fos un personatge fascinant d'algun llibre que vaig llegir fa anys.

Al moble del rebedor hi ha una nota plegada amb el meu nom. «Benvingut a casa, Yngve. Tens una entrevista de feina demà a les deu. Aquesta és l'adreça. M'imagino que necessitaràs feina. Torno divendres. Liv.» Ni una paraula més.

Ja és demà. Decideixo anar a l'entrevista. Fer per no pensar, m'està bé. S'hi pot arribar a peu des de casa la Liv. No tinc excusa.

L'edifici és un rusc de vidre amb tessel·les que són oficines, una al costat de l'altra i l'una sobre l'altra. Miris on miris, veus la mateixa persona treballant a la mateixa taula, davant del mateix ordinador. Entro per la porta principal i al primer rebedor que trobo pregunto:

—Bon dia. On soc?

La dona del taulell, que duu tot el cabell crepat menys el serrell, es treu les ulleres, es fa un petit massatge al nas amb dos dits, i després d'un lleuger esbufec em mira i diu:

—És una broma?

—Tinc una entrevista de feina en aquesta adreça a les deu, però no estic segur de ser al lloc indicat.

—Ets a l'Agència Sueca de Gent Desapareguda. Si em vols dir el teu nom, avisaré el responsable de recursos humans, que ja és aquí.

—Yngve Oloffson.

A les deu menys deu la dona del cabell crepat em diu que agafi l'ascensor i pugui fins a la vuitena planta, porta onze.

Un home tecleja un teclat esgrogueït amb els dits oliosos.

ALBA DALMAU

—Tu deus ser el germà de la Liv, oi?

—Sí.

—T'ha explicat que aquesta entrevista és un favor, oi?

—No.

—És bona noia, la teva germana, una mica estranya però bona noia, i sap tornar-te els silencis com cap altra cambrera a Estocolm! Em va cobrir l'altre dia davant de la meva dona, si no fos per ella potser estaria separat, ara mateix... però, va, va, anem al gra. Saps una mica de què va, tot això?

—La Liv no me n'ha dit res.

—Bé, potser millor així. En vols una? —m'acosta la paperina de patates fregides.

—No, gràcies.

—Has vist mai un mort?

—Només als funerals, i a la tele.

—Mmm... T'agrada parlar per telèfon?

—Sempre que no siguin trucades gaire personals.

—Fantàstic, per-fec-te. La major part de la feina és recollir dades, escriure cartes a familiars, burocràcia en general. T'agrada escriure?

—A vegades escric poesia.

—Poesia, eh? Bé, bé, bé... ens pot anar bé un poeta per aquí. I què li diries al familiar d'un mort que fa anys que no es parlen?

—Potser a partir d'ara se sentirà una mica més lleuger.

—Bona, aquesta! M'agrada, m'agrada. I ja per acabar, com ho tindries per coordinar les batudes de gent desapareguda un dissabte al mes? No és obligatori per aconseguir la plaça, però és un extra que es valora positivament.

—Passejar m'agrada força.

—No és pas per fer-li un favor a la teva germana, però crec que ets perfecte per al lloc, noi. Com ho tens per començar dilluns?

Sense saber ben bé de què començaré a treballar dilluns, li he dit que m'anava bé i l'home m'ha fet una encaixada de mans acompanyada d'uns quants copets a l'esquena.

ALBA DALMAU

De l'oficina, en surto convençut d'haver trobat el paisatge que buscava. Un que fa joc amb la tristesa.

1988

Barcelona-Estocolm

Ha tirat una bomba de sabó amb colorant a la banyera i l'aigua s'ha tenyit de vermell. Abans de sucari-hi la punta del peu té una mena d'esgarrifança que dura uns segons. Si entra algú, pensarà que s'ha tallat les venes, però no té res a veure amb això. L'aigua fa olor de pega dolça. Se les ha enginyat per fer arribar el telèfon fix fins al lavabo, que aviat cobrarà vida fent un so de gàrgares agudes.. La Carme tanca els ulls i s'enfonsa dins de l'aigua vermella, els genolls li sobresurten com dos icebergs. Quan són les deu en punt, el telèfon sona amb una puntualitat nòrdica.

—Yngve?

—Hola, Carme.

—Sabia que encara que s'esfondrés el món no te n'oblidaries.

—Esclar que no, avui fa un any. Era el pacte.

—L'hem respectat, no estava segura que poguéssim fer-ho.

—Com estàs?

—Arrugada. A la banyera.

—Encara fas allò a la banyera?

—El què?

—Mossegar-te les ungles dels peus, era força espectacular.

—Espera...

La Carme deixa el telèfon i fa contorsions per veure si encara s'hi arriba. Clava les dents a l'ungla grossa del peu dret i n'estira un tall que cau a l'aigua i flota com una lluna minúscula. Torna a agafar el telèfon.

—Sí, encara m'hi arribo. El dia que no m'hi arribi serà el principi del declivi.

—És com si et pogués veure ara mateix doblegant-te com una gimnasta xinesa.

—I tu, com estàs?

—Normal.

—Estàs treballant?

—Sí, la Liv em va trobar feina.

—De què?

—A l'Agència Sueca de Gent Desapareguda.

—I això què vol dir?

—Ens ocupem de les persones que han mort i que ningú les ha trobat a faltar, intentem localitzar els seus familiars per dir-los que ha mort la seva mare o el seu pare o el seu germà, però normalment ni s'immuten fins que els diem que els han deixat una herència.

—Però... com sabeu que s'han mort?

—Normalment per les olors, són els veïns que se n'adonen, a vegades fa mesos o anys que són morts a casa.

—Però i les factures, i el lloguer... ningú se n'adona abans? Sona molt trist...

—És molt probable que no, com que la majoria de la gent té els rebuts domiciliats... fins que no se'ls esgoten els estalvis per a l'administració segueixen vius, la majoria moren sols i rics.

—I ja t'agrada aquesta feina? Sona molt depriment, Yngve...

—M'agrada quan hem d'anar a casa dels morts, jo hi vaig quan ja s'han emportat el cos. Anem a buscar informació que el relacioni amb algun familiar, amics o parents... És l'única manera que tenim de fer-ho.

—Sempre t'havia imaginat fent alguna cosa més... no ho sé, més creativa.

—No et pensis que no ho és.

—Com?

—A cada casa que vaig m'emporto un objecte personal i algun paper amb la lletra del mort.

—Com què?

—A vegades m'enduc una postal, una nota en un post-it o alguna llista de la compra. He après a llegir més del que hi diu. La lletra de la dona que vam trobar la setmana passada era molt petita, així que jo em vaig imaginar que devia ser era una dona tímida i introvertida; i com que les lletres estaven inclinades cap

a l'esquerra i eren lleugerament punxegudes vol dir que probablement preferia guardar-se les coses per a ella, tot i que les punxes també poden ser senyal de curiositat i intel·ligència. Feia els punts de les «i» molt amunt, mostra d'una gran imaginació, i també les «o» molt tancades, cosa de gent reservada.

—Ahà... I quin objecte et vas emportar?

—Un visor de diapositives de juguina.

—És com... un homenatge, això que els fas?

—No ho sé, potser sí... Però parla'm de tu, va.

—Però no te'n riguis, d'acord?

—I ara.

—Faig el vestuari per a grups de balls de saló de la tercera edat.

—Mmhhh... Però què? Mallots amb lluentons i camises amb farbalans?

—Ja m'agradaria. Els dos últims encàrrecs que he tingut van ser cinquanta armilles amb serrellets fets a mida i barrets de cowboy de feltre per a un grup de country en línia, i ara tinc una comanda de trenta faldilles amorfes estil Charleston...

—I tu dius que la meva feina és trista?

—No riguis! Ja ho sé, que és patètic, però és el que he trobat per ara.

—Paciència, dona, ja se sap que els inicis sempre són difícils.

—Explica'm alguna cosa divertida, va!

—Mmhhh... està bé. Fa uns dies vaig enganxar la meva germana amb una pastanaga entre les cames perquè en Warhol l'hi mengés.

—Però... qui és en Warhol?

—El seu conillet d'Índies.

—Com?

—Doncs això, el seu conillet d'Índies literalment.

—Com? Però... Aviam... Un animal, animal? La teva germana està sonada, Yngve!

—Volies que t'expliqués alguna cosa divertida, no?

—A vegades penso que no vivim en països diferents, sinó en planetes diferents.

—Pot ser que sí.

—Si vols, em pots fer alguna pregunta d'aquelles que els dos sabem que seran incòmodes. Estic preparada.

Es fa un silenci llarg.

—Què n'has fet de l'amor que sentíem?

—Doncs la major part encara el conservo, però d'una manera diferent; la resta, l'he tallat en trossets molt petits i ara el reparteixo per aquí i per allà. I tu?

—Jo? Tinc un cactus a l'habitació que me l'estimo força...

—I què li fas?

—Com que sé que li agrada molt passar set, no el rego mai.

—Ja...

—Et puc fer una pregunta?

—Dispara.

—Què en penses de les meduses?

—Les meduses? Em semblen precioses i em fascina veure com es mouen, però sempre que sigui de lluny o amb un vidre entremig, esclar. No sé per què em transmeten molta pau. Per què ho dius?

—Per res, per res...

—Per cert, he rebut una invitació de casament de l'Steffano i la Chiara, fa anys que no sabia res d'ells. Crec que no els hem arribat a dir que ja no estem junts, oi? Perquè la invitació és per a tots dos. Per què no hi anem? Podria estar bé. És a l'estiu, ja hauran passat gairebé dos anys des que... Què et semblaria tornar-nos a veure?

—Per què no?

—I si no els diem que ho vam deixar? Seria com un joc...

—Per què no...

—Doncs els diré que hi anem. Et sembla bé?

—Carme, se'm fa tard. D'aquí a una hora començo el torn nocturn.

—Si tanco els ulls, et puc veure perfectament amb la teva americana de tweed, la de les coses serioses.

—En tinc una de nova.

—Ja parlarem d'això del casament, doncs. M'ha agradat molt sentir-te la veu.

—I a mi.

—Bye bye, bimbo.

—Arrivederci, bella!

L'Yngve penja el telèfon. Se sent una mica trasbalsat, però s'ha fet tard i no té gaire temps per pensar-hi. Obre l'armari i passa la mà per sobre la màniga de l'americana de tweed verd. Pensa que si la fes analitzar encara s'hi podria trobar alguna traça d'ADN de la Carme. Se la posa. Es mira al mirall i sacseja una mica el cap. Les puntes dels cabells li ballen com uns tentacles de medusa finíssims. Agafa les claus i surt de casa.

1987**Rome**

The ruins of Rome tonight are inside and outside the bus going from Fiumicino to Centro Città. The orange glow of the streetlights makes her think of Nero's Rome in flames, and when they pass by the Colosseum, rather than the windows she has counted so often to pass the time, she sees the toothless mouths of the ghosts that have accompanied her the whole journey.

In less than fifteen minutes she'll arrive at the flat and tell him she doesn't love him any more. As speeches aren't her forte, she's decided that's how she'll do it, all at once, as if she's hitting her chest to expel a chunk of meat and gristle that's almost choking her. After this, she imagines Yngve, calm and dishevelled like a badly-fitting jacket, will give her a little insipid smile, and with admirable calm he'll go to the little balcony in the living room and throw himself off. Since he's so thin, it will be an easy drop, a flight similar to that of a paper aeroplane landing abruptly but undamaged. Once dead and stretched out on the ground, the carabinieri will arrive to draw his outline with chalk on the ground and trace his profile: a small head and extremities so long that they'll even run out of chalk.

She's arrived. She puts the key in the lock but before turning it she adjusts her trousers because she's lost five or six kilos this Christmas in Barcelona and everything is falling off her. She takes three deep breaths before entering and finally pushes the key in and turns it.

"Hello? Ciao?"

No-one answers. She moves stealthily towards his study, where she expects to find him like an exposed animal with the discman on his lap listening to music, but there's no-one in the flat.

She goes to the toilet and when she looks in the mirror she almost doesn't recognise herself; her face is gaunt with purplish bags under her eyes. She runs her fingers through her black, curly hair to give it volume and take up some space. She

sits on the toilet to pee, perhaps for the last time in this flat, and when she reaches out to take some paper and sees that there's none, she starts to cry. She decides to stay there, sitting there with her trousers down to her ankles indefinitely.

When she hears him opening the door, she doesn't know how much time has passed.

"Carme?"

"Sono here."

Yngve sticks his head round the toilet, that ridiculous head that appears bald against the light but is actually populated by a curtain of fine, silk, straw-coloured hair.

"Lucky bambina!" he says with a sincere smile, and throws her one of the rolls he's just gone down to buy in the supermarket.

She takes three more deep breaths and leaves the bathroom. He's waiting for her on the other side of the door, ready to envelope her with those disproportionately long arms that can go round her three times.

"You're so so magra, Carme! Natale in Auschwitz or what?" This is the kind of joke that made her fall in love with him, once.

When he finally frees her from his octopus embrace, she looks him in the eyes and with a smile that doesn't match her words she says:

"I don't love you più, Yngve."

"It's ok. I knew. Ora mangeremo."

Carme lets herself be dragged to the kitchen, with no intention of eating. Since she made the decision to leave him her stomach has closed up and the only thing she can ingest are liquids with a straw - that was how her grandmother coaxed her favourite granddaughter to eat the soup at Christmas.

As Yngve reheats vegetable stew, she watches him curiously, she's not sure he has understood her. The language they have customised, a scrambled mix of English and Italian, has fissures at times and it wouldn't be the first time a piece of information reaches the other misshapen.

“I don’t love you, hai capito?”

“Understood,” he answers her in a sweet Swedish which means yes.

Yngve serves up two dishes of stew and puts them on the red and white checked tablecloth. He finishes his in an instant, she seems to be searching for some golden seed among the pieces of vegetable in every spoon, but in the absence of any treasure she returns the gloopy liquid to the dish.

“Do you know la relazione between minestra - a stew - and ministro - a minister?”

Carme, who can’t believe that Yngve still has the spirit to tell her one of his anecdotes in such a moment, shakes her head half-heartedly.

“Ministrare in Latin means ‘to serve’, so ‘ministrare a soup’ o ‘minstrare the people’. Capisci?”

She doesn’t know if she’s sad, annoyed or indignant at Yngve. She was expecting at least a little sadness, something close to the suffering she has gone through for the last two weeks, when she was summoning the courage to take this step, but with Yngve one never knows how he’ll react.

If she couldn’t foresee this, still less can she imagine how the night will go, so in the spirit of acting strangely Carme goes searching in her suitcase and takes out the bag of *polvorons* her granny has given her for Yngve. At least he might have some small joy while getting over her, he was such a good boy and she liked the poor thing so much...her mother told her referring to him already as if he were dead.

She tips out thirty or so *polvorons* on the kitchen table, perfectly wrapped in cellophane of different colours.

“Madonna, what a party!”

Carme nods with a sad, childish giggle.

“Mi mancherai tantissimo, you know?”

“I know...And you’ll miss me.” Then her tears fall on the table. “I leave domani, Yngve.”

He squeezes his lips and eyes, as if his face were a wall holding back all the pain in the world.

“And I stay.”

“Sure, amorino.”

Yngve starts to unwrap the *polvorons* and is putting them slowly in his mouth as if they were a white, dense putty, ideal for covering up cracks. When he finishes, he opens a final one and tears it into very small pieces and one by one he places them in Carme’s mouth.

“Comme a schifoso pigeon!” They both laugh and a thousand *polvoron* crumbs come flying out of her mouth: they share a hatred of pigeons.

She tells him she will do anything he wants that night. He answers that all he wants is to make love to her listening to music one last time.

With the Ramones playing in the background, they undress little by little, looking at each other as you look at paintings in a museum you know you won’t visit again. She is a petite but voluptuous woman, her breasts are as vibrant as two water balloons and have the ability to change size very easily. He, on the other hand, is white and bony and almost two metres tall. Sleeping with him is a lesson in osteology. When they are completely nude, he places himself on top and begins to enter and come out of her with the same slowness as a petrol bomb piercing the fields. It’s partly because of this that she no longer loves him.

The next morning. He’s already gone to university. He must have thought that it would be easier this way. She has a flight that same afternoon, she thought this would be less hard. She has filled a big suitcase and a couple of boxes, and left everything else to Yngve.

The ruins of Rome that evening are inside and outside the bus going from Centro Città to Fiumicino airport.

ALBA DALMAU

1988

Stockholm

I go home. Stockholm. I go in search of a landscape that will match my sadness. Leaden skies. Curt responses. Lunar faces. Potatoes and cabbage. Liv. Father.

Yesterday I called him. I told him I was coming home, after eight years abroad.

“Perfect, the video’s broken and I need someone to fix it. It’s all green.”

“And Liv?”

“That one? She’s in HÖga Kusten with her treehugger friends. She’s back Friday.”

“Do you have Liv’s house keys? She said that if she wasn’t there she’d leave them with you.”

“Come fix the telly for me if you want them.”

“I arrive tomorrow. I’ll come see you and get the keys.”

“And fix the video.”

“See you soon, father.”

Two degrees below zero. I share a taxi with a boy who lives in the same neighbourhood as Pehr, on the outskirts. From the luggage I’m carrying, the taxi driver must think that I’m coming for the weekend. Starting from zero is like that. Carme is still in all the objects and every crack in the Testaccio flat, so it was time to leave, pack up a few souvenirs and change city.

I ring the doorbell of father’s house. “Is it you? Come in.” I come in. I find him sprawled among the two cushions of the brown faux-leather sofa, which was so worn out it seems to have leprosy. Pehr has changed a lot since the last time. He is bald apart from the sides of his head, from which two wings of white uncombed hair sprout from behind the ears. He smokes the same pipe as on the day we said goodbye and his position is also the same. My arrival leaves him indifferent. Like the last time, I find him glued to the television, watching the whale documentary from the complete Jacques Cousteau collection which he never

tires of watching. The whales are green. The manta rays are green. The divers are green. And the water too.

“Finally! Took long enough. One more day of watching radioactive fish I swear would kill me.”

“Hello, Pehr. It’s been a while.”

I know we should hug, but I don’t do it because I know Pehr and I know he wouldn’t stand it. So I roll up my sleeves and begin to untangle cables behind the television. I know this gesture is much more effective than any other show of affection. While I check that the VHS cables are in good condition and connecting properly, I ask father about Liv’s house keys.

“I threw them in the pool.”

“What do you mean?”

“Just that. If you want them you’ll have to take a jump into the pool,” and he says this, laughing and coughing out smoke.

“You mean the green pond outside, full of dead fish and shit?”

Highly amused, the old man nods, eyes closed and slapping his thigh along with his laughter. He who doesn’t even go out to shop for food - he has it delivered to him - has gone down the stairs, one by one, to give me this reception so typical of him. He needs to be unpleasant to stand out, to remind us that that’s how he is, and nothing and no one will change him. Resigned, I assume that this gesture is his way of welcoming me home.

Once I manage to restore the colour to the television, I go down in search of the keys. The pond has a cap of ice. I take my shoes off and remove my socks. With a tap of my heel I break the thin layer of fine glass and stir it. I feel the sticky texture of a fish rubbing against my ankle. I shiver from the cold. I move all over the two metres by two metres square of the pond. The bottom is dirty and sticky. I feel every corner with my feet until finally I notice something metallic jutting out. I squat to pick it up. It’s the keys.

I go up to say goodbye to father, who applauds sarcastically.

ALBA DALMAU

“And what now? She’s left you?” I don’t answer.

“Lasted too long. Haven’t you looked in the mirror? You look like you’ve got a jellyfish stuck to your head. Who d’you think is going to like that?”

I go. I wait for a night bus that takes an hour and a half to arrive. My feet are purple. A little snow is falling, but it melts before reaching the ground.

When I reach Liv’s studio near the centre, I feel very tired. That morning I was still in Rome, but now it feels as though that was a long time ago and Carme no more than a fascinating character in some book I read years ago.

There is a note with my name pinned to the furniture in the hall. ‘Welcome home, Yngve. You have a job interview tomorrow at ten. This is the address. I imagine you’ll need a job. Back Friday. Liv.’ Not another word.

It’s already tomorrow. I decide to go to the interview. It suits me to do something to avoid thinking. I can get there on foot from Liv’s. I have no excuse.

The building is a hive of glass with tiles that are offices, one beside the other and one on top of the other. Wherever you look you see the same person working at the same desk, in front of the same computer. I go in the main door and at the first reception I ask:

“Good morning. Where am I?”

The woman at the desk, whose hair is frizzy apart from her fringe, takes off her glasses, massages the bridge of her nose with two fingers a little, and after a quick snort she looks at me and says:

“Is this a joke?”

“I have a job interview at ten at this address, but I’m not sure I’m in the right place.”

“This is the Swedish Missing Persons Agency. If you’d like to tell me your name, I’ll let the Human Resources manager know that you’re here.”

“Yngve Oloffson.”

At ten to ten the frizzy-haired woman tells me to take the lift to the eighth floor, number 11.

A man is typing on a yellowing keyboard with oily fingers.

“You must be Liv’s brother, eh?”

“Yes.”

“Did she tell you this interview is a favour, eh?”

“No.”

“She’s a good girl, your sister, a bit strange but a good girl, and she knows how to keep schtum like no other waitress in Stockholm! She covered for me the other day in front of my wife. If it wasn’t for her I might be separated now...but anyway let’s get down to business. Know what all this is about?”

“Liv hasn’t told me anything.”

“Well, maybe it’s better that way. Want one?” He offers me the bag of crisps.

“No, thanks.”

“Ever seen a dead person?”

“Only at funerals, and on tv.”

“Hmmm...Do you like talking on the phone?”

“Always if the calls aren’t too personal.”

“Fantastic, perrr-fect. Most of the work is gathering data, writing letters to relatives, general admin. Do you like writing?”

“I write poetry sometimes.”

“Poetry, eh? Good, good, good...it might be good to have a poet around here. What would you say to the relative of someone who died if they hadn’t spoken for years?”

“Maybe from now on they will feel a little lighter.”

“That’s good! I like it, I like it. And just to finish, how would you find coordinating the searches for missing people one Saturday a month? Not obligatory to get the job, but it’d be a positive extra.”

“I really like walking.”

“Not to do your sister a favour, but I think you’re perfect for the job, son. How would you feel about starting Monday?”

ALBA DALMAU

Not quite knowing what I'll be starting on Monday, I told him it was fine and the man shook my hand along with a few slaps on the back.

I leave the office convinced I'd found the landscape I was seeking. One that matched my sadness.

1988

Barcelona-Stockholm

She threw a coloured bath bomb in the bathtub and the water has turned red. She shudders for a few seconds before dipping a toe in. If anyone comes in, they'll think she has cut her veins, but that's not it at all. The water smells of licorice. She has managed to make the landline reach the bathroom, which will soon come to life with a sharp gargling sound. Carme closes her eyes and plunges into the red water, her knees sticking out like two icebergs. The phone rings at ten o'clock sharp with Nordic punctuality.

"Yngve?"

"Hello, Carme."

"I knew you wouldn't forget, even if the world was collapsing."

"Of course not, a year ago today. That was the pact."

"We've stuck to it. I wasn't sure we'd be able to."

"How are you?"

"Wrinkly. In the bath."

"Do you still do that in the bath?"

"What?"

"Bite your toenails. It was an incredible sight."

"Wait..."

Carme puts down the phone and contorts herself to see whether she can still reach. She fixes her teeth on the big toenail on her right foot and pulls off a sliver which falls into the water and floats like a minuscule moon. She picks up the phone again.

"Yes, I can still reach. The day I can't reach will be the beginning of the slippery slope."

"I can see you now, bending like a Chinese gymnast."

"And you? How are you?"

“The same.”

“Are you working?”

“Yes, Liv found me a job.”

“Doing what?”

“At the Swedish Missing Persons Agency.”

“What does that mean?”

“We look after the people who have died when no one has missed them; we try to find their relatives to tell them their mother or father or brother has died, but normally they’re not bothered until we say they’ve left them an inheritance.”

“But...how do you know they’ve died?”

“Normally it’s the neighbours who notice, because of the smell. Sometimes they’ve been dead at home for months or years.”

“But bills, the rent...no one realises beforehand? It sounds very sad...”

“Most likely not, as most people have direct debits...until their savings run out they’re still alive from an administrative point of view. The majority die rich and alone.”

“And you like this work? It sounds very depressing, Yngve...”

“I like going to the deceased’s house, I go when they’ve already taken the body. We go looking for information relating to any relative, friends or family...It’s the only way we have of doing it.”

“I’ve always imagined you doing something more...I don’t know, creative.”

“Don’t think it isn’t.”

“How?”

“I take a personal object and some paper with the dead person’s handwriting from every house.”

“Like what?”

“Sometimes I take a postcard, a post-it note or a shopping list. I’ve learned to read more than they say. The handwriting of the woman we found last week was very small, so I imagined that she must have been a timid, introverted woman;

ALBA DALMAU

and as the letters leaned to the left and were lightly pointed that means she probably preferred to keep things to herself, even though points can also be signs of curiosity and intelligence. The dots on her is were very high, a sign of a vivid imagination, and also the very closed os, which is something reserved people do.”

“Uh-huh...and what object did you take?”

“A toy projector.”

“Is it like a homage, what you do for them?”

“I don’t know, maybe...But come on, tell me about you.”

“Don’t laugh, okay?”

“Go on.”

“I do the wardrobe for senior ballroom dancing groups.”

“Hmmm...But what? Sequined vests and frilly shirts?”

“I wish. The last two orders I’ve had were for fifty custom-made fringed waistcoats and felt cowboy hats for a country group online, and now I have an order of thirty shapeless Charleston-style skirts...”

“And you say my work is sad?”

“Don’t laugh! I know, I know, it’s pathetic, but it’s what I’ve found for now.”

“Patience, woman, it’s common knowledge that beginnings are always difficult.”

“Come on, tell me something funny!”

“Hmmm...alright. A few days ago I caught my sister with a carrot between her legs for Warhol to eat.”

“But...who is Warhol?”

“Her guinea pig.”

“What?”

“Just that. Literally her guinea pig.”

“What? But...An ANIMAL animal? Your sister is crazy, Yngve!”

“You wanted me to tell you something funny, didn’t you?”

“Sometimes I think we don’t live in different countries, but on different planets.”

“Maybe so.”

“If you like, you can ask me one of those questions that we both know will be uncomfortable. I’m ready.”

There is a long silence.

“What have you done with the love we used to feel?”

“Well, I keep most of it still but in a different way; the rest I’ve cut up into tiny pieces and now I scatter them here and there. You?”

“Me? I have a cactus in my room that I love very much...”

“And what do you do to it?”

“As I know it very much likes to be thirsty, I never water it.”

“Yeah...”

“Can I ask you a question?”

“Shoot.”

“What do you think of jellyfish?”

“Jellyfish? To me they’re beautiful and I’m fascinated to see how they move, but always from far away or with glass between us, of course. I don’t know why but they give off such peace. Why do you ask?”

“No reason, no reason...”

“By the way, I’ve received a wedding invitation from Steffano and Chiara. It’s years since I’ve heard from them. I don’t think we ended up telling them we weren’t together any more, did we? Because the invite is for us both. Why don’t we go? It could be fun. It’s in the summer, it’ll be almost two years since... What do you think about seeing each other again?”

“Why not?”

“And what if we don’t tell them we’ve broken up? It’ll be like a game...”

“Why not...”

“Then I’ll tell them we’ll come. Okay with you?”

“Carme, it’s getting late. An hour from now I start the night shift.”

“If I close my eyes, I can see you perfectly in your tweed blazer, the serious one.”

ALBA DALMAU

“I have a new one.”

“We’ll talk about the wedding then. I’ve really enjoyed hearing your voice.”

“Me too.”

“Bye bye, bimbo.”

“Arrivederci, bella!”

Yngve hangs up the phone. He feels a little upset, but it’s getting late and he’s doesn’t have much time to think about it. He opens the wardrobe and brushes his hand over the sleeve of the green tweed blazer. He thinks that if it were analysed some trace of Carme’s DNA could still be found. He puts it on. He looks at himself in the mirror and shakes his head a little. The ends of his hair dance like very fine jellyfish tentacles. He grabs his keys and leaves the house.

3

POL GUASCH

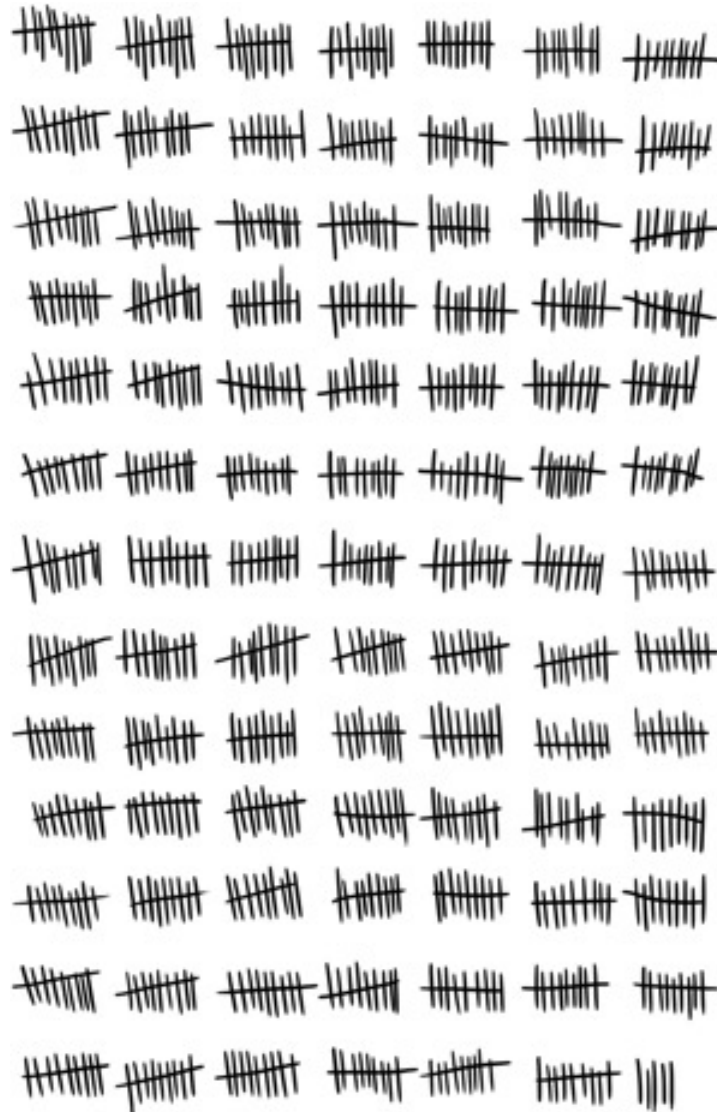
>>polguasch.hotglue.me

descriptors europeus emergents

Pol Guasch (Tarragona, Catalunya, Espanya, 1997) és poeta i membre de la productora cultural La Sullivan. És graduat en Estudis Literaris (Universitat de Barcelona), té un màster en Construcció i Representació de la Identitat Cultural (UB) i va realitzar el Programa d'Estudis Independents de MACBA. Ha estat professor associat de literatura i crítica de la cultura a la UB i actualment investiga sobre teoria i literatura contemporània al King's College de Londres, gràcies a una beca. Ha publicat la novel·la *Napalm al cor*, guanyadora del Premi Llibres Anagrama 2021. Ha publicat els poemaris *Tanta gana* i *La part del foc* i ha recitat els seus poemes en diversos festivals nacionals i internacionals.

*Pol Guasch (Tarragona, Catalonia, Spain, 1997) is a poet and member of the cultural production company La Sullivan. He is graduated in Literary Studies (Universitat de Barcelona), has a master's degree in construction and representation of cultural identity (UB), and completed the MACBA independent studies programme. He has been associate professor of literature and cultural criticism at the Universitat de Barcelona and is currently researching theory and contemporary literature at King's College, London, thanks to a scholarship. He published the novel *Napalm al cor*, winner of the Anagrama book prize in 2021. He has published the poetry collections *Tanta gana* and *La part del foc*, and has read his poems at various national and international.*

Repetia per a mi, en veu baixa, «dia nou-cents cinc»:

Estimat Boris,

Ha tornat l'home, parlant la seva llengua, somrient com només ell en sap, ense-nyant les dents, tan blanques. M'ha ofert d'anar un matí a caçar. Diu que m'ensenyarà a disparar i que és tan divertit, que és tan emocionant veure com corren els porcs senglars quan els apuntes i com els persegueixen les cries, somicant. I hauries d'haver vist com se li il·luminaven els ulls quan explicava que, en el moment que empaiten la mare, és quan disparem als senglaretets, un per un, al ventre. Salivava, Boris; somreia feliç, imaginant-se les cries esventrades. Ell arribant a casa, regalant-les a la mare, una ofrena, oferint-les com a regal d'entrada a la nova llar: la millor benvinguda a un nou món que començava al llit del pare, al costat de ma mare, dins de casa meua. I ell canviaria la manta vella i ronyosa per una flassada de pèl de senglar, polida, encerada i finíssima. L'arribada que posaria a lloc la vida: el cos de la mare, el jardí de la mare, la llengua de la mare.

Li he dit que merda. I la mare m'ha mirat esverada, i amb els ulls em demanava que parés i jo he parat. Mentrestant, ha agafat unes monedes que hi havia damunt de la taula i se les ha guardat a la butxaca de la bata lentament, sense que fessin soroll, desafiant-me la mirada. L'home ha callat de sobte, no ha sabut què dir ni com reaccionar. I jo he somrigut amb tot el cos. Tens raó: no en saben de res, només de soroll i de fúria. Se l'ha menjada, Boris, se l'ha menjada!

Però, a la vegada, Boris, a la vegada els seus ulls m'escorcollen, ens escorcollen; els seus ulls ens transformen, i amb la seva mirada que ens interroga ens convertim en allò que volen que ens convertim. I és difícil fugir d'això, és molt difícil. Cada mirada és la seva manera d'encetar un diàleg, de sotmetre'ns una mica més, de preguntar-nos una cosa que no sabem respondre, perquè la resposta solament la tenen ells. Però és igual: avui, el que importa és que se l'ha menjada, que no l'ha vista venir.

Espero que et faci estar orgullós de mi, això que t'explico. T'escric i de fons s'eleven els crits de la Vita i les àvies dues cases enllà, que estan de celebració. Fan repicar les olles i les ampolles, i criden. Com si festegessin amb mi el que he estat capaç de fer. I la festa em va per dins. Mentre t'escric se m'obre el cor com si hi tingués una porta, rebentés i es fes grandíssim, enorme, perquè hi puguis entrar de qualsevol manera. Una porta de bat a bat que t'espera, Boris, sempre. Per nosaltres. Per aquesta llengua que parlem, que és casa nostra. T'ofereixo aquest cor meu perquè hi entris, i hi instal·lis els teus mobles, i el facis teu: les seves parets carneses són per a tu.

Et trobo a faltar a cada moment.

L'ENTERRAMENT

Uns homes que van venir a casa i ens van dir que havíem de marxar és el que recordo dels primers dies. Quan van trucar a la porta la mare m'assenyalava el bagul del menjador perquè m'hi amagués i em va ordenar que no més respirés si comptava fins a deu, que cada vegada que arribés al número deu podia respirar si ho feia pel nas i lentament. Controlava amb els dits el temps que duia submergit, sense veure-hi, i quan em sentia els pulmons plens del tot, deixava anar l'aire. Vaig sentir trossos de la conversa en una llengua que no acabava d'entendre i la mare dient que estava sola, que era vídua, que no tenia fills, i que es queda va. Pel foradet del pany veia per primer cop uns homes rapats regirant la casa, desganats. Minuts més tard van marxar. A la nit, la mare es va emborratxar amb l'avi: van despenjar la foto que presidia el menjador i la van cremar. El paper va encendre les brases. La llum els va il·luminar els somriures, que em semblaven diabòlics, d'animal famolenc, rabiosos de felicitat. Les flames van llepar les parets metàl·liques de l'estufa i vaig olorar la flaire del vernís quan s'incendia. Una última claror va brillar en les seves dents de llop. Després, les brases es van apagar, i la mare i l'avi es van adormir amb el cap a taula, sobre dels braços. Amb les galtes i les orelles vermelles, i les ampolles buides. Jo me'n vaig anar a dormir sense dir-los res, però abans vaig deixar les ampolles a l'entrada de casa, damunt la neu, perquè no les trenquessin si es llevaven desorientats a mitja nit.

LA FORÇA

Vam deixar de matar el porc després de la mort del pare. De casa, només ell sabia sacrificar-lo. Li n'havia ensenyat la Vita, quan era jove i forta. Però ella encara seguia matant-lo, i ho celebrava amb les àvies que venien a festejar-ho i la germana de la cara rara. M'hi convidava, de més petit, i en silenci m'ho mirava des d'un racó. Abans d'entrar a casa seva m'ordenava que em netegés bé el fang de les sabates per no entrar els esperits de la muntanya. Jo li deia: «No hi vaig, senyora Vita, a la muntanya.» I em deia: «Frega'ls, càsum l'ou!» Li enfonsava un ganivet al coll, el porc cridava amb un gruny sec, i començava a rajar sang escandalosament, milers de rates que li sortien de l'aorta. Hi posaven una galleda, a sota, on queia la sang. Eren esquitxos i grumolls, i a la Vita li regalimava d'una manera per les galtes i les mans que semblava que fos seva. Repetia: «El silenci de Nostro Senyor té forma de caos!» Després, amb la sang i pa sec cuinava unes bolles negres i grosses que guardava durant l'any, i que si les ficava al brou, es tornaven toves, i eren boníssimes perquè tenien el gust de la carn salada del porc. Creia que de veure-ho ja ho havia après, això de matar una peça. I més endavant li vaig dir a la mare que en podíem sacrificar un, i vaig repetir els passos al jardí amb el porc més vell que teníem. Però li vaig clavar la ganiveta malament i el porc va començar a grunyar: i no parava, i només xisclava, i semblava que patia mentre li rajava la sang de la gola amb un cabal generós. La mare va agafar la pala i el va matar a cops mentre deia que no podia suportar aquells crits, i no es va aturar fins que el cap no li va quedar llis i esberlat com una fulla seca de tardor.

L'EDUCACIÓ

D'aleshores ençà, tothom, quan passava davant de casa, acotava el cap, se senyava, mirava al cel i fins algú escopia davant de la porta –i després la mare fregava l'entrada amb lleixiu, amb aquella severitat seva a l'hora de rentar el terra i els mobles, i les llàgrimes galta avall. Miraven per les finestres amb indiscreció, preguntant-se com havia estat, qui l'havia trobat, on s'havia matat. Jo vaig sentir molta pena, al principi, però després vaig pensar que si el pare hagués estat viu, quan va començar tot, ens haurien expulsat, perquè als homes els reclutaven per a la feina bruta i els posaven al servei de les ordres militars, i la resta de la família havia de sortir de la zona afectada. La seva mort ens va salvar, d'alguna manera. Però en aquell moment no sabíem que uns anys després vindria tot allò. No ho podíem saber. I la mare vinga plorar i jo que no, que no em creia haver de carregar, a més, el pes d'una mort d'aquestes.

Cau una altra tarda. Una altra. I és ara, quan el sol gratina el terra, que senyalo en la columna de fusta, amb la navalleta del pare, un altre tall vertical. No com la setmana passada, que travessava nou marques horitzontalment i imaginava els darrers nou dies desapareixent de la meva memòria. Els esborro. Amb la traça allargada que els va resseguint, els esborro. Amb cada marca que s'acumula al costat de la darrera, els esborro. Un per un. Cinc més. Nou-cents cinc dies, des d'allò. D'aquí a un temps, sols en quedaran empremtes: càpsules d'una vida llunyana. Els records, se'ls fixa amb un nom. El present, és impossible. Sento la porta que es tanca: el cap rapat se'n va. Recordo com li he dit que no, que jo no aniria a caçar amb ell. I com ha callat. Aquella cara. Miro per la finestra la renglera de cases: càpsules d'una vida propera. Dues enllà hi viu la Vita, una àvia que és àvia sense tenir nets. Du sempre un mocador lligat per tapar-se el cabell i rega les tombes que té al jardí, cadascuna amb una creu grandíssima de fusta esberlada que pinta de colors vius. N'hi ha tres, i a cadascuna, una foto amb un marc platejat que es rovella. La tomba més petita és la del seu fill, que va morir als dos anys. Sovint diu: «Déu me'n guard, ara estaria viu, i el podria alimentar.» També diu: «Beneit, estimo la meva terra natal i les meves tombes. Si no hagués tornat de seguit, ja m'hauria mort.» I quan parla, cridant, com que li falten les dents de baix, sempre ruixa saliva. Treballa l'hort amb les mans, que les té més grosses que el cap, i quan es tapa la cara amb els palmells fa molta gràcia perquè és com un gegant que s'amaga rere d'una roca, de rugosos i gruixuts que té els dits.

EL CAMÍ

La mare encara no havia arribat de comprar –anava a la carnisseria amb un bastonet de fusta on li marcaven un tall per cada peça que s’enduia, i així portaven el compte dels trossos que li devien a canvi del porc que els havíem dut mesos enrere. D’aquí a no res trobaré el pare penjat com un vedell al mig del menjador. El vespre respirava com un pulmó vell entre les quatre cases acantonades sota el llom del turonet. Arribaré amb l’únic desig de desaparèixer i obriré la porta amb el desànim d’un gos vell. L’avi havia collit les mores dels bardissars de prop de casa i bevia destil·lats a la caserna. Caminaré pel passadís i en arribar a la cuina, des de lluny, veuré una cara espantada amb els ulls oberts: la del pare. Aquella tarda havia estat com les altres tardes i, pel camí, els animals s’enfonsaven en la neu quan fugien corrents en veure humans. Solament n’intuiré el cos, un sac de boxa cansat; els peus nus; les mans adormides. En Boris i jo havíem parlat molta estona camí de casa i, en separar-nos, se m’havia despertat un mal al pit. Em gelaré, només els ulls lluents i la llum taronja cremant la neu. Havia pensat, abans d’obrir la porta, que m’agradava tant i em fiblava tot, quan pensava en ell, però a la vegada em repugnava com s’ajuntava amb els altres nois i podia ser exactament com ells. No en recordaré res més que la cara, que em tornarà d’ara endavant, els ulls brillants i negres com ous de peix salvatge. Mormolava, de camí a la cuina, tot d’imatges que volia viure amb en Boris. Tancaré i obriré els ulls, per veure-hi més clar; però no. Vaig tancar els ulls i els vaig obrir, delerós, explorant el meu desig amb la mirada endins: era el pare.

Beurem i beurem encara més
i qui rigui de nosaltres, l’estomacarem!

Des de l'habitació, se senten crits de les dones velles que s'ajunten a casa de la Vita per sopar, avui, que és un dia especial perquè acaben de matar el porc, que se'l reparteixen i el fan durar un any. El terra rostit ara és negre, amb les ombres d'una lluna plena. Sento la germana de la cara rara, que gemega: «Adeu-siau, cervell, fins demà!», i els licors llisquen gola avall, que no sembla que els cremin, que el que sembla és que se'ls enduguin l'ànima, una mica més forta i rugosa, com les seves mans de crostera. La Vita surt al jardí i despenja les fotos de les creus de fusta. Les entra al menjador. Canten juntes:

Ballem! Quan em casi, ploraré! Haureu caigut en l'oblit.
Toca, acordionista! Toca, colometa! No deixis la teva xicota,
tal com va fer el meu estimat al llit!

I jo prego: «Que no em deixi sol, que no em deixi, t'ho imagines? Què faries?»
I una de les velles repica l'aixada contra el terra, i una altra agafa l'arpellot i el colpeja a l'olla on han bullit les patates, i l'aire és arreu una cridòria. Canten juntes. I una diu: «T'has descuidat d'aquella que parla de la mare que pareix la filla al mig del camp, coi!» I es poua un moment de silenci, com si s'haguessin mort de cop, i després arrenquen juntes, empeses per una força nova, apujant el to:

Camina, camina, camp a través,
un fill o un tubercle, qui sap què és!

S'ha posat a ploure. La pluja esborra els arbres, les teules, les siluetes a les finestres. També les ombres de la lluna plena. Segueixen cridant i m'adormo de fons.

LA SANG

Em debatia entre la por i la claredat d'un destí que avançava evident, i reflexionava, nit i dia, com em podia desfer d'aquella herència que es complicava. Quan anava amb la mare a ciutat o quan venia gent a casa a dur-nos alguna cosa, em deien: «T'hi assembles tant», i jo a la cua del menjar calent, les mans fredes i el gel als llavis, intentant no enfadar-me, no escopir a aquella vella, que m'agafava per la galta i em repetia: «T'hi assembles, t'hi assembles massa.» I m'ho retenia a dins: «Calla d'una vegada, vella, oblida'm, deixa'm en pau, menja merda, vella, tanca la teva boca vella i arrugada», i la mirava fixament només perquè veiés que se m'encenia un foc als ulls, i que era per ella. En arribar a casa, ajudava la mare a tallar les verdures, i guardar-les, esventrar el conill, i guardar-lo, cremar els pèls dels talls del porc, i guardar-los. Després, quan s'estirava al llit i s'hi quedava la resta del dia, em fregava els braços amb sulfumant, rascava fort i resava prometent-me que no seria com ell —una de les maneres amb què m'esforçava per defugir la condemna. I l'entenia, alhora: perquè aquí tot s'allarga, s'aplana, s'estén com una estora inacabable. I sovint la vida es fa així, massa llarga. I mentre em fregava la carn encetada amb les ungles entenia que sortir igual que el pare és el pitjor que li pot passar a un fill. Com si escrivís: «Recorda: la sang no caduca.» Però la mare no em deixava de rebuscar els ulls i la boca, mirant-me, comparant les seves mans gastades —el senyal d'un temps que es va acabant— amb les meves, i li costava de trobar el seu rastre en el meu cos tan llunyà, que era com un mirall deformat davant del seu: callava, i tombava la vista cap a les taques i les arrugues dels dits vells.

Al matí, amb la boira que ho cobreix tot, la Vita recull les ampolles del dia abans: una altra filera davant de la por ta. Càpsules d'aire. Com si les velles no beguessin. Que si jo m'hagués d'empassar la meitat del que havia mamat cadascuna tindria la gola en carn viva. Se'n deuen haver anat a la matinada. Ni en la

foscor no hi ha res a témer, aquí: només cal vigilar l'ombra dels llops, la remor del seu xipolleig als tolls que ha deixat la pluja. «L'àvia se'n va a pescar. Seiem, amics, així descansarem abans d'emprendre el gran camí. Canyes de pescar: agafarem les més senzilles. Avui no hi haurà gaires peixos, no hi haurà res després de la pluja. El riu estarà nerviós. Però esma, Vita, esma! Som-hi, a pescar. Així, dona!» Parla en veu alta perquè no té amb qui parlar i jo la sento, des de l'habitació. Passa per davant de casa i se'n va cap al riu, que voreja el turó i deixa unes aigües tranquil·les on els peixos s'aturen a menjar. Torna amb el cossi ple. Avui, com sempre, quan mira cap a la meua finestra, m'amago rere la cortina perquè sé que, si no em veu, en deixarà algun a la porta, i jo després l'agafaré i el podré cuinar, i me'l menjaré tot sol.

EL TRET

I amb això de les escopinades i la mare fregant amb aquella dèria, pensava en la germana de la Vita, la de la cara rara, i la Vita, sempre al seu costat. Perquè abans que es buidés la ciutat i abans de l'aire malalt, a ella també li escopien, i aleshores la Vita li va dir que no sortís més de casa. I tanca da per sempre. Però quan la gent va fugir i vam quedar els excedents, i va créixer l'herba i van tornar els animals del bosc, va sortir de nou. Després de trobar els peixos morts, i els ocells morts, i les plantes mortes, la mare deia que ella, tan fràgil i tan estranya, no ho hauria de fer. I aleshores per fi li veia la cara, que mai no havia pogut contemplar del tot, perquè abans que la Vita la tanqués campava amb un mocador que la hi amagava. Tampoc no hi havia salivades a la nostra porta. I ningú no passava davant de la finestra rebuscant alguna biga. I la mare ja no havia de fregar. Ni d'amagar-se. Potser per això venia sempre el cap rapat. No ho sé. Però si aquestes coses ja no passaven, no era per cap motiu desconegut: simplement, ja no hi havia ningú. I és el que passa, quan la gent desapareix: que també s'enduen amb ells la seva ràbia de gos malalt. I ja ho deia l'avi, això, que el déu més fort i poderós són els altres quan et miren.

EL RITU

No el seu cos: recordava més aviat la meva manera d'aproximar-m'hi, d'evitar-lo, de fugir-ne i de témer-lo per no saber com me'l trobaria. Una metamorfosi permanent cap a algú més difús, més distant, més eteri. Un dia, al fons del jardí, davant de la tanca, immòbil, parlant sol: ell sencer, una cicatriu negra davant de tanta verdor. Una ferida en la intempèrie. Una nit, estirat al moble entapissat que teníem per sofà, nu, sense saber què hi feia, allà, ni què havia fet, per quedar-se així. Un migdia, ben rapat, en què li veia el crani per primera vegada i no entenia, tampoc, quins camins el duïen a arrencar-se la cabellera i ensenyar encara més els ulls malalts: podia percebre que era el migdia, el seu cervell abatut, o que era la nit, que era el matí? Una tarda, que va pujar muntanya amunt, em vaig aixecar per seguir-lo —els grills ens callaven a l'esquena—, i quan va ser al riu, s'hi va quedar hores mirant-lo, esperant com si l'aire l'erosionés. Jo no ho entenia, i m'ho explicava dient-me que quan la tristesa es cansa i desapareix, la tristesa és, aleshores, el temps. I el pare duia el temps a dins. I havent mort no enyorava no tenir un pare per poder dir «pare» perquè mai abans no havia pogut dir la paraula «pare». I sols em quedava un misteri arrelat de tot el que no havia tingut temps d'entendre perquè era massa petit, i ni amb el temps les podia comprendre, aquelles coses, perquè el record ja era una forma imprecisa que se m'havia quedat mal gravada: qualsevol re flexió, més endavant, seria la reflexió al voltant d'una mala còpia.

La meva mare va plantar boixacs
i em va ensenyar a cantar cançons de primavera sobre l'esperança florint.
Veni, veni, peixos grossos i petits!

ELS EXCEDENTS

El pare va conduir fins a un dels camps de colza: un mar groc. Quan el vent movia les tiges, semblava que ploraven. S'aplegaven més enllà de les cases, en la direcció oposada a la ciutat i a la muntanya. Hi havia eixams d'abelles que es movien com els núvols. D'aquelles plantes en fèiem oli que no era per menjar, però ens el menjàvem. Sembràvem verí i en creixia blat. I del pa ens alimentàvem tots. Em va dir que m'havia dut allà per parlar d'uns temes d'homes. En baixar del cotxe, va agafar una flor, la va espremer amb les mans, en va sortir un suquet d'entre els dits premats i va dir: «Això és el que fa un home.» Van arribar uns amics seus. No sé si eren amics o els homes amb qui bevia. El que em van demanar que fes allí no és important, ara. Vam tornar a casa que el pare em repetia que m'havia curat, i jo també ho celebrava: el pare deia que m'havia curat i només podia estar content. El satisfèia. Jo el satisfèia. Un fill assenyat que alegre pare i mare. Però les coses, quan no els fas cas, creixen més de pressa. I quan, amb el temps, el pare veia que no anava bé, que aquell ritm em quedava lluny i l'oblidava, em recordava: «Tanca amb clau aquesta porta, sempre has de vigilar el doble contra els vicis.» I és que com més doblegues el cos contra la seva voluntat més s'hi torna, després, com es tibia una canya jove. I amb el pare em passava això: que els records bonics que en guardava sempre tenien una ombra llarga que els enfosquia. I els moments que, quan la memòria em traïa, trobava bonics, si hi pensava bé, no ho eren tant.

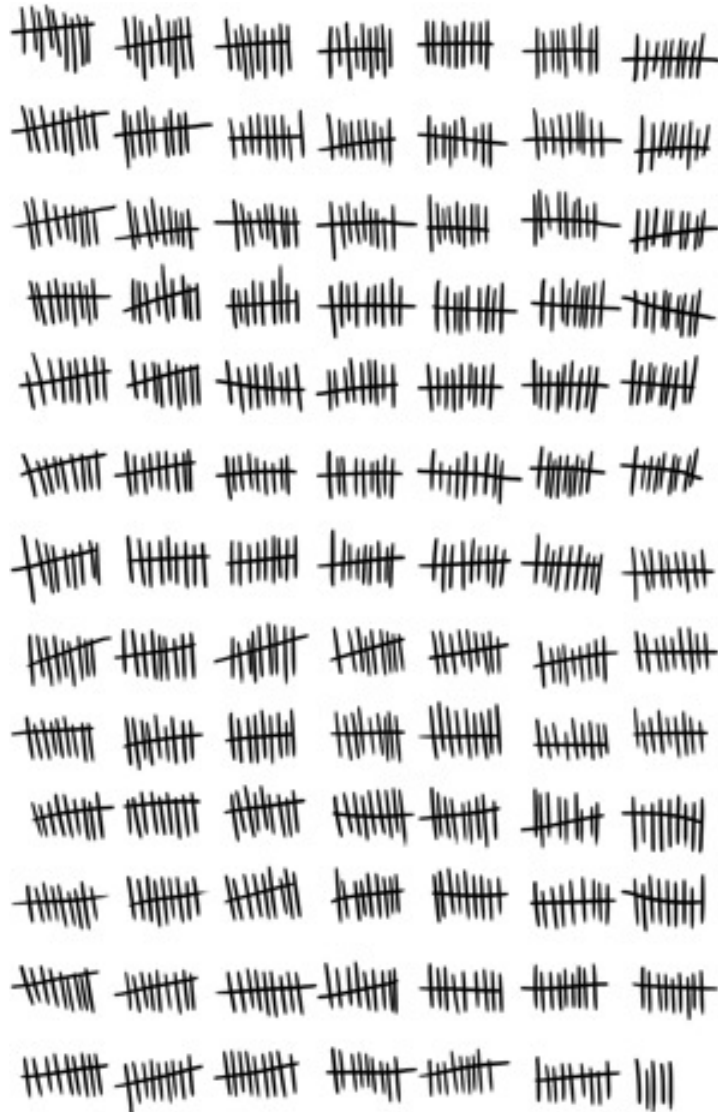
Per la mare. Ho faig per la mare. Però si després tam poc no se'l menjarà, el peix, i l'hauré de guardar per sopar, que estarà sec i s'haurà xopat amb el suc i, fins i tot, alguna mosca s'hi haurà arrebossat. Però no puc no anar a pescar encara que ja m'hagi menjat el peix que m'ha deixat la Vita. En arribar al toll que obre el riu just quan s'acaba el jardí, me la trobo. Una altra vegada. Com si llesqués el

dia, i d'un de sol en fes tres o quatre diferents. No li he dit res del peix –un secret que és nostre i que cadascú reserva privadament. M'ha preguntat per l'hort. Li he dit que tampoc hi noto cap diferència. Jo li he preguntat per les tombes. Com és que cap d'elles sembla la del seu marit. M'ha replicat que aquell home –el marit, però ella deia «aquell home»– hauria podrit la terra, allà enterrat, i els fruits dels arbres haurien crescut enverinats. Que era un borratxo que s'enduia els diners. «Només sé parlar: ni escriure, ni llegir. Així em va castigar. Llavors un dia em vaig escapolir de casa i vaig anar a buscar l'àvia a ca seva. Ni un ai vaig trigar a arribar-hi. Li vaig demanar permís per deixar-lo. I em va dir que cap dona de la família havia deixat mai son home. Em va explicar que si un vedell neix d'una manera, si ranqueja, serà sempre així, ranquejarà fins al final. Qui el va parir tan mal parit, coi!» Ha rigut com ho fan les bruixes i li he vist la boca fosca, un túnel. Després ha cantat una cançó dels peixos i de la primavera que ja no recordo.

ELS ARBRES

Em vaig trobar l'home al bosc, com el pare aquell dia: una cicatriu davant de tanta verdor. Jo venia de l'estany del jardí, on havia estat contemplant el moviment de l'aigua i l'ombra del desmai, a la superfície, com una llança que travessava el corrent circular, tediós, de la vida solitària i frondosa que vivíem. Pujant el sender el vaig veure, de lluny, tan vegetal que es confonia amb els pins i les escorces, amb la pell escrostonada i seca, fosca. Arrossegava la frustració amb l'equipatge. I el cansament. Acumulava sense saber el motiu que el feia acumular, amb la vida a collibè. Això sí, trencada a bocins: alguns de més bonics i regulars, d'altres de més afilats i tallants. Quan em va veure, em va cridar en el meu idioma, però amb un accent que no havia sentit mai –llunyà, com si el parlessin en un lloc on no plovia mai. Va ser la primera persona que em va preguntar per la porta del darrere de la Fàbrica, quan jo a penes sabia que existia. No li vaig saber respondre; gairebé no vaig entendre què em demanava, perquè un dubte m'havia travessat el cos: quin era el sentit del pas d'aquell home pel món? Aleshores, la foscor es va començar a moure amb formes suaus i brillants.

Traduït per Laura McGloughlin

He repeated to me softly, day 905:

Dear Boris,

The man has returned, speaking his language, smiling as only he can, showing such white teeth. He has offered to take me hunting one morning. He says he will teach me to shoot and that it's so much fun, so exciting to see the wild boars run when you aim at them and how their young chase them, whimpering. And you should have seen how his eyes lit up when he explained that the moment they go after the mother is when they shoot the little boars one by one, in the belly. He was salivating, Boris: he was smiling happily, imagining the gutted little ones. Arriving home, presenting them to mother, an offering, offering them as a housewarming gift for the new home: the warmest welcome to a new world that was beginning in father's bed, beside my mother, in my house. And he would change the filthy old blanket for a neat, waxed, fine boar-skin coverlet. The arrival that would put life in order: mother's body, mother's garden, mother's language.

I told him, what shit. And frightened, mother looked at me and with her eyes implored me to stop and so I stopped. Meanwhile, she grabbed some coins that were on the table and slowly put them in her dressing gown pocket, without making a sound, challenging me with her gaze. Suddenly the man became silent, he didn't know what to say or how to react. And I smiled with all my might. You're right: they don't know anything, only sound and fury. He ate it, Boris, he ate it!

But at the same time, Boris, at the same time his eyes scrutinise me, his eyes scrutinise us; his eyes transform us and with his gaze interrogating us we become what they want us to become. And that's difficult to escape, very dif-

ficult. Every glance is his way of sparking a dialogue, of subjecting us a little more, of asking us something that we don't know how to answer, because only they have the answer. But it doesn't matter: today, the important thing is that he ate it, he didn't see it coming.

I hope what I'm telling you makes you proud of me. As I write the shouts of Vita and the old women two houses away can be heard in the distance, they're celebrating. They're banging pots and bottles and shouting. As if they're celebrating what I've been able to do along with me. And the celebration is within me. As I write my heart is opening as if it had a door that might explode and become huge, enormous, so that you can enter it any old way. A door wide open waiting for you, Boris, always. For us. For this language we speak, which is our home. I offer you this heart of mine so you enter, move in your things and make it yours: its fleshy walls are for you.

I miss you every second.

THE BURIAL

What I remember of the early days is some men coming to the house and telling us we had to leave. When they called at the door my mother pointed to the trunk in the living room for me to hide in and ordered me only to breathe after counting to ten, and every time I got to ten I could breathe if I did so slowly, through my nose. I used my fingers to count the time for holding my breath without seeing them, and when my lungs felt completely full, I released it. I heard snatches of the conversation in a language I didn't understand and my mother saying that she was alone, a widow with no children, and she was staying put. Through the keyhole I saw for the first time some men with shaved heads half-heartedly turning over the house. A few minutes later they left. That night, mother got drunk with grandpa: they took down the photo that presided over the dining room and burned it. The paper ignited the embers. The glow lit up their smiles which seemed devilish to me, of a primal starvation, rabid with happiness. The flames licked the heater's metal walls and I could smell the scent of the varnish as it burned. One last brightness shone on their wolf's teeth. Afterwards, the embers died down and mother and grandpa fell asleep, heads on their folded arms on the table. I went to bed without telling them, but beforehand I brought the bottles to the entrance in the snow, so they wouldn't step on them if they rose disoriented in the middle of the night.

STRENGTH

We stopped killing pigs after father's death. Only he knew how to sacrifice them at home. Vita had taught him, when she was young and strong. But she was still killing them, and would celebrate with the old women who came to make merry, and the sister with the strange face. I was invited when I was younger and would watch from a corner in silence. Before entering her house she would order me to clean off the mud from my shoes so the spirits of the mountain wouldn't come in. I'd tell her, "I don't go to the mountain, Senyora Vita." And she'd say: "Scrape 'em, dammit!" She would plunge a knife into its neck, the pig would scream with a dry grunt, and begin to bleed scandalously, thousands of rats coming out of its aorta. A bucket would be placed below the dripping blood. There were splashes and clots and it dripped so on Vita's cheeks and hands that it seemed hers. She would repeat: "Our Lord's silence emerges in chaos!" Afterwards, with the blood and dry bread she would cook big black balls which she kept all year, and if she added them to broth they became soft and delicious, with the flavour of the pig's salty flesh. I thought that I'd already learned it all by watching, the killing a pig thing. And later I told mother that we could sacrifice one and I repeated the steps in the garden with the oldest pig we had. But I stuck the knife in badly and the pig began to grunt: he didn't stop, just shrieked and seemed to be suffering as the blood flowed from his throat at a steady speed. Mother grabbed the spade and beat it to death while saying she couldn't stand that screaming, and she didn't stop until its head was flat and shattered like a withered autumn leaf.

EDUCATION

Ever since then, when passing in front of the house, everyone would bow their head, cross themselves, look to heaven and some would even spit at the door - and afterwards mother would scrub the entrance with bleach, with that sternness of hers when washing the floor and furniture, tears rolling down her cheeks. They would brazenly peer in the windows, asking themselves what it had been like, who had found him, where he had died. In the beginning I felt very sad, but later I reflected that if my father had been alive when it all started, we would have been kicked out, because men were recruited for dirty work and were made to serve military orders, and the rest of the family had to leave the area in question. In a way, his death saved us. But at that time we didn't know that all this was to come some years later. We couldn't know. And mother was crying nonstop and I wasn't, I didn't think I should also bear the weight of a death such as this.

Another evening falls. One more. And it's around now, when the sun is baking the earth, that I scratch another vertical cut on the wooden column. Not like last week, when I crossed through nine marks horizontally and imagined the previous nine days disappearing from my memory. I erase them. Tracing over them with my finger, following the pattern they make, I erase them. One by one. Five more. Nine hundred and five days, since then. In a while, only traces will remain: capsules of a distant life. Memories are fixed with a name. The present is impossible. I hear the door closing: the one with the shaved head is leaving. I remember telling him no: I wouldn't go hunting with him. And how silent he was. That face. I look through the window at the row of houses: capsules of a nearby life. Vita lives two houses along, a grandmother who is a grandmother with no grandchildren. She always wears a headscarf to cover her hair and tends the graves she has in the garden, each one with a huge cracked wooden cross she paints in bright colours. There are three of them, and on each there is a photo in a rusting silver frame. The smallest grave belongs to her son, who died at the age of two. She often says: "God keep him, now he'd be alive, and I could feed him." She also says: "Goodness, how I love my native land and my graves. If I hadn't come back straightaway I'd have died." And when she speaks - shouts - she always sprays saliva, as she has no bottom teeth. She works the plot herself, with hands bigger than her head, and it looks funny when she covers her face with her palms because she's like a giant hiding behind a rock, so wrinkled and thick are her fingers.

THE ROAD

Mother hadn't returned from shopping yet - she was going to the butcher with a wooden stick where they would make a cut for every piece of meat she was taking, and so they held the account of pieces they owed her in exchange for the pork we had brought them months before. In no time I'll find father hanging like a calf in the middle of the living room. Evening was breathing like an old lung among the four houses clustered under the ridge of the hill. I'll arrive with the sole desire of disappearing, and open the door with the reluctance of an old dog. Grandpa had picked the blackberries from the brambles near home and was drinking spirits in the barracks. I'll walk through the hallway and come to the kitchen, and from afar I'll see a terrifying face with its eyes open: father's. That afternoon had been like any other afternoon and on the way, animals plunged into the snow while running away on seeing humans. I'll only know the body by instinct, a tired punching bag; the bare feet; the numb hands. Boris and I had been talking for a long time on the way home and on parting a bad feeling arose in my chest. I'll freeze, only my eyes shining and the orange light burning the snow. Before opening the door, I'd been thinking that I liked him so much and all of me quivered when I thought about him, but at the same time I was repulsed by how he got on with the other boys and could be exactly like them. I'll not remember anything other than his face, which will come back to me again and again from now on, his eyes shiny and black like the roe of a wild fish. On my way to the kitchen I was whispering to myself all the things I wanted to experience with Boris. I'll close and open my eyes to see more clearly; but no. I closed my eyes and opened them, eager, exploring my own desire, my gaze inward: it was my father.

We will drink and drink still more
And eat up those who laugh at us!

From the room, the shouts of the old women that come to Vita's house for dinner today can be heard. Today is a special day because they've just killed the pig, which they divide up and make last for a year. The toasted earth is black now with the shadows of a full moon. I hear the sister with the strange face moaning: "Farewell, brain, see you tomorrow!" and the liquor slip down throats, and seems not to burn them, what it seems to do is make their souls a little stronger and rougher, like their scabby hands.

Vita goes out into the garden and unhooks the photos from the wooden crosses. She brings them into the living room. They sing together:

Let's dance! When I marry I'll cry!
You'll have fallen into oblivion.
Play the accordion! Play *colometa*!
Don't leave your girl
the way my beloved left me in bed!

And I pray: "Don't leave me alone, don't leave me, can you imagine? What would I do?" And one of the old women strikes the hoe against the earth, and another grabs the trowel and beats the pot in which they boiled the potatoes, and everywhere the atmosphere is one of uproar. They sing together. And one says: "Hey, you've forgotten the one about the mother who gives birth to her daughter in the middle of a field!" And a drawn out moment of silence, as if they had died all of a sudden, and then they pull together, pushed by a new force, raising the tone:

Walk, walk, across the field,
a child or a tuber, who knows what it is!

POL GUASCH

It starts to rain. The rain blurs the trees, the tiles, the silhouettes at the windows. The shadows of the full moon too. They keep growing and I fall asleep for a long while.

BLOOD

I vacillated between the fear and the clarity of a fate that was palpably advancing, and I would ponder, night and day, how I could destroy that complicated inheritance. When I went to the city with my mother or people came to our home to bring us something, they would tell me: 'You look so like him', or while in the queue for a hot meal, hands cold and ice on my lips, trying not to get angry, not spit at that old woman that pinched my cheek and repeated: 'You're like him, you look so like him.' And I held back from saying: 'Hold your tongue, old woman, forget me, leave me alone, eat shit, shut your wrinkly old mouth', and I'd stare at her just so she might see a fire burning in my eyes that was there because of her. On arriving home, I would help mother cut the vegetables, and save them, gut the rabbit and save it, singe the hairs from the slices of pork, and save them. Then when she retired to bed and would stay there for the rest of the day, I'd scrub my arms with hydrochloric acid, scratch hard and pray, promising myself I wouldn't be like him - one of the ways in which I struggled to escape my conviction. And I understood, at the same time: because here everything is lengthened, flattened, extended like an unending mat. And often life is made like that, too long. And while I scoured my face with my nails I realised that turning out exactly like their father is the worst thing that can happen to a son. As if I were writing: 'Remember: blood will be blood.' But mother kept scrutinising my eyes and mouth, looking at me, comparing her worn hands - the sign of a time that was coming to an end - to mine, and it was hard for her to find a trace of herself in my so distant body, which was like a deformed mirror before her: she was silent and her gaze would fall on the age spots and wrinkles of her old fingers.

In the morning, in the fog that covers everything, Vita gathers the bottles from the day before: another row at the entrance. Capsules of air. As if the old

women don't drink. if I had to swallow half of what each of them knocked back my throat would be red raw. They must have gone in the early hours of the morning. Not even in darkness is there anything to fear here: you just have to watch out for the shadow of the wolves, the murmur of their splashing in the puddles left by the rain. 'Grandma has gone fishing. Sit down, friends, so we rest before taking the long road. Fishing rods: we'll take the simplest. There won't be many fish today, there'll be nothing after the rain. The river will be nervous. But be canny, Vita, be canny! We're here to fish. So there, woman!' She talks out loud because she doesn't have anyone to talk to and I hear her, from my bedroom. She walks by the house and goes towards the river which skirts the hill and leaves some calm waters where the fish stop to feed. She returns with her washtub full. Today, as always, when she looks towards my window, I hide behind the curtain because I know if she doesn't see me, she will leave one at the door, and afterwards I'll grab it and be able to cook it, and I'll eat it all by myself.

THE SHOT

With all those spittings and mother scrubbing with that mania, I would think about Vita's sister, the one with the strange face and Vita, always by her side. Because before the city was emptied and before the bad air, she would be spat at too, then Vita told her not to leave the house any more. And shut in forever. But when the people fled and we leftovers stayed, and the grass grew and the animals returned from the wood, she would go out again. After finding the fish dead, and the birds dead, and the plants dead, mother used to say, so fragile and so strange, she shouldn't have done. And then I finally saw her face, which I'd never been able to glimpse at all, because before Vita used to cover her with a handkerchief that kept it hidden. There was no gobs of spit on our door either. And no one passed by the window seeking some rafter. And mother no longer had to scrub. Or hide. Maybe that's why the one with the shaved head always used to come. I don't know. But if these things were no longer happening, it wasn't for any unknown reason: simply no one was there any more. And it's what happens, when people disappear: they take their rabid dog rage with them. And my grandpa used to say so: the strongest and most powerful god is others when they look at you.

THE RITUAL

Not his body: I remembered more clearly my manner of approaching him, avoiding him, of fleeing from him and fearing him through not knowing how I'd find him. A permanent metamorphosis towards someone more diffuse, more distant, more ethereal. One day, at the bottom of the garden, in front of the fence, unmoving, talking to himself: entirely him, a black scar before so much verdure. A wound out in the open. One night, stretched out on the upholstered piece of furniture we used to have as a sofa, naked, not knowing what he was doing there, or what he had done to get that way. One midday, close-shaven, when he saw his cranium for the first time and didn't understand what paths had led him to pull out his hair and highlight his unwell eyes even more: could it perceive, his destroyed brain, that it was noon, that it was night, that it was morning? One evening that he went up the mountain, I rose to follow him - the crickets fell silent behind us - and when he was at the river, he stayed there for hours watching it, waiting as if he was being eroded by the air. I didn't understand and he explained it to me, saying that when sadness grows tired and disappears, the weather is sadness, then. And father carried the weather within him. And once he died I didn't miss not having a father to be able to say 'father' because never before had I been able to say the word 'father'. I was left with only a deep-rooted mystery of all I hadn't had time to understand because I was too small, and not even with time could I comprehend those things, because the memory was already an imprecise form that was badly recorded: any reflection later on would be the reflection of a bad copy.

My mother planted hollybushes
and taught me to sing songs of spring
about hope flourishing.
Come, come, big fish and small!

THE LEFTOVERS

Father drove to one of the fields of rapeseed, a sea of yellow. When the wind moved the stalks, they seemed to be weeping. They gathered beyond the houses, in the opposite direction to the city and mountain. There were swarms of bees moving like clouds. We'd make oil from these plants, which wasn't for eating but we would eat it anyway. We sowed venom and wheat grew from it. And bread fed us all. He told me he brought me there to talk about matters for men. Getting out of the car, he picked a flower, squeezed it with his hands, a juice flowed out between his pressed together fingers and he said: "That's what a man does." Some friends of his arrived. I don't know if they were friends or the men he drank with. What they asked me to do there isn't important now. We went home and my father kept repeating that he had cured me, and I celebrated it too: Father said he had cured me and he could only be content. It satisfied him. I satisfied him. A wise son who makes his mother and father happy. But things grow faster when you ignore them. And when in time, my father saw that it wasn't good, that the ritual was long past and I was forgetting it, he would remind me: "Lock that door, you have to beware of vices twice as much." And the more you bend your body to your will, the more you'll spring back later, like pulling a young reed. That's what happened with me and father: the pleasant memories I kept of him always had a long shadow darkening them. And the moments I found pleasant when memory betrays me, if I really thought about them, weren't pleasant at all.

For mother. I do it for mother. But if the fish isn't eaten then either, and I have to keep it for dinner, it will be dry and have to be soaked in its juices and maybe even coated by some fly. But I can't not go fishing even though I've already eaten the fish Vita left me. Reaching the pond from which the river meanders just as the garden ends, I find her. Again. As if the day were sliced and three or four very different days were made from just one. I said nothing about the fish - a secret

that is ours and kept private by each of us. She asked me about the vegetable garden. I told her I didn't see any differences. I asked her about the graves. How it is that none of them seems to be her husband's. She replied that 'that man' - her husband, but she used to say 'that man' - would have rotted the earth buried there, and the trees would have borne poisonous fruit. He was a drunkard who took all the money. 'I only know how to talk: not write, not read. So he punished me. Then one day I escaped from home and went looking for my grandmother at her house. It didn't take me even the blink of an eye to get there. I asked her for permission to leave him. And she told me that no woman in the family had ever left their man. She explained that if a calf is born one way, if it limps, it will always be like that, it will limp until the end. Who gave birth to you so badly, oh lord!' She laughed like witches do and I saw her mouth, dark as a tunnel. Then she sang a song about fish and spring that I don't remember any more.

THE TREES

I found the man in the wood, like father that day: a scar among so much verdure. I was coming from the pond in the garden, where I'd been contemplating the movement of the water and the shadow of the willow tree, like a spear that was crossing the tedious, circular current of the solitary and leafy life we were living. Going up the track I saw him, distant, so vegetal he could be mistaken for the pines and bark, with his dry, dark, crusty skin. He was dragging frustration along with his luggage. And fatigue. He was accumulating without knowing the reason he was made to accumulate, life weighing on his shoulders. Broken into pieces, indeed: some nicer and evenly-shaped, others sharper and more pointed. When he saw me, he shouted to me in my language, but in an accent I'd never heard - from far away, as if he'd been spoken to in a place where it never rained. He was the first person who asked me about the Factory's back door, when I barely knew it existed. I didn't know how to answer him; I almost didn't understand what he was asking because doubt had run through my body: what was the meaning of that man's passage through the world? Then the darkness began to shift in soft and bright shapes.

4

JOVANA JOVANOVIĆ

descriptors europeus emergents

Jovana Jovanović (Leskovac, Sèrbia, 1995). Va estudiar Llengua Espanyola i Literatura Hispànica a la Universitat de Kragujevac, on també ha treballat com a professora assistent. La seva tesi, *Poesia feminista barroca de sor Juana Inés de la Cruz*, està connectada teòricament amb la seva novel·la "Pogrdna Rara avis". Durant els seus estudis a Espanya el 2017 (programa Erasmus +) va traduir el poema *Maybe she sleeps* del poeta serbi Vladislav Petković Dis per a la manifestació del Dia de la Poesia a Almeria. Amb motiu de l'aniversari del Quixot va escriure un nou capítol inserit en el llibre que va ser presentat el dia de Sant Jordi a Kragujevac. Va començar a escriure prosa des de molt jove. D'adolescent va escriure la seva primera novel·la que roman inèdita. Va participar en diversos esdeveniments literaris com a membre del club literari Glubočica de la seva ciutat natal. Al 2020 va publicar la seva primera novel·la *Pogrdna Rara avis* on parla, entre d'altres de la situació de les dones al segle XX, les arrels del feminisme i l'escassa educació femenina abans de la Primera Guerra Mundial.

Jovana Jovanović (Leskovac, Serbia, 1995) studied Spanish language and Hispanic literature at the University of Kragujevac, where she has also worked as an assistant professor. Her thesis, The Baroque feminist poetry of Sor Juana Inés de la Cruz is connected theoretically to her novel Pogrdna Rara avis. During her studies in Spain in 2017 (Erasmus + programme) she translated the poem Maybe she sleeps by the Serbian poet Vladislav Petković Dis for the celebration of Poetry Day in Almeria. For the occasion of the anniversary of Don Quixote, she wrote a new chapter for insertion into the book, which was presented on the day of Sant Jordi in Kragujevac. She began to write poetry from a very young age. As an adolescent she wrote her first, still unpublished novel. She participated in various literary events as a member of the literary club Glubočica in her home city. In 2020 she published her first novel, Pogrdna Rara avis, which deals with, among other themes, the situation of women in the twentieth century, the roots of feminism, and the lack of female education prior to the first world war.

PESNIK

Prkosno neukrotiva, prefinjeno melanholična i suicidalno inspirativna... takva je bila Margarita, živa ideja moje konceptualne ljubavi. Mislio sam da umetniku, po definiciji, sledi proporcijonalno srazmerno tren ili večnost u kojem se samo ovlaš susreće sa svojom duhovnom inspiracijom u ljudskom obliku. Istorija umetnosti ih kategoriše kao muze, u mom rečniku, ta ista terminologija bila je zavedena pod odrednicom „Margarita“. Uvek me je čudilo kako za „konceptualnu ljubav“ u mojim mislima nije postojala konkretizacija tog pojma, već je tako lutala u meni i pored mene sve dok tu ljubav nisam shvatio. Neukrotiva, melaholična i inspirativna bila je samo Margarita, prkosna, prefinjena, takoreći – idealna i u više navrata suicidalna bila je samo ljubav. Priznajem, obuzimala me je njena prefinjenost, ženska suptilna igra, elegantni poljupci i pogledi poluzatvorenih kapaka, koji su prelazili celu moju figuru da bi se zaustavili na mojim usnama. Zbilja su joj bile enigmatične, verovatno su je podsećale na mali muški trezor. Neprikoslovena prva ljubav, za nju samo prva ljubav, za mene nešto više. Za mene je to bio koncept idealnog kojem sam godinama težio, trošeći svoje neprocenjive minute u pokušajima da definišem ovaj pojam, a ujedno s njim i svoja osećanja. Nesumnjivo sam u tome uspeo tek sa nepune dvadeset i dve godine, jedne proste julske noći 1911. godine.

Bio sam suviše mlad za izazove koje sam sâm nametao, te tako nisam odoleo izazovnim crnim podveznicama jedne delimično očuvane prostitutke, čija se je noga, premda mlada, poprilično iskusno previla preko mog krila, stavljajući pritom svoje malo stopalo na rukohvat moje fotelje. Njeno nepoznato, tromo telo ležalo je s kraja troseda, pa se izvijalo sve do leve strane fotelje u kojoj sam ja sedeo. Bio sam rastrgnut između njene vreline sa desne strane i nepodnošljive hladnoće ugašenog kamina s leve. Na stolu ispred mene stajao je poprilično

iskorišćen opijum, sa svega nešto rezerve u luli i par kapljica u bočici, neke jeftine, tuljave sveće i prljave čaše ispijenog vina. Bocu je neko već bio odneo, ne ostavivši nam ništa. Primakao sam ruku ka sveći i dlan namestio milimetar od plamena. Devojka je nešto prokomentarisala, ali je nisam razumeo. Poslednje čega sam se sećam bile su moje reči upućene njoj, reči za koje ona očigledno nije marila: „Hladno mi je“.

Moj prvi susret sa demonskim tlom ravan je bilo kakvom egzorcizmu u kojem inspiraciju isteruju iz pesnika. Počeo je onog trenutka kada sam i fizički i duhovo ostao sâm, jer je devojka sa crnim podveznicama očigledno ostala da me čeka na ovozemaljskom svetu, dok sam ja podsvesno već lutao hodnicima Hadovog podzemlja. Bilo kako bilo, devojka je prosto iščezla iz salona u kojem smo sedeli, a i sva ona graja koja je dopirala iz susednog salona je utihnula. Ukoliko me sećanje ne vara, saloni su bili spojeni jednim otvorenim prolazom i iz pozicije fotelje jasno se je video nameštaj u drugom salnu, a potom i stepenice koje su vodile na sprat bordela. Iza mojih leđa, što će reći iza fotelje, stajala su jedna vrata, od dobro izrezbarenog hrasta, a iza njih je bio hodnik koji je vodio ka izlazu. Kao i mnogi bordeli i ovaj je satkan od bezbroj prostorija koje se međusobno prepliću, dok su pritom identične, zavodljivo crvene i suviše konfuzne da bi se iz njih lako izašlo. Sprat je, pretpostavljam, bio jednostavnije konstrukcije, one koja sličići običnim, prljavim hotelima, gde se sobe račvaju samo iz jednog hodnika, levo ili desno, sobe iz kojih dopiru neartikulisani zvukovi požude i bluda, dok je salon sablasno tih i prazan. Samo sam ja bio u njemu. Ja i nesnosna hladnoća julske večeri. Pitao sam se zašto mi je bilo toliko hladno i zašto mi je bilo toliko neophodno da upalim kamin. Sveće nisu dovoljne, sveće su tu zarad atmosfere, ne da bi mene ugrijale, toliko su bile beskorisne da nisam njima mogao ništa da postignem čak i da sam ih bacio u kamin. Potreban mi je bio papir, hrpa papira koja bi rado menjala svoje agregatno stanje samo da meni bude toplije. Moj crni kožni kofer je bio naslonjen na levi bok fotelje. Mahinalno i bez ustručavanja sam iz njega izvukao svoje beleške, skice, stihove i pesme i gurnuo ih u dno kami-

na. Međutim, iako me je opijum obuzeo, očigledno da se neki deo mog zdravog razuma opirao tome, jer sam razmišljao kako hartija neće dugo goreti, minuti će biti dovoljni da je plamen sveće savlada i pretvori u pepeo. Šta su minuti naspram svih mojih godina koje sam protraćio pišući stihove njoj? Ukoliko sam već bio rešen da spalim svoje stvaralaštvo, neka bar vatra gori duže od toga, a zato će mi biti potrebne cepanice ili makar drvena postolja fotelje u kojoj sedim ili možda cela fotelja. Da, svestan sam činjenice da sam zaista bio u paklu, u nekoj od prostorija drugog kruga Danteovog pakla, u onom za bludnike i nevernike, s tim što ja nisam bio neveran nego ona, ona bi trebalo da se nađe ovde, ne ja, ja sam nevin, neiskvaren zagovornik konceptualne ljubavi, mlad, suviše mlad da bih boravio na takvom mestu... ja nisam bio neveran, bila je ona, pa ipak, nisam mogao da je nađem u tom drugom krugu rezervisanom za preljubnike, za izdajnike. Da nije propala dublje ili je nevernica bila kažnjena da večno luta nekim drugim krugovima? Da nije možda bilo obrnuto, da sam ja u drugim krugovima, tamo gde nje nema, a gde ja zaslužujem da budem? Ali ja nisam Dante, nikada neću ni biti i zbog toga svako božanstveno lutanje po paklu nije u skladu s mojom ličnošću. Ja nisam veliki Aligijeri, niti je Margarita Beatrice, niti mogu na ovakav način da dodjem do nje. Ja sam samo nesrećni mladić koji je imao dvadeset dve godine pre, kome je devojka, drug nerazdvojni, rekla tiho i nežno: Ne! Mnogo sam voleo, malo su voleli mene, možda je to zato što nisam Sergej Jesenjin, možda zato što Margarita nije Ana Snjegina. Prokleti Dante, prokleti Jesenjin i njihove muze. Njihova slava, njihova inspiracija i njihove ljubavi preda mnom bi ponizno pale samo da se je tada kojim slučajem pojavio Mefistofeles i ponudio mi da popijem svu pamet ovog sveta, ali ja nisam Faust, niti žudim za pameću, a nisam ni slavni Gete iz čijeg je pera Mefistofeles dobio lik i glas. Prokleti Gete!

Ja sam zaista bio u paklu, mora da je tako, čim sam se usuđivao da pljujem na sve viđenije književne umove bez imalo stida. Mora da sam bio u paklu čim mi je bilo hladno usred julske noći. Sigurno sam bio u paklu čim mi nije bilo suđeno da se ugrejem. Kao što rekoh, čak i da sam spalio sve svoje rukopise, sve bi bilo

malo. Smejao sam se na sav glas sopstvenoj ideji da lomim nameštaj i koristim ga kao drva za ogrev. Bordel je zaista bio veličanstven i takav čin bi ga načisto unakazio. Osim toga, ko bi mi poverovao da sam to zbog hladnoće pakla učinio. Pomišljao sam da možda skinem neku sliku sa zida; bilo ih je dosta, da odvojim platno od rama i ram spalim. Sliku mogu i naknadno da urame, međutim, ni slutio nisam koliko je zapravo moja misao bila neizvodljiva. Uistinu, iznad kamina je stajala jedna slika, crvena kao i zidovi tog kupleraja. Krvavo crvena. Ukoliko bih je skinuo, ne bi se ni primetila razlika, zid bi ostao netaknut. Na slici je preovladavalo polje maka, gustog maka u procesu bujnog cvetanja, opojne arome dostojne demonske atmosfere, toliko jakog mirisa da sam mogao da ga osetim (ili je to pak bio opijum što je stajalo na stolu iza mene). Gusto polje demonske boje gutalo je jednu individuu koja se je svim silama borila da odatle izađe, kao ja iz tadašnjeg pakla u kojem sam se nastanio. Bila je to devojka, ranjena, izmučena, obučena u prozirnu belu haljinu. Haljina odrađena u antičkom stilu, dostojna kakve ponosite Rimljanke, u određenim delovima je bila pocepana, a fleke od blata nežno su mešale svoju nijasnu sa flekama od krvi. Mora da su joj rane prokrvarile dok se je mučila u onom đavoljem vrtu. Desna noga joj je bila okovana i modra, otekla zbog težine rđavog lanca koji dopirao iz zemlje. Bila je osuđena na polje maka, da večno čami u sopstvenoj krvi, udišući miris mučnog života, osuđena da se ne pomiče, ali se ona ipak trudi. Jedna ruka joj je dlanom udarila o tlo, i bila je sva izrezana od ramena do podlaktice. Tanke crvene crte označavale su krv, ali su nesumnjivo nosile neku poruku. Moj vid me je izdavao, što zbog opijuma, što zbog činjenice da je bilo skoro četiri sata ujutru i da su se poslednji atomi moje snage borili sa željom da zaspim, ali uprkos svemu, protumačio sam šta su krvave rane želele da mi kažu – „Garet“. Samo pet slova, svako predstavlja par minuta mučenja koje je devojka istrpela dok su joj urezivali ime u kožu. Par minuta mučenja koji su ništa u poređenju s vremenom koje će provesti u agoniji ukoliko se dokopa srpa. Da; drugom rukom pokušavala je da se domogne srpa koji je ležao neposredno pored nje, ali dovoljno daleko da bude neuhvatljiv, ne-

dodirljiv. Ukoliko joj sudbina dopusti da se srpa domogne, šta će nesrećna Garet učiniti? Poseći sav mak oko sebe kako bi je neopisivi smrad ostavio na miru, ili će pokušati da preseče lance koji joj se obavijaju oko noge. Ako pak u tome ne uspe, a želja za slobodom bude nadolazila i obuzimala je, hoće li amputirati sopstvenu nogu? Ili će sebe poštediti bola, patnje i nesnosnih muka i jednostavno prerezati vene? Da li će dopustiti da joj se haljina još više ukrvavi dok joj se sokovi života slivaju niz prste? Hoće li ona uopšte ikada dosegnuti do srpa? To nisam znao, nisam, jer je umetnik u tom trenu zastao, dovršio svoju sliku i uramio je prelepim pozlaćenim ramom koji sam ja hteo da spalim. Prevelika hladnoća je zamrzla ovu jadnicu u tom jednom trenu i velikog je izgleda da samo vatra može da je spase. Bez imalo griže savesti ili promišljanja o onim umetničkim klišeima da umetnik mora poštovati drugog umetnika i njegovo delo, zapalio sam prvo sopstvene spise, pa potom bacio celu sliku u kamin.

Seo sam nazad u fotelju i božanstveno posmatrao kako mi se želja za vatrom ispunila, te je hladnoća utihnula bar neko vreme, dok me je sasvim očekivano obuzimala groznica kao i neopisivo nadahnuće da počinem da stvaram. Baš tada, baš u tim sablasnim trenucima nemira i gadosti. Izvukao sam preostale blanko papire iz svog kofera, potom i svoje umetničko nalivpero kako bih proživeo najgoru agoniju koju jedan pesnik može da doživi. Voleo bih da mogu da objasnim taj blagi prelaz iz tame u svetlost, iz paklenog salona u rajsku baštu, gde mi inspiracija postaje nešto na dohvat ruke, a što ipak nikada neće da se rukuje sa mnom. U toj težnji da je bar dodirnem, da bar osetim ono što su pre mene osetili Dante, Gete, Jesenjin i mnogi drugi, ja sam pustio da se Margarita ukrca na brod izdajnika i otplovi zapadno od reke zaborava. Sva moja svest skoncentrisala se isključivo na Garet, na savršenstvo umetničke četkice koja je one boje prenela na platno i bio sam neshvatljivo zavidan slikarevom umu koji je onakvo delo izdejstvovao rukujući se sa Inspiracijom. Ja nisam bio te sreće, nikada, pa samim tim ni u tom momentu. Mogao sam čitav život da provedem u toj fotelji čekajući muzu poezije da me prizna kao svog magnetnog provodnika, baš kao što bi

Garet čitavog života ostala u polju maka. Ili se je moj život zamrznuo u zao čas, a moje telo paralizovalo na samo par koraka od božje ruke, baš kao Garetino telo od srpa. Spas koji oboje čekamo nam nije suđen, ni njoj sloboda, ni meni slava. Nju vezuje tlo sa kojeg je ponikla, mene bordeli, poroci i hedonizam u kojima pravo nadahnuće nikada nije svratilo. Nije ni čudo što sam se kleo sopstveni talenat sklapajući možda najbedniju pesmu u sumanutoj pesničkoj karijeri. U tim sam naletima besa kombinovao preostali opijum sa groznicom koja je već bila u odmaklom stanju. Priznajem, falilo mi je vino koje je neko sebično odneo sa stola i ona mala bela noga, ali ako zanemarimo te nedostatke, usuđujem se da kažem kako sam osećao bar malo komfora dok sam sedeo u pohabanoj fotelji i slušao vatru koja pucketa.

Osetio sam nečiji vlažan dlan na svom ramenu. Ruka me je neumoljivo drmala i vukla, premda moja svest nije bila spremna da se pokori toj metodi buđenja. Moje telo je bilo obliveno znojem, lepljivo i prljavo, dok je moj duh prelazio poslednje stope Čistilišta. Raj nije ni postojao.

-Već je svanulo? – upitao sam na svom maternjem jeziku čim sam došao malo k sebi.

-Već je podne! Idemo!

Štefan je oduvek posedovao taj odvratani vojnički stav koji se je manifestovao i u njegovom glasu, te mu je svaka komunikacija bila ravna zadavanju naredbe ili izvođenju iste. Osećao sam se kao da sam na nekoj noćnoj straži, gde u jeku borbe zadržavam dah, dok mi se neprijatelj prikrada. U stvarnosti osećaji su bili dugačiji, Štefan Švajger bio je moj prijatelj, prava replika nostalgije za detinjstvom i onim periodom s početka novog veka kada su nam se sve stvari činile lakšim i modernijim. S pravom se može reći da smo mi nosioci dvadesetog veka koji je tek bio zakoračio u svoju drugu deceniju, mada nam niko od starijih ne bi poverio taj zadatak. Da su imali prilike da nas vide tog dana onako oznojene i iznemogle u salonu jednog beogradskog bordela, naterali bi celu Austrougarsku da nam pljune u lice.

-Uspeo sam – dodao je Štefan, iako mi je trebalo par minuta da se zaista skoncentrišem

i prisetim u čemu je to trebao da uspe. Ali zbilja, sve više sam bio svestan činjenice da u bordelu nismo bili samo zbog pukog zadovoljstva. – Morali bismo što pre da krenemo, ukoliko želiš da stigneš na voz – rekao je to trpajući u kofer neke moje stvari koje su dotada stajale na stolu, a potom me je uhvatio za lakat i odvuкао do izlaza.

U stanicu smo kasno ušli, voz je već davno otišao, te nam nije preostajalo drugo da vreme prekratimo neumorno lutajući ulicama meni nepoznatog Beograda. Zavirivali smo u svaki ugao i svaki sokak, da bismo se na kraju sjatili tamo gde se ispostavilo da nam je najprijetnije – u Skadarliju. Štefan i ja smo posećivali bolje objekte u Beču pre mog odlaska i uvek bi nas pogrdno gledali s obzirom na to da smo bili jako mladi za sav taj alkohol i suviše divlji za uštirkane norme ponašanja našeg doba. U Beogradu su nas drugačije posmatrali, možda zato što je Štefan naglasio da je to bio boemski kraj, utočište umetnika, a možda iz razloga što smo posle prve izgovorene rečenice bili etiketirani kao stranci, Nemci ili Austrijanci, i tu su se sva dalja negodovanja završavala. Istina je da nas nisu preterano voleli, ali su već skoro čitav vek unazad veze Beča i Beograda bile neraskidive, kako kulturno, tako i politički. Jedinu nemir među prisutnima u kafani unosila je Štefanova uniforma i njegov bestidni stav o nacionalizmu o kojem nije progovarao, a koji je kroz gestove i ponašanje ispoljavao. Ja to nikada nisam činio, niti mi se dopadala pomisao da hodam nekim tuđinskim gradom dok mi na čelu figurativno stoji „Beč“ ili bilo šta u austrijskom maniru. Nisam to radio ni u Londonu, ni u Parizu, ni u Pešti, pa neću ni u Beogradu, iako me sâm grad nije previše zasenio. Nekako sam osećao da kaskaju za nama, a sa druge strane nisam želeo da nas prate uopšte. Dobro je da nam se makar ruralne sredine korenito razlikuju.

-Saznao sam u kom se selu nalazi Aleks Šturm – potvrdio mi je Štefan ispijajući svoju kafu, prelistavajući nezaiteresovano srpske novine koje smo zatekli na kafanskom stolu. Potom ih je bacio u stranu i uzeo sledeće. – Oh, vidi, neko je

ostavio književni časopis. Ovo bi te impresioniralo kada bi znao srpski.

Zanemario sam tu doskočicu na račun moje pesničke propale profesije i pitao sam se kako je uspeo da sazna za samo par sati nešto za šta su meni bili potrebni meseci bezuspešnog lutanja. Pa ipak, da nije bilo Štefana moj glas nikada ne bi izgovorio reč „Lapovo“. Toga jutro u maloj srpskoj kafani u Skadarliji on mi je prepričavao i preuveličavao svoju laku detektivsku priču.

Sudeći po njegovim rečima, od Madam je saznao da je Aleks Šturm u više navrata slao pisma njenim promiskuitetnim devojkama, a na kovertama je, naravno, stajao i adresant. Sva pisma su svoj put otpočinjala u seoskoj pošti u Lapovu, a završavala u fioci Madaminog noćnog stočića.

-Ti imaš to pismo? – upitao sam ga.

-Ne, Madam mi ga nije predala. Uostalom, izražavam malo zadovoljstva, a još manje interesovanja za čitanje Šturmovih ljubavnih pisama.

-Sumnjam da je ljubavno – rekoh. – Šturm nikada nije ispoljavao kurtoazne emocije prema ženama lakog morala.

Štefan mi je u par navrata napomenuo kako pojedine devojke u bordelu pričaju nemački, neke su čak veoma obrazovane i komunikativne. Međutim, ništa od toga ne bi navelo Šturma da postupa onako kako Štefan misli. Nije ga dobro poznao, zapravo, nije ga uopšte poznao. Kakav god bio sadržaj pisma, sigurno nije u sebi imao suptilnu notu ljubavnog zanosa. To ne liči na Šturma.

-Nažalost, moraćeš sâm za Lapovo. Ja se vraćam u Zemun.

-Još uvek si na granici? – ni sâm ne znam zašto sam to spomenuo, s obzirom na to da mi je odgovor već bio poznat.

Prošlo je već dve godine kako je Štefan u službi na carini, shodno tome nije ni čudo zašto voli da posećuje bordele s ove strane obale i da uči jezik kojim pričaju njegove miljenice.

Osećao sam nesnosan i težak bol u slepoočnicama, kao da mi na ramenima stoji masivni Spomenik neznanom junaku. Posegao sam za svojim kožnim koferom u nadi da nađem svoje spise i malo ih preuredim pre negoli naručimo doručak,

ali ih tamo nisam pronašao. U mom umu je sevnula varnica, dovoljno oštra i jaka da me podseti na prethodnu noć.

-Nema mojih pesama...

-Kako nema?

„Gospode“, pomislio sam, „izgleda da sam ih stvarno sve spalio, zajedno sa onom pogrdom slikom“. Uzalud me je držala nada da je sve proživljeno u bordelu bilo puko buncanje koje je nastalo usled neverovatnog poistovećivanja košmara sa realnošću. Ali je sve zapravo i bila realnost. Sve što sam imao sam pretvorio u prah, u ništavilo. U sopstvenu destrukciju uključio sam i nepoznatog slikara i njegovo delo. Ko zna, da je vatra uzela veći mah i od bordela bi ostala samo spaljena riznica loših uspomena. Sve bi bilo crno od gareži i pepela, a krvava boja zidova bi se topila od toplote. To više ni đavolu me bi bilo utočište.

-Spalio sam ih – odgovorih mu, a on, vidno zanesen književnim časopisom, nije odreagovao na moju banalnu konstataciju. – Prokleta Margarita! – i ovom rečenicom je otpočela moja patetika. – Ona i njen nevidljivi opijum, sve me to goni u ludilo i poroke, u bol koja prkosi ovozemaljskim granicama, u neizdrživu bol kojoj se moj um povinuje pa čini nepromišljene stvari...

-Stani! – prekinuo me je u ključnom trenu mog izlaganja, baš onda kada sam hteo da pomenem i sliku. – Je li, otkad ti objavljuješ u srpskim književnim časopisima?

-Molim? – upitao sam zabezeknut.

Odgovor koji mi je Štefan pružio bio je izražen gestikulacijom. Bacio je časopis preda me. Da, srpski književni časopis je samo mit, još veća je laž da ja objavljujem pesme u dogovoru sa njima, a u direktnom dodiru sa irealnošću je ideja da se moja pesma našla odštampana u običnom srpskom listu u originalu i prevodu. Mefistofelese, ukoliko si to bio ti, redno bi bilo da se pokažeš! Ja drugog objašnjena nemam osim da je đavo po sredi svega ili da su se dva paralelna sveta u trenu poklopila. Bio sam poput živog leša, paralisan i leden, kada sam ugledao u datim novinama da je Feliks Braun objavio pesmu *Garet*.

SLIKAR

Prema nametima vremena u kojem živim, moram do srži da iskritikujem modernizam koji trenutno proživljavamo, jer ruku na srce, ničeg naročito modernog tu nema. Ovaj pokret se polako gasi, ustupajući mesto drugim *-izmima*, novim pravcima i novim epohama. Ne mogu od svog vremena da očekujem da mi da više nego što je moglo. Ovo je doba prosperiteta gde se veličaju samo određene individue našeg društva. Ja se ne supštam do njihovog mentalnog sklopa, jer umetnici moraju, strikno i po pravilu, da svet vide u nešto intezivnijim bojama negoli običan narod. Postavlja se pitanje do koje mere sam ja zapravo slikar. Ne bih da kudim svoje stvaralaštvo, ali umetnički izraz u mojim delima ravan je očajnim impresijama. Ti isti osećaji najčešće i obuzimaju one koji ih duže kontempliraju. Iako nemam želju da izazovem razaranja, žalosti i utopiju, moja dela većinom odražavaju te postavke modernog društva. Ne predstavljam se ni kao modernista, ni kao umetnik, ni kao slikar. Ta imenica me svakako ne opisuje dovoljno. Štaviše, osećam da se ja prilagođavam njoj, a ne ona meni. Zaista, svakim danom više i intenzivnije poprimam izgled dokonog, umišljenog i otuđenog slikara. Međutim, to je samo površinski sloj moje ličnosti, suština je drugačija od toga.

Bordel mi nije drugi dom (kako bi ga neke od Madaminih devojaka nazvale), ali jeste utočište. Madamine mušterije činile su da ove prostorije izgledaju poput parlamenta, a njeni saloni su se nakon njihovog boravka pretvarali u salone diplomatije. Klijantela je bila raznovrsna i dobro usklađena, tako da su se u tom bordelu često vodili suviše bitni razgovori. Bila je to jama i za političku i za duhovnu elitu. Shodno tome, već po navici znam koga mogu da očekujem nedeljom po podne u salonima prvog sprata. Sve one kojima je porodični život precrtana reč. Među njima, kao i uvek, Boška Hadžipopovića, porodičnog prijatelja To-

maševskih, psihologa po zanimanju (navodno osposobljenog za rad sa zdravim ljudima), koji je po inerciji, četvrtkom i nedeljom krišom proučavao ponašanje devojaka, ocenjivao njihova raspoloženja i nemire, beležio ih do detalja u notes koji je uvek sa sobom nosio.

Sa druge strane, mene su uvek pratile moje četkice i boje, a štafelaj me je verno čekao u četvrtoj sobi s desne strane. Ali nijedan od pomenutih predmeta ne pripada zapravo meni, i premda se radi o poklonjenim četkicama, bojama i štafelaju, ja na njih gledam kao na pozajmljene. Jer ja, umetnik u pokušaju, posedujem jednu karakteristiku koja me najviše i razdvaja od definicije slikara, a to je činjenica da mi je žeđ za intelektom veća od žeđi za stvaralaštvom. Slike su mi bile od sekundarnog značaja, a primarnu važnost moj um je davao nacrtima, matematičkim proračunima i projektima u kojima se ispoljavao sav moj trud u dizajniranju vazduhoplova. U bordelu niko ne zna da te nacрте držim skrivene ispod kreveta u četvrtoj sobi s desne strane.

Čujem korake psihologa Hadžipopovića dok polako silazi sa sprata, nonšalantno prelazi iz jednog salona u drugi. Zatiče me kako zurim u crveni zid iznad kamina, nepomično i razočarano. Nije me prepoznao, ali ga je ipak zaintrigiralo moje ponašanje. Prošao je lagano pored mene i sasvim tiho, bez želje da me poremeti, seo u fotelju pored kamina.

-Da li vam deluje kao da nešto ovde fali, vidite kako su linije isprekidane i nedefinisane? – upitah ga, prešavši rukom preko izbledele mrlje koje su jasno dokazivale da se na tom mestu donedavno nalazila slika. On je prazan zid mogao da vidi samo delom, s obzirom na to da su mu moja leđa zaklanjala veće parče vidika.

-Verovatno neka slika. Na svakom zidu ima bar po jedna.

Moram da pohvalim Hadžipopovićevu percepciju, očigledno je da se nije bavio samo duhovnim stanjem u kojem su gosti i domaćini bordela zapali, već i enterijerskim odlikama prostorija. Ipak, uzdam se u to da može i moju figuru dobro da proceni ili barem moje iznošeno crno odelo širokog kroja.

-Mladiću, vi često dolazite ovde?

Ustvari, kajem se što idealizujem Hadžipopovićevu moć percepcije. Nema tu ničeg zadivljujućeg, osim možda činjenice da će se on naći u stanju čuda i preispitivanja sopstvenih čula ukoliko se okrenem i ukoliko mi ugleda lice. Ne znam zašto se toliko bavim mišljenjem jednog propalog psihologa. Trebalo bi da me brine što slike nema. Možda ju je Madam nekom prodala po bednoj ceni koja nije srazmerna utrošenom vremenu i talentu.

Okrenuh se naglo, međutim, Boško ne isprati taj moj pokret. Bio je pomalo ometen u mislima i refleksi su mu bili usporeni dok je podizao časopis sa stola. Iskoristih taj momenat nepažnje da užurbano sednem na trosed desno od njegove fotelje, što je moje telo stavilo u poziciju tačno naspram kamina.

-Zar vam ne deluje kao da je kamin sinoć bio korišćen? – upitah opet duhom odsutnog Hadžipopovića.

On mahinalno skloni pogled sa stranica časopisa i pogleda u dno kamina, klimajući glavom u znak potvrdnog odgovora.

-Čudno, ali izgleda da je tako, imate pravo... – pogleda u pravcu mog lica.

Njegova reakcija nije nimalo iznenađujuća. Moja fizionomija je svakako izazvala sumnju u njemu i navela ga na preispitivanje sopstvenih percepcija. Da li će me prepoznati?

Evo, čuju se još jedni koraci, ali su ovi sitniji i smireniji. To je Smilja. Samo je ona u stanju da tako veličanstveno hoda po carstvu koje je njeno. Na to poimanje carstva nadovezuje se i činjenica da je sigurno oskudno obučena. Sumnjam da će njena naga pojava uznemiriti Boška. Ona zastade na pragu salona, kao od majke rođena, gledajući nas zbunjeno, stvarajući tako suviše dugu dramsku pauzu ne bi li prekalkulisala šta će nam tačno reći, pošto joj je jasno da u ovakvom momentu mora da bira reči.

-Je l' to ono staro odelo? – eto šta golaj ženi prvo pada na pamet! Ja samo klimnuh glavom. – Odvratno je – bilo bi suludo od nje očekivati drugačiji komentar.

Sva moja odela su joj bila odvratna, previše staromodna i isključivo tamna. Go-

vorila je kako je podsećam na crnu vranu, na izopačenost, na hodajući revolt koji iskazujem prema sudbini. Ubeđivala me je na taj način da donosim loše odluke i da se trudim da postignem nemoguće. Pothranjivala je moj talenat, unižavala je moj um, sledeći u tome striktna Madamina uputstva. A u tim zulumima pratile su je skoro sve njene devojke. Na svu sreću postoje izuzeci koji su željni znanja. Od tih izuzetaka ja ne odustajem. Da ih naučim da slikaju je nemoguće. Ne negiram njihov potencijal, ali se usuđujem da kažem da ukoliko se ne oslobode Madaminih okova, malo šta im vredi inteligencija ili mrva talenata koju poseduju. Madam je ta koja ih ograničava i moralno urušava, njoj su dobre takve kakve su, fizički bujne i jedre, a duhovno zardale, i ona ne bi ništa tu menjala.

-A Boškić nam je ostao zabezeknut! – reče to gledajući izoka psihologa koji je ostavio po strani percepciju i prešao na procenjivanje sopstvene memorije.

Smilja priđe njegovoj fotelji i onako potpuno obnažena sede na naslon. Njen „Boškić“ sada nije obraćao pažnju na nju, a još manje ga je zaintrigiralo njeno telo. Nepomičan, ukopanog pogleda, i dalje je pokušavao da me se seti.

-Gde je *Rara avis*? – oglasih se povodom nestanka slike. (...)

POETA

Desafiadorament indomable, subtilment melangiosa i suïcidament inspiradora... així era Margarita, idea viva del meu amor conceptual. Aleshores jo pensava que, a cada artista, per definició, li correspon proporcionalment un instant o una eternitat en què es troba, encara que tan sols sigui vagament, davant la pròpia inspiració espiritual personificada. La història de l'art les anomena muses; si bé al meu diccionari personal, aquest terme va ser substituït pel lema *Margarita*. Sempre m'havia resultat sorprenent que al meu cap no hi hagués una concreció de l'"amor conceptual", sinó que més aviat aquesta noció vagava a dintre meu fins que no vaig copsar aquest amor. D'indomable, malenconiosa i inspiradora tan sols ho era Margarita, de refinat, desafiant i, per dir-ho així, ideal i reiteradament suïcida tan sols ho era l'amor. Reconec que em vaig sentir aclaparat per la seva sofisticació, pels seus subtils jocs femenins, per les seves besades elegants i per les mirades de gairell, que recorrien tota la meva figura fins a deturar-se als meus llavis. Per a ella eren realment enigmàtics, segurament li recordaven una petita caixa forta. Un primer amor indiscutible, per a ella tan sols el primer amor, per a mi una mica més. Per a mi era el concepte d'ideal pel qual m'havia esforçat durant anys, al qual havia dedicat un temps preciós mirant de definir tant la noció en si com els meus propis sentiments. Sens dubte hi vaig reeixir quan encara no tenia vint-i-dos anys, una nit qualsevol de juliol de 1911.

Jo era massa jove per als desafiaments que m'imposava, així que vaig ser incapaç de resistir-me a les desafidores lligues negres d'una prostituta més o menys ben conservada, la cama de la qual, encara que jove, es balancejava amb destresa sobre les meves cames, mentre recolzava el peuet sobre el braç de la meva butaca. El seu cos mandrós i ignot jeia a l'altre extrem del tresillo, i es tombava cap al costat esquerre de la butaca on jo estava assegut. Em trobava dividit entre la calor que ella desprenia a la dreta i l'insuportable fredor de la llar de foc apagada de l'esquerra. En la taula que tenia davant hi havia ja poc d'opi, escasses reserves a la pipa i

un parell de gotes a l'ampolleta, algunes espelmes barates amb forma d'espiral i gots de vi bruts i buits. Algú s'havia endut l'ampolla sense deixar-nos res. Vaig estendre la mà cap a l'espelma i vaig posar el palmell a un mil·límetre de la flama. La noia va comentar alguna cosa, però no la vaig entendre. L'últim que recordo són les paraules que li vaig dir, paraules que òbviament tant li feien: "Tinc fred".

La meva primera trobada amb el sòl demoníac va ser talment un exorcisme amb què haguessin expulsat la inspiració d'un poeta. Va començar en el moment en què em vaig trobar físicament i espiritualment sol, perquè la noia de les lligues negres m'estava esperant evidentment al món terrenal, mentre el meu subconscient vagava pels passadissos de l'inframón d'Hades. Sigui com sigui, la noia senzillament es va esfumar de la sala en què estàvem asseguts, i tot aquell soroll que arribava de la sala del costat va desaparèixer. Si no m'enganya la memòria, les sales estaven unides per una galeria oberta, i sense moure's de la butaca, es veien clarament els mobles de l'altra sala, així com les escales que portaven al pis del bordell. A la meva esquena, és a dir darrere de la butaca, hi havia una porta, de roure ben tallat, i després hi havia el passadís que conduïa a la sortida. Com tants bordells, també aquest estava format per nombroses estances entrelaçades, totes idèntiques, d'un vermell seductor i prou confuses com perquè no fos fàcil sortir-ne. El pis, suposo, devia ser una construcció més senzilla, semblant a un hotel ordinari i brut, en què les habitacions, d'on s'escampaven sons no articulats de luxúria i fornicació, es bifurcaven pel passadís, a esquerra o dreta, mentre que la sala era inquietantment silenciosa i buida. Només jo era allí. Jo i l'insuportable fred d'una nit de juliol. Em preguntava per què tenia tant de fred i per què tenia tanta necessitat d'encendre la llar de foc. Amb les espelmes no hi havia prou, les espelmes hi eren per crear una atmosfera, no per escalfar-me. Eren tan inútils que no en podia treure res, ni tan sols abocant-les a la llar. Necessitava paper, un munt de paper que canviaria de bon grat el seu estat només per fer-me entrar en calor. La meva maleta de cuir negre es recolzava al costat esquerre de la butaca. D'esma, sense vacil·lacions, vaig agafar les meves notes, esbossos, versos i poemes

i els vaig llençar al fons de la llar. No obstant això, malgrat estar atordit per l'opi, sembla obvi que el meu sentit comú va oferir certa resistència, ja que vaig pensar que el paper no cremaria durant gaire temps, i que bastarien uns minuts perquè la flama de l'espelma el consumís i quedés reduït a cendres. Què són uns minuts comparats amb tots els anys que vaig dedicar a escriure-li versos? Ja que estava decidit a cremar el fruit de la meva creativitat, calia que el foc durés una mica més. Per això necessitava troncs o, si més no, les potes de la butaca sobre la qual estava assegut, si no la butaca sencera. Sí, soc conscient d'haver estat realment en l'infern, en alguna part del segon cercle de l'infern de Dante, amb les prostitutes i els infidels, encara que jo no havia estat infidel, sinó ella, era ella qui hauria de ser aquí i no jo, jo soc un defensor innocent, incorrupte de l'amor ideal, jove, massa jove per acabar en un lloc com aquest... jo no vaig ser infidel, ho va ser ella, i no obstant això vaig ser incapaç de trobar-la al segon cercle reservat als adúlter, als traïdors. Havia caigut més fondo o és que la infidel havia estat condemnada a vagar eternament per altres cercles? I si fos a l'inrevés, i era jo qui era en un altre cercle, en què no hi era ella, però en el qual mereixia ser jo? Però jo no soc Dante, ni mai ho seré i per això cap diví vagareig encaixa amb la meva personalitat. Jo no soc el gran Alighieri, ni Margarita és Beatriu, ni d'aquesta manera podré arribar fins a ella. Jo tan sols era un jove infeliç de vint-i-dos anys a qui una noia, amiga inseparable, va dir en veu baixa i tendra: No! Molt he estimat, m'han estimat molt poc, potser perquè no soc Serguei Iessenin, potser perquè Margarita no és Ana Snegina. Maleït Dante, maleït Iessenin i les seves muses. La seva glòria, la seva inspiració i els seus amors es rendirien humilment davant del meu si per casualitat aparegués Mefistòfil i m'oferís beure'm tota la saviesa d'aquest món, però jo no soc Faust, ni anhelo el coneixement, ni soc el famós Goethe de la ploma del qual va obtenir Mefistòfil el rostre i la veu. Maleït Goethe!

Realment havia caigut a l'infern, això devia ser, perquè gosava escopir sobre els enginyers literaris més prominents sense cap vergonya. Dec haver estat en l'infern, perquè vaig tenir fred en una nit de juliol. Segur que vaig ser en un infern, perquè

no estava destinat a entrar en calor. Com he dit, fins i tot cremant tots els meus manuscrits, no hauria bastat. Vaig riure a cor què vols de la meua idea de trencar mobles per fer-los servir com a llenya. El bordell era un lloc realment magnífic i una acció com aquesta l'hauria desfigurat. A més, qui m'havia de creure si digués que ho havia fet pel fred de l'infern. Vaig pensar a fer servir algun dels quadres de la paret, n'hi havia força, podia treure el llenç i cremar només el marc. Els quadres podien tornar a emmarcar-se; no obstant això, no era conscient de fins a quin punt era absurda la meua idea. De fet, sobre la llar hi havia un quadre vermell com les parets del bordell. Vermell sang. Si el despengés, no s'hauria notat la diferència, la paret quedaria intacta. Al quadre hi destacava un camp de roselles, una espessor de roselles en procés d'exuberant floració, la flaire embriagadora d'una atmosfera demoníaca, una olor tan forta que podia notar-la (o potser era l'opi que hi havia sobre la taula de darrere). L'espès camp de color demoníac s'havia empassat una figura que havia lluitat amb totes les forces per sortir-ne, tal com jo lluitava per sortir de l'infern en què havia caigut. Era una nena ferida, torturada, que portava un vestit blanc transparent. El vestit, confeccionat segons l'estil antic, digne de les orgullosos dones de Roma, estava esquinçat per algunes parts, i alguns esquixos de fang es barrejaven delicadament amb taques de sang. Les seves ferides devien haver sagnat mentre lluitava al jardí del diable. Tenia la cama dreta encadenada i magolada, inflada a causa del pes de la cadena que sortia del sòl. Estava condemnada a un camp de roselles, a romandre per sempre en la seva pròpia sang, inhalant l'aroma d'una vida penosa, condemnada a no moure's, per molt que continués intentant-lo. Havia caigut a terra sobre el braç i estava marcada des de l'espatlla fins a l'avantbraç. Les primes línies vermelles indicaven sang, però sens dubte eren portadores d'un missatge. La vista em traïa, tant a causa de l'opi, com pel fet que ja gairebé eren les quatre de la matinada i els darrers àtoms de la meua força lluitaven amb les ganes d'adormir-me; però malgrat tot, vaig interpretar el que les ferides volien dir-me: "Garet". Tan sols sis lletres, cadascuna representava els minuts de tortura que havia suportat la nena mentre

li gravaven el nom a la pell. Uns minuts de tortura, que no són res comparats amb el que durarà la seva agonia si aconsegueix agafar una falç. Sí; amb l'altra mà intentava aconseguir una falç que estava prop d'ella, però prou lluny per ser inabastable, intocable. Si el fat li concedís agafar la falç, què hauria fet la desgraciada de Garet? Tallaria totes les roselles del voltant per deixar d'ensumar aquesta indescriptible pudor, o intentaria tallar les cadenes que li tenallaven la cama? Si no ho aconseguís i el desig de llibertat es tornés aclaparador, s'amputaria la cama? O s'estalviaria el sofriment, el turment i el dolor insuportable i senzillament es tallaria les venes? Deixaria que el seu vestit sagnés encara més mentre els fluids vitals li lliscaven pels dits? Aconseguiria alguna vegada la falç? Això no ho sabia, no ho sabia, perquè l'artista en aquest moment s'havia aturat, havia acabat el seu quadre i l'havia emmarcat amb un bell marc daurat que jo volia cremar. El fred excessiu havia congelat aquesta desgraciada en aquest instant i era evident que només el foc podia salvar-la. Sense cap remordiment i sense parar esment en el tòpic que un artista hauria de respectar un altre artista i la seva obra, en primer lloc, vaig calar foc als meus escrits i després vaig llançar el quadre sencer a la llar.

Em vaig asseure a la butaca i vaig contemplar beatíficament com el meu anhel de foc es feia realitat, i que el fred disminuïa almenys durant un temps, mentre que, com era d'esperar, la febre m'aclaparava i m'arribava la indescriptible necessitat de començar a crear. Just llavors, en aquells esborronadors instants d'inquietud i desassossec. Vaig treure els papers en blanc que encara hi havia a la meua maleta i després la meua estilogràfica d'artista per experimentar la pitjor agonia que un poeta pot viure. M'agradaria poder explicar aquesta suau transició des de la foscor cap a la llum, de la sala infernal al Jardí de l'Edèn, en què la inspiració es va convertir en alguna cosa a l'abast dels meus dits que, tanmateix, mai no arribaria a estrènyer la meua mà. En aquesta aspiració d'almenys tocar-la, de sentir almenys el que Dante, Goethe, Iessenin i molts altres havien sentit abans que jo, vaig deixar que Margarita abordés el vaixell del traïdor i navegues cap a l'oest del riu de l'oblit. Tota la meua atenció estava concentrada exclusivament

en Garet, en la perfecció del pinzell de l'artista que traslladava aquests colors al llenç, i sentia una insòlita enveja per la ment del pintor, que era capaç de crear una obra com aquella estrenyent la mà a la Inspiració. Mai havia tingut jo aquesta sort, mai, ni tan sols en aquell moment. Podria passar-me la vida sencera en aquesta butaca esperant que la musa de la poesia em reconegués com el seu conductor magnètic, tal com Garet passaria tota la vida dins d'un camp de roses. O la meva vida es va quedar congelada en un mal moment i el meu cos es va quedar paratitzat a tan sols unes passes de la mà de Déu, com el cos de Garet de la falç. La salvació que esperem tots dos no està destinada a nosaltres, ni a la seva llibertat, ni a la meva glòria. Ella està lligada al terra que la va originar, jo als bordells, als vicis i a l'hedonisme on mai s'ha detingut la veritable inspiració. No és estrany que maleís el meu propi talent en acabar el que va ser potser el poema més lamentable de la meva alienada carrera poètica. En aquell arravatament vaig combinar el que quedava d'opi amb una febre que ja havia pujat bastant. Admeto que vaig trobar a faltar el vi que algú s'havia emportat egoïstament de la taula i també aquell peuet blanc, però a part d'això, goso dir que almenys vaig sentir una mica de consol mentre m'asseia a la butaca gastada i escoltava crepitava el foc. Vaig notar el palmell humit d'algú sobre la meva espatlla. La mà em sacsejava i m'arrossegava insistentment, encara que la meva consciència no estava preparada per obeir aquesta manera de despertar. El meu cos estava xop de suor, enganxós i brut, mentre l'ànima feia els seus últims passos al Purgatori. El Paradís ni tan sols existia.

—Ja és de dia? — vaig preguntar en la meva llengua materna, quan vaig tornar en mi.

—Ja és migdia! Som-hi!

L'Stefan sempre havia tingut aquesta repugnant actitud militar, que també es manifestava en la seva veu. Per a ell qualsevol comunicació equivalia a donar una ordre o a dur-la a terme. Em vaig sentir com si estigués en una guàrdia nocturna, contenint la respiració enmig de la batalla, mentre l'enemic s'acostava sigil·lo-

sament. En realitat, els sentiments eren més profunds: l'Stefan Schweiger era el meu amic, una veritable rèplica de la nostàlgia de la infància i d'aquest període de principis de segle en què tot semblava més fàcil i modern. Podria dir-se amb raó que nosaltres estàvem cridats a liderar el segle xx, que acabava d'entrar en la seva segona dècada, encara que cap dels grans ens hauria confiat aquesta tasca. Si ens haguessin vist suats i exhaustos aquell dia a la sala d'un bordell de Belgrad haurien fet que tota Àustria-Hongria ens escopís en la cara.

—Ho he aconseguit—va afegir l'Stefan. Em van caldre un parell de minuts per concentrar-me i recordar el que se suposava que havia d'aconseguir. Però en realitat, cada vegada era més conscient que no érem al bordell per plaer. —Hauríem de marxar al més aviat possible, si vols pujar al tren— va dir, mentre guardava a la maleta algunes de les meves pertinences que hi havia sobre la taula. Després em va agafar del colze i em va arrossegar fins a la sortida.

Vam arribar tard a l'estació, el tren feia estona que havia sortit, així que no vam tenir més remei que passar el temps vagabundejant incansablement pels carrers de Belgrad, desconeguts per a mi. Vam fer un cop d'ull a cada cantonada i a cada carreró, fins que vam trobar el lloc que ens va semblar més agradable: Skadarlija. L'Stefan i jo solíem freqüentar llocs millors a Viena abans que jo me n'anés, encara que sempre ens miraven amb menyspreu perquè érem massa joves per a tant d'alcohol i massa salvatges per a les encotillades normes del nostre temps. A Belgrad, la gent ens mirava d'una altra manera, potser perquè l'Stefan remarcava que aquella era una regió bohèmia, alberg d'artistes, o potser perquè després de la primera frase ens etiquetaven com a estrangers, alemanys o austríacs, i llavors s'acabaven totes les queixes ulteriors. És cert que no ens apreciaven gaire, però durant gairebé un segle, els llaços entre Viena i Belgrad havien estat indestructibles, tant culturalment com política. L'única inquietud entre els parroquians de la taverna era l'uniforme de Stefan i la seva actitud desacomplexada enfront del nacionalisme, que no verbalitzava, sinó que palesava mitjançant gestos i conductes. Jo mai vaig fer res d'això, ni m'agradava la idea de deambular per una ciutat

estrangera amb Viena o qualsevol altra cosa d'estil austríac escrita al front. No ho havia fet a Londres, ni a París, ni a Budapest, i no anava a fer-ho a Belgrad, encara que la ciutat en si no m'enlluernés. D'alguna manera percebia que s'estaven quedant enrere, però d'altra banda no volia en absolut que ens seguissin. Al cap i a la fi, és bo que les zones rurals dels països siguin radicalment diferents.

—He descobert en quin poble es troba Alex Sturm— em va confirmar l'Stefan mentre prenia cafè i fullejava un diari serbi que havia trobat sobre la taula de la taverna. Després, el va apartar i va agafar el següent. —Oh, mira, algú ha deixat una revista literària. Això t'impresionaria si sabessis serbi.

Vaig passar per alt la befa a costa del meu fracàs com a poeta i em vaig demanar com se les havia arreglat per descobrir en unes poques hores el que a mi m'havia portat mesos de vagareig sense èxit. Sigui com sigui, si no hagués estat per l'Stefan la meua veu mai hauria pronunciat el mot "Lapovo". Aquell matí, a la petita taverna de Skadarlija em va explicar i estrafer el seu fàcil relat detectivesc.

Si s'ha de jutjar per les seves paraules, havia aconseguit saber per la madama que Alex Sturm havia enviat cartes a les seves noies promíscues en diverses ocasions i que, per descomptat, els noms de les destinatàries figuraven en els sobres. Totes les cartes havien començat el seu viatge a l'oficina de correus de Lapovo i l'havien acabat al calaix de la tauleta nit de la madama.

—Tens la carta? —li vaig preguntar.

—No, la madame, no me la va donar. No li veig la gràcia ni molt menys l'interès a llegir les cartes d'amor de l'Sturm .

—Dubto que sigui d'amor —vaig dir—. L'Sturm mai ha expressat cap emoció gentil cap a les dones de moral fàcil.

L'Stefan em va esmentar en un parell d'ocasions que algunes de les noies del bordell parlaven alemany, que algunes fins i tot eren molt educades i comunicatives. Tanmateix, res d'això portaria a l'Sturm a actuar tal com pensava l'Stefan. No el coneixia bé; en realitat, no el coneixia en absolut. Qualsevol que fos el

contingut de la carta, certament no era una subtil nota d'èxtasi amorós. Aquest no és l'estil d'Sturm.

—Malauradament, hauràs d'anar sol a Lapovo. Jo torno a Zemun.

—Segueixes a la frontera? — ni tan sols sé per què ho vaig dir, tenint en compte que coneixia la resposta.

Feia dos anys que l'Stefan servia a la frontera, així que no era estrany que li agradés visitar els bordells d'aquest costat i aprendre l'idioma de les seves favorites.

Vaig sentir un dolor insuportable i fort en les temples, com si un enorme Monument a l'Heroi Desconegut es recolzés sobre les meves espatlles. Vaig agafar la meva maleta de cuir, esperant trobar-hi els meus documents per ordenar-los abans de demanar l'esmorzar, però no els vaig trobar. Una llum es va encendre en la meva ment, prou aguda i intensa com per recordar-me la nit anterior.

—Els meus poemes no hi són...

—Com que no hi són?

“Déu meu”, vaig pensar, “sembla ser que els he cremat tots de debò, junt amb aquell desagradable quadre”. Havia conservat en va l'esperança que el que havia viscut al bordell hagués estat un desvari sorgit d'una confusió entre malson i realitat. Però tot havia succeït realment. Tot el que tenia havia quedat reduït a pols, a res. En la meva pròpia destrucció havia inclòs un pintor desconegut i la seva obra. Qui sap, si el foc hagués estat més gran, potser del bordell n'hauria quedat tan sols la caixa forta dels records perduts. Tot estaria negre de sutge i cendra, i el color sagnant de les parets es fondria per la calor. Això ja no seria ni un refugi del dimoni.

—Els he cremat—li vaig contestar, però ell, que estava clarament atrapat per la revista literària, no va reaccionar a la meva banal constatació. —Maleïda Margarita! — i amb aquesta frase va començar el meu patètic discurs: —Ella i el seu opi invisible, tot plegat em porta a la bogeria i al vici, al dolor que desafia els confins del món, al dolor insuportable al qual obeeix la meva ment i que l'obliga a actuar de forma irreflexiva...

—Prou! —em va interrompre en un moment crucial de la meva lamentació, just quan estava a punt d'esmentar el quadre —Des de quan publiques en revistes sèrbies?

—Com? — vaig demanar esbalaït.

L'Stefan em va respondre només amb gestos. Em va llançar la revista. Sí, la revista literària sèrbia és tan sols un mite, i és una mentida encara més gran que jo hi hagi publicat res, i encara més en contacte amb l'irreal està la idea que el meu poema hagi estat imprès en una publicació sèrbia en versió bilingüe. Mefistòfil, si has estat tu, estaria bé que apareguessis! No tinc cap altra explicació tret que el diable és pertot arreu o que dos mons paral·lels van coincidir en un instant. Em vaig quedar com un cadàver vivent, garratibat i glaçat, en veure en aquella revista que Felix Brown hi havia publicat el poema *Garet*.

PINTOR

D'acord amb les imposicions de l'època en què visc, em veig obligat a blasmar amb contundència el modernisme actual, ja que, amb el cor a la mà, no té res de modern. Aquest moviment està desapareixent lentament, deixant pas a altres ismes, a noves tendències i noves èpoques. No puc esperar del meu temps que em doni més del que ja ha pogut donar. Aquesta és una època de prosperitat en què només alguns individus de la nostra societat coneixen la glòria. No em rebaixo a la seva estructura mental, perquè els artistes, estrictament i per costum, han de veure el món amb colors una mica més intensos que la gent normal. Cal demanar-se fins a quin punt soc en realitat un pintor. No voldria menystenir la meva pròpia obra, però l'expressió artística dels meus treballs equival a una sèrie d'impressions desesperades. Aquestes mateixes sensacions solen aclaparar els que els contemplen durant força temps. Malgrat que la meva intenció no és provocar destrucció, dolor, ni utopia, les meves obres reflecteixen sobretot aquests aspectes de la societat moderna. No em presento ni com a modernista, ni com a artista, ni com a pintor. Aquest substantiu de cap manera em descriu a bastament. A més, sento com si mirés d'adaptar-me jo a ell, i no a l'inrevés. De fet, dia a dia adopto, cada cop amb més intensitat, l'aspecte d'un pintor mandrós, presumit i alienat. I tanmateix, això és tan sols una capa superficial de la meva personalitat, l'essència és ben diferent.

El bordell no és la meva segona llar (com en dirien algunes de les noies de la madama), però m'és un refugi. Els clients de la madama han fet que les habitacions semblin parlaments i que, després del seu pas per aquí, els salons esdevinguin estances diplomàtiques. La clientela era variada i ben harmònica, de manera que sovint hi tenien lloc converses massa importants per a aquest prostíbul. Era un pou tant per a l'elit política com per a l'elit espiritual. És per això que, per costum, sé qui puc esperar els diumenges a la tarda al saló del primer pis. Tots aquells per qui la vida familiar és un mot guixat. I entre aquests, com sempre,

en Boško Hadžipopović, un amic de la família dels Tomaševski, psicòleg de professió (presumptament format per treballar amb gent sana), que per inèrcia, els dijous i els diumenges estudiava el capteniment de les noies, avaluant-ne els estats d'ànim i els malestars, els quals registrava detalladament en un quadern que portava sempre a sobre.

Per altra banda, a mi sempre m'acompanyaven els meus pinzells i les meves pintures i el cavallet m'esperava fidelment a la quarta habitació a mà dreta. Però cap d'aquests articles em pertany, i, tot i que són pinzells, pintures i cavallet regalats, jo els considero un préstec. Perquè en mi, artista en grau de temptativa, hi ha un tret que m'allunya encara més de la definició de pintor, i és que la meva set intel·lectual és més gran que la meva creativitat. Els quadres són secundaris per a mi, perquè la meva ment sempre ha donat una importància primordial als plànols, als càlculs matemàtics i als projectes en què es va concretar tot el meu esforç en el disseny d'aeronaus. Al bordell ningú sap que guardo aquells dibuixos amagats sota el llit de la quarta habitació a mà dreta.

Sentia els passos del psicòleg Hadžipopović que baixaven lentament les escales, movent-se amb indiferència entre les diferents estances. M'ha trobat mirant fixament la paret vermella sobre la llar de foc, immòbil i decebut. No m'havia reconegut, però l'intrigava el meu capteniment. Ha passat lleugerament al meu costat, guardant un silenci absolut, sense voler destorbar-me, i s'ha assegut a la butaca al costat de la llar.

—No li sembla que aquí falta alguna cosa? Veu que les línies són discontinües i indefinides? —li he preguntat, mentre passava la mà sobre les taques esvaïdes que demostraven clarament que fins fa poc hi havia hagut un quadre. Tan sols podia veure una part de la paret buida, tenint en compte que la meva espatlla li tapava una part considerable de la visió.

—Segurament un quadre. N'hi ha almenys un en cada paret.

He d'elogiar la percepció de Hadžipopović, era evident que no només s'havia ocupat de l'estat anímic en què s'havien sumit els hostes i els habitants del bor-

dell, sinó també de les característiques interiors de les habitacions. Tanmateix, confio que ell pugui jutjar bé la meva figura, o almenys el meu desgastat vestit negre de tall ample.

—Jove, vos veniu sovint aquí?

De fet, em sap greu idealitzar el poder de percepció de Hadžipopović. No hi ha res de sorprenent, llevat del fet que potser romandrà en un estat d'embadaliment i qüestionant els seus propis sentits si em giro i em veu la cara. No sé per què dedico tant de temps a l'opinió d'un psicòleg fracassat. Hauria de preocupar-me de la desaparició del quadre. Potser la madama l'ha venut a algú per un preu de misèria gens proporcional amb el temps i el talent dedicats.

M'he girat bruscament, però en Boško no ha seguit el meu moviment. Estava una mica distret i els seus reflexos eren lents quan ha agafat la revista de la taula. He aprofitat aquell moment de descuit per seure de pressa al tresillo situat a la dreta de la butaca on seia ell, la qual cosa situava el meu cos just davant de la llar de foc.

—No us sembla com si la llar s'hagués fet servir ahir a la nit? —torno a preguntar a l'absent Hadžipopović.

Desvia la mirada de les pàgines de la revista d'esma i mira cap al fons de la llar de foc, assentint amb el cap.

—Sorprenent, però sembla que així és, teniu raó... —diu mirant-me a la cara.

La seva reacció no és gens sorprenent. La meva fesomia, sens dubte, li ha despertat sospites i l'ha fet reconsiderar la pròpia percepció. Em reconeixerà?

Se senten altres passes, però aquestes més petites i més tranquil·les. És la Smilja. Tan sols ella és capaç de caminar amb tanta elegància pel seu regne. Aquesta idea del regne té a veure amb què va poc vestida. Dubto que la seva nuesa incomodi en Boško. S'atura a la porta de la sala, com sa mare la va dur al món, contemplant la nostra confusió, fent una pausa dramàtica massa llarga per tal de calcular què ens dirà exactament, ja que és evident que en aquest instant ha de triar mots.

—Aquest és aquell vell vestit? —això és el primer que ve a la ment d'una dona

nua! Em limito a assentir amb el cap. —És repugnant —no tindria sentit esperar qualsevol altre comentari per part seva.

Tots els meus vestits la repugnaven, massa passats de moda i exclusivament foscos. Deia que li recordaven un corb negre, una revolta en marxa que jo mostrava al destí.

D'aquesta manera, em convenia perquè prenguéss males decisions i mirés d'aconseguir l'impossible. Ella havia nodrit el meu talent, m'havia humiliat intel·lectualment, seguint les instruccions estrictes de la madama. I en aquella mena d'opressió la van seguir gairebé totes les noies. Afortunadament, hi ha excepcions que tenen el desig de conèixer. No renuncio a aquestes excepcions. És impossible ensenyar-los a pintar. No en nego el potencial, però goso dir que si no s'alliberen de les cadenes de la madama, la seva intel·ligència o la mica de talent que posseeixen els servirà de ben poca cosa. És la madama qui les limita i les destrueix moralment, per a ella estan bé tal com són, físicament exuberants i plenes, però espiritualment rovellades. Ella no hi canviaria res.

—I el nostre Boško també s'ha quedat esbalaït!— ha dit mirant als ulls el psicòleg, que ha deixat de banda l'anàlisi aliena i ha passat a avaluar la pròpia memòria.

La Smilja s'atansa a la seva butaca i s'asseu al respatller completament nua. El seu Boško no li ha fet cas en aquell moment, i encara menys s'ha mostrar atret pel seu cos nu. Immòbil, amb els ulls enfonsats, encara intentava recordar-me.

—On és la *Rara Avis*? —he anunciat la desaparició del quadre. (...)

THE POET

Defiantly unruly, gracefully melancholic and suicide inspiring... such was Margarita, the living embodiment of my idea of conceptual love. I had thought that by definition every artist was given a moment, or maybe several, in which he fleetingly encountered his creative inspiration in human form. Art history calls them muses; in my dictionary, the same terminology could be found under the entry 'Margarita'. I was always amazed that my mind's notion of 'conceptual love' had no concrete form; instead, it just roamed around inside me and beside me until that very moment when I finally comprehended such love. But Margarita was the unruly, melancholic and inspiring one, while love was defiant, graceful, ideal, so to speak, but suicidal on more than one occasion. I admit it. I was overwhelmed by her sophistication, the subtle feminine games, the elegant kisses, and those long, lingering looks from beneath her half-closed eyelids that ran across my entire figure before coming to rest on my lips. She found them so enigmatic; they probably reminded her of a miniature male vault. That first love, a love beyond compare. For her, merely a first love, but for me something more. For me, it was the concept of the ideal that I had been striving for for oh so long, spending precious minutes trying to define the very notion of it and, at the same time, my feelings, too. Undoubtedly, I only succeeded just before I turned twenty-two, one simple July night in 1911.

I was too young for the temptations I set before myself, so I couldn't resist the provocative black garters of a prostitute, her looks quite well-preserved. Her leg was wrapped across my lap with a degree of experience that defied her youth, even managing to rest her little foot on the arm of my chair. Her unfamiliar, torpid body snaked its way from the end of the sofa all the way over to the left side of the armchair in which I was sitting. I felt torn between her heat from the right and the unbearable cold of the bare fireplace from the left. On the table in

front of me stood the last remnants of some opium, with only a few reserves in a pipe and a couple of drops in a bottle, some cheap, dim candles, and empty, dirty wine glasses. Someone had already taken the bottle, leaving us nothing. I reached out to the candle and placed my palm a millimetre from the flame. The girl commented on something, but I didn't understand her. The last thing I remember were my words to her, words she was clearly indifferent to: "I'm cold."

My first encounter with the demons was on a par with any exorcism that expels inspiration from the poet. It started the moment I was left alone, both physically and mentally, as the girl with the black garters had obviously waited behind for me in the earthly world, while I was already subconsciously wandering the corridors of Hades' underworld. Anyway, the girl simply vanished from the salon where we'd been sitting, and the hubbub emanating from the adjacent salon died down. If my memory serves me well, the salons were connected by an open passageway, and from the vantage point of the armchair, the furniture in the other salon could be clearly seen, as well as the stairs that led to the upper floor of the bordello. Behind my back, that's to say behind the armchair, stood a door of exquisitely-carved oak, behind which was a corridor leading to the exit. Like many brothels, this one consisted of countless identical, seductively red intertwining rooms, all too confusing to escape from with ease. The layout upstairs, I suppose, was simpler, one resembling any run-of-the-mill, sordid hotel, with rooms coming off the corridor, to the left and right. The corridor was filled with the unarticulated sounds of lust and fornication emanating from the rooms, while the salon downstairs sat eerily quiet and empty. I was the only one there. Me and the unbearable cold of that July evening. I wondered why I was so cold and why I felt the need to light a fire. The candles were not enough; they were only there for the ambience, not to keep me warm. Such was their worthlessness that nothing would be gained by even tossing them into the fireplace. I needed paper, a whole pile of paper that would be willing to change its physical state so I could get warm. My small black leather suitcase was resting against the left side of the armchair. Mechanically and

without a second thought, I pulled my notes, sketches, verses and poems from it and pressed them into the bottom of the fireplace. And yet, although I was groggy from the opium, some fragment of my common sense must have been resisting because it crossed my mind that the paper would not burn for very long; it would take mere minutes for the flame of the candle to take hold and turn the paper to ashes. What were minutes compared to all those years I had frittered away writing verses to her? If I were already set on burning my work, the fire had at least to burn longer than that; and that was why I would need logs or at least the wooden frame of the armchair I was sitting in, maybe even the whole armchair. Yes, I am aware of the fact that I really was in Hell, in one of the rooms of the second circle of Dante's Hell, the one for fornicators and the unfaithful, even though I was not the unfaithful one, she was. She should have been there, not me. I was an innocent, uncorrupted proponent of conceptual love, young, too young to find myself in such a place... I was not unfaithful, she was, and yet I could not find her in that second circle reserved for adulterers, for traitors. Had she fallen deeper maybe? Or had the unfaithful harlot been sentenced to wander for all eternity in some other circle? Or maybe it was the other way around. Maybe I was in some other circle, one where she was not, one where I deserved to be? But I was not Dante, I never would be, which was why such divine wandering through hell did not suit my personality. I was not the great Alighieri, nor was Margarita Beatrice, nor could I reach her in such a way. I was just an unhappy young man who was twenty-two years old, and the girl, an inseparable friend, told me tenderly: 'No!' I loved a lot, but I was loved a little. Maybe it was because I was not Sergei Yesenin, maybe because Margarita was not Anna Snegina. Damn Dante! Damn Yesenin! Damn their muses! Only if Mephistopheles had shown up at that very moment and offered me the chance to drink all the wisdom of this world would their fame, their inspiration and their loves have fallen at my feet, cap in hand; but I was not Faust, nor did I long for wisdom, nor was I the famous Goethe from whose quill Mephistopheles was given his face and voice. Damn Goethe!

I really was in Hell; it must have been so because I dared to smear so shamelessly the most renowned literary minds man had known. I must have been in Hell if I was shivering so in the middle of a July night. I must have been in Hell if fate had decreed I could not get warm. As I said, even if I had burned all my manuscripts, it would not have been enough. I laughed out loud at my own idea of smashing the furniture and using it as firewood. The bordello was truly magnificent and such an act would have mutilated it beyond recognition. Besides, who would believe I had done it because of the cold of Hell? Maybe I could take a picture off the wall? There were enough of them after all. I could separate the canvas from the frame, burn the frame, and then reframe the painting later. (Of course, I had no idea how unfeasible an idea it was for any such act would require mutilating the painting, too.) Indeed, above the fireplace hung a picture, as red as the walls of the bordello itself. Blood red. If I took it down, no-one would notice the difference: the wall would look just the same. The painting was dominated by a field of poppies, dense poppies in full bloom, an intoxicating scent worthy of the demonic atmosphere, aromas so strong I could smell them (or maybe it was just the opium sitting on the table behind me). That dense field of demonic colour was swallowing an individual who was fighting with all its might to get out of there, like me from the hell I found myself residing in. It was a girl, wounded, tortured, dressed in a see-through white ancient-style dress, worthy of a proud Roman woman. It was torn in places and the spots of mud softly blended with the spots of blood. Her wounds must have started bleeding as she struggled in that demonic garden. Her right leg was chained and blue, swollen due to the weight of the rusty chain protruding from the ground. She was doomed to reside in that poppy field, to languish forever in her own blood, inhaling the scent of a torturous life, doomed never to move, but she was still trying to free herself. She was hitting the ground with her palm, her arm lacerated from her shoulder to her forearm. The thin red lines depicted blood, but they no doubt carried a message. My eyes failed me, both because of the opium and because of the fact that it was

almost four o'clock in the morning and I was fighting the desire to fall asleep with the last atoms of my strength; but, in spite of everything, I made out what the bloody wounds wanted to tell me - Gareth¹. Just five letters, each representing a few minutes of torture that the girl had endured while the name was being etched into her skin. A few minutes of torture which was nothing compared to the time she would spend in agony if she managed to grab the sickle. Yes, with her other hand she was trying to reach a sickle that lay beside her, but just far enough away to be out of reach, untouchable. If fate allowed her to take hold of the sickle, what would the unfortunate Gareth do? Cut down all the poppies around her so the indescribable stench would leave her in peace? Or would she try to cut the chains that were wrapped around her leg? If she didn't succeed, and the desire for freedom became too much for her, would she amputate her own leg? Or would she spare herself the pain, suffering and unbearable torment and simply slit her wrists? Would she allow her dress to get even bloodier as the juices of life flowed down her fingers? Would she ever even manage to reach the sickle? I didn't know; I didn't because the artist had stopped at that very moment. He'd finished his painting and framed it with a beautiful, gilded frame that I wanted to burn. The overpowering cold had frozen the poor thing in that one moment and it looked as if only a fire could save her. Without any remorse or reflection on those artistic clichés that state that an artist must respect another artist and his work, I first set my own writings alight and then threw the whole painting into the fireplace.

I sat back in the armchair and watched in adoration as my insatiable desire for fire was satisfied. At least for a while, the cold subsided, and I, as expected, was overcome by fever as well as the indescribable inspiration to start writing, at that very moment, in those eerie moments of unrest and disgust. I grabbed the remaining blank papers from my suitcase and then my faithful fountain pen so

1. Translator's note: While the name is Gareth in the original text, the symbolism of the English word 'garret' - an attic where poor artists live - should not be ignored.

as to expose myself to the worst agony a poet could experience. I wish I could explain that gentle transition from darkness to light, from the infernal salon to the Garden of Eden, where inspiration was there within reach, but would deign to shake my hand. With that desire and ambition to at least touch it, to at least feel what Dante, Goethe, Yesenin and many others before me felt, I let Margarita board the ship of traitors and sail west down the river of oblivion. My whole mind was concentrated only on Garet, on the perfection of the artistic brush that had transferred those colours to the canvas. I was incomprehensibly envious of the painter's mind, which had produced such a work by shaking hands with Inspiration. I had never been that lucky, ever, and that moment was no different. I could have spent my whole life in that armchair, waiting for the muse of poetry to recognize me as its magnetic conductor, just as Garet would remain in that poppy field her whole life. Or my life would freeze at such an inopportune time and my body would be paralyzed just a few steps from God's hand, just like Garet's body and the sickle. The salvation we were both hoping for was not to be for either of us; neither was freedom for her, nor fame for me. She was bound by the land from whence she came, I by brothels, vice and hedonism, where true inspiration never dropped by. No wonder I cursed my own talent, writing perhaps the most abject poem of my desultory career. During those outbursts of rage, I combined the remaining opium with the fever that was by then raging inside me. I admit I missed the wine that someone had selfishly taken from the table and that young white leg; but if we ignore those shortcomings, I might venture to say I felt at least a crumb of comfort while sitting in that worn armchair, listening to the crackling fire.

I felt someone's moist palm on my shoulder. The hand shook me and tugged me relentlessly, although my consciousness was not ready to succumb to being woken in such a manner. My body was drenched in sweat, sticky and dirty, as my spirit crossed the last steps of Purgatory. Heaven didn't even exist.

"Is it dawn already?" I asked in my mother tongue as soon as I came to.

“It’s already noon! Let’s go!”

Stefan had always possessed that repulsive military attitude which manifested itself in his voice, too, so every word he spoke was equal to giving an order or carrying one out. I felt as if I was on night watch, holding my breath in the height of battle, while the enemy snuck up on me. In reality, the feelings were different. Stefan Schweiger was my friend, a true replica of nostalgia for childhood and that period from the beginning of the new century when we found everything easier and so much more modern. It was fair to say that we were the driving force of the twentieth century, which had just stepped into its second decade, although none of our seniors would entrust us with such a task. If they had been given the opportunity to see us so sweaty and exhausted that day in the salon of a Belgrade brothel, they would have made the whole of Austria-Hungary spit in our faces.

“I succeeded,” Stefan added, although it took me a few minutes to focus and remember what he was supposed to have succeeded at. But I was actually becoming more and more aware of the fact that we were not in the bordello for mere pleasure. “We should get going as soon as possible if you want to get that train,” he said, stuffing some of my belongings that had been on the table into my suitcase. Then he grabbed my elbow and dragged me to the exit.

We got to the station late; the train had left long ago, so we had no choice but to kill time wandering indefatigably through the streets of Belgrade, a city unknown to me. We peeked around every corner and into every alleyway and ended up where it turned out we felt most at home - in Skadarlija. Stefan and I would visit more upmarket establishments in Vienna before I left and they would always look at us reproachfully as we were too young to be consuming so much alcohol and too wild for the stiff norms of the behaviour of our time. In Belgrade, we were viewed differently, perhaps because Stefan emphasized that it was a bohemian district, a refuge for artists, and perhaps because as soon as we uttered our first sentence, we were labelled as foreigners, Germans or Austrians, and that was where all further protests ended. It was true that they weren’t overly keen

on us, but for almost a century, the ties between Vienna and Belgrade had been unbreakable, both culturally and politically. The only unrest among those present in the tavern was caused by Stefan's uniform and his shameless attitude to nationalism, which he did not talk about, but which he expressed through his gestures and behaviour. I never did that, nor did I like the idea of walking through some foreign city while we had the word 'Vienna' stuck figuratively to our foreheads or anything else Austrian. I hadn't done it in London, Paris or Pest, so I wouldn't in Belgrade either, even though the city itself didn't exactly dazzle me. Somehow, I felt they were lagging behind us; and yet, I didn't want them to follow us in the slightest. It was good that at least our rural areas were so radically different.

"I found out which village Alex Sturm can be found in," Stefan confirmed to me, drinking his coffee, leafing disinterestedly through one of the Serbian newspapers we found on the table. Then he tossed it aside and took the next one. "Oh, look, someone left a literary magazine. This would impress you if you knew Serbian."

I ignored this quip at the expense of my failed career as a poet and wondered how he had managed to find out in just a few hours something that had taken me months of unsuccessful wandering. But if it hadn't been for Stefan, I would never have uttered the word 'Lapovo'. That morning, in that small Serbian tavern in Skadarlija, he recounted his simple detective story, naturally with embellishments here and there.

Apparently, he had learned from the Madam at the bordello that Alex Sturm had sent letters to her promiscuous girls on several occasions, and, of course, the address of the sender was on the envelopes. All the letters had begun their journey in the village post office in Lapovo and had ended up in the drawer of the Madam's bedside table.

"Do you have that letter?" I asked him.

"No, the Madam wouldn't let me have it. Anyway, I take little pleasure from, and have even less interest in, reading Sturm's love letters."

“I doubt it’s love,” I said. “Sturm never expressed any respectful emotions towards women of loose morals.”

Stefan mentioned to me on a couple of occasions that some of the girls in the brothel spoke German, some were even highly educated and very communicative. However, none of that would have led Sturm to act the way Stefan thought. He didn’t know him well; in fact, he didn’t know him at all. Whatever the letter contained, it certainly would not include subtle notes of romantic fervour. That wasn’t Sturm’s way.

“Unfortunately, you’ll have to go to Lapovo alone. I’m returning to Zemun.”

“Are you still stationed at the border?” I don’t even know why I mentioned it as I already knew the answer.

It had been two years since Stefan had been detailed to guard the border, so it was no wonder he liked visiting brothels on this side of the river and learning the language spoken by his darlings.

I felt a searing, unbearable pain in my temples, as if I was carrying a massive Monument to the Unknown Hero on my shoulders. I reached for my leather suitcase in the hope of finding my writings so I could sort them out a little before we ordered breakfast, but I didn’t find them there. A spark flashed through my mind, sharp and strong enough to remind me of the night before.

“All my poems are gone!”

“What do you mean ‘gone’?”

“God,” I thought. “It seems I really did burn them all, along with that contemptible painting.” I’d hoped, clearly in vain, that everything I’d experienced in the bordello were the mere ramblings of my mind caused by the implausible muddling of nightmares with reality. But it was all actually reality. I had turned everything I had into dust, into nothingness. I had involved an unknown painter and his work in my own destruction. Who knows? If the fire had taken hold, a burnt chest of bad memories was all that would remain of the bordello. Everything would be black with soot and ash, and the bloody colour of the walls

would have melted from the heat. It would no longer be a refuge even for the Devil.

“I burned them,” I replied, but he did not react to my banal statement, clearly engrossed in the literary magazine. “Damn Margarita!” and with this sentence my pathos began. “Her and her invisible opium. It drives me into madness and vice, into pain that defies mortal bounds, into unbearable torment that my mind succumbs to and does reckless things...”

“Stop!” He interrupted me at the key moment of my exposition, just when I wanted to mention the painting. “Well, well! Since when have you been publishing in Serbian literary magazines?”

“Excuse me?” I asked, startled.

The answer Stefan gave me was expressed through a gesture. He tossed the magazine in front of me. Yes, the Serbian literary magazine was just a myth; it was an even bigger lie that I had published poems in collaboration with them, and hand-in-hand with this unreality was the idea that my poem had been printed in an ordinary Serbian magazine in its original language and in translation. Mephistopheles, if it was you, the least you could do would be to show your face! The Devil must have been pulling all the strings – there was no other explanation. Or two parallel worlds had collided for an instant. When my gaze fell on the page of the magazine, I was like a living corpse, paralyzed and frozen, rooted to the spot – there before me was Felix Braun’s poem *Garet*.

THE PAINTER

According to the confines of the time which I live in, I have to criticize to the core the modernism we are currently experiencing because, hand on heart, there is nothing particularly modern about it. This movement is slowly dying out, giving way to other *-isms*, new directions, and new epochs. I can't expect my time to give me more than it can offer. This is an age of prosperity where only certain individuals of our society are glorified. I do not conform to their mindset because artists must, strictly and as a rule, see the world in somewhat more intense colours than the masses. The question arises as to what extent I am actually a painter. I do not want to criticize my work, but the artistic expression in it is equal to desperate impressions. Those same feelings usually engulf those who contemplate my paintings for any length of time. Although I have no desire to provoke destruction, grief and utopia, my works mostly reflect those aspects of modern society. I do not present myself as a modernist, nor as an artist, nor a painter. That noun certainly doesn't describe me fully. What's more, I feel I am adapting to the noun, not it to me. Indeed, every day I look more and more like a lazy, conceited and alienated painter. However, that's only a superficial layer of my personality; the essence is different.

The brothel is not my second home (as some of the Madam's girls would call it), but it is a refuge. The Madam's customers make those rooms look like Parliament, and once they leave, her salons turn into diplomatic rooms. The clientele is diverse yet well-matched, meaning overly important conversations often take place there. It is a pit for both the political and intellectual elite. Accordingly, I know without a moment's thought who I can expect on a Sunday afternoon in the salons on the first floor: all those for whom family life is an expunged word. Among them, as always, Boško Hadžipopović, a Tomaševski family friend, a psychologist by profession (apparently qualified to work with healthy people), who by inertia, on Thursdays and Sundays secretly studies the behaviour of the girls,

assesses their moods and anxieties, and records them in detail in the notebook he always carries with him.

On the other hand, I am always accompanied by my brushes and paints, and the easel waits faithfully for me in the fourth room on the right. But none of these items actually belong to me, and although the brushes, paints and easel were gifts, I look on them as borrowed. Because I, a so-called artist, have one characteristic that most differentiates me from the definition of a painter, and that is the fact that my thirst for intellect is greater than my thirst for creativity. Paintings are of secondary importance to me; my mind gives primary importance to the sketches, mathematical calculations, and projects, in which all my efforts to design an aircraft are manifested. In the brothel, no one knows that I keep these drawings hidden under the bed in the fourth room on the right.

I heard the footsteps of the psychologist Hadžipopović as he came slowly downstairs, nonchalantly passing from one salon to another. He found me standing motionless and disappointed, staring at the red wall above the fireplace. He didn't recognize me, but he was still intrigued by my behaviour. He walked softly past me and, ever so quietly, without wanting to disturb me, sat in the armchair by the fireplace.

“Does it look like something is missing here? Look at these blurred transitions in the paint,” I asked him, running my hand over the faded patches that clearly proved that, until recently, a picture had been hanging there. He could only see a part of the empty wall as my back was obscuring his line of sight.

“Probably a painting. There's at least one on every wall.”

I had to commend Hadžipopović's powers of observation. He clearly did not only deal with the mental condition in which the bordello's guests and residents found themselves, but also with the interior design. Still, I trusted that he would be able to recognize my figure, too, or at least my worn-out, black, wide-cut suit.

“Do you come here often, young man?”

I regretted idealizing Hadžipopović's powers of perception. There was nothing

amazing about them, except perhaps the fact that he would have found himself in a state of wonder and questioning his own senses if I had turned around and he had seen my face. I don't know why I was spending so much time thinking about the opinions of a failed psychologist. I should have been worried about the absence of the painting. Maybe the Madam had sold it to someone at a miserable price that did not reflect the time and talent spent on it.

I turned abruptly around. However, Boško did not register who I was. He was a little distracted by his thoughts and his reflexes were slow as he picked up a magazine from the table. I took advantage of that moment of inattention to sit hurriedly down on the sofa to the right of his armchair, meaning I was sitting directly facing the fireplace.

“Doesn't it look to you as if the fireplace was used last night?” I asked the distracted Hadžipopović again.

He looked up mechanically from the pages of the magazine and glanced at the bottom of the fireplace, nodding his head.

“Strange, but it appears so. You're right.” He looked in the direction of my face.

His reaction was not at all surprising. My physiognomy certainly aroused suspicion in him and led him to reconsider his own perceptions. Would he recognize me?

Now, other steps could be heard, but these were smaller and calmer. It was Smilja. Only she was able to walk so magnificently in this kingdom of hers. And in her kingdom it followed that she would almost certainly be scantily clad. I doubted that her naked appearance would disturb Boško. She stopped at the doorway, stark naked, looking at us confused, creating an overly long dramatic pause in order to reconsider what exactly she would say to us, for it was clear to her that at a moment such as this she had to choose her words carefully.

“Is that that old suit again?” So that's the first thought a naked woman has! I just nodded. “It's disgusting!” It would have been madness to expect any other comment from her.

She finds all my suits disgusting, too old-fashioned and exclusively dark. She says I remind her of a black crow, of perversion, of the walking revolt which I express towards destiny.

In that way, she convinces me to make bad decisions and to try to achieve the impossible. She belittles my talent and humiliates my mind, following the Madam's strict instructions. And almost all of her girls join her in this deprecation of my soul. Fortunately, there are exceptions that are eager for knowledge. I do not give up on these exceptions. It is impossible to teach them to paint. I do not deny their potential, but I dare say that if they don't free themselves from the Madam's shackles, their intelligence or the crumb of talent they possess will be of little value to them. The Madam is the one who limits them and destroys them morally. For her, they are good just the way they are: physically luscious and buxom, yet mentally corroded, and she wouldn't change anything.

"And little Boško is lost for words!" she said, looking aside at the psychologist who had left perception to one side and switched his attention to assessing his own memory.

Smilja approached his armchair and sat on the backrest, completely naked. Her 'Little Boško' paid no attention to her now and was even less intrigued by her body. Motionless, his eyes fixed, he was still trying to remember who I was.

"Where is *Rara avis*?" I announced anent the disappearance of the painting.
(...)

5

JENS MEIJEN

>>jensmeijen.be

descriptors europeus emergents

Jens Meijen (Bèlgica, 1996) té un màster en Literatura Occidental, Estudis Literaris Cognitius i Estudis Europeus. Treballa com a investigador de doctorat en Ciències Polítiques a la Universitat de Lovaina (Bèlgica). La seva recerca se centra principalment en el populisme i el nacionalisme i va ser guardonat amb el Premi Wilfried Martens al millor projecte de final de màster en 2020. El 2019 va publicar la seva primera col·lecció de poesia, *Xenomorf*, a l'editorial holandesa De Bezige bij, i el seu llibre va guanyar el premi C. Buddingh a la millor òpera prima holandesa a 2020. La seva primera novel·la, *De Lichtjaren* (2021) ha estat finalista al premi Fintro Prijs i és una exploració poètica del futur de la humanitat, una recerca del que significa estar a casa en algun lloc i una indagació sobre la capacitat humana d'empatia. A més d'investigar i escriure, treballa com a periodista i crític literari en diverses publicacions belgues.

Jens Meijen (Belgium, 1996) has a master's degree in western literature, cognitive literary studies, and European studies. He works as a doctoral researcher in political sciences at the University of Leuven (Belgium). His research focuses mainly on populism and nationalism and was awarded the Wilfried Martens Prize for the best master's final project in 2020. In 2019 he published his first poetry collection, Xenomorf, with the Dutch publisher De Bezige bij, and his book won the C. Buddingh prize for the best Dutch debut work in 2020. His first novel, De Lichtjaren (2021), is a finalist for the Fintro prize and is a poetic exploration of the future of humanity, a search for what it means to be at home somewhere, and an inquiry into the human capacity for empathy. Aside from researching and writing, he works as a journalist and literary critic for various Belgian publications.

De bel gaat. Ik neem de parlofoon op en vraag wie het is. Geen antwoord. Voor de zekerheid ga ik naar beneden. Mijn teenslippers kletsen op elke trede. In het voorportaal van het appartementsgebouw, vlak voor de brievenbussen, staat een diepzwarte kist. Op de kist plakt een sticker met *handle with care* en daarnaast eentje van de Nationale Post, een van de vele dochterbedrijven van Amazon. Er staat geen afzender op. Ik til de kist op – niet zwaar, wel log – en draag hem naar boven. Met elke traptrede lijkt er iets heen en weer te klotsen, net een platte steen in water. Je staat in de deuropening te wachten. Ik ga naar binnen en zet de kist op tafel. We staan er even naar te kijken.

‘Doe hem open,’ zeg je. Ik beweeg niet. ‘Denk je dat het een bom is of zo?’

Eigenlijk kan dat best, al kan ik me voorstellen dat er betere, goedkopere en efficiëntere manieren zijn om ons uit de weg te ruimen, als iemand dat zou willen. Je opent de klep. Een scherpe visgeur vult de kamer. In de kist zit een plastic teiltje met wat water en daarin een grote, dikke heremietkreeft. Zijn schelp is grijsbruin en bekrast, afgesleten, zijn poten dof oranje. Het dier kijkt ons aan met kraaloojes op twee benige stokjes, maakt een klikkend geluid, vormt een speekselbelletje rond wat vermoedelijk zijn mond moet voorstellen. Het dier lijkt stokoud, maar misschien is het gewoon uitgedroogd. ‘Dit moet een grap zijn,’ zeg ik stil. We whatsappen onze vrienden om te vragen wie ons dit geflikt heeft. Dimitri stuurt een video van een liedje, ‘Crab Rave’ heet het, waarop een heel legertje krabben staat te dansen op de muziek. De vrienden denken dat we een grapje maken. Ze weten van niets.

‘Wat doen we ermee?’ vraag je.

‘Koken,’ grijns ik, en je rolt met je ogen. We kijken naar de heremietkreeft. We denken dat hij ons ook aankijkt. Moeilijk te zeggen.

‘We moeten hem in een aquarium zetten,’ zeg je.

‘Ja, zoals in die visrestaurants,’ antwoord ik. ‘Een aquarium voor zo’n beest zal best duur zijn. En wat eet zoiets eigenlijk?’

‘We kunnen hem toch niet aan zijn lot overlaten?’

‘We zitten nu al bijna aan de limiet van ons waterverbruik. Met je planten die dan ook nog eens zoveel water nodig hebben...’

Je kruist je armen. ‘Zoveel water hebben ze niet nodig. Dan betalen we wel bij. Of dan drink ik wel wat minder.’

‘Je moet af en toe gaan wandelen met hem,’ zeg ik om je te plagen. ‘Straks een leibandje gaan halen.’ Ik kijk het dier aan. Ik zou hem niet kunnen doden. Met een hamer een metalen pin door zijn lijf kloppen. Nee.

Ik ga naar de dierenwinkel. Of preciezer, de dierenbenodigdhedenspecialzaak, maar daar was het uithangbord te klein voor, dus het werd pet shop. De winkel is vlakbij. De vorige eigenaar was een tijdje terug uitgegleden en met zijn hoofd op de rand van de toonbank gevallen. We hoorden de sirenes vanuit ons appartement. Van die sirenes die een ramp aankondigen, die je een perzikpit in je maag geven. Misschien kunnen mensen onbewust horen hoe ernstig een ongeval is door het dopplereffect: als de ambulance sneller voorbijrijdt, klinkt de sirene anders.

In ieder geval was de schedel van de eigenaar verbrijzeld. Veel bloed, schijnt het, en zijn dochter had hem gevonden maar wist het nummer van de ambulance niet meer, zoals dat soms gebeurt bij paniek. Hij is doodgebloed in haar armen, of in één arm misschien, met de andere arm hield ze de telefoon tegen haar oor. Ik wandel naar de winkel op mijn teenslippers en in minstens tien jaar oude basketbalkleding – ik ben nu op een leeftijd dat je voorzichtig probeert om je niets aan te trekken van wat je draagt, zoals toeristen dat doen, of oude mensen, omdat je gemakzucht je ijdelheid begint te overstijgen.

Op straat weerkaatst de zon tussen de haastig witgekalkte gebouwen en de etalages zonder producten, met hier en daar naakte paspoppen en kortingspercentages op de ruit. Andere ramen zijn afgeplakt met zwart plastic, dichtgetimmerd,

of afgedekt met een rechtopstaand matras. Het is drukkend heet, bedwelmend. Je voelt je mond en luchtpijp opwarmen bij het ademen.

Op de toonbank in de winkel ligt een foldertje voor ‘haKOE^{na}’, een cursus waarbij mensen kunnen leren hoe ze hun koeien moeten masseren, maar het is me niet duidelijk of dat dient om hun vlees zachter te maken of voor de ontspanning van het dier. Of beide natuurlijk. Het meisje achter de toonbank begroet me, en ik vraag me af of zij de dochter van de eigenaar is, en of ze elke werkdag weer het bloed van haar vader ziet, hem weer in haar armen houdt. Nodeloos dramatisch van me, natuurlijk. Ik vraag naar een aquarium voor een heremietkreeft, en ik had gedacht dat ze zou lachen, want wie houdt er nu een heremietkreeft – je kan hem niet eens knuffelen, of toch niet écht, al kan je dan weer wel zijn schelp versieren met waterbestendige stiften en glitter –, maar ze kijkt me zelfs niet in de ogen. Ze kijkt voor zich uit, waardoor haar blik rust op mijn basketbalshirt. Ze leidt me mee naar de aquaria, wijst er een paar aan, en vraagt me hoeveel plaats ik heb. ‘We maken wel plaats,’ zeg ik. Ik kan de gedachte niet loslaten, de gebroken schedel in haar handen, hoe ze misschien per ongeluk haar vingers in zijn brein duwde. Zachter dan gelatinepudding door de val tegen de toonbank. Zijn prefrontale cortex herleid tot een borrelend diepzeemeer. De richels waar zijn herinneringen ronddwaalden werden kraters in de vorm van haar vingertoppen.

Het meisje zegt dat er heel wat keuzes zijn, en dat ik rekening moet houden met een aantal zaken, zoals lichtinval, temperatuur, lawaai, en ik knik tijdens haar opsomming. Misschien zou het toch beter zijn om de kreeft naar een asielt te brengen – bestaan er asielen voor zulke dieren? Ze stopt met praten en kijkt me even recht in mijn ogen, druifgroen zijn de hare, en ik meen verdriet te zien dat er waarschijnlijk niet eens is, dat ik in haar ogen projecteer omdat ik denk te weten wat hier gebeurd is. Haar vingers door het ravijn in zijn schedel, het gebarsten bot dat uit de weg schuift. Het geluid dat zoiets zou maken, een pruttelen of slikken. Ik onderdruk een rilling.

Het druivenmeisje is gestopt met praten. ‘Ja, klinkt goed,’ zeg ik, maar ik weet niet of dat het juiste antwoord is, want ze kijkt twijfelend. Ik wijs naar een grote glazen bak, zeg: ‘Deze dan maar?’, en ze geeft me de details over de levering, want dit is maar een showmodel. Hoe dringend is het, vraagt ze, en ik zeg: ‘Heel dringend, echt’, en leg de situatie uit. Scenario’s over de nabije toekomst ontstaan grotendeels in de prefrontale cortex van de hersenen, en het pruttelend geluid voortgebracht door het diepzeemeer van de man met de gebarsten schedel was dan het uitdoven van alle plannen die hij nog had, van de nieuwe azuurblauwe anemoonvissen die zouden aankomen tot de tripjes naar zee met zijn hele familie.

Het meisje legt uit dat ze hun best zullen doen om zo snel mogelijk te leveren en dat ze hem gerust willen overnemen zodra ze plaats hebben in een van hun eigen tanks, dat ze nu weinig personeel hebben om ze allemaal te verzorgen, en ik knik, wil nog iets zeggen, maar ik raak afgeleid omdat ik de heremietkreeft al in het aquarium zie, in zijn koninklijk glazen huis, met grote schelpen om hem heen, van die nepfossielen, en luchtballen die uit het zand opstijgen naar boven, en dan zijn oogjes, hij beweegt amper, zit daar maar, had evengoed vastgeketend kunnen zijn, beweegt niet en zit daar maar, nog steeds. Het lijkt misschien zielig, maar in het wild zou hij het niet beter hebben, bedenk ik dan, want daar was hij al opgevist en gooide een kind hem in de lucht om te spelen, of rukte een puber hem uit zijn schelp om hem te vernederen en martelen, of werd hij door een visser gedood om zijn vlees te eten en zijn kostbare schelp te verkopen in een snuisterijenwinkel. Nee, misschien zouden we wel vrienden kunnen worden, de kreeft en ik. Al is het bij dieren natuurlijk nooit zeker of ze bij ons zijn vanwege onze persoonlijkheid – een tergend narcistische gedachte – of omdat we ze eten geven.

We staan stil in de hal, kijken omhoog. ‘Het komt uit de ventilatiekoker,’ fluister je. Ik herken het getik. Natuurlijk. Hij moet langs het dak in de ventilatie gekropen zijn door het rooster aan de kant te schuiven, of misschien lag het rooster er verkeerd op. Hoe de kreeft er gekomen is, maakt niet veel uit. We gaan ons appartement binnen, ik ga naar het dak en zet een bakje water en voedsel

vlak bij de plek waar hij vermoedelijk in de koker gekropen is. Misschien komt hij er zo wel uit, of misschien zit hij liever in het donker, rustig alleen. Dat is ook weer zo'n moeilijkheid bij dieren: je weet nooit wat ze willen.

De winters zijn hier met de jaren steeds groener geworden, de zomers steeds geler, oranje, roder, ondraaglijker. Het begon met kleine dingen. We konden plots in december zonder jas naar buiten en in februari in zee zwemmen. Daarna hadden we het hele jaar door last van muggen en hoorde je nauwelijks nog vogels – geen duiven die samentroepen op het stadsplein, geen meeuwen die rond de kranen cirkelden. Toen zagen we mensen met grote reibussen massaal verhuizen terwijl de lijnbussen hier elk jaar afnamen in aantal, van om het kwartier naar om het uur, naar eentje per dag, naar bijna geen enkele meer.

Na de eerste paar hittegolven plakten de chauffeurs alle ramen af met zilverpapier. Ze lieten een streepje van de voorruit open; hun cabine plakten ze aan de binnenkant af. Als je een ticket wilde, moest je je vingerafdruk scannen op een apparaatje. Destijds nam ik nog de bus. De airconditioning klonk als de zee en de wind tegelijk. In het donker waren de andere passagiers zwarte rotsen voor de kust, en de bus kraakte en schommelde als een houten schip. Je zag de lijst met haltes op de tv-schermen die nog een beetje licht gaven, maar voor de rest reed je blind.

Na een tijd vielen ook de schermen uit en konden de bussen de heuvels niet meer op omdat hun airconditioning te hard moest werken. Tegelijk scheurde het wegdek overal en werd ons waterverbruik strikt gelimiteerd, kregen we in de lente elke week een storm, moessoneske regens in de herfst, winters zonder echte sneeuw en daarna zelfs zonder echte kou. De straatlampen werken nauwelijks nog. De zolderkamers zijn al jaren niet meer in gebruik, tenzij als opslagruimtes. Nu doen we alles te voet of met wat er nog rest van de treinen, en zo veel mogelijk 's avonds. We zijn angstige nachtdieren geworden. Vroeger deelden ze in de zomer water uit aan de deuren van de oude mensen, maar na verloop van tijd kwam er niemand meer opendoen, dus dan vinkten ze dat huis af en gingen ze

verder. Ofwel vertrokken, ofwel voer voor de maden. Wat later, toen de straten leeg bleven, kwamen er andere ploegen, die bij driemaal afgevinkte huizen inbraken en keken of er nog iemand was.

Je hebt dat werk ook een tijdje gedaan. Je zag ze elke nacht in je dromen: witte lichamen, net paspoppen, met hun wangen verdroogd tot een knapperig vlies waar je met je vinger zo doorheen drukte. Krantenpapier. Ze keken je aan met van die grote vissenogen. ‘Ze weten het,’ zei je toen je thuiskwam, ‘ze weten wat er gebeurd is. Al de oude bewoners. Dat ze achtergelaten zijn door hun familie die naar het Noorden getrokken is.’ Je zag slangen kronkelen in hun lichamen, tussen hun ribben, eindeloze witte slangen, met hun kleine tongetjes. Dat werk wilde je niet meer doen, dus mocht je rondbellen, vanuit het buurtcentrum; ellenlange lijsten met telefoonnummers, namen en leeftijden. De meeste mensen die de telefoon nog opnamen, waren oude vrouwtjes. Ze spraken over mensen die je niet kende – René van de bakker, Lisette van op de hoek – en die waarschijnlijk al jaren weg waren.

Soms hoor je de beltoon wanneer het stil is en neurie je mee (tuuuut... tuuuut...), en soms ook de bezettoon (tuuttuut-tuut). De meeste mensen zijn al naar het Noorden getrokken, naar Zweden, Noorwegen en Finland, maar er zullen er nog meer volgen. De allerrijksten zijn naar IJsland en Groenland verkast; we posten soms filmpjes in de groep die online circuleren met groene, weelderige landschappen, aangeplante bossen, jungles zelfs, met feestelijk gekleurde ara's, watervallen die permanente regenbogen produceren en gigantische kelkbloemen, daar op de eilanden. Kunstmatig bewaterd, voor de rest dooraderd met zelfgemaakte rivieren, dijken en dammen. Uiteindelijk zullen de armsten hier, thuis, nog overblijven. Veel van de blijvers hebben regelmatig koortsdromen over een witte woestijn.

De kreeft tikt de hele nacht tegen de buizen van de ventilatiekoker. Hij lijkt me iets te willen zeggen, maar ik weet niet wat. Ik probeer nog wat te schrijven over een app waarop je gewone mensen kan inhuren om eenvoudige taakjes te doen,

zoals een videoboodschap inspreken of je planten water geven, en jij kijkt iets op Netflix, een serie over een steenrijk gezin in Groenland, *Pioneers: International Heroes*. Soms hoor ik zijn pootjes zelfs tegen het porselein van de wc tikken. Misschien kan hij zich ook via de waterleidingen verplaatsen. Soms scharrelt hij razendsnel voorbij in de hal, maar hij is elke keer verdwenen vooraleer ik de deur kan openen. Hij kan elk moment over het plafond op me af spurten, dat weet ik zeker. Hij is onvindbaar en toch overal tegelijk. We weten niet meer zeker of het wel echt een heremietkreeft is, want die kunnen normaal toch niet teleportereren.

Ik wil je vragen wat de tarotkaarten die ik daarstraks gelegd heb betekenen – de bekers, de man met de staf, de toren met de bliksem – maar heb geen zin om te praten. Je zet de televisie uit en gaat slapen, zeg je, moe, zo moe. Ik sluit mijn laptop, neem een handdoek uit de keukenkast en stop die in de wijde spleet tussen de deur en de vloer – je weet maar nooit, misschien brengt de kier hem op ideeën om zijn schelp uit te trekken en onder de deur door naar binnen te glibberen. Ik weet niet hoe flexibel hij naakt is. Daarna kom ik achter je aan.

Midden in de nacht word ik wakker van het getik. Ik sluip naar de woonkamer zonder je te wekken. Het onbewoonde aquarium staat op tafel. De handdoek tegen de kier is verdwenen. Waarschijnlijk ontvreemd door de kreeft. Niets kan me nog verbazen. Ik drink een half glas water, stiekem, zodat je je geen zorgen maakt over ons waterquotum, en kruip weer in bed. Je maakt geluiden, droomt iets spannends. Zelf droom ik altijd twee keer hetzelfde: de eerste keer is alles normaal – het kan een boswandeling zijn, een roadtrip, een zwempartij, een ontmoeting, een ritje in een antracietkleurige auto. De tweede keer is het mis: de boswandeling is op Utøya, de roadtrip lijkt een achtervolging, het water wordt een draaikolk, de ontmoeting blijkt het bezoek van een huurmoordenaar, de auto gooit de deuren op slot en ontvoert me. Ik loop op dezelfde plekken, doe dezelfde dingen, maar dan anders, ontwricht, door kwade krachten in het oog gehouden. Een keuze heb ik nooit. Het zijn raadsels zonder oplossing. En als ik dan 's ochtends wakker word, resteert het knagende gevoel dat alles een beetje scheef hangt, dat ik op een verkeerde tijdlijn

beland ben en nooit meer terug kan. Dat gevoel blijft de hele dag hangen, een mistbank waaruit een immens buitenaards ding kan opdoemen, een stad waar je nooit meer wegraakt. Ik weet niet wat of wanneer of hoe, maar er staat iets te gebeuren.

Ik trok de helm over mijn hoofd en bevond me in een soort futuristisch laboratorium. Vlak voor me hing een helm waar bliksemschichten uit schoten. Rondom me stonden metershoge kasten vol potten met daarin wezens op sterk water, alchemistische apparatuur met kleurige substanties, en een grote ijzeren ketel met een borrelende vloeistof. Ik hoorde Marco's stem: 'Je moet die elektrische helm nemen en over je hoofd trekken.' Ik pakte de virtuele helm beet – de handschoenen zorgden ervoor dat ik de helm echt leek vast te hebben – en trok hem over mijn hoofd. Het werd wit voor mijn ogen, en ik werd wakker in een futuristische stad. Auto's vlogen door een grauwoene lucht. Mensen stroomden in en uit gebouwen van duizenden verdiepingen. Neonreclame en lichtgevende plastic palmbomen schitterden op straat. Het leek alsof ik er echt was – ik zou het verschil niet eens zien.

'Je moet hier naar de televisiewinkel gaan. Links,' klonk Marco's stem. 'Gebruik de handschoenen om aan te wijzen waar je heen wil.' Op de tv-schermen in de etalage van de televisiewinkel speelden verschillende televisieprogramma's. 'Hier moet je een spel kiezen,' zei Marco. De televisieprogramma's waren apps die je kon opstarten. Zo dook je een niveau dieper in de onwerkelijkheid. 'Neem dat paarse ding linksboven maar eens.' Ik tikte het aan, en het beeld werd even purper.

Het ruisen van bomen, de geur van terpentijn en rijpe bessen kroop in de vr-balaclava. Het zingen van een vogel echode door het bos. Ik keek rond, strekte mijn hand uit naar een struik, en de handschoenen simuleerden bladeren, een kleine doorn, een trosje bessen, echter dan echt. Er zweefde tekst in de lucht: 'Gebruik het groene poeder om eieren te bevruchten. Gebruik het rode poeder om andere eieren te vernietigen.' Daarna verschenen er fluorescerende wolken, hypnotiserend groen en rood, door het bos heen. Aan de voet van sommige bo-

men lagen eieren ter grootte van een menselijke baby. Marco's stem: 'Je begint hier nu wel in het bos, maar je groeit snel uit naar een dorp waar je handel moet drijven met dierenhuiden en grondstoffen, een stad waar je huizen koopt en verkoopt, en uiteindelijk een ruimtebasis waar je cryptomunten ruilt. En elk uur sterf je en speel je als je kinderen, zo ga je per generatie verder. Ik zal dit stadium even voor je skippen.'

Het bos veranderde in een stadskantoor. Ik had zicht op wolkenkrabbers, glazen giganten. Het rook er naar het interieur van Cassandra. Ik leunde voorover en zag beneden mensen rondlopen. Soms stopten er mensen en zwaaiden ze naar me. Marco's stem: 'De stad beweegt zich aan de hand van de beurzen. Elon tweette eens dat de aandelen van Tesla te hoog gevalueerd waren, en het aandeel zakte in één keer tien procent, en de algoritmes die de markten in het oog hielden zagen de kelderende prijs van Tesla, waardoor ze andere aandelen ook verkochten omdat ze een algemene crash verwachtten, wat weer andere algoritmes triggerde die dan weer andere aandelen verkochten. Een cascade-effect. Een bloederige waterval. Het hele systeem stortte in elkaar door Elon Musk. Het regende vuur uit de hemel in de simulatie. De gebouwen brokkelden af. Paniek op straat. Levens werden verwoest, mannen doken uit angst en vernedering uit hun kantoorramen op de vijfhonderdste verdieping, vrouwen jammerden om het babypoeder dat ze nu uit de monden van hun zuigelingen moesten sparen.' In de simulatie leek het een rustige dag.

'Wacht, we kunnen nog een niveau hoger gaan.' Ik zat plots in een soort bokaal in een ruimtestation of een soort ruimt hotel, in een luxe loft met zicht op de aarde vanuit een enorm raam. De geur van ontsmettingsmiddel. De aarde leek stil te hangen, al kon ik met wat concentratie zien dat het wolkendek bewoog. 'En hier zit je dan, in de vorm van een kop op sterk water, munten te ruilen en te beslissen wie jouw vooraf ingevroren genen geïnjecteerd krijgt. Je moet de tentakels zelf bedienen. Nu lijkt het wat abstract misschien, maar wanneer je het spel speelt is het heel intuïtief. Je kan het ook gebruiken als weer-app.' Het leek alsof ik de aarde gewoon in mijn hand kon houden. Zo sereen.

Ik stak mijn hand uit, maar de handschoenen simuleerden dat ik tegen het glas botste. Ze leken ook een onzichtbaar slot na te bootsen, een soort knop die ik kon indrukken. Marco sprak weer: ‘Het is echt een leuk spel. Maar je moet ook oppassen, want je gaat steeds meer willen spelen. De rewards zijn echt nice. Eerst in het bos voor jezelf, zodat je zelf een comfortabel leven kan leiden, daarna wil je hetzelfde voor je kinderen en kleinkinderen, en zo verder. Je wil je eigen bloed onsterfelijk maken. Een imperium doorgeven. Alleen zo blijf je tegenwoordig bestaan. Alle andere mensen worden vergeten. Als je zou moeten kiezen tussen propere wegen of onsterfelijkheid, wat zou je dan doen?’ Ik wist niet of het nog echt Marco’s stem was, of het spel dat tegen me sprak via het water waar mijn brein zich in bevond.

‘Als je niet oplet, sijpelt het door in elke vezel van je bestaan. Ik droom elke nacht over hedge funds, obligatiepapieren als fluwelen kussens in doorbloed scharlaken, een web van groene en rode vonken, een kamer met marmeren muren en diamanten kroonluchters, etherische gordijnen die openwaaien en een balkon dat uitkijkt over palmen die hagelwitte stranden omzomen, daaronder fuchsia bloesems als edelstenen in hagen rond zwembaden zo diepblauw dat het water gesmolten saffier lijkt, op een tafeltje vlakbij, gesneden uit millennia oud amber met daarin nog een even oud insect versteend, staat een karaf wijn met bosvruchtenaroma, en je ruikt rijk ebbenhout, zilte oesters, walnoten en lederpoets; wierookstokjes, kristalheldere champagne, kaviaarschuim, truffels, rijpe mango’s, agavesiroop, palmoliebaden, aloë vera-extract; je draagt de duurste kleren, zo licht dat je ze niet voelt op je huid, als een geest in een wit gewaad, ja, dat wil ik voor mijn kinderen. De schoonheid. Het geluk. De macht. De vrijheid.’ Als het werkelijk Marco was, had hij zijn tekst waarschijnlijk vooraf ingestudeerd. Of ter plaatse van een papiertje gelezen.

Ik drukte de onzichtbare knop in om het slot van mijn breinbokaal te openen, maar het bleek geen slot te zijn: een zwarte klauw greep de aarde vast en verbrijzelde ze tot stof. Een doffe flits priemde tussen de vingers van de klauw uit.

Daarna dwarrelden er enkel nog brokstukken door de ruimte. Heel even dacht ik dat dit misschien wel de werkelijkheid was: dat ik een brein in een bokaal was dat een lichaam bestuurde in een simulatie, een lichaam nog steeds beheerst door een kreeft. ‘Dat was niet meteen de bedoeling,’ zei Marco vertwijfeld. ‘Maar ja, je hebt dus ook mensen die graag een kwaadaardig personage spelen.’ Irina’s stem klonk ook: ‘Maak je maar geen zorgen, ik heb dat ook gedaan, de eerste keer dat ik speelde. Normale mensen,’ zei ze met een hoorbare blik naar Marco, ‘zouden je daarvoor waarschuwen.’

Ik zette de helm af en merkte dat ik bezweet was. Marco pakte de helm aan. We namen afscheid en spraken af om later vanavond op café te gaan. Daarna begeleidde Irina me waggelend naar de auto. Ze zei dat ze me geen lift naar huis kon geven, maar Marco was niet mee naar buiten gekomen. Ik antwoordde dat ik de bus zou nemen, maar Irina duwde me al in de auto. Ze drukte op een soort afstandsbediening en sloot zo de deuren. Cassandra’s robotstem zei mijn adres en begon te rijden. Irina wuifde. Ik veegde het zweet van mijn voorhoofd en zei: ‘Tesla, koel passagier.’ Ik probeerde mijn ogen te sluiten en niet te letten op de weg.

Sona el timbre. Despenjo l'interfon i pregunto qui és. No hi ha resposta. Baixo per si de cas. Les meves xanquetes de dit fan flap-flap a cada graó. Al portal exterior del bloc de pisos, prop de les bústies, hi ha un bagul negre com la nit. Porta un adhesiu amb HANDLE WITH CARE i al costat un altre de Nationale Post, una de les moltes filials d'Amazon. No hi ha remitent. Agafo el bagul (no pesa, però és incòmode d'agafar) i el pujo. Amb cada graó em sembla sentir un clapoteig, com una pedra plana a l'aigua. M'esperes al llindar de la porta. Entro amb el bagul i el deixo sobre la taula. Ens el mirem un moment.

—Obre-ho —dius. Jo no em bellugo—. Què passa, penses que és una bomba, o alguna cosa així?

De fet, podria ser, encara que jo diria que hi ha maneres millors, més barates i eficients de treure'ns del mig, si algú volgués fer-ho. Obres la tapa. Una intensa olor de peix omple la sala. Al cofre hi ha una palangana de plàstic amb una mica d'aigua i un bernat ermità molt gros. Té la closca de color gris marronós i plena d'esgarrapades, desgastada; les potes són d'un taronja deslluït. Ens observa amb uns ulls que semblen de granadura, recolzat en dues potes anguloses. Fa un espetec, es forma una bombolleta de saliva allà on representa que deu tenir la boca. Sembla molt vell, però potser només és que està deshidratat.

—Deu ser una broma —dic en veu baixa.

Preguntem als amics per Whatsapp a qui se li ha acudit. El Dimitri envia un vídeo d'una cançó que es diu *Crab Rave* on apareix tot un exèrcit de crancs que ballen al ritme de la música. Es pensen que fem broma. No en saben res.

—I què en fem? —preguntes.

—A la cassola —ric jo, i tu fas rodar els ulls. Ens mirem el bernat ermità. Ens sembla que ell també ens mira, però fa de mal dir.

—L'hem de posar en un aquari —dius.

—Sí, com als restaurants de peix —dic jo—. Un aquari per a una bestiola així deu ser força car. A més, què mengen?

—No podem abandonar-lo al seu destí.

—Estem gairebé al límit de la quota d'aigua, i amb les teves plantes, que en necessiten tanta...

Et creues de braços.

—No tanta. Si cal, ja pagarem de més. O beuré menys.

—I l'hauràs de treure a passejar de tant en tant —dic, per empipar-te—. Haurérem d'anar a comprar-li una corretja.

Miro l'animal. No seria capaç de matar-lo. Travessar-li el cos amb una clavilla de metall a cops de martell. No.

Vaig a la botiga d'animals. O més ben dit, a la botiga especialitzada en productes per a animals, però com que això no cabia al cartell, hi van posar PET SHOP. És a prop. Fa un temps, l'antic propietari va relliscar i va picar amb el cap contra la vora del taulell. Vam sentir les sirenes des del pis. D'aquelles sirenes que anuncien una desgràcia, que et fan un nus a l'estómac. Potser l'efecte Doppler ens permet sentir inconscientment la gravetat d'un accident: si l'ambulància passa més de pressa, la sirena sona diferent.

En tot cas, el propietari es va trencar el crani. Molta sang, pel que es veu, i la seva filla, que el va trobar, no es recordava del número de l'ambulància, com passa de vegades en moments de pànic. Se li va morir dessagnat als braços, o potser en un braç, perquè amb l'altre s'aguantava el telèfon contra l'orella. Vaig fins a la botiga en xanquetes i roba de bàsquet que pel cap baix ja fa deu anys que tinc; estic a l'edat que comences a provar de no fixar-te gens en com vas vestit, com fan els turistes o els vells, perquè la mandra va superant la vanitat.

Al carrer, el sol es reflecteix entre els edificis pintats de blanc a correuita i els aparadors sense gènere, amb algun maniquí despulrat i percentatges de descomptes aquí i allà. Altres finestres estan tapades amb plàstic negre, tapiades, o cobertes amb un matalàs dret. Fa una calor opressiva que mareja. Notes com se t'escalfen la boca i la gola quan respires.

Al taulell de la botiga hi ha un fulletó de «Hakuna maVACA », un curs per aprendre a fer massatges a les vaques, no em queda clar si és perquè tinguin la carn més tendra o perquè la bèstia es relaxi. O totes dues coses, és clar. La noia de darrere el taulell em saluda, em pregunto si és la filla del propietari, si cada dia quan ve a treballar torna a veure la sang del seu pare, el torna a agafar entre els braços. Innecessàriament dramàtic per part meva, per descomptat. Demano un aquari per a un bernat ermità; m'esperava que riuria, perquè qui té un bernat ermità a casa? (no pots ni fer-li manyagues, o vaja, no ben bé, encara que sí que podries decorar-li la closca amb retoladors i purpurina resistent a l'aigua), però ni tan sols em mira directament. Té els ulls clavats a l'infinit, la seva mirada reposa sobre la meva samarreta de bàsquet. M'acompanya als aquaris, n'assenyala un parell, i pregunta quant d'espai tinc.

—Ja li farem lloc —dic jo. No puc deixar de pensar-hi, el crani esberlat entre les seves mans, potser li va enfonsar els dits al cervell sense voler. Més tou que un flam després del cop contra el taulell, el còrtex prefrontal convertit en un llac submarí que borbolleja. Els solcs per on es passejaven els records del pare convertits en cràters de la forma del tou dels dits.

La noia diu que hi ha moltes opcions, i que he de tenir en compte diverses coses, com l'angle de la llum, la temperatura, el soroll, i jo vaig fent que sí mentre parla. Potser seria millor portar el cranc a una protectora. Existeixen protectores per a aquesta mena de bèsties? La noia calla i per un instant em mira als ulls, els seus són de color verd raïm, em fa l'efecte que hi veig una tristesa que segurament ni tan sols hi és, que l'hi projecto perquè em penso que sé el que va passar aquí. Els seus dits per l'esvoranc del crani, l'os estelat que cedeix a la pressió. El soroll que faria una cosa així, com un xup-xup o un glups. Reprimeixo un estremiment.

La noia dels ulls color raïm ha deixat de parlar.

—Sí, sona bé —dic jo, però no sé si és la resposta adequada, perquè em mira dubitativa. Assenyalo un tanc gros de vidre i dic—. Aquest, doncs?

Ella m'explica com funciona l'entrega, perquè és un model d'exposició. Que si és urgent, pregunta, i jo dic:

—Molt urgent, de veritat —i li explico la situació. Les possibilitats sobre el futur immediat es formen en gran part al còrtex prefrontal del cervell, i el borbolleig del llac submarí de l'home del crani esberlat extingia tots els plans que encara tingués, des de les noves anemones blaves que li havien d'arribar a les escapades a la platja amb tota la família.

La noia explica que faran tot el que puguin per enviar-me'l com abans millor i que em poden guardar el cranc sense cap problema tan bon punt tinguin lloc en algun dels seus aquaris, que ara tenen massa poc personal per cuidar-los tots, i jo faig que sí, vull dir alguna cosa més, però em despisto perquè ja veig el bernat ermità a l'aquari, a la seva majestuosa casa de vidre, amb closques grosses al seu voltant, fòssils falsos d'aquells, i bombolletes que pugen des de la sorra, i després els ulls; amb prou feines es belluga, s'està quiet sense fer res, igual de bé podria estar encadenat, no es belluga i s'està quiet sense fer res, encara. Potser fa pena, però se m'acut que en llibertat no estaria gaire millor, perquè ja l'haurien pescat i una criatura el llançaria enlaire per jugar o un adolescent l'arrencaria d'una estrebada de la closca per humiliar-lo i torturar-lo, o un pescador el mataria per menjar-se'n la carn i vendre la seva valuosa closca en una botiga de punyetetes. Potser ens podríem fer amics, el cranc i jo. Encara que amb els animals no se sap mai si estan amb nosaltres per la nostra personalitat (una idea narcisista i exasperant) o perquè els alimentem.

Pàgines 48-52

Estem en silenci al passadís, mirem amunt.

—Ve del tub de ventilació —xiuxiueges. Reconec el tic-tic. És clar. Deu haver apartat la reixa per ficar-se al tub. O potser estava mal col·locada. Tant hi fa com hi hagi entrat. Entrem al pis, surto a la teulada i poso un bol amb aigua i menjar prop del lloc per on probablement s'ha ficat al tub de ventilació. Potser així sortirà, o potser s'estima més estar a les fosques, sol i tranquil. Això és una altra cosa difícil dels animals: no saps mai què volen.

Amb els anys, aquí els hiverns s'han anat tornant cada cop més verds, els estius, cada cop més grocs, més taronges, més vermells, més insuportables. Va començar per coses petites. De sobte al desembre podíem sortir sense jaqueta, i al febrer, banyar-nos al mar. Després vam començar a tenir mosquits tot l'any i gairebé vam deixar de sentir ocells: no hi havia coloms amuntegant-se a la plaça de la ciutat, ni gavines sobrevolant les grues. Aleshores vam veure grans autocars amb gent que es traslladava mentre que cada any quedaven menys autobusos de línia; de passar cada quart d'hora, a cada hora, a un al dia, a pràcticament cap.

Després de les primeres onades de calor, els xofers van tapar totes les finestres amb paper de plata deixant al descobert una escletxa del vidre del davant, i van folrar-se la cabina per dins. Si volies un bitllet, havies d'escanejar el dit en un aparell. En aquella època jo encara agafava l'autobús. L'aire condicionat sonava com el mar i el vent alhora. En la foscor, els altres passatgers eren roques negres davant de la costa, i l'autobús cruixia i es gronxava com un vaixell de fusta. Les parades que apareixien a les pantalles encara feien una mica de llum, però a part d'això, no veies on anaves.

Al cap d'un temps, també es van apagar les pantalles, i els autobusos van deixar de poder pujar als turons perquè els aires condicionats havien de fer massa esforç. Mentrestant, l'asfalt es va esquerdar per tot arreu i el nostre consum d'aigua va quedar estrictament limitat, vam començar a tenir una tempesta cada setmana a la primavera, pluges monsòniques a la tardor, hiverns sense nevades de debò i després sense ni tan sols fred de debò. Els fanals amb prou feines funcionen. Les golfes fa anys que no es poden fer servir per res més que per desar-hi coses. Ara ho fem tot a peu o anem amb el que queda dels trens, i sempre que es pot, al vespre. Ens hem convertit en animals nocturns i temorosos. Abans, als estius repartien aigua porta a porta a la gent gran, però amb el pas del temps va deixar d'obrir ningú, així que marcaven la porta i continuaven. Els habitants de les cases se n'havien anat, o criaven malves. Més endavant, quan els carrers van quedar buits, van arribar uns altres equips, que entraven per la força a les cases amb tres marques per mirar si encara hi quedava algú.

Tu també vas fer aquesta feina una temporada. Els veies en somnis cada nit: cossos blancs, com maniquins, amb les galtes tan seques que s'havien convertit en una membrana cruixent que trencaves amb un dit. Paper de diari. Et miraven amb ulls grossos de peix.

—Ho saben —deies quan arribaves a casa—. Saben què ha passat. Tots aquells vells. Que les seves famílies els van abandonar per anar-se'n al nord.

Veies serps retorçant-se als seus cossos, entre les costelles, serps blanques infinites amb llengües petitones. No vas voler continuar en aquella feina, així que et van posar a la centraleta del districte; llistes llarguíssimes amb números de telèfon, noms i edats. La majoria dels que encara contestaven eren velletes. Parlaven de persones que no coneixies (la René de la fleca, la Lisette de la cantonada) i que segurament feia anys que no hi eren.

De vegades sents el to de trucada quan tot està en silenci i cantusseges (tuuut... tuuuut...), i de vegades també sents el so de quan comunicava (tuuttuut-tuut). La majoria de la gent ja se n'ha anat cap al nord, a Suècia, Noruega i Finlàndia, però encara n'hi anirà més. Els més rics s'han traslladat a Islàndia i Groenlàndia; de vegades enviem al grup vídeos que circulen per la xarxa amb paisatges verds i exuberants, boscos plantats, i fins i tot selves, amb papagais virolats, cascades amb arcs de sant Martí permanents i flors de calzes gegants, allà a les illes. Tot de regadiu, el paisatge cobert per una xarxa de rius, dics i preses artificials. Al final, aquí, a casa, només hi viuran els més pobres. Molts dels que s'han quedat somien febrilment amb un desert blanc cada dos per tres.

El cranc es passa la nit fent tic-tic pels tubs de ventilació. Sembla que em vulgui dir alguna cosa, però no sé què. Intento escriure una mica sobre una aplicació que permet contractar persones normals per fer tasques senzilles, com ara gravar un missatge de vídeo o regar-te les plantes, i tu mires Netflix, una sèrie sobre una família riquíssima a Groenlàndia, *Pioneers: International Heroes*. De vegades fins i tot sento les potetes del cranc contra la porcellana del vàter. Potser també se sap moure per les canonades. De tant en tant passa a tota velocitat pel passadís, però

sempre ha desaparegut abans que jo obri la porta. Em pot saltar a sobre en qual-sevol moment des del sostre, n'estic segur. No hi ha manera de trobar-lo, però és a tot arreu alhora. Ja no estem segurs que sigui realment un berrat ermità, perquè no poden teletransportar-se.

Et vull preguntar què signifiquen les cartes del tarot que acabo de tirar (les copes, l'home del bastó, la torre i el llampec) però no tinc ganes de parlar. Apagues el televisor i dius que te'n vas a dormir, que estàs cansada, molt cansada. Apago l'ordinador, agafo una tovallola de l'armari i la col·loco a l'ampla escletxa que queda entre la porta i el terra; no se sap mai, potser tindria l'acudit de sortir de la closca i ficar-se'ns a l'habitació passant per sota la porta. No sé si és gaire flexible quan va despullat. Després et segueixo.

A mitja nit em desperta el tic-tic. M'esmunyo cap a la sala sense despertar-te. L'aquari deshabitat és sobre la taula. La tovallola que jo havia posat a l'escletxa de la porta ha desaparegut. Segurament se l'ha enduta el cranc. Ja no em sorprèn res. Em bec mig got d'aigua, d'amagat, perquè no et preocupis per la quota, i em torno a ficar al llit. Fas sorollets, somies alguna cosa emocionant. Jo sempre somio dues vegades el mateix. La primera, tot és normal: pot ser un passeig pel bosc, un viatge amb cotxe, un bany amb amics, una trobada, una volta en un cotxe de color antracita. La segona vegada, les coses es torcen: el passeig és per Utøya, el viatge amb cotxe sembla una persecució, l'aigua es converteix en remolí, la trobada resulta ser amb un assassí a sou, el cotxe tanca les portes i em segresta. Vaig pels mateixos llocs i faig les mateixes coses, però diferent, trastocat, vigilat per poders malèfics. No tinc elecció mai. Són misteris sense solució. I als matins, quan em desperto, em queda la sensació turmentadora que tot està una mica tort, que he anat a parar a una línia temporal equivocada i que no podré tornar mai. La sensació em dura tot el dia, un banc de boira del qual pot sorgir alguna cosa immensa i extraterrestre, una ciutat on mai més no trobes el camí. No sé què ni quan ni com, però està a punt de passar alguna cosa.

Em vaig posar el casc i em vaig trobar en una mena de laboratori futurista. Just

davant meu penjava un casc del qual sortien llamps disparats. Al meu voltant hi havia armaris altíssims plens de pots amb éssers en formol, aparells alquímics amb substàncies acolorides, i un enorme calderó de ferro amb un líquid efervescent. Vaig sentir la veu del Marco: «Has d'agafar el casc elèctric i posar-te'l». Vaig aferrar el casc virtual (gràcies als guants, vaig tenir la sensació d'estar-lo agafant realment) i me'l vaig posar. Tot es va tornar blanc, i em vaig despertar en una ciutat futurista. Cotxes volaven per un cel gris verdós. Rius de gent entraven i sortien d'edificis de milers de pisos. Anuncis de neó i palmeres de plàstic lluminoses brillaven al carrer. Era com si hi fos realment; no hauria estat capaç de notar la diferència.

«Has d'anar a la botiga de televisors. A mà esquerra —va dir la veu del Marco—. Fes servir els guants per indicar on vols anar». Les pantalles de l'aparador de la botiga de televisors mostraven diferents programes. «Aquí has de triar un joc», va dir el Marco. Els programes de televisió eren aplicacions que podies posar en marxa per enfonsar-te un nivell més en la irrealitat. «Toca aquella cosa lila de dalt a l'esquerra, per exemple». Vaig obeir, i la imatge es va tornar més morada.

El xiuxiueig dels arbres, l'olor de trementina i baies madures se'm va ficar al passamuntanyes VR. El cant d'un ocell ressonava pel bosc. Vaig mirar al meu voltant i vaig allargar la mà cap a un arbust; els guants van simular fulles, una punxa, un ramell de baies, més autèntics que si fossin reals. Un text surava a l'aire: «Fes servir la pols verda per fertilitzar ous. Fes servir la pols vermella per destruir altres ous». Després van aparèixer pel bosc uns núvols fluorescents, d'un verd i vermell hipnòtics. Al peu d'alguns arbres hi havia ous de la mida d'un nadó humà. La veu del Marco: «Ara comences al bosc, però de seguida passaràs a un poble on has de comerciar amb pells d'animals i matèries primeres, una ciutat on compres i vens cases, i finalment una base espacial on intercanvies criptomonedes. I cada hora et mors i jugues com si fossis els teus fills, així vas avançant generacions. Espera, que et passo aquest nivell».

El bosc es va convertir en una oficina urbana. Vaig veure gratacels, gegants de vidre. Hi feia la mateixa olor que a l'interior de Cassandra. Em vaig inclinar endavant i vaig veure gent caminant per allà baix. De tant en tant algú s'aturava i em saludava. La veu del Marco: «La ciutat es mou segons la borsa. Una vegada, l'Elon va publicar un tuit on hi deia que les accions de Tesla tenien una valoració massa alta, i van caure un deu per cent de cop, i com que els algoritmes que controlaven el mercat van detectar la caiguda en el preu de Tesla, també van vendre altres accions perquè s'esperaven un crac generalitzat, cosa que va provocar que altres algoritmes venguessin altres accions. Un efecte cascada. Una cascada sagnant. Tot el sistema es va enfonsar per culpa d'Elon Musk. A la simulació va ploure foc. Els edificis es van ensorrar. Pànic als carrers. Vides arruïnades, homes que, per l'angoixa i la humiliació, es llançaven al buit des de les finestres dels seus despatxos al pis cinc-cents, dones que gemegaven perquè a partir d'ara ja no tindrien llet en pols per donar als seus fillets lactants». A la simulació semblava un dia tranquil.

«Espera, podem pujar un nivell més». De sobte em vaig trobar en una mena de càpsula en una estació o hotel espacial, en un loft luxós amb un finestral enorme des d'on es veia la Terra. Olor de desinfectant. La Terra semblava immòbil, tot i que si em concentrava veia que la capa de núvols es bellugava. «Ara ets un cap en un pot amb formol, i intercanvies monedes mentre decideixes a qui s'han d'injectar els teus gens prèviament congelats. Controles els tentacles. Potser sona una mica abstracte, però quan hi jugues és molt intuïtiu. I també serveix com a app meteorològica». Semblava que hagués de poder agafar la Terra amb la mà. Tan serena.

Vaig allargar la mà, però els guants van simular que picava contra el vidre. També em va fer l'efecte que detectava un pany invisible, una mena de botó que podia prémer. El Marco va tornar a parlar: «El joc està molt bé, de veritat. Però també has d'anar amb compte, perquè cada cop vols anar més lluny. Les recompenses són fantàstiques. Primer, al bosc, per a tu mateix, per poder viure

una vida confortable; i després comences a voler el mateix per als teus fills i nets, etcètera. Vols que la teva sang sigui immortal, donar un imperi en herència. És l'única manera de continuar existint, avui dia. De la resta de gent, no se'n recorda ningú. Encara que... si haguessis de triar entre carreteres dignes o immortalitat, què faries?». No sabia si realment encara era la veu del Marco, o el joc, que em parlava a través del líquid en què estava submergit el meu cervell.

«Si no vigiles, impregna cada fibra del teu ésser. Jo somio cada nit en fons d'inversió lliure, documents d'obligacions com coixins de vellut de color escarlata pujat, una xarxa d'espurnes verdes i vermelles, una sala de parets de marbre i aranyes de diamant, cortines etèries que s'obren amb el vent i un balcó amb vista sobre palmeres que ressegueixen platges blanques com la neu, amb fúcsies que pengen com pedres precioses a les tanques de piscines d'un blau tan intens que l'aigua sembla safir fos; en una tauleta al meu costat, tallada d'ambre de milers d'anys d'antiguitat amb un insecte petrificat a dins, hi ha una gerra amb aroma de fruits del bosc, i sents l'olor exquisida de banús, ostres salabroses, nous i abrillantador de cuir; bastonets d'encens, xampany cristal·lí, escuma de caviar, tòfones, mango madur, xarop d'agave, banys d'oli de palma, extracte d'àloe vera; només portes roba caríssima, tan lleugera que ni te la notes a la pell, com un fantasma amb túnica blanca, sí, això és el que vull per als meus fills. La bellesa. La felicitat. El poder. La llibertat». Si realment era el Marco, segurament s'ho havia estudiat. O ho portava apuntat i havia estat llegint.

Vaig prémer el botó invisible per obrir el pany de la càpsula on hi havia el meu cervell, però va resultar que no era cap pany: una urpa negra va aferrar la terra i la va esmicolar fins a convertir-la en pols. Es va entreveure un flaix de llum somort entre els dits de l'urpa. Després només en van quedar uns quants fragments surant per l'espai. Per un moment vaig pensar que potser això era la realitat: que jo era un cervell en una càpsula que controlava un cos en una simulació, un cos que encara estava dominat per un cranc. «No era la intenció que fessis això de seguida —va dir el Marco, estranyat—. Però bé, sí, també hi ha gent a qui li agrada

jugar com un personatge malvat». També vaig sentir la veu de la Irina: «Però no pateixis, jo vaig fer el mateix el primer cop que hi vaig jugar. Una persona normal —va afegir, dirigint al Marco mirada audible— t’hauria avisat».

Em vaig treure el casc i em vaig adonar que havia suat molt. El Marco va agafar el casc. Ens vam acomiadar i vam quedar per anar a un bar més tard. Després la Irina em va acompanyar mig trontollant al cotxe. Va dir que no em podia portar a casa, però el Marco no havia sortit amb nosaltres. Vaig dir que agafaria l’auto-bús, però la Irina ja m’estava obligant a entrar al cotxe. Va prémer una espècie de comandament a distància i les portes es van tancar. La veu robòtica de la Cassandra va dir la meva adreça i va engegar. La Irina em va fer adeu amb la mà. Em vaig eixugar la suor del front i vaig dir:

—Tesla, refreda el passatger.

Vaig intentar tancar els ulls i no parar atenció a la carretera.

The doorbell rings. I pick up the intercom and ask who it is. Silence. I go downstairs to check, my flipflops slapping against every step. In the vestibule of the apartment building, right before the mailboxes, there's a pitch-black box. There is a HANDLE WITH CARE sticker on the top and, next to it, a National Postal Service label—one of Amazon's many subsidiaries. No sender details. I pick it up—not heavy, but unwieldy—and carry it upstairs. Something seems to be sloshing around inside it with every step, like a flat stone in water. You're waiting in the doorway. I go inside and put the box down on the table. We both stand there looking at it for a moment.

'Open it,' you say. I don't move. 'What, you think it's a bomb or something?'

It's not impossible, actually, although I imagine there are better, cheaper and more efficient ways to get rid of us, if someone wanted to do that. You lift the lid off. The pungent tang of fish fills the room. Inside the box is a plastic tub with some water in it containing a large, fat hermit crab. His shell is grayish brown and all scratched up, his legs a dull orange. The animal regards us with beady eyes mounted on two skinny stalks, makes a clicking noise, blows a saliva bubble from what is probably his mouth. The creature seems ancient, but maybe it's just dried out. 'This must be some kind of joke,' I say quietly. We text our friends to ask who pulled this stunt. Dimitri sends back the video for a song called "Crab Rave" that features an entire army of crabs dancing to the music. Our friends think we're joking. They have no idea what we're talking about.

'What should we do with it?' you ask.

'Cook it,' I grin, and you roll your eyes. We look over at the hermit crab. We think he's looking at us, too. Hard to tell.

'We have to get him a tank,' you say.

'Yeah, like in those seafood restaurants,' I say. 'A tank for this guy must be pretty expensive. And what do they even eat?'

‘We can’t just leave him like this.’

‘We’ve already used up almost all of our water allowance. All those plants of yours are constantly thirsty...’

You cross your arms. ‘They don’t need that much. We’ll just pay extra. Or I’ll drink a little less.’

‘You should take him for a walk every now and then,’ I say to tease you. ‘We’ll have to buy a collar for him.’ I look at the creature. I couldn’t kill him. Take a hammer and drive a metal pin through his body. No.

I go to the pet store. Or, to be precise, the specialty animal supply store, but the sign was too small, so it ended up being the pet store. It’s not far from our apartment. A while back, the previous owner slipped and hit his head on the edge of the counter. We could hear the sirens from our living room. The kind of sirens that herald disaster, that put a peach pit in your stomach. Maybe people can unconsciously tell how serious an accident is from the doppler effect: when the ambulance drives by faster, the siren sounds different.

At any rate, the owner’s skull was crushed. Lots of blood, apparently, and his daughter found him but couldn’t remember the emergency number, the way you sometimes forget things when you’re in a panic. He bled to death in her arms, or maybe in one arm; she was using the other to hold the phone up to her ear. I walk over to the store in my flipflops and basketball gear that’s at least ten years old—I’ve reached the age where you start trying not to care about what you’re wearing, like tourists or old people, because your desire for convenience begins to eclipse your vanity.

Out on the street the sun bounces off the hastily whitewashed buildings and the empty store windows with naked mannequins and discount percentages on the glass. Others have been covered with black plastic or have mattresses propped up in front of them. The heat is stifling. You can feel your mouth and windpipe getting hot as you breathe.

On the store counter there’s a flyer for ‘haCOWna matata,’ a workshop where

people can learn how to massage their cows, though it's unclear to me whether that's supposed to make the meat more tender or if it's for the animal's benefit—of course it could be both. The girl behind the counter greets me, and I wonder whether she is the owner's daughter, and whether she sees her father's blood again, every day at work, cradles him in her arms again. Of course that's needlessly dramatic of me. I ask for a tank for a hermit crab, and I expected her to laugh, because who would keep a hermit crab as a pet—you can't even cuddle them, not really, though I suppose you could decorate their shell with waterproof markers and glitter—but she doesn't even meet my eyes. She stares straight ahead, her gaze settling on my basketball jersey. She takes me to the right aisle, points at a few tanks and asks me how much room I have. 'We'll make room,' I say. I can't stop thinking about it, the pulverized skull in her hands, how she may have accidentally pushed her fingers into his brain. Softer than jello after the fall against the counter. His prefrontal cortex reduced to a bubbling deepwater lake. The ridges that housed his memories becoming craters in the shape of her fingertips.

The girl says there are a lot of different options, and there are a number of things I need to take into consideration, such as exposure to daylight, temperature and noise, and I nod as she lists them. Maybe it would be better to take the crab to a shelter after all—are there shelters for these creatures? She stops talking and looks straight into my eyes for a moment—hers are grape-green, and I think I'm seeing a sadness in them that probably isn't even there, that I'm projecting into her eyes because I believe I know what happened here. Her fingers sinking into the ravine in his cranium, the smashed bone sliding aside. What I imagine that sounds like, a bubbling or gurgling noise. I suppress a shiver.

The grape girl has stopped talking. 'Yeah, sounds good,' I say, but I don't know if that's the right response, because she looks doubtful. I point at a large glass tank and say, 'This one, I guess?' and she starts telling me about delivery times, because this is just a display model. How urgent is it, she asks, and I say, 'Very,'

and explain the situation. Scenarios pertaining to the near future are largely generated by the prefrontal cortex of the brain; the gurgling noise coming from the deepwater lake of the man's smashed skull, then, was the extinguishing of all the plans he still had—from the shipment of apricot clownfish that he was still expecting to the seaside vacation with his family.

The girl explains that they will do their best to deliver as quickly as possible and that they're happy to take the crab off my hands as soon as they have room in one of their own tanks, that they're short-staffed right now, and I nod; I'm about to say something else, but I get distracted because I can already picture the hermit crab in the tank, in his palace of glass, surrounded by large sea shells, those fake fossils, and air bubbles rising up from the sand, and then there are his little eyes, he's barely moving, he might as well be chained down—he's just sitting there, motionless. It might seem sad, but he wouldn't be any better off in the wild, I realize, because he would have long been fished out of the sea to become some child's plaything, tossed around in the air, or a teenager would rip him out of his shell to humiliate him, or a fisherman would kill him to eat his meat and sell his precious shell in a curiosity shop. Maybe we could become friends, the crab and me. Although of course we never know with animals whether they are with us for our personalities—a horrendously narcissistic notion—or because we're the ones who feed them.

We stand still in the hallway, looking up. 'It's coming from the air duct,' you whisper. I recognize the tapping. Of course. He must have crawled up to the roof and into the air duct by pushing the grate aside, or maybe the grate wasn't on there right. It doesn't really matter how the crab ended up there. We go into our apartment. I go up to the roof and put a plate of food and a bowl of water near the place where he probably crawled into the air duct. Maybe he'll come out soon, or maybe he prefers sitting in the dark by himself. That's the trouble with animals: you never know what it is they want.

The winters here have become greener and greener with the years; the summers turned yellow, then orange, then red, unbearable. It started with little things.

Suddenly we could go outside without a coat in December and swim in the sea in February. Then we started getting mosquitos all year round and we barely heard birdsong anymore—no flocks of pigeons in the town square, no seagulls circling the tower cranes. Then we saw busloads full of people beginning to move away from here as the local public transit became increasingly sparse: the town buses went from running every fifteen minutes to every hour to once a day to hardly ever.

After the first few heatwaves the drivers taped off all the windows with aluminum foil. They left a small strip of the front window exposed; they taped off their cabins on the inside. To buy a ticket you had to scan your fingerprint on a small device. I still rode the bus back then. The air conditioning sounded like the sea and the wind at the same time. In the dark the other passengers were like black rocks on the shoreline and the bus creaked and swayed like a wooden ship. You could see the list of bus stops on the LED screens, which still gave off a little light, but apart from that you were riding blind.

After a while the screens went dark too, and the buses couldn't make it up the hills anymore because their air conditioning had to work too hard. Around the same time cracks started appearing in the roads and we were hit with strict water rationing; we started seeing a big storm every spring, monsoon-like rains in the fall, winters without snow and then even without real cold. Most of the streetlights stopped working ages ago. It's been years since anyone used their attic for anything other than storage. Now we do everything on foot or on what's left of the train service; we scurry around after dark, fearful and nocturnal. A crew used to go around handing out bottled water to old people in the summer, but when after a while no one answered the door anymore, they'd cross that house off their list and move on. Either the people had left or they'd become maggot food. A little later on, when the streets remained empty, other teams would show up and break down the doors of the houses where no one had answered on the last three visits to see if anyone was still there.

You did that work too for a while. You saw them in your dreams every night, white bodies, like store mannequins, their cheeks dried up into a crispy husk that you could stick your fingers straight through. Like newspaper. They looked at you with big fish eyes. ‘They know,’ you’d say when you came home, ‘they know what happened. All the old residents. That they got left behind by their families when they headed north.’ You saw snakes writhing inside their bodies, between their ribs, hundreds of white snakes with their little forked tongues. You didn’t want to do that work anymore so they had you work the phones instead, out of the community center: endless lists of phone numbers, names and ages. Most of the people who still answered the phone were little old ladies. They talked about people you didn’t know—René from the bakery, Lisette from the corner—who’d probably left years ago.

Sometimes you still hear the dial tone when it’s quiet and you’ll hum along (beeeep...beeeep...); sometimes you hear the busy signal (beeeeeeeep). Most people have already migrated north—to Sweden, Norway and Finland—but more still will follow. The richest have moved to Iceland and Greenland; sometimes we’ll post videos on the group chat that are making the rounds online of lush, verdant landscapes over on the islands, newly planted forests, jungles even, with brightly colored parrots, waterfalls that produce permanent rainbows and fat, sickly sweet flowers. Artificially irrigated and shot through with manmade rivers, dikes and dams. Ultimately only the poorest will be left here, back home. Many of those who’ve stayed have recurring fever dreams about a white desert.

All night long the crab taps against the pipes inside the air duct. It’s like he’s trying to tell me something, but I don’t know what. I try to write some copy for an app that allows its users to hire regular people to complete simple tasks, like recording video messages or watering their plants. Meanwhile, you watch something on Netflix, a show about a wealthy family in Greenland—*Pioneers: International Heroes*. A few times I even hear his legs tapping against the porcelain of the toilet bowl. Maybe he can also travel through the plumbing. Sometimes he

comes scuttling past in the corridor but each time, when I get to the door, he's gone. He could come crashing down from the ceiling any moment, I'm sure of it. He's impossible to find and yet everywhere at the same time. We're not even sure anymore if it really is a hermit crab—after all, as far as I know they don't have teleportation skills.

I want to ask you what the tarot cards I drew earlier mean—the cups, the man with the staff, the tower with the bolt of lightning—but I don't feel like talking. You turn the TV off and say you're going to bed—you're tired, so tired. I close my laptop, take a towel from the kitchen cabinet and push it up against the wide crack between the door and the floor—you never know, maybe that crack will inspire the hermit crab to slough off his shell and slither in underneath the door. I don't know how nimble he might be when he's naked. Then I follow you to the bedroom.

I'm woken in the middle of the night by the tapping. I tiptoe to the living room without waking you. The vacant tank is sitting on the table. The towel against the door has disappeared. The crab has probably made off with it. Nothing surprises me anymore. I sneak half a glass of water so you don't have to worry about our water quota and crawl back into bed. You're making noises, dreaming something exciting. I always have the same dream twice. The first time everything is normal—it might be a walk in the woods, a road trip, a pool party, someone coming over or a ride in a gunmetal-gray car. The second time it's all wrong: the walk in the woods is on Utøya, the road trip is a chase, the water turns into a vortex, the person coming over is a hitman, the car locks the doors and kidnaps me. I'm walking in the same places, doing the same things, except different, out of joint, surveilled by malevolent forces. I never have a choice. They are riddles without solutions. And when I wake up in the morning, I'm left with the nagging feeling that everything is ever-so-slightly off-kilter, that I've been thrown into a parallel timeline and will never be able to get back. That feeling lingers all day, like a fog bank that some extraterrestrial behemoth might emerge from at any moment, or

a city I'll never be able to escape. I don't know what or when or how, but something's going to happen.

I pulled the helmet over my head and found myself in a kind of futuristic laboratory. Right in front of me there was another helmet hanging on the wall with bolts of lightning shooting out of it. I was surrounded by tall shelves full of jars containing embalmed creatures, some sort of alchemist's vials with colorful substances and a large metal cauldron with liquid bubbling inside it. I heard Marco's voice: 'You need to take that electric helmet and put it on.' I grabbed the virtual helmet—the gloves made it feel like I was really holding it—and pulled it over my head. Everything went white, and I woke up in a futuristic city. Cars were flying through a grayish-green sky. People were flowing in and out of buildings that were thousands of stories tall. Neon signs and luminescent plastic palm trees flickered in the streets. It was just like I was really there—I couldn't tell the difference.

'You need to go to the TV store. Make a left,' Marco's voice said. 'Use the gloves to point to where you want to go.' A number of different TV shows were playing on the screens in the store window. 'You need to choose a game,' Marco said. The TV shows were apps that you could load to dive down into the next level of unreality. 'Go with the purple one on the left.' I tapped on it, and the screen went purple for a moment.

The rustling of trees, the smell of turpentine and ripe berries filled my VR balaclava. Birdsong echoed through the woods. I looked around, reached for a bush and the gloves simulated leaves, a small thorn, a cluster of berries, hyperreal. A line of text hovered in the air: 'Use the green powder to fertilize eggs. Use the red power to destroy other eggs.' Then fluorescent clouds appeared, in hypnotic red and green, scattered throughout the forest. At the base of some trees were eggs the size of a human baby. Marco's voice: 'You might be starting out here in the woods, but soon you will move on to a village where you will be trading in animal hides and raw materials, a city where you will buy and sell real estate, and ultimately a space station where you will be trading cryptocurrency. And

every hour you die and play on as your own children, that's how you move down through the generations. Let me skip ahead for you.'

The forest changed into an urban office with a view of skyscrapers, glass giants. It smelled like Cassandra's interior. I leaned over and saw people walking around down below. Sometimes one of them would stop and wave at me. Marco's voice: 'The city mirrors the ups and downs of the stock market. When Elon tweeted that Tesla's stock prices were too high and the stock immediately plummeted ten percent, the algorithms that monitor the market saw Tesla's shares take a nose-dive, so they went ahead and sold other shares because they were expecting a general crash, which in turn triggered other algorithms that sold other shares. A cascade effect. A blood waterfall. The whole system collapsed, all because of Elon Musk. Fire rained down from the sky in the simulation. Buildings crumbled. Panic in the streets. Lives were destroyed; men were so frightened and humiliated they jumped out of their office windows on the five hundredth floor, women wailed at the prospect of their babies going hungry.' Right now things seemed peaceful in the simulation.

'Wait, we can go up another level.' Suddenly I was inside a kind of fishbowl in a space station or a kind of space hotel, in a swanky loft with a view of Earth from a huge window. The smell of disinfectant. The Earth seemed to be motionless, although when I focused I could see that the clouds were moving. 'And here you are, a brain in a jar, trading cryptocurrency and deciding who will be injected with your cryogenically frozen DNA. You have to operate the tentacles yourself. It may seem a little abstract right now, but when you're playing the game it's very intuitive. You can also use it as a weather app.' It was as if I could grab the Earth and hold it in the palm of my hand. It looked so serene.

I reached out, but the gloves simulated my fingertips hitting against the glass. They also seemed to be simulating an invisible lock, a kind of button I could push. Marco started speaking again: 'It really is a fun game. But you have to be careful, because before long you'll want to play all the time. The rewards are

really nice. First, in the woods, you can create a comfortable life for yourself, and then you can do the same for your children and grandchildren, and so on. You want to make your own blood immortal. Pass on an empire. That's the only way to stay alive nowadays. Everyone else ends up being forgotten. If you had to choose between staying on the straight and narrow or immortality, what would you do?' I wasn't sure if I was still hearing Marco's voice, or if the game was talking to me through the liquid that my brain was suspended in.

'If you're not careful, it will seep into every fiber of your being. Every night I dream of hedge funds, bond certificates like cushions of blood-soaked velvet, a web of green and red sparks, a room with marble walls and diamond chandeliers, gauzy curtains billowing in the breeze and a balcony with a view of palm trees lining dazzling white beaches, and down below, fuchsias like gemstones in hedges surrounding swimming pools so blue the water looks like molten sapphires, and on a nearby table, carved out of millennia-old amber with an equally ancient insect petrified inside it, there's a carafe of wine redolent with the aroma of wild berries, and you smell rich ebony, briny oysters, walnuts and leather polish; incense, crystal-clear champagne, caviar foam, truffles, ripe mangoes, agave syrup, palm-oil baths, aloe-vera extract; you are wearing the most expensive clothes, so light you don't even feel them on your skin, like a phantom in a white gown—yes, that's what I want for my children. Beauty. Happiness. Power. Freedom.' If it really was Marco talking, he'd probably learned his lines by heart in advance. Or he was reading them off paper.

I pressed the invisible button to open the lock of my brain bowl, but it turned out it wasn't for a lock at all: a black claw grabbed the Earth and crushed it into dust. A dull flash shot out from between the claw's fingers. All that was left then was debris floating in space. For a split second I thought that maybe this *was* reality: that I was a brain in a bowl containing a body in a simulation, a body still being controlled by a crab. 'Um, that wasn't really supposed to happen,' Marco said, taken aback. 'But some people like to play an evil character.' Then Irina piped up: 'Don't worry, I did the same thing the first time I played. A *normal*

person,' she said, and I could hear her giving Marco a look, 'would have warned you about that.

I took off the helmet and noticed I was covered in sweat. Marco took it from me. We said goodbye, agreeing to have drinks later that evening. Then Irina waddled over to the car with me. She said she couldn't give me a ride home, but Marco hadn't accompanied us outside. I told her I'd take the bus, but Irina was already pushing me into the car. She pressed a kind of remote control to close the doors. Cassandra's robot voice intoned my address and started driving. Irina waved. I wiped the sweat off my brow and said, 'Tesla, cool down passenger.' I tried to close my eyes and not pay attention to the road.

6

ISMAEL RAMOS

>>otristestephen.tumblr.com

descriptors europeus emergents

Ismael Ramos (Mazaricos, Galícia, Espanya 1994). És autor de tres poemaris: *Os fillos da fame* (2016), *Lumes* (2017) i *Lixeiro* (2021), el segon dels quals va ser elegit per la revista digital *Vinte* com un dels deu llibres de poesia publicats en gallec més importants d'aquest segle. La traducció al castellà de *Lumes* (*Fuegos*, 2019) va rebre el Premi Javier Morote 2020, atorgat per CEGAL, confederació de llibreters independents de tot Espanya. Els poemes de Ramos han estat inclosos en diverses antologies i traduïts al català, finlandès, francès, hongarès, anglès, italià, portuguès i espanyol. També té un llibre de relats *A parte fácil* i actualment treballa en la seva primera novel·la *Os desexados* on aborda temes com la salut mental i el seu tractament en el sistema sanitari públic, l'homosexualitat en les societats conservadores i la lluita per la llibertat.

Ismael Ramos (Mazaricos, Galicia, Spain, 1994) is the author of three poetry collections: Os fillos da fame (2016), Lumes (2017) and Lixeiro (2021), the second of which was chosen by the digital journal Vinte as one of the ten most important poetry books published in Galician in this century. The translation into Spanish of Lumes (Fuegos, 2019) won the 2020 Javier Morote Prize, awarded by CEGAL, the confederation of independent bookstores from throughout Spain. Ramos' poems have been included in various anthologies, and have been translated into Catalan, Finnish, French, Hungarian, English, Italian, Portuguese, and Spanish. He is also the author of a collection of stories, A parte fácil, and is currently working on his first novel, Os desexados, which deals with themes such as mental health and its treatment in the public health system, homosexuality in conservative societies, and the struggle for freedom.

Loura delgada

Non teño claro se Laura saíu gañando cando deixou de ser a *loura delgada* e pasou a ser a *rapaza morta*.

Levabamos coa casa alugada para a segunda semana de agosto dende marzo. Era unha casa moderna —branca— e estaba no alto dun outeiro entre dúas praias. Tiña un xardín traseiro con piscina e varios piñeiros italianos. Había só dous dormitorios pero eramos sete. Gloria, que se erixira como a responsable de todo dende o momento en que seus pais lle confiaron o coche para a viaxe, decidiu que durmiríamos por quendas: unha noite cama, unha noite sofá, unha noite hamaca.

Lembro que o primeiro día me tocou sofá. Na casa non había televisor e todo estaba orientado cara á piscina. Quedou unha noite clara, dun azul petróleo luminoso. A través das cristaleiras do salón podía ver recortados contra a escuridade os arumes dos piñeiros. Eran unha pel excitada.

A única que non bebía alcohol era Fátima. Nerea e mais eu acordamos poñer un grolo de ron no seu vaso de coca cola sen avisar.

Tampouco é que pasásemos o día borrachas. Ao contrario. Bebiamos pouco e case sempre pola noite. Algunhas comezabamos antes da cea. Nerea era bastante lanzada.

Nin sequera fixeramos unha compra ambiciosa: había unha de vodka, unha de ron, un par de ducias de cervexas e dúas botellas de tequila que reservábamos para máis adiante. Unha debeu permanecer intacta. Pregúntome se alguén a levaría de volta na maleta.

Esa tarde, aínda non sabemos como, Gloria decatouse do que lle queríamos facer a Fátima e prohibíunolo, así que abortamos a misión.

En ningún momento deixamos de seguir as indicacións de Gloria. Obedecémola

sempre. Non a culpo do que despois pasou con Laura, pero cada vez que me vén á cabeza é imposible non pensar: onde estaba Gloria? Por que non fixo nada?

Ao terceiro día, Patricia era a única que quería baixar á praia. Todas as demais habitabamos xa o espazo da piscina, adaptarámonos como animais á forma da casa.

Sorprendeume que Patricia insistise tanto.

Obviamente non eramos as sete igual de amigas, e sempre vin nela ao elo máis débil. Sei que nalgún punto do curso discutira por algo con Nerea. Ela nunca me contou por que. Iso preocupábame. Ese verán eu estaba preocupada por todo.

Son nervios bos, díxerame papá. Pero non teño claro que soubese de que falaba.

Patricia ameazou con ir soa á praia. Así que, finalmente, Gloria decidiu por todas que fariamos quendas tamén para baixar.

As primeiras foron Patricia, a propia Gloria, Eva e Laura. Nerea, Fátima e mais eu quedamos tombadas arredor da piscina.

Foi a tarde en que queimei os ombros. Creo que por aburrimiento. Non dixer nada. Non quería que Nerea se desgustase.

Cando regresaron da praia xa era tarde. Eu acababa de saír da ducha e axudáballe a Fátima a escoller que pizzas conxeladas cearíamos esa noite. Tiñamos coidado de que houbera sempre varios sabores, non tanto para contentar ás demais como para ter onde escoller cara ao final da semana. No fondo, o que non queríamos é que aquilo se convertese nun campamento.

Nada máis entrar as catro pola porta, notei que pasara algo. Había nelas un rebumbio, unha inquietude que irradiaba das súas melenas deformadas polo sa-litre. Eva preguntou: estamos todas?

Falta Nerea, dixer. Estase duchando.

Creo que Eva fixo amago de se entristecer, pero non foi quen e quedoulle na cara un xesto raro, infantil.

Tampouco pasa nada se non estamos todas, engadiu Patricia. Laura e mais ela saíran ao xardín e estaban sacudindo as areas da planta dos pés.

Que pasou?

Fátima quería saber e eu tamén, pero non sen Nerea. Sentía a auga caendo a chorro no piso de arriba. Pensei que as sete convivíamos coma divorciadas que non se separan.

Ao final, anunciouno Eva, pero díxoo Gloria: mañá temos festa!

E cantos son?

Catro rapaces e unha rapaza.

Entón son cinco, non fai falla que os segregues.

Nerea estaba enfadada. Facía preguntas seguido. En realidade non tiña curiosidade, pero tampouco argumentos para discutir. Só nos podía abafar conversando. Non desconfiaba daqueles descoñecidos, senón de nós.

Pero traen a súa bebida, non?

Si.

Nesa altura contestáballe xa calquera das seis. Mesmo eu, que non coñecía a ese grupo de cinco —catro máis unha—, falaba deles con naturalidade. Empecei a crer que, cando os vise por primeira vez, atoparía cousas familiares nos seus rostros. Reminiscencias doutras vidas.

E veñen dende o *camping* en taxi?, continuou Nerea. Xa son ganas de malgastar. Porque se fose para ir a unha festa, aínda bo. Pero imos estar doce persoas a remollo nunha piscina.

Supoño que están fartos de estar cos pais, dixo Eva.

Normal.

Non sei quen contestou, pero o sentimento de comprensión era unánime, imbatible.

Nerea deuse por vencida despois dun anaco. Por sorte, esa noite non lle tocaba compartir cama con ninguén.

É increíble que pagásemos tantos cartos por pasar unha semana nunha casa a carón da praia e que nin sequera se vexa o mar.

Laura e mais eu estabamos sentadas no bordo da piscina, coas pernas afundidas case ata os xeonllos. Tiña razón. Non tardamos en acostumarnos, pero o primeiro día, nada máis chegar, sentirámonos algo estafadas ao ver que o muro que pechaba a finca da casa tamén tapaba o mar. Dende os dormitorios do primeiro piso si se vía o horizonte, pero mesmo alí, os troncos esmirrados e os curutos dos piñeiros nesgaban a fotografía.

Polo menos non choveu, retruquei.

Laura estaba máis vermella ca morena. Notábase que a súa pel non sabía como escurecer, como xestionar a forza implacable que exercía sobre ela aquel sol soberbio das cinco da tarde. Levaba a melena loura recollida nun moño alto.

Non parece moi cómodo.

O que?

O pelo tan longo nesta época do ano, dixen fitando cara a súa cabeza.

Eu sempre tivera máis ou menos o mesmo peiteado ao *garçon* dende que tiña trece anos. Fora unha recomendación do adestrador de voleibol. Non me gustara nada aquel comentario seu pero corteino igual, e seguino levando así mesmo despois de deixar o equipo.

E agora co salitre estáseme poñendo peor, bufou Laura mentres soltaba o rodete cun movemento dos dedos. Teño as puntas feitas un desastre.

A melena chegáballe por debaixo da tira do bikini e, ao contrario que a súa pel, si parecía saber perfectamente que facer con todo aquel sol que a asoballaba. Tiña un brillo líquido, coma o do mercurio.

E se cho corto?, dixen case sen pensar.

Pero ti sabes cortar o pelo?

Non, pero non pode ser moi difícil. Deixaríacho recto, por enriba dos ombros.

Laura sacou inmediatamente unha perna da piscina e ergueuse tendéndome a man.

Imos aló, entón!

Eva, estaba deitada da outra beira do xardín baixo a sombra redonda dun dos piñeiros. Avisámola antes de marchar por se se quería unir, pero non contestou.

Debera quedar durmida cos auriculares postos. Era imposible sabelo baixo as gafas de sol.

Igual só pasa de nós, dixo Laura mentres entrábamos na casa. Ultimamente anda algo parva.

Por que?

Nin idea, respondeu encolléndose de ombros.

Naquel momento pareceume cruel. Non o comentario, senón o feito de que ningunha de nós se interesase polo que lle pasaba a Eva. Sete persoas son moita xente para unha casa con dous dormitorios.

Laura sentou dentro da ducha e lavelle a cabeza. Fíxeno con coidado. Non estaba acostumada a ter tanto cabelo entre as mans. Creo que o frotei coma se fose un vestido, coma se estivese a punto de desprendéselle só dende a raíz.

Despois, sequeina cunha toalla e amarreille a melena poñendo a goma á altura dos ombreiros. En toda a casa só atopara tesoiras na cociña. Debían ser para limpar o peixe, pero cortaron con facilidade a coleta nun triscar vexetal. A sensación foi a mesma que cando tronzaba os talos das calas para colocalas no floreiro do recibidor. Miña nai ensinárame a facer os cortes en diagonal. Así as flores duraban máis. Desta volta, o tallo foi recto.

Laura deu un pequeno berro e púxose a rir. Rimos as dúas.

Díxenlle que me mirase de fronte e funllo igualando aos poucos.

Creo que Laura estaba contenta. Eu non sabía que acicalaba unha morta.

Chegados a este punto, gustaríame saber exactamente quen tomou cada decisión. Quen dixo que estaríamos en bikini ou traxe de baño para cando chegasen os demais. Non pagaba a pena vestirse, pasar o esforzo de escoller algo co que causar unha boa primeira impresión. Mellor incluso se nos dabamos un baño antes de que aparecesen. Así a festa era xenuinamente nosa e serían eles os que interrompesen algo, os que tivesen que buscar acomodo na nosa coreografía. Non se trataba de ser hostís, senón de exercer certa autoridade.

Cando finalmente apareceron, a verdade é que non atopei nin rastro dos trazos que imaxinara para eles. A rapaza parecíase moito a Fátima, e os outros catro non eran especialmente guapos. Había un moreno con pencas na cara que traía dúas botellas de plástico con sangría caseira. Fixeime nel porque tiña rota a esquina dun dente.

Sei que bebemos. Beberamos xa uns *chupitos* da famosa primeira botella de tequila antes de que chegasen, cando a noite empezou a refrescar. A música dá-balle a todo un aire algo esforzado: se estás saíndo pola noite é imposible que che gusten todas as cancións que soan nun local. Aquí, na nosa piscina, era diferente.

Nun momento dado, Nerea empezou a berrar *temazo* cada vez que soaba algo novo. Fíxoo ata o final.

Outro dos rapaces tiña o pelo un pouco crecho e levaba posta unha camisa de flores completamente aberta que lle combinaba fatal coas bermudas. Se cadra a defensa do seu grupo para incorrer comodamente na nosa casa consistira precisamente en non se esforzaren demasiado, en non darlle importancia ao noso convite. Caín na trampa.

Co mesmo descoido, foi o el o que me preguntou: como se chama a loura delgada?

Laura.

Para aqueles cinco descoñecidos Laura era a loura delgada. Eva, seguramente a china, aínda que en realidade é vietnamita. Patricia, a calva, con aquel pelo seu que parecía algodón de azucre. Fátima, a baixiña de gafas, sen máis. Gloria a alta, ou a do floco recto. Nerea, a lesbiana. E eu non teño nin idea de que dirían de min, pero escollera aquel bikini a raias para ter algo que me fixese destacar.

Estaba de costas cando pasou. Patricia deu un berro agudo e a música seguiu soando. O mundo non se para cando alguén morre. Ao contrario, acelérase. Os accidentes fan que o tempo vaia máis rápido e rompen co pasado, arrasan con el.

Eva di que houbo unha nube de sangue na piscina cando caeu. Como as das explosión nucleares, pero máis pequena. Durou pouco.

Efectivamente tiña un corte que sangraba na caluga.

Fátima conta que foi saltando da piscina. Que a última vez que a viu estaba no aire.

Tivo que coller impulso. Correr un par de metros.

Golpeouse, afundiou con forza e emerxeu flotando.

Eu estaba de costas pero non lembro que facía cando morreu Laura. Ninguén me estaba mirando.

No hospital, tamén fixemos quendas. Non podía haber sete persoas na sala de espera, así que tres ían fóra e outras tres quedaban dentro. Sentadas, de pé, camiñando. Seis é moi mal número.

Agora penso que só agardábamos a que alguén nos dixese que marchásemos. E, se podía ser, que nos indicase tamén a onde tiñamos que ir despois. A onde se regresa?

De verdade que creo que ningunha estaba borracha.

Merquei unha lata de tónica na máquina expendedora, pero non a bebín. Fíxena rodar entre as palmas das mans. Suábanme.

Laura morreu no acto. Escoitoullo Nerea a un dos técnicos da ambulancia cando chegaron. Non sei se nós o sabiamos xa ou non. No momento non chorou ninguén. Despois si.

Seguro que os outros cinco sabían perfectamente o que pasara. Eles vían o que nós non podíamos ver. Vían a rapaza morta.

Gloria dixo que tiñamos que chamar aos nosos pais ou a alguén que nos viñese buscar. Ela non quería conducir o monovolume de volta á casa: nin á da praia, nin á súa, nin á de ninguén. Díxoo coma se non quixese conducir nunca máis.

Fátima levaba posto un vestido de algodón branco. Resaltáballe o moreno. En xeral, a brancura do hospital facíanos parecer morenas a todas. As demais, sen excepción, vestíramos apuradas *shorts* e camisetas. Non era necesario poñerse de acordo para coincidir.

Deberíamos ter collido unha muda de roupa tamén para Laura? Eu penseino pero non o dixen.

Ao pouco apareceron na sala de espera os seus pais. Eu estaba sentada, Gloria de pé, Fátima paseando. Eva, Nerea e Patricia agardaban fóra.

Súa nai mirounos fixamente e dixo: Quen lle cortou o pelo?

A lontra

[Fragmento]

Nunca se masturbaba pensando en Raúl. Sempre paraba antes ou poñía un vídeo.

Os sábados Mario quedaba só na casa, que de todos modos estaba baleira a maior parte do tempo. Súa nai libraba ao mediodía —consagrábao a facer o xantar, limpar e recoller— e tamén os domingos pola tarde, e seu pai, unicamente os domingos. Entre semana, Mario pasaba as tardes estudando ou con Paulo, pero durante as findes Paulo case sempre tiña algo que facer: partidos, adestramentos ou visitas a familiares varios que se multiplicaban case máis rápido que os seus amigos. Así que os sábados, exceptuando as noites, Mario pasábaos só na casa.

Vía vídeos de YouTube, lía algunha nova viral e, cando se cansaba, buscaba porno. O seu favorito era o dos rapaces máis novos. Buscaba *twink*, buscaba *BeAmi*, buscaba *under 18*. As súas procuras na rede estaban desconectadas do resto da súa vida. A xente non fala do que busca en Internet, sería como dicir a verdade todo o tempo. Ou peor, sería como dicir o que cres que sentes todo o tempo. E é imposible saber iso. Mario abría pestanas de incógnito no buscador. O seu léxico familiar nin sequera quedaba recollido no historial do teléfono móbil.

Ás doce do mediodía timbraron á porta.

A casa tiña dous andares. El e os seus pais vivían no segundo. O primeiro era unha especie de enorme rocho comunitario que nunca puideran chegar a reformar por falta de cartos. Así que todo estaba no segundo piso: cociña, habitacións, cuarto de baño. Vista por fóra a casa era grande, pero eles ocupaban un espazo pequeno, o resto estaba cheo de trastes.

Dende comezos dese mes vivían coas ventás abertas e as persianas baixadas. Mario levaba só un pantalón lixeiro de pixama, así que puxo unha camiseta antes de baixar abrir.

Eran dous homes. Cargaban mochilas grandes, saco de durmir, pantalóns cur-

tos e parecían algo sucios, era difícil distinguilo sobre a súa pel morena. Tiñan moreno de labrego. O mesmo moreno do brazo esquerdo do pai de Mario, que era transportista. O home máis vello estaba especialmente queimado nas fazulas, era algo máis baixiño ca Mario, practicamente calvo e levaba unha camiseta verde escura que se lle cinguía tirante na barriga. Foi o primeiro en falar.

Bos días, rapaz.

De tempo en tempo aparecía polo barrio xente pedindo comida ou cartos, sobre todo agora que xa comezaba a facer calor e medraban as horas de luz. A nai de Mario nin sequera lles abría a porta. Asomaba por unha das ventás do primeiro piso e dicíalles que non, que non tiña nada para darlles.

O outro home tería pouco máis de vinte anos. Velo foi coma unha aparición.

Bos días.

Verás, eu chámome Afonso e este é o meu compañeiro de camiño, Lucas. Somos misioneiros.

Os ollos de Lucas sorríronlle a Mario. Eran dun azul estraño, moi clariño, coma o dos glaciares. Un azul coma unha reacción química. A visión dese home novo, de Lucas, non parecía real, era como se fose unha criatura mítica: o fillo dun día de verán.

Misioneiros?

Si, insistiu o tal Afonso. Somos misioneiros.

Eu pensaba que os misioneiros andaban polo mundo.

Riron.

Efectivamente, andamos polo mundo, pero é que este lugar tamén é o mundo, ou?

Levaban colgando dos pescozo cadansúa cruz de madeira, pequeniña, sostida unicamente por un cordeliño negro. Mario vira crucifixos así antes. Había dous anos fixera a confirmación. Aínda que seus pais non estaban preto de seren católicos exemplares, nin sequera católicos practicantes, a nai de Mario insistira en que era importante que el tivese todos os sacramentos.

Imaxina que algún día queres casar ou ser padriño dun neno. Pois tes que estar confirmado para iso.

Durante un par de meses foi á casa parroquial para a catequese. No seu grupo había máis rapazas e rapaces do seu curso, sobre todo rapazas. A catequista era unha muller nova que tiña pensado casar aquel mesmo verán e, polo xeral, pasaban esa hora das tardes do luns falando dos preparativos da voda ou de cousas do instituto e, de cando en vez, de como sería a cerimonia de confirmación.

Non hai que ir moi arranxados, xa vos aviso. Coma un domingo calquera está ben.

Mario confirmouse levando a unha das súas tías para que o apadriñase. Antes de entrar, a catequista agasallouno cun pequeno crucifixo de madeira coma o que agora colgaba do pescozo dos misioneiros. Chegado o momento, formaron unha ringleira na nave central da igrexa diante do bispo, que viña unha vez ao ano para oficiar a cerimonia, e foron avanzando. Os únicos recordos que Mario tiña daquel día eran a cruz modesta e o que riron el e mais súa tía mentres camiñaban cara ao altar.

Nós imos percorrendo o país a pé, continuou Afonso. É o noso xeito de devolverlle ao noso señor Xesucristo todo o que el nos deu: predicar a súa palabra entre a comunidade. Pero non te queremos molestar, que xa vemos que tedes preto quen vos dea discursos, e sinalou cara ao local das Testemuñas de Xehová que había a escasos metros da casa. Serías tan amable de darnos un vaso de auga?

Ou dous, se pode ser, acompañou Lucas cun sorriso.

Si, claro. Agardade un momento.

Instintivamente Mario entornou a porta e subiu correndo á cociña. Antes de sacar dous vasos do chineiro, abriu a billa e lavou a cara. Pensou mesmo en poñer un pantalón vaqueiro, pero pareceulle ridículo. Seleccionou dous vasos iguais entre o remexido da louza e encheunos de auga fresca da neveira. Cando regresou abaixo e abriu a porta, sorprendeuse de velos aínda alí. Sorprendeuse sobre todo de que Lucas seguise alí. Parecía imposible.

Moitísimas grazas, dixo o máis vello mentres estendía o brazo.

Entón aconteceu algo extraordinario. Lucas bebeu o vaso enteiro, todo seguido e a bo ritmo. Mario non podía deixar de miralo. Miraba sobre todo o movemento da noz con cada grollo. O pescozo imberbe. O tal Afonso dera uns sorbos e xa comezara a falar de novo e agradecer.

Queredes máis?, interrompeuno Mario.

Non, non, que va!, dixo Lucas tendéndolle o vaso.

Mario colocouno no chan ao seu carón.

Fuches moi xeneroso, continuou Afonso. Na casa sodes Testemuñas de Xehová?

Non, non.

Pero seguro que vos visitan moito, riu Lucas.

Para nada, corrixiuno Mario. En realidade só viñeron un par de veces. Unha ao principio, para darnos a benvida ao barrio e se presentar, e outra para deixar folletos. Son moito máis normais do que cre a xente.

Ben seguro!, secundou Afonso. Entón na casa sodes católicos?

Si.

Está ben... E ides á misa os domingos?

Non moito, a verdade. Non somos moi practicantes.

Pois coma o resto do país, meu fillo, riu Afonso.

Quedaron alí parados de pé durante uns segundos. Mario non quería que rematase a conversa. Os ollos de Lucas facíanlle pensar nos de Raúl. Raúl non tiña os ollos azuis, senón dun castaño clariño, alaranxado, que a el lle lembraba ao óxido dos barcos e das cancelas. Pero había algo na postura, en como se lles resumía o resto do corpo na mirada, que facía que Lucas e Raúl estivesen unidos polos ollos.

A Raúl case nin o coñecía. Falara con el só unha vez. Fora no descampado coas mesas a carón do río. Raúl e outros dous rapaces do seu curso viñeran ata alí convidados por Paulo. Eles catro foran compañeiros de clase no colexio e tamén compartiran algún deporte de equipo durante a Primaria. A Mario parecíalle

increíble a capacidade coa que a xente resucitaba vencellos comúns. Alguén prendeu un porro e puxéronse a falar de cousas. Mario deu catro ou cinco caladas e concentrouse en desaparecer. Facía forza nos ollos, coma se quixese que se desprendesen e caesen dentro do cranio. Cambiou de mesa e deitou sobre un banco.

Ei! Estás ben?, preguntou Paulo sen se mover do sitio.

Si, si, só me petou un pouco forte.

Normal, hai que compartir, *chaval!*

Paulo sacou a bolsiña transparente e púxose a liar outro.

Mario miraba ao ceo. Estaba despexado e era unha mágoa, porque el quería perderse nalgunha nube, buscar formas, acompañar o seu movemento lento. Entón, Raúl ergueuse da mesa onde estaban os demais e sentou no chan a carón do banco onde deitara Mario.

Impórtache se me poño aquí?

Mario dixo que non cun movemento de cabeza.

Buah! Estou colocadísimo, murmurou Raúl cun riso parvo, frouxo, e sacou uns auriculares do peto do pantalón. Enchufounos ao móbil e tendeu un a Mario. Queres?

Mario agarrou o casco que lle tendía e meteuno na orella. Eran como os sons dunha fábrica repetíndose e encaixando os uns con outros.

Que é?

Jamie xx, gústache?

Non está mal.

Ao pouco de comezar a canción xurdiu unha voz que tamén se repetía. Era coma un eco. Ou se cadra eran varias voces. Foi entón cando Mario reparou nos ollos oxidados de Raúl. Tiña o pelo algo crecho, con pequenos remuíños aquí e alá que non acababan de parecer rizos. Eran coma herba cortada. Mario achegou a man á súa cabeza e tocou a punta dunha daquelas espirais en nacemento. Foi como rozar a ala dunha libélula que pasase disparada. Raúl mirouno e sorriu.

Diante da porta da casa de Mario, Afonso tusía. Era o tusido dun fumador.

Ser católico non practicante hoxe en día tampouco ten moito mérito, non?, foi o único que se lle ocorreu dicir a Mario cando parecía que estaban a piques de se despedir.

Menos é nada, retrucou Lucas.

Un nunca sabe cando pode precisar do Señor, e así pois xa non comezas de cero, engadiu Afonso. Verás, eu tiven unha nai moi católica, cunha fe fervente e supoño que iso, en lugar de achegarme á Igrexa foime afastando dela. Durante moito tempo traballei nunha xestoría, e íame moi ben ata que hai cinco anos, coa crise e todo ese barullo, me despediron. Ao pouco daquilo a miña muller deixoume. Tampouco a culpo. Non levaba unha moi boa vida. Pasei meses no paro, comecei a beber, consumía cocaína, quedaba nos bares ata que me botaban. Despois o paro acabou e tiven que volver á casa de miña nai. O que é a vida! Aínda que iso pasoulle a moita xente... Non vaiades pensar! Afonso sorriu e mirou tamén a Lucas, buscando aprobación. Pois ben, foi ela, miña nai, quen buscou axuda na parroquia. Tiven moita sorte. Grazas a eles dei saído adiante. Cristo nunca te deixa. A súa mensaxe é que para todos existe a salvación. Todos temos sempre unha oportunidade, e esa oportunidade é abrazar o seu amor.

Mario asentía. O discurso non parecía preparado e iso gustáballe.

Na parroquia coñecín a Lucas, sinalou. É un dos mozos máis activos.

Ben, somos un grupiño...

Si, si, pero ti destacas, insistiu. Lucas quixo acompañarme nesta aventura. Acábase de prometer coa moza, aquí onde o ves, e preferiu pasar o tempo comigo, antes que coa futura esposa, riu.

En realidade riron todos, algo incómodos, conscientes se cadra de que levaban demasiado tempo alí. Nin eles eran grandes predicadores, nin Mario parecía o seu público predilecto.

Pero o importante é iso. Cristo nunca te abandona. Cristo é o perdón e está en todas partes. Só o tes que buscar, repetiu Afonso mentres abría as mans nun xesto para abarcalo todo.

Mario aproveitou para mirar ás demais casas da rúa. Todas tiñan as persianas baixadas. Mellor. Non quería que ninguén o vise falar con esa xente.

Pois xa non che roubamos máis tempo, concluíu Lucas. Grazas polo vaso de auga.

De nada. E a onde ides agora?, dixo aferrándose á conversa dun xeito un tanto absurdo.

Camiñaremos ata algunha igrexa da zona para ver se nos deixan durmir dentro, dixo Lucas. Se imos agora danos tempo a deixar as mochilas e pasar a tarde visitando a vila.

Cando se despediron e Mario pechou a porta, esforzouse por non esquecer o rostro de Lucas, porque o recordo dos seus ollos non tragase o resto dos trazos da súa cara. Deitouse na cama e abriu unha pestana de incógnito no buscador do móbil. Se os actores do vídeo se bicaban, Mario quedaba algo triste despois de correrse.

Rossa prima

No tinc clar si la Laura va sortir guanyant quan va deixar de ser la *rossa prima* i va passar a ser la *noia morta*.

La casa per a la segona setmana d'agost la teníem llogada des del març. Era una casa moderna –blanca– i era al capdamunt d'un turó entre dues platges. Tenia un jardí al darrere amb piscina i uns quants pins italians. Només hi havia dos dormitoris, però érem set. La Glòria, que s'havia erigit en responsable de tot des del moment que els seus pares li van confiar el cotxe per al viatge, va decidir que dormiríem per tornos: una nit, llit; una nit, sofà; una nit, hamaca.

Recordo que el primer dia em va tocar sofà. A la casa no hi havia televisor i tot estava orientat cap a la piscina. Va quedar una nit clara, d'un blau petroli lluminós. A través de les vidrieres del saló podia veure, retallades contra la foscor, les agulles dels pins. Eren una pell excitada.

L'única que no bevia alcohol era la Fàtima. La Nerea i jo havíem acordat de tirar-li un rajolí de rom al got de coca cola sense avisar.

Tampoc no és que passéssim el dia borratxes. Al contrari. Beviem poc i gairebé sempre a la nit. Algunes ens hi posàvem abans de sopar. La Nerea era força atrevida.

Ni tan sols havíem fet una compra ambiciosa: n'hi havia una de vodka, una de rom, un parell de dotzenes de cerveses i dues ampolles de tequila que reservàvem per a més endavant. Una es devia quedar intacta. Em demano si, potser, algú se la va endur dins la maleta, en tornar.

Aquella tarda, encara no sabem com, la Glòria es va adonar del que volíem fer a la Fàtima i ens ho va prohibir, així que vam avortar la missió.

En cap moment no vam deixar de seguir les indicacions de la Glòria. Vam obeir-la sempre. No la culpo del que després va passar amb la Laura, però, cada

vegada que em ve al cap, és impossible no pensar-hi: on era la Glòria? Per què no va fer res?

El tercer dia, la Patrícia era l'única que volia baixar a la platja. Totes les altres habitàvem ja l'espai de la piscina, ens havíem adaptat com animals a la forma de la casa.

Em va sorprendre que la Patrícia hi insistís tant.

Òbviament, les set no érem pas igual d'amigues, i a ella sempre la vaig veure com la baula més feble. Sé que en algun punt del curs havia discutit per alguna cosa amb la Nerea. Ella mai no me'n va explicar el perquè. Això m'amoïnava. Aquell estiu jo estava preocupada per tot.

Són nervis bons, m'havia dit el papa. Però jo no tinc clar que sabés de què parlava.

La Patrícia va amenaçar a anar-se'n a la platja tota sola. Així que, finalment, la Glòria va decidir per totes que faríem torns, també, per baixar-hi.

Les primeres van ser la Patrícia, la mateixa Glòria, l'Eva i la Laura. La Nerea, la Fàtima i jo ens vam quedar estirades al voltant de la piscina.

Va ser la tarda que em vaig cremar les espatlles. Crec que per avorriment. No en vaig dir res. No volia que la Nerea es disgustés.

Quan van tornar de la platja ja era tard. Jo acabava de sortir de la dutxa i ajudava la Fàtima a triar quines pizzes congelades soparíem aquella nit. Controlàvem que sempre n'hi hagués de gustos diferents, no tant per fer contentes les altres com per tenir què triar de cara al final de la setmana. En el fons, el que no volíem era que allò es convertís en un campament.

Tan bon punt vam entrar les quatre per la porta, vaig notar que passava alguna cosa. Se'ls notava una mena de maror i semblava que les cabelleres, deformades pel salnitre, els irradiessin inquietud. L'Eva va demanar: hi som totes?

Falta la Nerea, vaig dir. És a la dutxa.

Crec que l'Eva va fer com si es volgués entristir, però no se'n va sortir i li va quedar a la cara un gest estrany, infantil.

Tampoc no passa res si no hi som totes, va afegir la Patrícia. La Laura i ella havien sortit al jardí i s'espolsaven la sorra de la planta dels peus.

Què ha passat?

La Fàtima volia saber, i jo també, però no sense la Nerea. Sentia l'aigua caient a raig al pis de dalt. Vaig pensar que les set conviviem com a divorciades que no se separen.

Al final, ho va anunciar l'Eva, però ho va dir la Glòria: demà tenim festa!

I quants són?

Quatre nois i una noia.

En són cinc, llavors, no cal que els segreguis.

La Nerea estava empenyada. Feia preguntes seguit. En realitat, no hi tenia curiositat, però tampoc arguments per discutir. Només ens podia atabalar conversant. No desconfiava pas d'aquells desconeguts, sinó de nosaltres.

Però es porten la beguda, oi?

Sí.

En aquell moment, ja li contestava qualsevol de les sis. Fins i tot jo, que no coneixia aquell grup de cinc –quatre més una–, parlava d'ells amb naturalitat. Vaig començar a creure que, quan els hagués vist per primera vegada, trobaria coses familiars en els seus rostres. Reminiscències d'unes altres vides.

I venen des del càmping en taxi?, va continuar la Nerea. Ja són ganes de malgastar. Perquè, si fos per anar a una festa, encara. Però serem dotze persones en remull dins una piscina.

Suposo que estan farts d'estar amb els pares, va dir l'Eva.

Normal.

No sé qui va contestar, però el sentiment de comprensió era unànime, imbatible.

La Nerea es va donar per vençuda al cap d'una estona. Per sort, aquella nit no li tocava compartir llit amb ningú.

És increïble que hàgim pagat tants calés per passar una setmana en una casa al costat de la platja i que ni tan sols es vegi el mar.

La Laura i jo estàvem assegudes a la vora de la piscina, amb les cames enfonsades gairebé fins als genolls. Tenia raó. No havíem trigat a acostumar-nos-hi, però el primer dia, només d'arribar, ens havíem sentit estafades en veure que el mur que tancava la finca de la casa també tapava el mar. Des dels dormitoris del primer pis sí que es veia l'horitzó; fins i tot allà, però, els troncs pansits i les copes dels pins esbocinaven la fotografia.

Almenys, no ha plogut, vaig respondre.

La Laura estava més vermella que morena. Es notava que la seva pell no sabia com enfosquir-se, com gestionar la força implacable que hi exercia aquell sol superb de les cinc de la tarda. Duïa la cabellera rossa recollida en un monyo alt.

No semblen gaire còmodes.

El què?

Els cabells tan llargs en aquesta època de l'any, vaig dir mirant-li el cap de fit a fit.

Jo sempre havia tingut, si fa no fa, el mateix pentinat *a la garçonne* des que tenia tretze anys. Havia estat una recomanació de l'entrenador de voleibol. No m'havia agradat gens aquell seu comentari, però me'ls vaig tallar igualment, i els vaig continuar portant així fins i tot després d'haver deixat l'equip.

I, ara, amb el salnitre, se m'estan posant pitjor, va esbufegar la Laura mentre deixava anar el rul·lo amb un moviment de dits. Tinc les puntes fetes un desastre.

La cabellera li arribava per sota de la tira del biquini i, al contrari que la pell, sí que semblava que sabés perfectament què havia de fer amb tot aquell sol que l'aclaparava. Tenia una brillantor líquida, com la del mercuri.

I si te'ls tallo?, vaig dir gairebé sense pensar.

Que és que en saps, tu, de tallar els cabells?

No pas, però no deu ser gaire difícil. Te'ls deixaria rectes, per damunt de les espatlles.

La Laura va treure immediatament una cama de la piscina i es va aixecar allargant-me la mà.

Som-hi, doncs!

L'Eva estava estirada a l'altra banda del jardí, sota l'ombra rodona d'un dels pins. La vam avisar abans d'anar-nos-en per si s'hi volia afegir, però no va contestar. Es devia haver quedat adormida amb els auriculars posats. Era impossible saber-ho sota les ulleres de sol.

Potser només passa de nosaltres, va dir la Laura mentre entràvem dins de casa. Últimament fa algunes ximpleries.

Per què?

Ni idea, va respondre arronsant les espatlles.

En aquell moment, em va semblar cruel. No pas el comentari, sinó el fet que cap de nosaltres s'hagués interessat pel que tenia l'Eva. Set persones són molta gent per a una casa de dos dormitoris.

La Laura va seure dins de la dutxa i vaig rentar-li el cap. Ho vaig fer amb cura. No estava acostumada a tenir tants cabells entre les mans. Crec que els vaig fregar com si fossin un vestit, com si estiguessin a punt de desenganxar-se sols des de l'arrel.

En acabat, la vaig eixugar amb una tovallola i li vaig agafar la cabellera posant la goma a l'alçada de les espatlles. A tota la casa, només havia trobat tisores a la cuina. Devien ser per netejar el peix, però van tallar la cua amb facilitat amb un cruixit vegetal. La sensació fou la mateixa que quan esqueixava les tiges de les cal·les per col·locar-les a la florera del rebedor. Ma mare m'havia ensenyat a fer els talls en diagonal. Així, les flors duraven més. Aquesta vegada, el tall va ser recte.

La Laura va deixar anar un crit petit i es va posar a riure. Vam riure totes dues. Li vaig dir que em mirés de cara i els hi vaig anar igualant a poc a poc. Crec que la Laura estava contenta. Jo no sabia que pentinava una morta.

Arribats en aquest punt, m'agradaria saber exactament qui va prendre cada decisió. Qui va dir que estariem en biquini o vestit de bany per quan arribessin els altres. No pagava la pena vestir-se, passar l'esforç de triar alguna cosa amb la qual es causés una bona primera impressió. Millor, fins i tot, si ens banyàvem abans no apareguessin. Així, la festa seria genuïnament nostra i serien ells els que haurien interromput alguna cosa, els que s'haurien de fer un lloc a la nostra coreografia. No es tractava de ser hostils, sinó d'exercir certa autoritat.

Quan, finalment, van aparèixer, la veritat és que no vaig trobar ni rastre de les faccions que havia imaginat que tindrien. La noia s'assemblava molt a la Fàtima, i els altres quatre no eren especialment guapos. N'hi havia un, que era moreno, amb pigues a la cara, que duia dues ampolles de plàstic amb sangria casolana. M'hi vaig fixar perquè tenia la punta d'una dent trencada.

Sé que vam beure. Havíem begut ja uns xupitos de la famosa primera ampolla de tequila abans no arribessin, quan la nit havia començat a refrescar. La música feia que tot tingués un aire mig esforçat: si surts a la nit, és impossible que t'agradi totes les cançons que sonen en un local. Aquí, a la nostra piscina, era diferent.

En un moment, la Nerea va començar a cridar *temazo* cada cop que sonava alguna cosa nova. Ho va fer fins al final.

Un altre dels nois tenia els cabells una mica rinxolats i duia una camisa de flors completament oberta que li combinava fatal amb les bermudes. Tal vegada, la defensa del seu grup per fer una incursió còmoda a casa nostra havia consistit, precisament, a no haver-s'hi d'esforçar gaire, a no donar importància a la nostra invitació. Vaig caure a la trampa.

Amb la mateixa despreocupació, va ser ell qui em va demanar: com es diu la rossa prima?

Laura.

Per a aquells cinc desconeguts, la Laura era la rossa prima. L'Eva, segurament la xinesa, tot i que en realitat era vietnamita. La Patrícia, la calba, amb aquells cabells seus que semblaven cotó de sucre. La Fàtima, la baixeta d'ulleres, tal qual. La Glòria, l'alta, o la del serrell recte. La Nerea, la lesbiana. Jo no tinc ni idea de què devien dir de mi, però havia triat aquell biquini de ratlles per tenir alguna cosa que em fes destacar.

Era d'esquena quan va passar. La Patrícia va fer un crit agut i la música va continuar sonant. El món no s'atura quan algú es mor. Al contrari, s'accelera. Els accidents fan que el temps vagi més ràpid i trenquen amb el passat, l'arrasen.

L'Eva diu que hi va haver un núvol de sang a la piscina quan va caure. Com la de les explosions nuclears, però més petita. Va durar poc.

Efectivament, tenia un tall al clatell que sagnava.

La Fàtima explica que va ser saltant de la piscina. Que l'última vegada que la va veure era a l'aire.

Va haver d'agafar impuls. Córrer un parell de metres.

Va picar, es va enfonsar amb força i va emergir surant.

Jo era d'esquena però no recordo què feia quan es va morir la Laura. No em mirava ningú.

A l'hospital, també vam fer torns. No hi podia haver set persones, a la sala d'espera, així que tres sortien fora i unes altres tres es quedaven a dins. Assegudes, dempeus, caminant. El sis és un número molt dolent.

Ara penso que només esperàvem que algú ens digués que ens en anéssim. I, si podia ser, que també ens indiqués cap on havíem d'anar després. On es torna?

De debò que crec que no n'hi havia cap que estigués borratxa.

Vaig comprar una llauna de tònica a la màquina expenedora, però no me la vaig beure. La vaig fer rodar entre els palmells de les mans. Em suaven.

La Laura es va morir a l'acte. La Nerea l'hi va sentir a un dels tècnics de l'ambulància quan van arribar. No sé si nosaltres ja ho sabíem o no. En aquell moment no va plorar ningú. Després, sí.

De segur que els altres cinc sabien perfectament què havia passat. Ells veien el que nosaltres no podíem veure. Veien la noia morta.

La Glòria va dir que havíem de trucar als nostres pares o a algú que ens vingués a buscar. Ella no volia conduir el monovolum de tornada a casa: ni a la de la platja, ni a la seva ni a la de ningú. Ho va dir com si no volgués conduir mai més.

La Fàtima duia un vestit de cotó blanc. Feia que li ressaltés la pell morena. En general, la blancor de l'hospital feia que totes sembléssim morenes. Les altres, sense excepció, ens havíem afanyat a posar-nos shorts i samarretes. No calia posar-se d'acord per coincidir.

Hauríem d'haver agafat una muda també per a la Laura? Jo ho vaig pensar però no ho vaig dir.

Al cap d'una mica, van aparèixer els seus pares a la sala d'espera. Jo estava asseguda, la Glòria dempeus, la Fàtima passejava. L'Eva, la Nerea i la Patrícia s'esperaven fora.

La seva mare ens va mirar fixament i va dir: Qui li ha tallat els cabells?

La llúdria

[Fragment]

No es masturbava mai pensant en el Raül. Sempre parava abans o posava un vídeo.

El dissabte el Mario es quedava sol a casa, la qual, de totes maneres, era buida la major part del temps. Sa mare tenia lliure al migdia –el consagrava a fer el dinar, netejar i recollir– i també el diumenge a la tarda, i son pare només el diumenge. Entre setmana, el Mario passava les tardes estudiant o amb el Paulo, però durant els caps de setmana el Paulo gairebé sempre tenia alguna cosa a fer: partits, entrenaments o visites a diversos familiars que es multiplicaven gairebé més ràpidament que els seus amics. Així que els dissabtes, tret de les nits, el Mario els passava tot sol a casa.

Mirava vídeos de YouTube, llegia alguna notícia viral i, quan se'n cansava, buscava porno. El seu preferit era el dels nois més joves. Buscava *twink*, buscava *BelAmi*, buscava *under 18*. Les seves cerques a la xarxa estaven desconnectades de la resta de la seva vida. La gent no parla del que cerca a Internet, seria com dir la veritat tota l'estona. O, pitjor, seria com dir el que creus que sents tota l'estona. I és impossible saber-ho, això. El Mario obria pestanyes d'incògnit al cercador. El seu lèxic familiar ni tan sols quedava recollit a l'historial del telèfon mòbil.

A les dotze del migdia van trucar a la porta.

La casa tenia dos pisos. Ell i els seus pares vivien al segon. El primer era una mena de traster comunitari enorme que mai no havien pogut arribar a reformar per falta de calés. Així que tot era al segon pis: cuina, habitacions, lavabo. Vista per fora, la casa era gran, però ells n'ocupaven un espai petit, la resta estava plena de trastos.

Des de principis d'aquell mes, vivien amb les finestres obertes i les persianes abaixades. El Mario només duia uns pantalons de pijama lleugers, així que es va posar una samarreta abans de baixar a obrir.

Eren dos homes. Carregaven motxilles grosses, sac de dormir, pantalons curts i brutejaven una mica, era difícil de distingir sobre la pell morena. Tenien morenor de paleta. La mateixa morenor del braç esquerre del pare del Mario, que era transportista. L'home més vell estava especialment cremat de les galtes, era una mica més baixet que no el Mario, pràcticament calb i duia una samarreta verda fosca que se li ajustava, tibant, a la panxa. Va ser el primer a parlar.

Bon dia, noi.

De tard en tard, pel barri, hi apareixia gent demanant menjar o diners, sobretot ara que ja començava a fer calor i hi havia més hores de llum. La mare del Mario ni tan sols els obria la porta. Treia el cap per una de les finestres del primer pis i els deia que no, que no tenia res per donar-los.

L'altre home devia tenir poc més de vint anys. Veure'l va ser com una aparició.

Bon dia.

Mira, jo em dic Afonso i aquest és el meu company de camí, el Lucas. Som missioners.

Els ulls del Lucas van somriure al Mario. Eren d'un blau estrany, molt clar, com el de les glaceres. Un blau com una reacció química. La visió d'aquell home jove, el Lucas, no semblava real, era com si fos una criatura mítica: el fill d'un dia d'estiu.

Missioners?

Sí, va insistir el tal Afonso. Som missioners.

Jo pensava que els missioners anaven pel món.

Van riure.

Efectivament, anem pel món, però és que aquest lloc també és el món, o no ho és?

Cadascun d'ells duia, penjada al coll, una creu de fusta, petitona, aguantada només per un cordillet negre. El Mario havia vist crucifixos així, abans. Feia dos anys havia fet la confirmació. Tot i que els seus pares no eren a prop de ser catòlics exemplars, ni tan sols catòlics practicants, la mare del Mario havia insistit en què era important que ell tingués tots els sagraments.

Imagina't que algun dia et vols casar o ser padrí d'un nen. Has d'estar confirmat, per fer-ho.

Durant un parell de mesos, va anar a la casa parroquial a fer catequesi. Al seu grup hi havia més noies i nois del seu curs, sobretot noies. La catequista era una dona jove que tenia pensat casar-se aquell mateix estiu i, en general, passaven aquella hora de les tardes del dilluns parlant dels preparatius del casament o de coses de l'institut i, de tant en tant, de com seria la cerimònia de confirmació.

No cal anar-hi gaire mudats, ja us aviso. Com un diumenge qualsevol està bé.

El Mario va portar una de les seves tietes perquè l'apadrinés a la confirmació. Abans d'entrar, el catequista el va obsequiar amb un petit crucifix de fusta com el que ara penjava al coll dels missioners. Arribat el moment, van formar una filera a la nau central de l'església davant del bisbe, que venia un cop l'any per oficiar la cerimònia, i van anar avançant. Els únics records que el Mario tenia d'aquell dia eren la creu modesta i que ell i la seva tieta van riure molt mentre caminaven cap a l'altar.

Nosaltres anem recorrent el país a peu, va continuar l'Afonso. És la nostra manera de tornar a nostre senyor Jesucrist tot el que ell ens ha donat: predicar la seva paraula entre la comunitat. Però no et volem molestar, que ja veiem que teniu a prop qui us faci discursos, i va assenyalar cap al local dels Testimonis de Jehovà que hi havia a pocs metres de casa. Series tan amable de donar-nos un got d'aigua?

O dos, si pot ser, va acompanyar el Lucas amb un somriure.

Sí, és clar, espereu un moment.

Instintivament, el Mario va ajustar la porta i va pujar corrents a la cuina. Abans de treure dos gots de l'armari, va obrir l'aixeta i es va rentar la cara. Va pensar, fins i tot, a posar-se uns pantalons texans, però li va semblar ridícul. Va triar dos gots iguals entre l'embolic de la vaixel·la i els va omplir d'aigua fresca de la nevera. Quan va tornar a baix i va haver obert la porta, es va sorprendre que encara fossin allà. Va sorprendre's, sobretot, que el Lucas encara continués allà. Semblava impossible.

Moltíssimes gràcies, va dir el més gran mentre allargava el braç.

Llavors va succeir un fet extraordinari. El Lucas es va beure el got sencer, seguit i a bon ritme. El Mario no podia deixar de mirar-lo. Mirava, sobretot, el moviment de la nou del coll amb cada glop. El coll imberbe. El tal Afonso n'havia fet uns glops i ja havia començat a parlar un altre cop i a donar les gràcies.

En volem més?, va interrompre'l el Mario.

No, no, ja està!, va dir el Lucas atansant-li el got.

El Mario va col·locar-lo a terra, al costat seu.

Has estat molt generós, va continuar l'Afonso. A casa sou Testimonis de Jehovà?

No, no pas.

Segur que us visiten molt, però, va riure el Lucas.

No gens, va corregir-lo el Mario. En realitat, han vingut només un parell de vegades. Una, al principi, per donar-nos la benvinguda al barri i presentar-se i, l'altra, per deixar fullets. Són molt més normals que la gent no es pensa.

I tant!, va secundar-lo l'Afonso. Aleshores, a casa sou catòlics?

Sí.

Està bé... I aneu a missa de diumenge?

No gaire, la veritat. No som gaire practicants.

Ves, com la resta del país, fill meu, va riure l'Afonso.

Van quedar-se allà, palplantats, dempeus, durant uns segons. El Mario no volia que s'acabés la conversa. Els ulls del Lucas el feien pensar en els del Raül. El Raül no tenia els ulls blaus, sinó d'un castany claret, ataronjat, que a ell li recordava el rovell dels vaixells i de les tanques. Però hi havia alguna cosa en la posició, en com se'ls resumia la resta de cos en la mirada, que feia que el Lucas i el Raül estiguessin units pels ulls.

El Raül gairebé ni el coneixia. Només hi havia parlat una vegada. Havia estat al descampat amb les taules de la vora del riu. El Raül i els altres dos nois del seu curs havien vingut fins allà convidats pel Paulo. Tots quatre havien estat com-

panys de classe al col·legi i també havien compartit algun esport d'equip durant la primària. Al Mario li semblava increïble la capacitat amb què la gent ressuscitava vincles comuns. Algú va encendre un porro i es van posar a parlar de coses. El Mario va fer quatre o cinc pipades i es va concentrar a desaparèixer. Feia força als ulls, com si volgués que se li desenganxessin i caiguessin dins del crani. Va canviar de taula i es va estirar al damunt d'un banc.

Ei! Que estàs bé?, va demanar el Paulo sense moure's del lloc.

Sí, sí, només m'ha pujat una mica massa.

Normal, s'ha de compartir, xaval!

El Paulo va treure la bosseta transparent i es va posar a fer-ne un altre.

El Mario mirava cap al cel. Estava clar i era una llàstima, perquè ell volia perdre's en algun núvol, buscar-hi formes, acompanyar-ne el moviment lent. Llavors, el Raül es va aixecar de la taula on hi havia els altres i va seure a terra al costat del banc on s'havia estirat el Mario.

Et fa res si em poso aquí?

El Mario va dir que no amb un moviment de cap.

Buah! Estic col·locadíssim, va murmurar el Raül amb un somriure beneit, fluix, i va treure uns auriculars de la butxaca dels pantalons. Els va endollar al mòbil i en va allargar un al Mario. Vols?

El Mario va agafar el casc que li oferia i se'l va posar a l'orella. Eren com els sons d'una fàbrica que es repetien i s'encaixaven els uns amb els altres.

Que és?

Jamie xx, t'agrada?

No està malament.

Quan feia poc que havia començat la cançó, va sorgir una veu que també es repetia. Era com un eco. O, potser, eren diverses veus. Va ser llavors que el Mario es va fixar en els ulls rovellats del Raül. Tenia els cabells una mica rinxolats, amb remolins menuts aquí i allà que no acabaven de semblar rínxols. Eren com herba tallada. El Mario va acostar-li la mà al cap i va tocar la punta d'una d'aquelles es-

pirals en naixement. Va ser com fregar l'ala d'un espiadimonis que hagués passat disparat. El Raül el va mirar i va somriure.

Davant de la porta de casa el Mario, l'Afonso estossejava. Eren els estossecs d'un fumador.

Ser catòlic no practicant avui en dia tampoc no té gaire mèrit, oi?, va ser l'única cosa que se li va ocórrer dir al Mario quan semblava que eren a punt d'acomiar-se.

Val més això que res, va replicar el Lucas.

No se sap mai quan pots necessitar el Senyor; i, així, ja no comences de zero, va afegir l'Afonso. Mira, jo he tingut una mare molt catòlica, amb una fe fervent, i suposo que això, en lloc d'acostar-me a l'Església, me'n va anar allunyant. Durant molt de temps vaig treballar en una gestoria, i m'anava molt bé; fins que, fa cinc anys, amb la crisi i tot aquell embolic, em van acomiadar. Al cap de poc, la meva dona em va deixar. Tampoc no la culpo. No feia gaire bona vida. Vaig passar mesos a l'atur, vaig començar a beure, consumia cocaïna, em quedava als bars fins que em feien fora. Després, l'atur es va acabar i vaig haver de tornar a casa ma mare. Quines coses que té la vida! Tot i que això li ha passat a molta gent... No us penséssiu! L'Afonso va somriure i també va mirar cap al Lucas, buscant-ne l'aprovació. I bé, va ser ella, ma mare, qui va buscar ajut a la parròquia. He tingut molta sort. Gràcies a ells he aconseguit tirar endavant. Crist no et deixa mai. El seu missatge és que la salvació existeix per a tothom. Tothom té sempre una oportunitat, i aquesta oportunitat és abraçar el seu amor.

El Mario assentia. El discurs no semblava preparat i això li agradava.

A la parròquia vaig conèixer el Lucas, va assenyalar. És un dels nois més actius. Bé, som una colla...

Sí, sí, però tu destagues, va insistir. El Lucas va voler-me acompanyar en aquesta aventura. S'acaba de prometre amb la xicota, aquí on el veus, i s'ha estimat més passar el temps amb mi abans que amb la futura esposa, va riure.

En realitat, van riure tots, una mica incòmodes, conscients, potser, que feia

massa temps que eren allà. Ni ells eren grans predicadors ni el Mario semblava el seu públic predilecte.

Però el que és important és això. Crist mai no t'abandona. Crist és el perdó i és a tot arreu. Només l'has de buscar, va repetir l'Afonso mentre obria les mans en un gest d'abraçar-ho tot.

El Mario va aprofitar per mirar cap a les altres cases del carrer. Totes tenien les persianes abaixades. Millor. No volia que ningú el veiés parlar amb aquella gent.

Ja no et robem més temps, doncs, va concloure el Lucas. Gràcies pel got d'aigua.

De res. I ara cap a on aneu?, va dir aferrant-se a la conversa d'una manera una mica absurda.

Caminarem fins a alguna església de la zona per veure si ens deixen dormir a dins, va dir el Lucas. Si hi anem ara, tindrem temps de deixar les motxilles i passar la tarda visitant la vila.

Quan ja s'havien acomiadat i el Mario va haver tancat la porta, es va esforçar per no oblidar el rostre del Lucas, perquè el record dels seus ulls no s'empassés la resta dels trets de la cara. Es va estirar al llit i va obrir una pestanya d'incògnit al cercador del mòbil. Si els actors del vídeo es petonejaven, el Mario es quedava una mica trist després d'haver-se escorregut.

Skinny Blonde

I wonder if Laura wasn't better off when she went from being the *skinny blonde* to the *dead girl*.

We'd been talking since March about the beach house we were renting for the second week of August. It was a modern house, white, situated on a rise between two coves. It had a back garden with a pool and several Italian pines. There were seven of us, but only two bedrooms. Gloria, who became the de facto leader when her parents lent her their car for the trip, decided the sleeping arrangements: we would take turns and each have one night in a bed, one on the sofa, one in a hammock...

I remember I got the sofa that first night. The place didn't have a TV, and everything gravitated towards the pool. The night was clear, a luminous oil blue. Through the windows you could see pine needles standing out against the darkness. Like skin, aroused.

Fatima was the only one who wasn't drinking. Nerea and I decided we'd put rum in her Coke without telling her.

It's not like we were spending every day drunk. Not at all. We didn't drink much, actually, and almost always at night. Sometimes we started before dinner. Nerea was the leader.

Our supplies were modest: a bottle of vodka, one of rum, a case of beer, and two bottles of tequila we were saving for later. One must still be unopened. I wonder if someone brought it home in their suitcase.

That afternoon, we still don't know how, Gloria realized what we were planning to do to Fatima and told us not to, so we aborted the mission.

We always went along with what Gloria said. We always obeyed her. I don't blame her for what happened later with Laura, but every time I think of it, it's impossible not to wonder, Where was Gloria? Why didn't she do anything?

On the third day, Patricia was the only one who wanted to go down to the beach. The rest of us had already taken up around the pool, adapting like animals to the way of the house.

I was surprised that Patricia was so determined.

Obviously, the seven of us weren't all equally tight, and I always saw her as the weakest link. I know that at some point during the school year, Nerea had had some kind of problem with me. She never told me what it was. That worried me. That summer everything worried me.

It's the good kind of nervous, my dad had said. But I wasn't sure he knew what he was talking about.

Patricia threatened to go to the beach alone. So, finally, Gloria decided for all of us that we would all take turns down by the water.

Patricia, Eva, Laura, and Gloria herself were the first to go. Fatima and I stayed lying out by the pool.

That was the afternoon I let my shoulders get sunburned. Out of boredom, I guess. I didn't say anything. I didn't want Nerea to get upset.

When they got back from the beach, it was already evening. I had just gotten out of the shower and was helping Fatima pick which frozen pizzas we would have for dinner that night. We made sure there were always different kinds, not so much to keep the others happy as to have something to choose from at the end of the week. We just didn't want it to start feeling like camp.

I could tell that something had happened as soon as they came through the door. There was a buzz about them, something unsettled coming off their salt-tangled hair. Eva asked, Are we all here?

Nerea's not, I said. She's taking a shower.

I want to say that Eva made a face, but that strange, childish pout didn't linger.

It's okay if we're not all here, Patricia added. She and Laura had gone out into the garden to brush the sand off their feet.

What happened?

Fatima wanted to know, and I did too, but not without Nerea. I could hear the water running upstairs. It occurred to me that the seven of us were living together like a divorced couple that refuses to separate.

Eva brought it up, but it was Gloria who finally said it: We're having a party tomorrow!

How many?

Four guys and a girl.

So, five. You don't have to segregate them.

Nerea was mad. She kept asking questions. She didn't actually want to know anything; she didn't really have a point to make, either. She was just pelting us with her prattle. It wasn't the strangers she mistrusted; it was us.

But they're bringing their own drinks, right?

Yeah.

By that point, any of the six of us might have answered her. Even I, who didn't know this group of five—four plus one—, spoke about them naturally. I started to believe that when I saw them for the first time, their faces would be familiar to me. Echoes of other lives.

Are they taking a taxi from the campground?, Nerea went on. What a waste of money. If it were for a party, I can see. But it's just going to be the twelve of us soaking in a pool.

I guess they're tired of hanging out with their parents, Eva said.

That's facts.

I don't know who said it, but the feeling of understanding was unanimous, unquestionable.

After a while, Nerea gave up. Luckily she didn't have to share a bed with anyone that night.

It's incredible that we paid so much money to spend a week at a house by the beach where you can't even see the water.

Laura and I were sitting at the edge of the pool with our legs dangling in, up to our knees. She was right. It didn't take us long to get used to it, but the first day, right after we got here, we did feel a little ripped off when we saw that the garden wall blocked the view of the sea. From the bedrooms on the second floor you could see the horizon, but even there the shriveled pine trunks and boughs cut into the picture.

At least it hasn't rained, I replied.

Laura was more red than tan. You could tell that her skin didn't know how to darken, how to manage the unstoppable force the proud five o'clock sun brought down upon it. She wore her hair tied up in a high bun.

That doesn't look comfortable.

What doesn't?

Long hair this time of year, I said, glancing at her head.

I'd had more or less the same pageboy haircut since I was thirteen. My volleyball coach recommended it. I didn't like his comment at all, but I cut my hair anyway, and I kept wearing it that way even after I quit the team.

And now with this saltwater it's getting worse, Laura huffed as she let out the elastic with a twist of her fingers. My split ends are a mess.

Her hair went down below her bikini strap, and unlike her skin, it knew exactly what to do with all that sunshine pouring down on it. It had a liquid glimmer, like mercury.

You want me to cut it?, I said, almost without thinking.

Do you know how to cut hair?

No, but it can't be that hard. I would leave it one length, above your shoulders.

Just then, Laura drew a leg out of the water and stood up, holding out her hand.

Let's do it!

Eva was lying down on the other side of the garden beneath the round shadow of one of the pines. We told her we were leaving in case she wanted to join, but she didn't answer. She must have fallen asleep with her headphones in. It was impossible to know with her sunglasses on.

She's probably just ignoring us, Laura said as we went inside the house. Lately she's been acting so lame.

Why is that?

No idea, she replied with a shrug.

In that moment it struck me as cruel. Not what she said, just the fact that none of us cared what happened to Eva. Seven people is a lot for a house with two bedrooms.

Laura sat down in the shower and I washed her hair. I did it carefully. I wasn't used to having so much hair in my hands. I scrubbed it like I was washing a dress. I felt like it was about to fall out at the roots.

Afterwards, I dried her off with a towel and gathered up her hair, tying it with an elastic about at her shoulders. All we could find in the house were kitchen shears. They were probably for cleaning fish, but they easily cut through the ponytail, making a woody snap. It was exactly like when I would cut calla lilies to put them in the vase in the foyer. My mother taught me to cut the stems diagonally. The flowers last longer that way. This time the cut was straight across.

Laura let out a little yelp and laughed. We both laughed. I told her to look straight at me as I worked, evening out the cut. I think Laura was happy. I didn't know I was preparing a corpse.

I would like to know exactly who made each decision from this point forward. Who said we would be wearing our bathing suits when the others got there? No point in getting dressed up, making the effort of picking an outfit in order to make a good first impression. Better still, we should already be in the pool when

they get here. That way the party would be legit ours; they would be the ones interrupting something, the ones who would have to find their way into our choreography. It wasn't about being hostile, just exercising a bit of authority.

The fact is that when they finally arrived, I saw no trace of what I'd imagined them to be like. The girl looked a lot like Fatima, and the other four weren't especially good looking. There was a dark-haired guy with freckles on his face who carried two plastic bottles of homemade sangría. I noticed him because he had a chipped front tooth.

I know that we drank. Before they got there, when the night started cooling off, we'd already done some shots from that famous first bottle of tequila. The music made everything seem a little forced: if you go out at night, there's no way you're going to like every song they play at the bar. Here, at our pool, it was different.

At some point, Nerea started screaming I love this song or Turn it up every time something new came on. She kept it up till the end.

Another one of the guys had sort of frizzy hair and was wearing a flower print shirt open all the way that clashed with his bermuda shorts. Maybe not trying too hard, not making too much of our invitation, was their group's way of infiltrating our defenses. I fell into the trap.

He was the one who asked me, with that same casualness: What's the skinny blonde's name?

Laura.

For those five strangers, Laura was the skinny blonde. Eva, the Chinese girl, most likely, even though she was Vietnamese. Patricia, the bald one, with that hair of hers that looked like cotton candy. Fatima, the short girl with glasses. Gloria, the tall one, or the one with the bangs.

Nerea, the lesbian. I have no idea what they would have said about me, but I picked that striped bikini so there would be something that made me stand out.

I had my back turned when it happened. Patricia screamed and the music kept on playing. The world doesn't stop when someone dies. On the contrary, it speeds up. Accidents make time move more quickly and break with the past, flattening it to nothing.

Eva says there was a cloud of blood in the pool when she fell. Like a nuclear explosion, only smaller. It didn't last long.

It was true she had a gash on the back of her neck that was bleeding.

Fatima says that she'd been jumping into the pool. That the last time she saw her, she was in the air.

She had to take a running start, a couple of yards.

She hit, quickly sank, and came floating up.

I was facing away, but I don't remember what I was doing when Laura died. No one was looking at me.

At the hospital we also took turns. You couldn't have six people in the waiting room, so three of us would go outside and the other three would stay inside. Sitting down, standing up, pacing. Six is a very bad number.

Now I think that we were only waiting for someone to tell us to leave. And, if possible, for someone to tell us where to go next. Where do you go next?

Truthfully, I don't think any of us were drunk.

I bought a can of tonic water from the vending machine but didn't drink it. I rolled it between my palms. They were sweating.

Laura died instantly. Nerea heard one of the EMTs say so when they got there. I don't know if we already knew or not. At the time, no one cried. Later, they did.

Surely the other five understood perfectly what had happened. They saw what we couldn't see. They saw the dead girl.

Gloria said we should call our parents or someone to come get us. She didn't want to drive the minivan back home: not back to the beach house, not to her house, not to anyone's house. She said it like she never wanted to drive again.

ISMAEL RAMOS

Fatima was wearing a white cotton dress. It made her skin look darker. In general the hospital's whiteness made us all look more tan. The rest of us had all thrown on shorts and t-shirts. Without intending to, we ended up matching.

Should we have grabbed a change of clothes for Laura too? I didn't say it, but I thought it.

Soon her parents showed up in the waiting room. I was sitting down, Gloria standing, Fatima walking around. Eva, Nerea, and Patricia were waiting outside.

Her mother stared at us. Who cut her hair?

The Otter [Fragment]

He never thought about Raul when he masturbated. He would either stop or put on a video.

On Saturdays, Mario stayed home alone; the house was almost always empty anyway. His mother had her lunch hour off—she'd make lunch, wash up, and tidy the house; she was off Sunday afternoons as well. Sunday was his father's only day off. During the week, Mario would spend his afternoons studying or hanging out with Paulo, but on the weekends Paulo was almost always busy: soccer matches, workouts, or visits to different family members who were multiplying almost faster than his friends. So, apart from the evenings, Mario spent Saturdays alone at home.

He watched YouTube videos, maybe read a viral news story, and when he got tired, he searched for porn. He liked the stuff with younger guys best. He searched *twink*, he searched *BelAmi*, he searched *under 18*. His internet searches were disconnected from the rest of his life. People don't talk about what they search for online—it would be like telling the truth all the time. Or worse, it would be like saying what you think and feel all the time. As if that were even possible. Mario opened private browser tabs. His phone's search history bore no trace of his secret lexicon.

Around noon, someone rang the doorbell.

The house had two floors. He and his parents lived on the second floor. The first floor was a kind of enormous storage space that they were never able to renovate for lack of money. So everything was on the second floor: kitchen, bedrooms, bathroom. The house looked big from the outside, but they only occupied a small part of it; the rest was full of junk.

For most of that month they'd had the windows open and the blinds drawn. Mario was just wearing thin pajama pants, so he put on a t-shirt before going down to get the door.

He opened the door and saw two men. They had big backpacks, sleeping bags, shorts, and they looked grubby, though it was hard to tell with their tanned skin. They had farmer's tans. Mario's dad, a truck driver, had the same tan on his left arm. The older man's cheeks were especially burned; he was a bit shorter than Mario, nearly bald, and wearing a dark green t-shirt that was tight around his gut. He spoke first.

Good morning, young man.

Sometimes people would come around the neighborhood, asking for food or money, especially now that it was getting hot and the days were longer. Mario's mother wouldn't even open the door. She'd stick her head out one of the windows and tell them no, she didn't have anything for them.

The other man was probably in his early twenties. He was like an apparition. Hello.

Hello there. My name is Afonso and this is my traveling companion, Lucas. We're missionaries.

Lucas's eyes smiled at Mario. They were a strange blue color, very light, like a glacier. The blue of a chemical reaction. Otherworldly eyes, as if he were a mythical creature: the son of a summer day.

Missionaries?

Yes, Afonso confirmed. We're missionaries.

I thought missionaries traveled the world.

They laughed.

Right, we travel the world, but the thing is, this place here is part of the world, isn't it?

They both wore little wooden crosses around their necks, hanging from a thin black cord. Mario had seen crucifixes like that before. He'd done his confirmation two years earlier. Even though his parents were far from being exemplary Catholics, or even practicing Catholics, Mario's mother had insisted that it was important for him to have all the sacraments.

ISMAEL RAMOS

Imagine one day you want to get married or be a child's godfather. You have to be confirmed for that.

For a couple of months he went to the parish church for catechism. There were other kids from his grade in the group, girls especially. The catechist was a young woman who was planning to get married that summer and, for the most part, spent the hour talking about wedding plans or things at school or, once in a while, about what the confirmation ceremony would be like.

You don't have to dress up too much, that's for sure. Just like a normal Sunday is fine.

Mario was confirmed with one of his aunts as his godmother. Before they went in, the catechist gave him a small wooden cross like the ones that now hung from the missionaries' necks. When the moment came, they entered the church's central nave and formed a line before the bishop, who came once a year to officiate the ceremony. They approached one by one. The only memories Mario had of that day were the simple cross and how much he and his aunt had laughed as they approached the altar.

We're traveling the country on foot, Afonso continued. It's our way of giving back to Jesus Christ for all that he has given us: preaching His word to the community. But we don't want to bother you, we can see if you want speeches they've got you covered, and he gestured toward the Jehovah's Witness hall which stood a few yards from the house. Would you be so kind as to give us a glass of water?

Or two, if possible, Lucas added, smiling.

Yes, of course. Hold on just a minute.

Instinctively, Mario closed the door partway and ran up to the kitchen. Before taking two glasses down from the cupboard, he turned on the faucet and washed his face. He even thought about putting on jeans, but that seemed ridiculous. Among the random glassware he found two glasses that matched and filled them with cold water from the refrigerator. When he got back downstairs and opened the door, he was surprised to find them still there. Especially surprised that Lucas was still there. It seemed impossible.

ISMAEL RAMOS

Thank you so much, the older one said as he reached out.

Then something extraordinary happened. Lucas drank the whole glass, quickly and all at once. Mario couldn't stop looking at him. Especially the movement of his Adam's apple with each swallow. His hairless throat. Afonso took a few sips and spoke again, thanking Mario.

Would you like more?, Mario interrupted.

No, no, no need, Lucas said, handing him the glass.

Mario set it on the floor next to him.

You've been very generous, Afonso went on. Are you and your family Jehovah's Witnesses?

No, no.

But I bet they stop by here a lot, Lucas said, laughing.

Not at all, Mario said. They only came a couple times, actually. Once when we first got here, to welcome us to the neighborhood and introduce themselves, and another time to drop off pamphlets. They're more normal than people think.

I'm sure they are!, Afonso agreed. So, are you Catholic?

Yes.

Okay...and do you go to Mass on Sundays?

Not really. We aren't very devout, actually.

Just like the rest of the country, son. Alfonso laughed.

They all stood there for a few seconds. Mario didn't want the conversation to end. Lucas's eyes reminded him of Raul's. Raul didn't have blue eyes—his were light brown, a little golden, which reminded Mario of rusty boats and gates. But there was something there, how their gaze seemed to encompass the rest of their bodies, that united Lucas and Raul through their eyes.

He barely even knew Raul. He'd only spoken to him once. It was in the clearing with the picnic tables next to the river. Raul and two other guys from his year had come on Paulo's invitation. The four of them were classmates at school and had also played some sport together in grade school. Mario found it incredible

how capable people were of clinging to old connections. Somebody lit a joint and they started talking about stuff. Mario took four or five hits and concentrated on disappearing. He pressed on his eyes, as if he wanted them to break free and fall into his skull. He left the table and lay down on a bench.

Hey! You okay?, Paulo asked without moving from his spot.

Yeah, yeah, it just hit me kinda hard.

Well yeah, you gotta share, man.

Paulo took out a clear baggie and started rolling another.

Mario looked at the sky. It was clear, which was a shame because he wanted to get lost in a cloud, watch its shapes, follow its slow movement. Then Raul got up from the table where the others were and sat on the ground next to Mario's bench.

Do you mind if I sit here?

Mario shook his head.

Dude, I'm so high, Raul mumbled with a dumb little laugh, and took some headphones out of his pants pocket. He plugged them into his phone and handed one to Mario. Wanna listen?

Mario grabbed the earphone and put it in his ear. It was like the sounds of a factory repeating and interlocking.

What is it?

Jamie xx, do you like it?

It's not bad.

A little ways into the song a voice came in, also repeating. It was like an echo. Or maybe it was several voices. That was when Mario noticed Raul's rust-colored eyes. His hair was a little frizzy, with little twists here and there that weren't quite curls. They were like mown grass. Mario held out his hand and touched the tip of one of those nascent spirals. It was like grazing the wing of a dragonfly as it flew off. Raul looked at him and smiled.

Outside Mario's front door, Afonso was coughing. A smoker's cough.

Being a non-practicing Catholic isn't much to brag about these days, is it? That was all Mario could think of to say, as it looked like they were about to say goodbye.

Better than nothing, Lucas replied.

You never know when you might need the Lord, and this way you're not starting from scratch, Afonso added. Look, my mother was very Catholic, a fervent believer, and I guess that distanced me from the Church rather than drawing me in. I worked for a long time in management, and things were going really well until five years ago, with the crisis and all that—they let me go. Wasn't long until my wife left me. I don't blame her. I wasn't living right. I spent months on unemployment, I started to drink, I was using cocaine, I would stay at the bars until they kicked me out. Then my unemployment ran out and I had to go live with my mother. Life! Although that happened to a lot of people... Don't think it didn't! Afonso smiled and looked at Lucas for approval. Anyway, it was her, my mother, who went to the church for help. I was very lucky. Thanks to them, I managed to get by. Christ never leaves you. His message is that salvation exists for everyone. We all always have an opportunity, and that opportunity is to embrace His love.

Mario nodded. The speech didn't sound rehearsed and he liked that.

I met Lucas in the church, he said, gesturing. He's one of our most active young people.

Well, there's a few of us...

Yes, yes, but you stand out, Afonso insisted. Lucas wanted to come with me on this adventure. He just got engaged to his girlfriend, and here he is choosing to spend time with me rather than with his future wife. Afonso laughed.

Actually they all laughed, a bit uncomfortably, aware perhaps that they had been there too long. These two weren't great preachers, and Mario didn't seem to be the best audience, either.

But this is the important part. Christ never abandons you. Christ is forgive-

ness and He is everywhere. You only have to look for him, Afonso repeated as he opened his hands in a gesture that took in everything.

Mario took a moment to look at the other houses on the street. They all had their blinds down. Better that way. He didn't want anyone seeing him talking with these people.

Well, we won't take any more of your time, Lucas said. Thanks for the glass of water.

You're welcome. Where are you headed to now?, he said, clinging absurdly to the conversation.

We'll walk to a church nearby to see if they'll let us sleep inside, Lucas said. If we leave now, that gives us time to drop our backpacks and spend the afternoon seeing the town.

When they said goodbye and Mario closed the door, he tried not to forget Lucas's face, tried not to let the memory of his eyes swallow up the rest of his features. He lay on the bed and opened a private tab on his phone. If the actors in the video kissed, Mario would get a little sad after he came.

traductors

translators

TRADUCTORS / TRANSLATORS

Neil Anderson

És professor i traductor i viu a Savannah, Geòrgia (EUA). Les seves traduccions d'obres dels poetes gallecs María do Cebreiro, Luz Pichel, Oriana Méndez, Ismael Ramos i Berta Dávila han aparegut en revistes com *Waxwing*, *Salamander*, *M–Dash*, *Asymptote*, *Pleiades*, *The Literary Review*, *Circumference* i *Two Lines*. Les seves traduccions al gallec del poeta nord-americà Rochelle Hurt han estat publicades a les revistes ibèriques *Dorna* i *Nayagua*.

Neil Anderson is a teacher and translator living in Savannah, Georgia (USA). His translations of work by Galician poets María do Cebreiro, Luz Pichel, Oriana Méndez, Ismael Ramos, and Berta Dávila have appeared in journals such as Waxwing, Salamander, M–Dash, Asymptote, Pleiades, The Literary Review, Circumference, and Two Lines. His Galician translations of North American poet Rochelle Hurt have been published in the Iberian journals Dorna and Nayagua.

Twitter, Instagram: @cortaplumas

TRADUCTORS / TRANSLATORS

Imola Nikolett Szabó i Jordi Giné

eiocollarco@hotmail.com

Els dos formen un equip de treball que ha traduït conjuntament les obres del clàssic hongarès Sándor Márai *Els rebels*, *La gavina* i *Alliberament* (Empúries) i altres títols com *Els desposseïts* de Szilárd Borbély (Periscopi). Actualment, preparen traduccions de la gran novel·lista Magda Szabó.

Imola Szabó va néixer a Budapest (Hongria). Va estudiar filologia espanyola a la Universitat d'ELTE (Budapest), on també va cursar l'ambiciós programa de català elaborat per l'insigne catalanòfil Kálmán Faluba. Va començar la seva activitat professional a Budapest com a professora de castellà i intèrpret.

Jordi Giné de Lasa va néixer a Barcelona. És llicenciat en filologia catalana i prepara la tesi doctoral sobre la poesia de Jordi Sarsanedas. Ha ensenyat llengua i literatura catalanes a la Universitat d'ELTE (Budapest), on va viure cinc anys, i a la Universitat Stendhal de Grenoble (França). Actualment treballa de professor de català en l'ensenyament secundari.

The two form a working partnership, having together translated the classic works of Hungarian Sándor Márai into Catalan, Els rebels, La gavina, and Alliberament (Empúries), and other titles such as Els desposseïts by Szilárd Borbély (Periscopi). Currently, they are preparing translations of the great novelist Magda Szabó.

Imola Szabó was born in Budapest, Hungary. She studied Spanish philology at the University of ELTE (Budapest), where she also followed the ambitious Catalan programme developed by the notable Catalanophile Kálmán Faluba. She began her professional activity in Budapest as an interpreter and teacher of Spanish.

Jordi Giné de Lasa was born in Barcelona. He holds a degree in Catalan philology and is preparing his doctoral thesis on the poetry of Jordi Sarsanedas. He has taught Catalan language and literature at the University of ELTE (Budapest), where he lived for five years, and at the Stendhal University of Grenoble (France). He currently works as a Catalan teacher in secondary education.

Laura McGloughlin

Ha treballat com a traductora del català i del castellà des de que va finalitzar els estudis de màster en traducció literària a la Universitat d'East Anglia. El 2011 va ser una de les primeres guardonades amb el programa Catalan-English Translation Mentorship del British Centre for Literary Translation. Entre d'altres, ha traduït obres de Bel Olid, Llüisa Cunillé, Maria Barbal, Flavia Company, Toni Hill Gumbao i Joan Brossa, a més del director Carlos Saura, el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) a Barcelona, i l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC).

Laura McGloughlin has been a freelance translator from Catalan and Spanish since completing a Masters in literary translation at the University of East Anglia. She was awarded the inaugural British Centre for Literary Translation Catalan-English Translation Mentorship in 2011. Among others she has translated work by Bel Olid, Llüisa Cunillé, Maria Barbal, Flavia Company, Toni Hill Gumbao, and Joan Brossa, as well as director Carlos Saura, Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) in Barcelona, and the Association of Writers in Catalan (AELC).

laura.mcgloughlin@gmail.com | Twitter: [@drownedbook](https://twitter.com/drownedbook)

Jonathan Pendlebury

Després de llicenciar-se en història i llengua serbocroata a la Universitat de Nottingham, Jonathan va començar a ensenyar a la Facultat de Filologia (Universitat de Belgrad) el 1997. Posteriorment, va cursar la llicenciatura en llengua i literatura angleses. Es va iniciar en la traducció com una manera d'aprofundir en el coneixement de les llengües. Les seves traduccions abasten tot tipus de gèneres. Des d'articles d'ecologia, publicats en algunes de les revistes més prestigioses del món, fins a novel·les curtes i llargmetratges d'escriptors i directors serbis de renom. Continua impartint classes a la Universitat de Belgrad. També és copropietari d'una escola d'idiomes i forma professors per al Ministeri d'Educació de Sèrbia. Ha escrit llibres de text que s'utilitzen a les escoles sèrbies i ha col·laborat en diversos projectes amb el British Council.

After graduating in History and Serbian from Nottingham University, Jonathan began teaching at the Faculty of Philology (Belgrade University) in 1997. He later completed a BA in English Language and Literature. Initially taking up translating to aid his language learning, Jonathan now translates regularly, tackling a whole variety of texts from ecology papers, published in some of the world's most renowned journals, to short novels and feature films by the most famous Serbian writers and directors. He continues to teach at Belgrade University, is co-owner of a language school, has conducted teacher training for the Serbian Ministry of Education and Cambridge English, has written textbooks that are used in Serbian junior schools, and has worked on projects for the British Council.

jon_pendlebury@hotmail.com

TRADUCTORS / TRANSLATORS

Emma Rault

Emma Rault és escriptora i traductora de neerlandès i alemany. El 2019 va ser escollida per al programa Idyllwild Arts Non-Fiction Fellow i va rebre el premi GINT de traducció 2017. Ha publicat a *Guernica*, *LA Review of Books* i *Literary Hub* entre d'altres. Entre les seves traduccions s'inclouen *The Dandy* de Nina Polak (Strangers Press, 2020), *The Days of Bluegrass Love* d'Edward van de Vendel (Levine Querido, 2022) i *We Had to Remove This Post* de Hanna Bervoets (HMH / Picador, 2022). Actualment viu a Los Angeles.

Emma Rault is a writer and a translator from Dutch and German. She is a 2019 Idyllwild Arts Non-Fiction Fellow and the recipient of the 2017 GINT Translation Prize. Her work appears in Guernica, the LA Review of Books, Literary Hub and elsewhere. Recent and forthcoming translations include The Dandy by Nina Polak (Strangers Press, 2020), The Days of Bluegrass Love by Edward van de Vendel (Levine Querido, 2022) and We Had to Remove This Post by Hanna Bervoets (HMH/Picador, 2022). She lives in Los Angeles.

www.emmarault.com | [Twitter @emmarault](https://twitter.com/emmarault)

TRADUCTORS / TRANSLATORS

Maria Rosich

És traductora de neerlandès, danès i anglès, i també fa classes en màsters universitaris. Va estudiar Traducció i Interpretació amb l'objectiu de ser el que ara s'anomena una nòmada digital, i abans, ser un cul inquiet. Ha traduït Toni Morrison, Isaac Bashevir Singer o Robert Silverberg, però el que li fa més il·lusió és "portar cap aquí" autors danesos o neerlandesos com Karen Blixen, Tove Ditlevsen, Helle Helle, Anne Cathrine Bomann, Peter Terrin, Marieke Lucas Rijneveld, Bart Moeyaert, Gerbrand Bakker o Annet Schap (aquests dos últims, guanyadors del premi Llibreter amb traduccions seves).

Maria Rosich is a translator of Dutch, Danish, and English, and also teaches university master's classes. She studied translation and interpretation with the aim of being what now would be called a digital nomad, and previously, a restless soul. She has translated writers such as Toni Morrison, Isaac Bashevis Singer, and Robert Silverberg, but what gives her most joy is to bring to a Catalan public Danish or Dutch authors such as Karen Blixen, Tove Ditlevsen, Helle Helle, Anne Cathrine Bomann, Peter Terrin, Marieke Lucas Rijneveld, Bart Moeyaert, Gerbrand Bakker, and Annet Schap (the final two, winners of the Llibreter prize with her translations).

maria.rossich@gmail.com | Twitter: @Pingu_Lingu

TRADUCTORS / TRANSLATORS

Pau Sanchis

Pau Sanchis Ferrer (la Pobla de Farnals, 1978) és traductor, editor i poeta. Ha estudiat Filologia Catalana i Hispànica i Literatura Comparada. Ha fet de professor de llengua i literatura a secundària i a la Universitat de Zadar (Croàcia) i la UJI de Castelló. Ha traduït poetes, dramaturgs i narradors serbis, croats i italians. Ha publicat sis llibres de poesia i alguns poemes seus han estat traduïts al castellà, el croat i l'italià. Codirigeix Edicions del Buc i escriu sobre literatura a *Caràcters* i altres revistes.

Pau Sanchis Ferrer (la Pobla de Farnals, 1978) is a translator, editor, and poet. He studied Catalan and Hispanic philology and comparative literature. He has taught languages and literature in secondary school and at the University of Zadar (Croatia) and the Universitat Jaume I of Castelló. He has translated Serbian, Croatian, and Italian poets, dramaturgs, and fiction writers. He has published six books of poetry and some of his poems have been translated into Spanish, Croatian, and Italian. He co-directs Edicions del Buc and writes about literature in Caràcters and other journals.

www.pausif.blogspot.com | pausanchisferrer@gmail.com

George Szirtes

George Szirtes va néixer a Budapest i va arribar com a refugiat amb la seva família a Anglaterra el 1956, amb només 8 anys. El seu primer llibre de poemes publicat el 1979 va ser guardonat amb el Faber Prize. Des de llavors ha publicat una quinzena de llibres de poesia i ha guanyat diversos premis com el premi Cholmondely i el premi T.S. Eliot, entre d'altres. Com a traductor va guanyar el premi Déry a Hongria i el International Booker prize el 2015. Ha traduït al voltant de 15 llibres de l'hongarès i ha editat diverses antologies.

George Szirtes was born in Budapest and came to England as an eight year old refugee in 1956 with his family. He published his first book of poems in 1979. It was joint winner of the Faber Prize. He has published some fifteen books of poetry since and has won the Cholmondely Prize, the T S Eliot Prize, as well as prizes in the US and China, and many more (see Wikipedia). As a translator he won the Déry Prize in Hungary and the International Booker Prize in 2015. He has translated some 15 books from the Hungarian and edited several anthologies.

Eduard Velasco

Eduard Velasco (Barcelona, 1982) és escriptor, traductor i ha estat llibreter. Llicenciat en Filologia Catalana i en Filologia Gallega, ha traduït al gallec autors com Emili Teixidor, Raimon Casellas o Avel·lí Artís-Gener; i, al català, obres de Vicente Risco, Gonzalo Navaza, Francisco Castro, Ricardo Carvalho Calero, Suso de Toro o Olga Novo. És autor dels poemaris *Ruído de trens* (Espiral Maior, 2015) i *O filósofo coxo* (Espiral Maior, 2017), així com de la novel·la *Os días felices de Benvido Seixas* (Xerais, 2019).

Eduard Velasco (Barcelona, 1982) is a writer, translator, and former bookseller. Holding degrees in Catalan and Galician philology, he has translated into Galician authors such as Emili Teixidor, Raimon Casellas, and Avel·lí Artís-Gener; and into Catalan, works by Vicente Risco, Gonzalo Navaza, Francisco Castro, Ricardo Carvalho Calero, Suso de Toro, and Olga Novo. He is the author of the poetry collections Ruído de trens (Espiral Maior, 2015) and O filósofo coxo (Espiral Maior, 2017), as well as the novel Os días felices de Benvido Seixas (Xerais, 2019).

eduardcv@gmail.com

PEN
català

faberllull | olot